

OBSAH

Na JUDr. Jiřího Klouzu, velkou osobnost české advokacie
20. století, už jen vzpomínka (Karel Čermák)

ÚVODNÍK

Vladimír Jirousek: Zvýšení příspěvku na činnost ČAK

AKTUÁLNÍ TÉMA

Ladislav Krym: Je pořízení knihy o prohlášeních o pravosti podpisů neúměrným výdajem?

ČLÁNKY

Jan Komárek: Průběh řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora (1. část)

Mojmír Ježek: Podnět k předložení předběžné otázky soudu Společenství (vzor podání)

Bohumír Štědroň: Evropské právo elektronických komunikací

Jan Tuláček: Posmrtný život aneb další osudy autorského díla po smrti autora

Jaroslav Baštecký: Psychiatrické forenzní posuzování platnosti závěti, vydědění, kupní a darovací smlouvy

Tomáš Hulva: Ochrana spotřebitele při prodeji zboží v obchodě

DISKUSE

Boris Vršínský: K problematice neoznámení trestného činu podle § 168 tr. zákona ve vztahu k advokacii

Pavel Vrcha: K obsahu restituční výzvy podle zák. č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích ve světle jednoho rozhodnutí Nejvyššího soudu

PŘEČETLI JSME ZA VÁS (Václav Mandák)

Z JUDIKATURY (Václav Mandák)

- K pojmu „výkon advokacie“
- V jaké výši přizná soud poškozenému náhradu nákladů řízení vzniklých přibráním zmocněnce – advokáta
- Počátek běhu prekluzivní lhůty k uplatnění nároku ustanoveného obhájce na odměnu

RECENZE, ANOTACE

J. Dědič – P. Čech: Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo? (rec. Monika Pauknerová)

Michal Tomášek: Dějiny čínského práva (rec. Dagmar Cisařová)

Démostenés: Řeči na sněmu (rec. Stanislav Balík)

Karel Knap – Jiří Švestka – Oldřich Jehlička – Pavel Pavlík – Vladimír Plecítý: Ochrana osobnosti podle občanského práva (rec. Pavel Mates)

Jiří Jelínek a kolektiv: Trestní zákon a trestní řád, zákon o soudnictví ve věcech mládeže (rec. –JH–)

BULLETIN ADVOKACIE, vydává Česká advokátní komora v Praze (IČO 66 000 777) v nakladatelství Milan Horák – REGO, P. O. BOX 66, 161 01 Praha 6, telefon 233 311 385.

Vychází 12x ročně, z toho dvě dvojčísla (7–8, 11–12). Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce: Česká advokátní komora, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, telefon 221 729 011, fax 224 932 989,

e-mail: ponahla@cak.cz.

Předseda redakční rady:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík.

Šéfredaktor: JUDr. Václav Mandák,

CSc., zástupkyně šéfredaktora:

JUDr. Lygie Snášelová. **Tajemnice**

redakce: Jana Ponáhlá.

Redakční rada: JUDr. Jiří Císař,

JUDr. Roman Jelínek, Ph.D.,

prof. JUDr. Marie Kalenská, DrSc.,

JUDr. Ladislav Krym, prof. JUDr.

Zdeněk Kučera, DrSc.,

JUDr. Michal Mazanec,

doc. JUDr. Vladimír Mikule, CSc.,

JUDr. Jiří Mucha,

doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc.,

JUDr. Tomáš Pohl,

doc. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,

JUDr. Helena Šteflová,

JUDr. Zdeněk Štencel

a prof. JUDr. František Zoulík, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte

na adresu: ČAK, Národní třída 16,

110 00 Praha 1. Cena čísla včetně

dvojčísel 90 Kč, zvýhodněné roční

předplatné 850 Kč (včetně případných

zvláštních čísel), plus poštovné.

Advokátům a advokátním

koncipientům se rozesílá zdarma.

Celé znění každého čísla vychází též

na internetu (www.cak.cz). Předáním

rukopisu redakci vyjadřuje autor

souhlas se zveřejněním též na internetu.

Toto číslo vyšlo 15. 1. 2005.

Sazba: Dr. Josef Ženka, Praha 8.

Tisk: Tiskárna BCS, s. r. o., Chrást 59,

289 14 Poříčany.

Obálka a grafická úprava Kateřina

Slavíková. MK ČR E 6469.

ISSN 1210-6348.



OBSAH

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

- 1) Informace o schůzích představenstva ČAK konaných dne 12. 10. a 8. – 9. 11. 2004 63
- 2) Několik poznámek o DPH po 1. 5. 2004 (**Daniela Kovářová**) 67
- 3) Prezentační semináře v Unhošti 68
- 4) Pro koncipienty – rozšíření informací na internetových stránkách ČAK – **NEPŘEHLÉDNĚTE!** 69
- 5) I. konference o dějinách advokacie (**Václav Mandák**) 69

ODPOVĚDI NA DOTAZY

- Vykázání plné moci udělené obhájci obviněným ve vazbě 70
- Advokátní honorář: Studium literatury, telefonní konzultace 70

POLEMIKA

Roman Jelínek: Vidím to trochu jinak! 71

Vladimír Jirousek: Jinak hlasuje, jinak vidí 74

Z KÁRNÉ PRAXE

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže k zajištění své pohledávky vůči klientovi prodá bez vědomí klienta jeho věc a prodejní cenu drží na svém účtu s úmyslem započíst ji proti své tvrzené palmární pohledávce. (**Jan Syka**) 76

VÍTE, ŽE... (Stanislav Balík)MEZINÁRODNÍ VZTAHY

Kolokvium „Civilní kodex a Evropa: Vlivy a modernost“ – Štrasburk (**Jana Wurstová**) 78

ZE ZAHRANIČÍ**Německo:**

- Možnosti ukončení mandátu mezi klientem a advokátem 79
- Zveřejňování ročního obrátu advokátní kanceláře není protizákonnou reklamou (**Eva Trmalová**) 79
- Německé advokátky (**Václav Mandák**) 79

Z ČASOPISECKÉ LITERATURY (Květa Slavíková)TISK O ADVOKACII A JUSTICI (-ícha-) 82RŮZNÉ

Slavnostní předání medailí Antonína Randy za r. 2004 (**Drahomíra Pálenská**) 83

Autogramiáda knihy JUDr. Václava Krále „Případy slavných i neslavných aneb můj život s advokací“ (**Václav Mandák**) 84

NAKONEC

Petr Hajn: Právníkovy postřehy o manželství 85

Kresba **Lubomíra Lichého** 85

OBSAH ROČNÍKU 2004 86INHALTSVERZEICHNIS 93

Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelně informace o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících oborů.

Dnes na stranách 80–81.

Naše inzerenty upozorňujeme, že Česká advokátní komora se stává plátcem daně z přidané hodnoty. Příslušnou daň budeme proto nuceni počínaje inzercí v č. 1/2005 připočítávat k ceně inzerátů (19 %).

Upozornění autorům: Časopis otiskuje zásadně pouze původní, jiným periodikům k uveřejnění nezaslané a dříve nepublikované autorské příspěvky. Rukopisy zasílejte ve dvou vyhotoveních, a pokud možno na disketě. Nevyžádané rukopisy redakce nevrací. Všechny autory i u nevyžádaných rukopisů informujeme o jejich doručení redakci zásadně do dvou týdnů po přijetí zásilky. Rukopis průběžně stránkujte a vyhotovujte podle státní normy (30 řádek, 60 úhozů na řádek včetně mezer). Části, které mají být tištěny petitem, označte po straně svislou čarou s poznámkou „petit“. K textu připojte krátké shrnutí v rozsahu ne více než 10 řádek v českém jazyce. Při e-mailovém styku uveďte vždy též telefonní a faxové spojení.

BULLETIN ADVOKACIE
byl v anketě Karlovarských
právnických dnů oceněn pětikrát
(v letech 1994, 1998, 1999, 2001, 2002)
jako nejlepší právnícký časopis
v České republice

OBSAH

SHRNUTÍ

ZUSAMMENFASSUNG	93
TABLE OF CONTENTS	96
SUMMARY	96
INZERCE	99

Vážení čtenáři,

na základě rozhodnutí představenstva České advokátní komory vychází náš časopis počínaje tímto číslem ve větším formátu a částečně novým grafickým řešením. Postupně se budeme snažit i o obsahové změny, abychom ještě více vyhovovali Vaším potřebám a požadavkům.

Uvítáme Vaše náměty na obsahové i grafické vylepšení.

Vaše redakce

SHRNUTÍ

Jan Komárek:

Průběh řízení o předběžné otázce u Evropského soudního dvora (1. část)

Článek je určen především advokátům v situaci, kdy se český soud obrátil s předběžnou otázkou na Soudní dvůr Evropských společností v Lucemburku. Nejprve čtenáře seznamuje s obecnými procesními otázkami, jež v řízení před Soudním dvorem vystávají. Jelikož se jedná o nadnárodní soudní instituci, na prvním místě článek popisuje jazykový režim na Soudním dvoře i s jeho praktickými důsledky pro účastníky. Těm je spolu s jejich právními zástupci věnována následující část. Opomenuty nejsou ani procesní lhůty a jejich běh, které vykazují určité odlišnosti od vnitrostátního procesního práva. Poté článek provází průběhem řízení – od podání předběžné otázky vnitrostátním soudem, kdy se k ní právní zástupci stran (a další uvedené subjekty) mohou písemně vyjádřit, až po přípravu ústního jednání. Část článku poskytuje také praktické rady a tipy, jak co neefektivněji vypracovat písemné vyjádření. Cílem je poskytnout českým právním zástupcům radu, jak prostřednictvím předběžné otázky co

nejúčinněji prosazovat zájmy svého klienta. Důraz je kladen na bohatou práci s judikaturou Soudního dvora a rovněž se zahraniční literaturou, jež se řízení o předběžné otázce věnuje.

Bohumír Štědroň:

Evropské právo elektronických komunikací

Evropská unie přijala nový regulační rámec pro elektronické komunikace s cílem přispět k další liberalizaci telekomunikačního sektoru a ustanovit pravidla ochrany hospodářské soutěže jako základního nástroje regulace pro oblast telekomunikací. Regulační rámec tvoří jednotný celek, který jednotlivé členské státy musí převzít do svých národních právních řádů. Protože se jedná o významnou reformu, většina členských států EU byla nucena přijmout nový telekomunikační zákon, resp. zákon o elektronických komunikacích. Cílem článku je čtenářům nový regulační rámec představit.

Jan Tuláček:

Posmrtný život aneb další osudy autorského díla po smrti autora

Článek se zabývá osudem autorského díla po smrti autora. Soustře-

ďuje se na literární odborné dílo právnické, jednak proto, že článek je určen pro právnickou veřejnost, která taková díla konzumuje, jednak proto, že na tomto příkladě lze ukázat, že nedotknutelnost autorského díla po smrti autora nemusí být absolutní, a to z čistě praktických důvodů. Článek se tedy snaží dobrat závěru ohledně toho, do jaké míry lze po smrti autora jeho text měnit a kým, za jakých podmínek, kdo k tomu může dát svolení a kdo se proti tomu může ohrazovat. Východiskem těchto úvah je především ustanovení § 11 odst. 5 autorského zákona, které je konfrontováno se stávající nakladatelskou praxí.

Jaroslav Baštecký:

Psychiatrické forenzní posuzování platnosti závěti, vydědění, kupní a darovací smlouvy

V práci jsou podány zásady soudně-psychiatrického posuzování těchto právních úkonů. Je zvažován význam podání a výpovědi účastníků řízení a svědků. Je zdůrazněna naprostá priorita dostupné zdravotnické dokumentace a nutnost vycházet především z pozitivních údajů o psychopatologii. Znalec musí vzít v úvahu možnost též jiných duševních poruch než demence.

Tomáš Hulva:

Ochrana spotřebitele při prodeji zboží v obchodě

Tato ochrana je dnes již velmi dobře zabezpečena na úrovni soukromoprávní i na úrovni veřejnoprávní. Ve sféře soukromoprávní dominuje ochrana prostřednictvím občanského zákoníku. Ve sféře veřejnoprávní dominuje zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a zák. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci. Tyto zákony zajišťují dozor nad prodejem a plněním povinností prodávajících stanovených veřejnoprávními předpisy ve vztahu k prodeji zboží a poskytování služeb. Důležitým právním předpisem je trestní zákon. Obsahuje skutkovou

SHRNUTÍ

podstatu trestného činu „poškození spotřebitele“ (§ 121), která byla především začátkem devadesátých let 20. století významnou „metlou“ na tehdy užívané nekalé praktiky nepoctivých prodávajících. Z hlediska stupně sjednocení českého právního řádu na tomto úseku s právem ES lze považovat českou právní úpravu za dostatečnou.

Boris Vršinský:

K problematice neoznámení trestného činu podle § 168 trestního zákona ve vztahu k advokacii

Článek se věnuje problematice ustanovení třetího odstavce § 168 trestního zákona, v němž je zakotvena skutková podstata trestného činu neoznámení trestného činu. Účelem přís-

pěvku je především poukázat na případy stávající se v praxi, které jsou výkladem ustanovení § 168 trestního zákona posuzovány jako trestné činy. Podle názoru autora článku může však jít o jednání, jimž chybí nebezpečnost činu pro společnost. Kromě výkladu platné právní úpravy je zmíněna též historie třetího odstavce uvedeného paragrafu a komentováno odpovídající ustanovení obsažené ve vládním návrhu nového trestního zákoníku, který je v současné době předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Dále autor článku uvádí několik možných východisek z této problematiky de lege lata i ferenda.

Pavel Vrcha:

K obsahu restituční výzvy podle zákona č. 87/1991 Sb.,

o mimosoudních rehabilitacích, ve světle jednoho rozhodnutí Nejvyššího soudu

Autor se zabývá otázkou obsahu restituční výzvy podle zákona č. 87/1991 Sb. ve světle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2004, sp. zn. 28 Cdo 2228/2003. V tomto rozhodnutí dovolací soud zaujal právní názor, že restituční výzva splňuje zákonem stanovené náležitosti, i když v ní oprávněná osoba nespécifikuje nemovitosti, které mají být povinnou osobou vydány. Autor s tímto názorem dovolacího soudu polemizuje a zdůrazňuje, že judikovaný názor se odchyľuje od dosavadní soudní praxe, která naopak dosud požadovala, aby ve výzvě byl nemovitý majetek označen.

INZERCE

NABÍDKA STIPENDIA PRO STUDIUM VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH V OBORU PRÁVO

Ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy („PF UK“) vypisuje University of San Francisco School of Law („USF“) v rámci svého postgraduálního programu oboru právo se zaměřením (i) International Transactions and Comparative Law, nebo (ii) Intellectual Property and Technology Law stipendium pro studium ve školním roce 2005–2006. Studijní program je určen jak pro americké, tak pro zahraniční studenty a probíhá ve dvou semestrech v prezenční formě v San Francisku.

Stipendium je určeno pro absolventa Právnické fakulty UK a pokrývá náklady na školné v plné výši, tj. cca USD 29 000,-, a dále, podle sociální situace přijatého uchazeče, náklady spojené se studiem a pobytem v USA až do výše cca USD 12 000,-.

USF je nejstarší univerzitou v San Francisku. Disponuje vynikajícím zázemím včetně zcela nově rekonstruovaných školních prostor a nejmodernější právnickou knihovnou ve Spojených státech. USF přijímá každoročně pouze velmi omezený počet ze značného množství uchazečů, aby svým studentům mohla nabízet výrazně individuální přístup. USF je považována za špičkovou vzdělávací instituci v oblasti práv k nehmotným statkům.

Podmínky účasti ve výběrovém řízení o získání stipendia:

Žadatel o stipendium musí být absolventem magisterského studia PF UK nebo musí být studentem posledního ročníku magisterského studia na PF UK a získat magisterský titul do 30. června 2005. Žadatel musí mít vynikající znalost anglického jazyka (TOEFL minimálně 250 bodů). Přihlášky přijímá oddělení pro zahraniční styky PF UK, uzávěrka pro podávání přihlášek je 17. února 2005.

Další informace o možnosti získání stipendia a o studiu na USF jsou k dispozici na zahraničním oddělení PF UK. V elektronické formě jsou informace k dispozici na adrese www.prf.cuni.cz, odkaz „Podmínky pro vysílání studentů PF UK ke studiu do zahraničí“. Bližší informace o USF jsou k dosažení na adrese www.usfca.edu/law.



NA JUDr. JIŘÍHO KLOUZU, VELKOU OSOBNOST ČESKÉ ADVOKACIE 20. STOLETÍ, UŽ JEN VZPOMÍNKA

Umřel JUDr. Jiří Klouza. Pochopitelné a přesto neuvěřitelné. Nechci psát o Jirkovi nějaký nekrolog: o tom, jak se v roce 1935 narodil, jak studoval gymnázium a fakultu, kde prožil svá koncipientská léta, jak byl pak oblíben u klientely vůbec a disidentů zvláště, že byl spravedlivý a poctivý advokát a za jakých podivuhodných okolností první den po těžké chorobě opět v komorové službě zemřel. To už tak bývá osud mnoha advokátů, skoro se mi chce napsat, že je to osud záviděníhodný.

Podstatné a nepominutelné zásluhy Jirky Klouzy tkvějí však ještě někde jinde. Už koncem roku 1989 a v celém prvním pololetí roku 1990 se podstatně podílel na přípravných pracích pro rekonstrukci České advokátní komory a dnem 1. července 1990, kdy Česká advokátní komora znovu zřízena byla, se stal prvním jejím tajemníkem. Na tomto místě obětavě vytrval až donedávna, kdy mu jeho nemoc další činnost znemožnila. Nevím, zda si dnes všichni plně uvědomujeme, kolik denních nesnází a překážek jeho práce přinášela. Privatizace české advokacie znamenala nejen organizovanou likvidaci majetku dřívějších advokátních struktur a nesčíslné množství účetních operací pro redistribuci starých závazků a pohledávek, ale i vytváření nových vazeb a struktur advokacie, a to vše při neustálé diskusi jak s advokáty, tak s kompetentními státními orgány. Jirka zvládal všechny tyto úkoly s obdivuhodným klidem a nadhledem, bez viditelných hněvů a emocí, skromně a bez finančních nebo kariérových ambicí. Svě advokátství obětoval advokacii jako instituci. Kdo z nás jsme se na to vzmohli?

Takže, Jirko, za tohle všechno ti patří dík nás všech. Budeš zapsán výrazným písmem do dějin české advokacie.

Nu, a na to, abychom si spolu konečně pořádně popovídali a zavzpomínali, jak jsme se k tomu stále chystali, nám ještě zbývá celá věčnost.

S uznáním, díky a přátelstvím

KAREL ČERMÁK

ZVÝŠENÍ PŘÍSPĚVKU NA ČINNOST ČAK

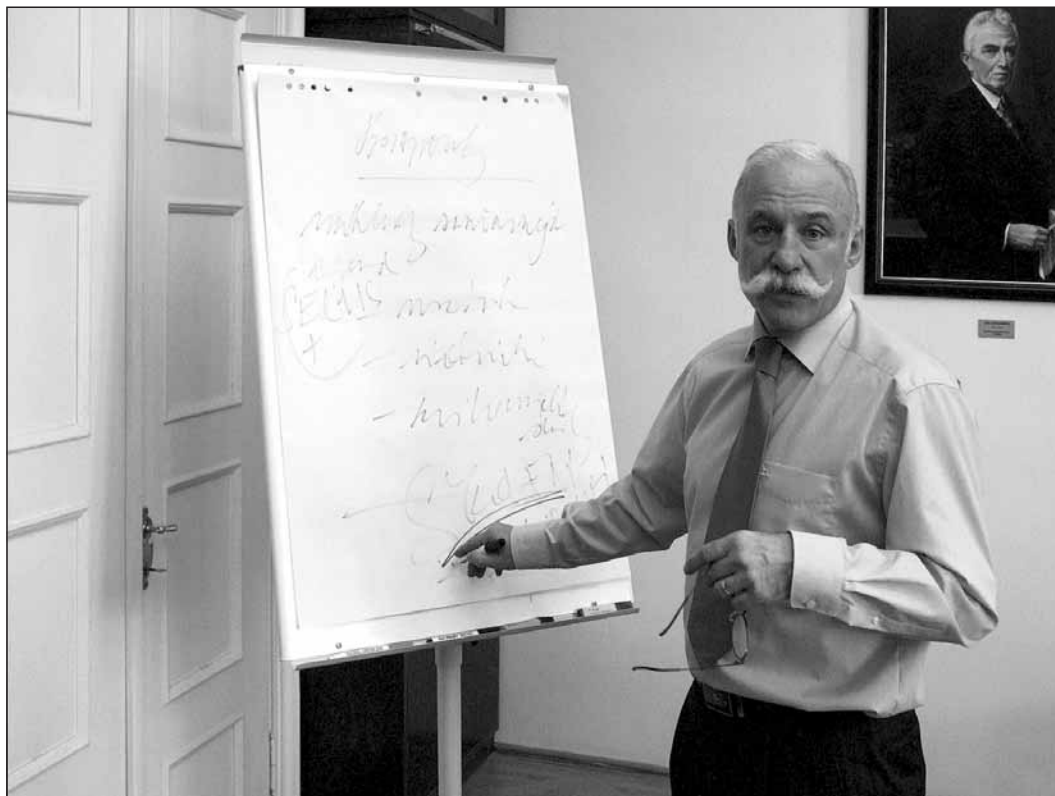
Když jsem byl před rokem zvolen do funkce předsedy ČAK a poprvé jsem předstoupil před plénum kontrolní rady, slíbil jsem reorganizaci Komory, tj. mimo jiné nové a relevantní vymezení jednotlivých agend, usměrnění jejich výkonu, rozšíření dle aktuálních potřeb advokacie (a v návaznosti na servis pro advokáty), vybudování základu pro vnější komunikaci a prezentaci (i reprezentaci), vybudování vlastního zázemí pro celoživotní vzdělávání apod. Zároveň jsem „slíbil“ zvýšení příspěvku na činnosti ČAK o částku 2 000,- Kč ročně, a to za použití inflační doložky obsažené v článku čtvrtém usnesení sněmu č. 4/99 Věstníku (předpis navazující na zrcadlovitou úpravu z roku 1996). Byl jsem si samozřejmě vědom, že na sněmu v roce 2002 cca 250 trpělivých advokátů zamítlo návrh na tzv. reálné navýšení příspěvku – za situace, kdy daný bod programu byl pro cca 1 150 advokátů podružný, nezajímavý, resp. bylo pro ně důležitější dát se „do gala“ před večerní slávou v Obecním domě (jak by asi hlasovali...?).

Na listopadové schůzi představenstva byl můj návrh na zvýšení příspěvku v návaznosti na inflaci a za užití výše citovaného předpisu přijat poměrem hlasů 11:0 (viz zápis – www.cak.cz). Předcházelo obsáhlé odůvodnění, které jsem byl zavázán sdělit též veškeré advokátní obci.

Začnu tím, že popřu nadpis tohoto článku. Nejde o zvýšení, resp. nejde ani náhodou o reálné zvýšení příspěvku. Inflace, která se k částce 6 000,- Kč od roku 1996 váže (opomím, že už v roce 1994 činil příspěvek 5 700,- Kč!), představuje bez „pár korun“ sumu 3 000,- Kč. Pokud moudrý sněm schválil právo představenstva na zvýšení v návaznosti (nikoliv poměrně) na inflačním nárůstu, tak nepochybně proto, aby tímto mechanismem byl příspěvek upravován ve vztahu k ekonomické realitě (základní ekonomické vstupy – viz závěr článku).

Nepochybuji, že právě nyní mnohý z advokátů rezolutně udeří do stolu a zavolá: „Komora pro mě nic nedělá, takže i šest tisíc je moc!“ Není to pravda. Komora dělá právě tolik, na co jí těch 6 000 korun stačí. Jiná věc je, že ve velké míře slouží rozpočtové prostředky ke krytí nákladů nutné úřednické činnosti, k zajištění povinného vzdělávání koncipientů a k nezastupitelnému výkonu kárné agendy. Je otázkou filozofie přístupu, zda prezentací dané činnosti máme permanentně a často oslovovat (otravovat) každého advokáta (dotazníky, oznámení ap.), tj. „aby věděl“, nebo respektovat a pokud možno i hájit (!) jeho advokátní soukromí a tím spoluvytvářet platformu pro nerušený individuální výkon privátní profese, jejíž reflexí je a vždy bude individuální odpovědnost. To jistě ne-

Foto: Miroslav Vodehnal



Předseda ČAK
JUDr. Vladimír
Jirousek na
listopadové schůzi
představenstva,
kde zdůvodňuje
nezbytnost zvýšení
členských
příspěvků.

ÚVODNÍK

znamená, že nad rámec uvedených agend se advokátovi nemá dostat speciálního servisu. Ale za co? Pokud zásadně ctíme vyrovnaný rozpočet (a nelze jinak!), který determinován právě výší příspěvku osciluje na straně příjmů i výdajů vždy kolem částky cca 50 000 000,- Kč, je zřejmé, že Komora dělá právě to, na co má. Můžeme sice polemizovat tu o personálním zeštíhlení, tu o optimalizaci organizace práce atd., ale ubezpečuji Vás, že získané částky úspor jsou v podobných případech zanedbatelné a ve vztahu k podstatě věci nic neřeší.

A co zjištění a zajišťování cizích zdrojů – zeptá se mnohý z Vás. Odpovím. Jsem docela pyšný na to, že za rok svého působení jsem v rámci spolupráce s dvěma bankovními domy (HVB, ČS) zajistil pro rok 2005 jejich spoluúčast na krytí nákladů v rozsahu částky 1 650 000,- Kč. S ohledem na výše vymezený rozpočet je však každému jasné, že jde o příjemné přilepšení (a za to díky), ale nic víc. Jinak řečeno – chceme-li i jen udržet současný stav služeb a k tomu něco navíc, bude to víc stát, přitom nejprve je třeba investovat, teprve potom plošně rozšiřovat servis („na dluh“ či z drobných úspor lze maximálně organizovat nárazové prezentační akce – tj. tak, jak se to dělo v loňském roce).

Ale vraťme se k současné situaci. Jakýže vlastně servis Komora advokátům zajišťuje? A dále – jaký zajišťovat hodlá?

Velmi opomíjená a svým způsobem neviditelná je evidenční činnost matriky, bez níž bychom však neměli právo na existenci. Výstupy formou aktuálních seznamů apod. jsou pak službou jak advokátům, tak třetím subjektům (soudy apod.). Na evidenční činnost navazuje činnost Komory např. ve sféře pojištění, na úseku sociálních služeb atd. – vše pak zastřešeno nezbytným účetnictvím. Je velmi jednoduché např. přehlížet servis týkající se sociálního fondu. Ovšem jen do okamžiku, kdy se člen stavu ocitne v nuzné situaci, např. ve stáří díky zdravotnímu stavu, nebo kdy jeho kancelář smete povodeň. Knihovnické služby – sám jsem byl překvapen frekvencí návštěv v knihovně ČAK. Přitom právě zde je velký prostor pro zlepšení služeb (dostupnost, judikatura ESD, Evropského soudu pro lidská práva atd.). Všichni však chápeme, že bez peněz to nepůjde...

Výchova koncipientů. Samostatná kapitola! Nevím, kolik by v rámci jiného systému stála cesta eléva k oprávnění samostatného výkonu advokacie, ale dovoluji si tvrdit, že rozhodně více, než za situace, kdy za vzdělávání v rámci tříleté praxe a za proces završení advokátní zkouškou převzala odpovědnost Komora. Uvažte: každému jednomu koncipientovi je zajištěno 75 hodin školení a „věnováno“ 32 hodin v rámci zkoušek, tj. při zajištění lektorského a organizačního zázemí, zkušebních komisařů a potřebných prostor. Víme, že koncipientů je cca 2 500! Každý ví, z kolika komisařů se skládá jedna

zkušební komise. Víte, kolik stojí např. ubytování jednoho zkoušejícího v Praze (Brně) během tří denního zkušebního cyklu...? Jsem přesvědčen, že v návaznosti na řečené (napsané) nikdo rozumně nenamítá zbytečnost výdajů na „koncipientickou proceduru“, bez níž bychom prostě nebyli advokáty. Jenže od r. 1998 (nové usnesení o výchově) máme téměř 100% nárůst potřeby lektorů, přirozený nárůst lektorských odměn a stálý nárůst počtu koncipientů...

Na výchovu koncipientů bezprostředně navazuje fakultativní vzdělávání advokátů. Já vím, je zatím relativně omezené. Ale omezené právě finančními možnostmi. Vzpomeňte však na školení o „velkých novelách“ (o. s. ř., trestní řád). Tento servis byl zajištěn pro všech 9 regionů. Byl hodnocen velmi dobře a já vůbec nepochybuji, že rozšíření podobných služeb při optimalizaci podmínek jejich poskytování většina advokátů jenom přivítá (v tomto směru si dovoluji odkázat na zprávu o prezentačních školeních 3x dva dny – Unhošť 2004 – účast cca 300 advokátů).

Ale pojďme dál. Po mém nástupu jsme zcela samostatně vydělili odbor vnitřní a vnější legislativy a zajistili odpovídající profesionální personální obsazení. Účast Komory na poli vnější legislativy (relativně úspěšná – DHP, prohlášení o pravosti podpisů) podmiňuje horu práce v legislativě vnitřní. Stačí letmý náhled na webové stránky ČAK, kde jen v aktualitách najdete tč. 5 (!) nových (a potřebných) stavovských předpisů. A věřte, že dobrý legislativec má právo na relevantní odměnu.

A co mezinárodní odbor? Květnem počínaje jsme řádnými členy CCBE, které sdružuje advokátní komory EU, resp. EHS. Ovšem počínaje nemalými poplatky a konče povinnou a nutnou účastí na pracovních akcích (a nejen v rámci jedné nadnárodní organizace), jde o další enormní nárůst nákladů. A jaký to má význam pro řadového advokáta? Např. ten, že zástupce ČAK spolu se zástupci z Polska, Slovenska a Maďarska momentálně zabránili prosazení částky 800 000,- EUR jako částky pojistné pro advokáty zemí EU (doporučení se bude týkat částky cca 100 000,- EUR, přitom my hájíme primární právo národní stavovské úpravy). Kromě toho jsme bez dalšího „vtaženi“ do legislativních procesů, což mj. předpokládá náročné překlady, analýzy a odborné výstupy, do osvětových a vzdělávacích procesů, které mj. musíme zajišťovat a realizovat v zemích jako např. Albánie, Gruzie apod. Zmíněné aktivity realizují buď zaměstnanci odborů, kterých je nyní zapotřebí v počtu větším než dosud, nebo pověření advokáti. A kde je ta doba, kdy advokát s nadšením přivítal svou delegaci na akci konanou např. ve Španělsku? Dnes je velmi obtížné chtít po advokátovi, který má potřebnou odbornou úroveň, je náležitě jazykově vybaven atd., tedy po advokátovi obvykle nadprůměrném s relevantní praxí, aby na tři až čtyři dny zanechal klienty svému osudu a čestně (tj. zadarmo, resp. naopak při vý-

ÚVODNÍK

razné ztrátě – substituce) a pracovně náročně hájí zájmy Komory. Bez alespoň minimálně přiměřených náhrad se prostě neobejdeme.

Od ledna 2004 jsme mohli zaregistrovat významnou aktualizaci webových stránek. Od října jsme personálně vybavili nově konstituovaný odbor vnějších vztahů. O nutnosti optimalizace vnitřní komunikace a o nutnosti vnější prezentace advokátního stavu snad nikdo nepochybuje. Stejně pak nebude pochybovat o tom, že podobné aktivity podmiňují mzdové i jiné náklady.

Na závěr stručného (a svým způsobem povrchního) přehledu stávajících aktivit a povinných činností Komory jsem si ponechal kárnou agendu. Tu vykonávají jednak zaměstnanci Komory a advokáti na mandátní smlouvy, jednak přes 100 čestných funkcionářů, kteří ale musí např. přijet do Prahy, mít kde jednat, mít zázemí pro činnost kárných senátů apod. Sám se divím, že ještě máme tolik nadšenců. Jak dlouho? Navíc – profesionální výkon potřebuje mnohdy víc, než toliko nadšení. A má snad někdo dojem, že tuto agendu by lépe vykonával úředník státní správy, kterému je znalost advokátní praxe na hony vzdálená? Který nebude vědět, co to je trápení s kverulantem, nerozpozná šikanu a plnění povinností při výkonu obhajoby pro něj už svou podstatou bude činností hraničící s napomáháním zločinu? Jestliže někdo obecně opouje, že nárůst nákladů do jisté míry vykrývá příjem podmíněný nárůstem advokátů, tak mimo jiné zapomíná na nárůst kárné agendy a náklady spojené s jejím vyřizováním. Myslím, že přemýšlivému advokátovi postačí toto stručně konstatování: rok 2003 – přes 1 300 vyřízených stížností.

Ale dost již o výčtu stávajících činností. Ten by samozřejmě mohl být nikoliv pouze ilustrativní. Já ale považuji za potřebné dívat se prvořadě do budoucnosti, tzn. když už k navýšení příspěvku dojde, k čemu bude mj. sloužit, resp. co navíc Komora zajistí či zajistit musí. Opět stručně:

Vzdělávání: Komora musí s předstihem připravit podmínky pro zajištění povinného vzdělávání advokátů, s nímž počítá vládní novela zákona o advokacii, a to v rozsahu cca 16 hodin ročně. V současné době v rámci přípravy nových pracovišť ČAK buduje též nové vzdělávací středisko jak pro koncipty, tak pro advokáty (viz BA č. 9/2004 – „Poločas reorganizace“). Jen nájem a služby představují náklad 5 mil. Kč ročně (prostory v Paláci Dunaj platíme od 1. 9. 2004). Odbor vzdělávání bude v případě povinného vzdělávání advokátů rozčleněn na odbor výchovy koncipty a odbor vzdělávání advokátů. Musíme počítat s nutným zajištěním profesionálního pedagogického vedení i s případnou institucionalizací dle např. rakouského modelu. Pro rok 2005, tj. pro období po kolaudaci střediska (březen – duben 2005) připraví odbor vzdělávání cyklus vzdělávacích akcí, které by měly být generálkou před za-

háním povinného vzdělávání (a které by mj. mohly alespoň zčásti nahradit „masové“ akce ala Motokov).

Regiony: Regionální zastupitelství ČAK by měla být postupně finančně posílena tak, aby kancelář vyřizovala regionální agendu, zajišťovala regionální a přeshraniční akce, a to jak odborného, tak i občasně společenského charakteru.

Pobočka Brno: Od 1. ledna 2005 musí být v provozu zákonem zřízená pobočka ČAK v Brně. Dle mé představy musí zajišťovat totéž, co regionální zastupitelství, navíc reprezentovat a realizovat zájmy ČAK na Moravě a vůči vrcholným justičním složkám v Brně, zabezpečovat povinné vzdělávání moravských koncipty a zatím fakultativní vzdělávání advokátů, organizovat advokátní zkoušky a sliby, vybudovat a provozovat druhou knihovnu ČAK zaměřenou na publikace o komunitárním právu a evropskou judikaturu, vyřizovat pro advokáty v Brně a okolí základní administrativní agendu v rámci kooperace s příslušnými odbory ČAK v Praze. Pobočka Brno si vyžádá minimálně toto personální obsazení: ředitel, organizační a administrativní zaměstnanec, knihovník. Navíc se navýší náklady za provoz prostor (nyní jedna kancelář, od 1. 1. 2005 tři kanceláře v prostorách PF MU).

Legislativa: Odbor legislativy bude muset být posílen o pracovníka, který jednak bude schopný legislativec, jednak bude manažersky a koncepčně řídit síť, jež bude konstituována dle potřeb ČAK za účelem relevantního lobbyingu.

Odbor vnějších vztahů: Úkolem bude vybudování pevných základů pro vnější i vnitřní komunikaci a jejich další rozvoj. Je třeba počítat s osvětovými aktivitami za účelem povyšování kreditu advokacie. Je dále čas modifikovat podobu Bulletinu advokacie s cílem vyšší atraktivity a při současném zachování Bulletinu advokacie jakožto platformy odborné polemiky. Nelze opomenout optimalizaci chodu webových stránek a zabezpečení permanentní inzertní činnosti jak pro advokáty, tak pro třetí subjekty. Důležitá bude koncepční činnost profesionálního aparátu na úseku styku s médii a monitoringu. Při již zmíněném zvyšování kreditu advokacie navíc nelze opomenout alespoň občasně organizování společenských akcí.

Odbor mezinárodních vztahů: Zajištění plnění povinností ČAK na mezinárodním poli (pracovní akce nadnárodních organizací, odborné akce s mezinárodním prvkem a obdobné společenské akce – mj. organizované v součinnosti s odborem vnějších vztahů), pro rok 2005 mj. zajištění součinnosti při organizaci Světového kongresu advokátů (IBA – Praha, září 2005). Připravují se materiály (překlad a zveřejnění příslušných předpisů EU a jednotlivých států EU), které obsahují pravidla pro výkon advokacie českého advokáta v zemích EU (hostování, usazení). V daných souvislostech je nutno počítat s personálním posílením odboru.

ÚVODNÍK

Matrika: Zajištění organizace a průběhu relevantních zápisů tzv. evropských a tzv. zahraničních advokátů a organizační i personální řešení problematiky určování advokátů k zastupování opět podmiňuje potřebu personálního posílení, a to mj. osobou náležitě jazykově vybavenou.

Kárná agenda: Předsedům kontrolní rady a kárné komise jsem uložil zpracování projektu profesionalizace práce jejich odborů se zaměřením na profesionalizaci činnosti při přezkumu stížností, podávání kárných žalob apod.

Ostatní: Všechny odbory se připravují na přestěhování dle věcného a časového harmonogramu, který zpracovává výkonná ředitelka spolu s tajemníkem a předsedou ČAK. Jak stěhování pobočky tč. na Senovážném náměstí do Paláce Dunaj, tak přesuny v areálu Kaňkova paláce (knihovna, účtárna) budou nepochybně po všech stránkách náročné.

Myslím, že z rámcového náhledu na věci budoucí je zřejmé, jak a v jakých směrech připravuje Komora zlepšení servisu ČAK, zároveň, že organizační změny, optimalizace servisu či nové aktivity determinují poněkud jinou výši i skladbu rozpočtových kapitol, než je tomu doposud. K tomu pak musíme přičíst, že každý rok, v němž se koná sněm, je zásadně ztrátový (minus 3 až 5 milionů Kč) a právě rok 2005 sněmovním je. Dále Komoru v roce 2005 navíc a mimořádně zatíží náklady, které musí vynaložit na pořádání tzv. Národního dne v rámci Světového kongresu advokátů – IBA (účast cca 2 500 advokátů).

Zcela na závěr jsem si ponechal informaci o ekonomických vstupech, které se vydání České advokátní komory bytelně dotýkají:

- průměrný měsíční plat činil v roce 1997 10 802,- Kč, v roce 2003 vyrostl na částku 16 917,- Kč (pan prezident Klaus se ve své předpovědi učiněné, tuším, právě v roce 1996 příliš nemýlil...);

- mzdy zaměstnanců ČAK představovaly v roce 1997 sumu 7 477 000,- Kč, v roce 2003 11 169 000,- Kč;
- odměny z mandátních smluv – rok 1997 3 916 000,- Kč, rok 2003 – 6 397 000,- Kč;
- procentuální nárůst několika vybraných položek nákladů: spotřební materiál – 107,5 %; plyn, voda, odpad – 171,8 %; přepravné – 128 %; poštovné – 146 %; cestovné tuzemské a zahraniční – 97 %, resp. 147 %.

Myslím, že není třeba dále pokračovat. Pochybuji totiž, že někdo z advokátů má jiné zkušenosti než ty, které z údajů vyplývají. Na druhé straně je pravda, že svého času jsem obšírné odůvodnění případného zvýšení příspěvku advokátů považoval za nadbytečné. Mýlil jsem se. Poznal jsem totiž, že povětšinou je náhled na činnost Komory a v té souvislosti na finanční potřebnost dílem prostě neinformovanosti. Nebudu zkoumat, zdali je na vině pasivita Komory či nezáměr advokátů. V každém případě se snažím vadný stav odstranit. Snad mi to bude přičteno k dobru za situace, kdy jsem prosadil tak nepopulární rozhodnutí, jakým obecně zvýšení jakéhokoliv povinného příspěvku je. Ale, prosím, mějte na paměti, že příspěvek na činnost ČAK je široko daleko nejnižším a ani po zvýšení se zdaleka nepřibližuje příspěvkům advokátů v jiných zemích EU. Jestliže např. Law Society Irska s menším počtem advokátů hospodaří s rozpočtem v přepočtu přes půl miliardy ročně, to je potom servis! Přitom rozsah povinností jednotlivých komor států EU se geometrickou řadou přibližuje...

JUDr. Vladimír Jirousek
předseda České advokátní komory



JE POŘÍZENÍ KNIHY O PROHLÁŠENÍCH O PRAVOSTI PODPISŮ NEÚMĚRNÝM VÝDAJEM?

Vážené kolegyně, vážení kolegové!

Přichází doba, kdy si budete moci pořídit knihu o prohlášení o pravosti podpisů (dále jen kniha) a realizovat tak právo advokáta upravené v § 25a zákona o advokacii. V této souvislosti se ozývají hlasy některých advokátů, že cena této knihy je neúměrně vysokým nákladem. Domnívám se, že je třeba několik slov na vysvětlenou.

Kniha není ani studijní pomůckou pro koncipienty, ani advokátním časopisem, které jsou poskytovány Českou advokátní komorou zdarma z rozpočtu Komory. Jedná se o prostředek sloužící k podnikání advokátů v oblasti právních služeb. Výrobní cena této knihy není nízká, neboť z důvodu zamezení možnosti jejího zneužití bylo nutné volit techniku výroby, která není zcela běžná. Výrobní cena knihy ale není jediným výdajem s knihou spojeným. Komora musela v první fázi zajistit výrobu 7 000 výtisků knih, neboť zhruba tolik je v současné době činných advokátů a každý má právo knihu si pořídit. Postupem doby bude třeba zajišťovat dotisky nejen pro nové advokáty, ale i pro advokáty, kteří knihu popíšou. Dotisky budou již v menších nákladech, tedy za vyšší výrobní cenu. Takové množství knih je třeba někde skladovat, Komora takové skladovací prostory k dispozici nemá, bude je tedy třeba pronajmout. Popsané knihy bude třeba desítky let archivovat, což opět přinese značné náklady spojené se skladováním a archivací. Vzhledem k tomu, že ze strany Komory jde o novou činnost (evidence a správa podpisových vzorů, vydávání knihy advokátům, evidence vydaných knih, kontrola správnosti používání knihy, ukládání popsaných knih do archivu apod.), přinese tato činnost i vyšší náklady na administrativu.

Kniha obsahuje kolonky pro 500 podpisů. Při ceně knihy 3 000,- Kč vyjdou náklady advokáta na jeden podpis na 6,- Kč. Je pravda, že za prohlášení o pravosti podpisu není advokátním tarifem stanovena žádná zvláštní položka a samotné prohlášení není úkonem, který by bylo možné klientům účtovat. Nicméně pořízení knihy je výdajem advokáta v souvislosti s poskytováním právních služeb konkrétním klientům. Proto je vždy možné s klientem dohodnout přiměřenou paušální částku jako náhradu veškerých nebo některých hotových výdajů (§ 13 odst. 2 advokátního tarifu), a to i při poskytování právních služeb za odměnu mimosmluvní. Advokáti, kteří klientům budou poskytovat právní službu za

odměnu smluvní, jistě nebudou mít problém i náklad spojený s podpisem s klientem dohodnout.

Pořídit si knihu není v žádném případě povinností advokátů, ale jejich právem. Lze předpokládat, že advokát, jehož převážnou část agendy tvoří obhajoba v trestním řízení a který za rok sepiše pět listin o právních úkonech, si knihu pořizovat nebude vůbec. Naopak advokát, u něhož převažuje agenda smluvní, si nepochybně knihu pořídí, neboť skutečnost, že klientovi poskytne lepší servis, mu pomůže takovou agendu nejen udržet, ale případně i rozšířit.

Ustanovení § 25a zákona o advokacii stanoví, že advokáti mohou nahradit svým prohlášením úřední ověření podpisu tam, kde **zákon takové ověření vyžaduje**.

A contrario tam, kde právní předpis úřední ověření podpisu účastníka na listině o právním úkonu nevyžaduje, není co nahrazovat. Pokud na takových listinách advokát uvede ve vztahu k podpisům účastníků své prohlášení, nejde o prohlášení ve smyslu § 25a zákona o advokacii a za tím účelem si knihu pořizovat nemusí.

K tomuto problému směřuje nejvíce dotazů advokátů u smluv o převodu nemovitostí. Nutno konstatovat, že zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných práv k nemovitostem, stanoví ve svém § 5, které skutečnosti katastrální úřad zkoumá. Rozhodně **nevyžaduje** úřední ověření podpisu účastníků smlouvy. Vyhláška č. 190/1996 Sb., vydaná k provedení tohoto zákona stanoví, že katastrální úřad v řízení o povolení vkladu zjistí, zda v prvopisu smlouvy jde skutečně o písemné projevy vůle osob v ní uvedených. Katastrální úřad přitom považuje projev vůle osob za zjištěný mimo jiné i tehdy, když byl podpis účastníků na smlouvě úředně ověřen a také tehdy, byla-li smlouva sepsána advokátem, který na ní výslovně potvrdil, že smluvní strany, jejichž totožnost zjistil, před ním tuto smlouvu podepsaly (§ 7 vyhlášky).

Bude-li tedy advokát v případě sepsání smluv o převodu nemovitostí postupovat dosavadním způsobem, není třeba, aby si knihu pro tento účel pořizoval.

Z tohoto pohledu je také třeba chápat, že knihy bude Komora vydávat postupně, když jistě řada advokátů nebude knihu potřebovat ihned dne 1. 1. 2005, kdy příslušné ustanovení § 25a zákona o advokacii vstupuje v platnost.

JUDr. Ladislav Krym
tajemník ČAK

PRŮBĚH ŘÍZENÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE U EVROPSKÉHO SOUDNÍHO DVORA^{*)}

(prvá část)

JUDr. JAN KOMÁREK, LL. M.

1. ÚVODEM – PŘEDBĚŽNÁ OTÁZKA A ČEŠTÍ PRÁVNÍCI

Řízení o předběžné otázce je základním nástrojem spolupráce soudců členského státu a Soudního dvora ES (dále jen „Soudní dvůr“). Soudci ze všech členských států se na Soudní dvůr mohou podle článku 234 Smlouvy o založení ES (dále jen „SES“¹⁾) a také dalších ustanovení práva EU¹⁾ obracet s rozličnými otázkami výkladu práva EU. Cílem tohoto článku není popsat řízení o předběžné otázce ve vnitrostátním kontextu. Naopak vychází ze skutečnosti, že soudce členského státu využil možnosti,²⁾ respektive splnil povinnost,³⁾ podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Účelem článku je podotknout českým právníkům jak řízení o předběžné otázce vypadá ve fázi, kdy ji projednává samotný Soudní dvůr.

Jedná se o otázku ryze praktickou, neboť je od vstupu České republiky do EU pouze otázkou času, kdy se na Soudní dvůr obrátí s předběžnou otázkou i český soudce⁴⁾ a účastníci řízení z České republiky tak dostanou možnost vystupovat před Soudním dvorem v Lucemburku. Zároveň na základě článku 23 Protokolu o statutu Soudního dvora (dále jen „Statut“⁵⁾) může v řízení o předběžné otázce Česká republika jako členský stát předkládat písemná stanoviska, případně se účastnit ústní části řízení. Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování ČR před Evropským soudním dvorem a Soudem prvního stupně vyhodnocuje oznámení o zahájených řízeních, o kterých je Soudním dvorem informována, předává relevantní materiály od-

povědným orgánům státní správy a v součinnosti s nimi připravuje podklady pro vládního zmocněnce k účasti České republiky v řízení o předběžné otázce.⁵⁾ Řízení před Soudním dvorem se tedy stane součástí praxe právníků i u nás.⁶⁾

Řízení o předběžné otázce před Soudním dvorem popíšeme v následujících krocích:

- Nejprve se zastavíme u obecných otázek procesních, v jejichž rámci se budeme věnovat jazykovému režimu v řízení před Soudním dvorem, tomu, kdo jsou účastníci řízení o předběžné otázce, a také pro právníky vedle důležité věci: procesním lhůtám a jejich počítání.
- Dále se budeme věnovat řádnému průběhu řízení, které se skládá nejprve z písemné části řízení; zde si vysvětlíme význam písemných podání, jak se písemnosti Soudnímu dvoru do Lucemburku doručují, jak je třeba písemná podání zpracovávat.
- Po skončení písemné části řízení může Soudní dvůr přijmout některá důležitá procesní rozhodnutí; těm se budeme věnovat samozřejmě rovněž, dříve, než přistoupíme k seznámení se s ústní částí řízení; zde se pokusíme nastínit, proč by se účastníci řízení před vnitrostátním soudem měli zúčastnit i řízení před Soudním dvorem a samozřejmě jak by jejich vystoupení mělo vypadat; doplníme i stručný popis ústní části řízení.
- Po skončení ústní části řízení Soudní dvůr přijímá rozsudek; i přesto, že jeho porady jsou tajné, se budeme snažit jejich konání čtenáři přiblížit, spolu s tím, jak konečný

^{*)} **Poznámka redakce:** Příspěvek navazuje na pojednání Mgr. Tomáše Doležila „Řízení o předběžné otázce z pohledu (českého) advokáta“ (Bulletin advokacie č. 2/2004, s. 58 n.). Zde je mj. blíže vysvětleno pojetí předběžné otázky z hlediska vztahu komunitárního a vnitřního práva. Viz též článek Mojžíra Ježka, citovaný v pozn. č. 6 i. f. pod čarou.

¹⁾ Srov. čl. 68 SES, čl. 150 Euratom, čl. 35 SEU a některé mezinárodní úmluvy. Blíže Schermers, H., Waelbroeck, D. *Judicial Protection in the European Union*, 6. vyd., Haag/Londýn/New York, Kluwer Law International, 2001 (dále „Schermers, Waelbroeck 2001“) na str. 218–227.

²⁾ Bobek, M. Předložit či nepředložit? Faktory ovlivňující uvážení národního soudce zda (ne)zahájit řízení o předběžné otázce. Vychází v Právních rozhledech, prosinec 2004.

³⁾ Bobek, M. *Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce dle článku 234 (3) SES*. C. H. Beck, Praha 2004 (dále „Bobek 2003“), kde lze nalézt i stručný popis institutu předběžné otázky (na str. 7–31).

⁴⁾ První předběžná otázka z nového členského státu byla podána maďarským městským soudem ze Szombathelyi usnesením ze dne 10. června 2004 (spis. značka P.20.231/2004/19.szám) – věc C-302/04 *Ynos Kft. v. János Varga*.

⁵⁾ Srov. usnesení Vlády ČR ze dne 4. února 2004 č. 113+P o Statutu vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudním dvorem Evropských společenství a Soudem prvního stupně. Usnesením Vlády ČR ze dne 5. května 2004 byl jmenován vládním zmocněncem Mgr. Tomáš Boček.

⁶⁾ K roli advokátů a zástupců vlád členských států srov. především Schermers, H. G. – Timmermans, C. W. A. – Kellermann, A. E. – Watson J. S. (eds.) *Article 177 EEC: Experiences and Problems*. Amsterdam/New York/Oxford/Tokio, North Holland, 1987 (dále „Schermers et al. 1987“) na str. 135–289 a Granger, M. -P.-F. *When governments go to Luxembourg: the influence of governments on the Court of Justice* [2004] 29 E. L. Rev. 3. V češtině srov. kratší příspěvky Doležil, T. Řízení o předběžné otázce z pohledu (českého) advokáta. Bulletin advokacie č. 2/2004, str. 58–64 a Ježek, M. Úloha českého advokáta v řízení o předběžné otázce, Právní rozhledy č. 9/2004, na str. 346–352.

ČLÁNKY

rozsudek o předběžné otázce vypadá a jak je upraveno rozhodování o nákladech řízení o předběžné otázce.

- Na samý závěr se seznámíme se zvláštními druhy řízení a procesními opatřeními, jež může Soudní dvůr přijmout v průběhu řízení o předběžné otázce.

2. OBECNÉ OTÁZKY PROCESNÍ

2.1 Jazykový režim v řízení před Soudním dvorem⁷⁾

Tak jako u většiny institucí EU, jazykový režim přináší nemálo problémů pro hladké fungování Soudního dvora. Nutnost překladů mnoha dokumentů během řízení významně prodlužuje délku řízení.⁸⁾ Argumenty proti zavedení jednoho jazyka⁹⁾ jsou však dosud přesvědčivé natolik, že ke změně nedošlo a pravděpodobně ani nedojde. Účastníci řízení by tak měli vždy mít na paměti, že čím srozumitelnější jejich podání budou, tím lépe budou také přeložena do příslušných jazyků a tudíž pochopena v souladu se smyslem, který jim zamýšlejí dát.

Členským státům se rozhodnutí vnitrostátního soudu o položení předběžné otázky oznamuje podle článku 104 (1) Jř/Sd v původním znění společně s překladem do jejich úředního jazyka. Praxe prvních týdnů po vstupu ČR do EU je však jiná: Kancelář vládního zmocněnce doposud dostává tato rozhodnutí spolu s doprovodným dopisem Soudního dvora ve francouzštině, popř. angličtině. Vzhledem k náporu, kterému Soudní dvůr musí čelit (např. dosud nejsou k dispozici oficiální překlady jednacích řádů) je to více než pochopitelné a nezpůsobuje to větší problémy.¹⁰⁾ Soudní dvůr tím

však porušuje ustanovení Jednacího řádu a dlouhodobě se jedná o velmi nevhodný stav, vzhledem k tomu, že právě Soudní dvůr má podle článku 220 SES dbát na dodržování práva při interpretaci a aplikaci komunitárního práva.

Písemná vyjádření účastníků musí být předložena v jazyce případu. Jednací řád v 2. alinei článku 29 (2) stanoví, že jím je u řízení o předběžné otázce jazyk vnitrostátního soudu, jenž se na Soudní dvůr obrací. Na základě náležitě odůvodněného návrhu jednoho z účastníků řízení před vnitrostátním soudem a po slyšení druhého účastníka a generálního advokáta může být pro ústní část řízení povoleno, aby byl použit jiný z jednacích jazyků Soudního dvora.¹¹⁾

Všechny podpurné dokumenty musí být předloženy v jednacím jazyce případu. Pokud jsou rozsáhlé, může se překlad omezit na výňatky. 1. a 2. alinea článku 29 (3) Jř/Sd však Soudnímu dvoru nebo jeho senátu umožňují požádat o předložení podrobnějšího nebo úplného překladu.

Členské státy mohou v rámci řízení před Soudním dvorem používat svůj úřední jazyk. Tajemník podle 4. alinei článku 29 (3) Jř/Sd v takovém případě zajišťuje překlad písemných vyjádření do jednacího jazyka případu.

Orgány Společenství musí navíc v souladu s článkem 37 (2) Jř/Sd současně s originály svých podání předložit jejich překlady do ostatních úředních jazyků. I v tomto případě se tak soud neděje a tyto orgány porušují ustanovení Jednacího řádu.

Samotní členové Soudního dvora jsou podle článku 29 (5) Jř/Sd při volbě jazyka nejsvobodnější a mohou používat kteréhokoliv z jednacích jazyků Soudního dvora. Ačkoliv to nikde ve Statutu ani Jednacího řádu není stanoveno, vnitřním jazykem Soudního dvora je francouzština¹²⁾ a v tomto jednacím jazyce se také téměř bez výjimky konají porady soudců.¹³⁾

⁷⁾ K tomu podrobněji srov. zejména *Sevón L. Languages in the Court of Justice of the European Communities*. In: Gialdino C. (ed.), *Scritti in onore di Giuseppe Federico Mancini, Vol. II Diritto Dell'Unione Europea*, Milano, Dott. A. Giuffrè Editore, 1998, 933–950.

⁸⁾ Např. podle důvodové zprávy Soudního dvora k návrhu změny Jednacího řádu Soudní dvůr uvádí, že nutnost překladu rozhodnutí vnitrostátního soudu o přeložení předběžné otázky do všech úředních jazyků členských států v souladu s čl. 104 (1) vyžaduje průměrně 1 měsíc a 10 dnů (údaj z roku 2003). S novými členskými státy to znamená zajištění překladu všech 380 jazykových kombinací. Např. v roce 2003 představoval celkový počet přeložených stran těchto rozhodnutí 30 805. (Návrh změny Jř/Sd z 19. května je dostupný na http://www.curia.eu.int/fr/instit/btxdocfr/index_projet.htm – 4. 8. 2004. V současné době je návrh projednáván Radou – dokument č. 104/61/04, Radě byl návrh předložen 11. června 2004.)

⁹⁾ Tak jako tomu je např. u Soudního dvora Evropského sdružení volného obchodu, který pracuje výhradně v angličtině, s výjimkou řízení o poradním názoru (*advisory opinion*), jež je obdobou řízení o předběžné otázce. Ani tam se však rozsudek nepřekládá do všech jazyků, ale pouze do jazyka případu a samozřejmě angličtiny. Srov. *The EFTA Court. Legal framework, case law and composition 1994–2003*, EFTA Court 2004 na str. 21–22.

¹⁰⁾ První předběžnou otázkou zaslou v češtině byl případ C-249/04 *Allard v. INASTI*, doručený 9. 8. 2004. I tak však není přeložen celý dokument, tj. usnesení vnitrostátního soudu (v tomto případě Cour de travail de Liège) o podání předběžné otázky a doprovodný dopis tajemníka Soudního dvora.

¹¹⁾ Tamtéž; jednacími jazyky jsou podle čl. 29 (1) Jř/Sd čeština, dánština, nizozemština, angličtina, estonština, finština, francouzština, němčina, řečtina, maďarština, irština, italština, lotyština, litevština, maltština, polština, portugálština, slovenština, slovinština, španělština nebo švédština. Srov. 2004/405/ES, Euratom: rozhodnutí Rady z 19. dubna 2004 doplňující článek 29 (1) Jednacího řádu Soudního dvora Evropských společenství, české znění není v Úř. věst. k dispozici, OJ 2004 L 132/2. Toto rozhodnutí není obsaženo v konsolidovaném znění Jednacího řádu, zveřejněném Soudním dvorem na jeho internetových stránkách, ačkoliv jiné rozhodnutí Rady, doplňující Jednací řád, jež bylo v OJ publikováno tentýž den, do konsolidovaného znění zapracováno je! (konsolidované znění je dostupné na <http://www.curia.eu.int/en/instit/btxdocfr/main.htm> – 4. 8. 2004.)

¹²⁾ Bývalý soudce Soudního dvora D. Edward ve svém článku *The Nature of the Community Judicial Process* (In: *Festschrift til Ole Due*, Kodaň, GEC Gads Forlag, 1994, 31–54, dále „Edward 1994“ na str. 38 a v pozn. č. 36) uvádí, že tomu tak je z historických důvodů, poněvadž jediným autentickým jazykem první ze smluv, zakládajících Společenství uhlí a oceli, byla francouzština.

¹³⁾ Srov. čl. 27 Jř/Sd.

ČLÁNKY

Pro ústní vyjádření platí výše uvedené obdobně.¹⁴⁾ Vyjádření a odpovědi jsou simultánně překládány do jazyků soudců, kteří jsou zastoupeni v senátu (případně plénu), který projednává daný případ. Výkon mluvčího do značné míry ovlivňuje výkon tlumočnicka. Potíže s tlumočením jsou ještě zvýrazněny nedostatkem tlumočnicků z „exotičtějších“ jazyků, takže se stává, že tlumočníci musí používat „tichou poštu“. V tomto případě netlumočí přímo z jednací síně, ale zprostředkovaně z překladu kolegy.

Tlumočníci vítají, pokud jsou jim vyjádření doručována jeden či dva dny předem, aby se na překlad mohli připravit. Stejně tak je užitečné v případě, že má ústní vyjádření obsahovat citace právních textů, zaslat jim předem jejich citace.¹⁵⁾ Pro mluvčího je přitom správný překlad životně důležitý, neboť jeho prostřednictvím se jeho vyjádření dostává k uším soudců. Doporučuje se tedy také přítomnost dalšího kolegy na jednání, aby sledoval ve sluchátkách průběh tlumočení do hlavních jazyků (zejména francouzštiny) a popřípadě také upozornil mluvčího, pokud jsou s překladem problémy.¹⁶⁾

2.2 Účastníci řízení a jejich zastoupení

Usnesení vnitrostátního soudu o položení předběžné otázky je oznámeno tajemníkem Soudního dvora stranám zúčastněným v hlavním řízení, členským státům a Komisi. Radě, Evropské centrální bance a Evropskému parlamentu se rozhodnutí oznamuje v případě, že se týká platnosti nebo výkladu aktu přijatého některou z těchto institucí (v případě Evropského parlamentu společně s Radou). Pokud byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložena na základě článku 234 SES, oznamuje se rozhodnutí v souladu s článkem 23 Statutu i členským státům Evropského hospodářského prostoru, stejně jako Kontrolnímu úřadu Evropského sdružení volného obchodu.

2.2.1 Účastníci řízení

Přesně chápáno, účastníci řízení před národním soudem, který zahájil řízení o předběžné otázce, nejsou stranami řízení před Soudním dvorem, jež je pouze nástrojem dialogu mezi soudcem členského státu a Soudním dvorem.¹⁷⁾ Odkazuje se tedy na ně převážně jako na „účastníky hlavního řízení“, ačkoliv Statut a Jednací řád nejsou v tomto smyslu úplně konzistentní.¹⁸⁾ Právě s ohledem na hlavní účel řízení o předběžné otázce, kterým je jednota komunitárního práva, nikoliv individuální spravedlnost v každém jednotlivém případě, který se k němu dostane,¹⁹⁾ je třeba na práva účastníků řízení nazírat. Je proto logické, že účastníci řízení nemají srovnatelné postavení s účastníky řízení, které známe z českého práva, anebo sporných řízení probíhajících před Soudním dvorem.

Účastníci hlavního řízení mají právo účastnit se i řízení u Soudního dvora.²⁰⁾ Určení, kdo je účastníkem hlavního řízení, je věcí práva členského státu, respektive vnitrostátního soudu, který předkládá předběžnou otázku.²¹⁾ Mohou to být např. strany intervenující v hlavním řízení²²⁾ včetně nevládních organizací předkládající stanoviska ve veřejném zájmu.²³⁾ V žádném případě účast na řízení před Soudním dvorem pro strany hlavního řízení není povinná.

Třebaže Soudní dvůr popisuje řízení o předběžné otázce jako „nesporné řízení vylučující jakoukoliv iniciativu stran, které jsou pouze přizvány ke slyšení v průběhu tohoto řízení“,²⁴⁾ není důvod k naprostému fatalismu a čekání se založenými rukama na jeho výsledek. Soudní dvůr se v odůvodněných svých rozsudcích argumenty stran zabývá, a tak není důvod nevěřit, že nemají vliv na konečnou podobu jeho rozhodnutí. Tito účastníci pak mohou před Soudním dvorem vystupovat *in personam*, pokud k tomu jsou oprávněni před vnitrostátním soudem.²⁵⁾

Vedle účastníků hlavního řízení mohou před Soudním dvorem vystupovat i další účastníci řízení o předběžné

¹⁴⁾ V následujícím textu čerpám ze studijní návštěvy Soudního dvora 29. 4. 2004 a laskavého výkladu soudní tlumočnice A. Rögner, které tímto děkuji za její čas a ochotu.

¹⁵⁾ Podklady pro překlady je možné zasílat faxem tlumočnickům Soudního dvora na číslo (352) 4303 3697. Srov. Notes for the guidance of Counsel in written and oral proceedings before the Court of Justice of the European Communities, dostupné na <http://www.curia.eu.int/en/instit/txtdocfr/main.htm> (4. 8. 2004, dále „Notes for the guidance“), str. 20, bod C. 4, šestý odstavec). Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že kvalita překladu tlumočnicka (z finštiny do angličtiny), jenž podklady neměl k dispozici, a jeho francouzského kolegy, který je k dispozici měl, se diametrálně lišily.

¹⁶⁾ Anderson, Demetriou 2001 na str. 278.

¹⁷⁾ Usnesení Soudního dvora ve věci 69/85 *Wünsche Handelsgesellschaft GmbH & Co. v. Germany* [1986] ECR 947, odst. 14.

¹⁸⁾ Srov. čl. 104 (2) Jř/Sd, popř. část každého rozsudku Soudního dvora v řízení o předběžné otázce, která stanoví náklady řízení. Srov. však čl. 104 (6) Jř/Sd, kde se hovoří pouze o „účastnících řízení“. Anderson, Demetriou 2002 na str. 237.

¹⁹⁾ Srov. případ 166/73 *Rheinmühlen v Einfuhr- und Vorratsstelle Getreide* [1974] ECR 33, odst. 2.

²⁰⁾ Věc 62/72 *Bollman v. Hauptzollamt Hamburg-Waltershof* [1973] ECR 269, odst. 4.

²¹⁾ *Ibid.*

²²⁾ Věc 2/74 *Reyners v. Belgie* [1974] ECR 631, C-432/92 *Anastasiou* [1994] ECR I-3087.

²³⁾ Věc C-192/99 *Manjit Kaur* [2001] ECR I-1237.

²⁴⁾ Věc 44/65 *Hessische Knappschaft* [1965] ECR 965 na str. 971. Soudní dvůr takto reagoval na snahu stran vznášet před ním otázky, které nebyly předmětem řízení u vnitrostátního soudu.

²⁵⁾ Věc 39/75 *Coenen v. Sociaal-Economisch Raad* [1975] ECR 1547. Srov. též *Notes for the guidance* na str. 6 bod A. 2b).

otázce, jmenovitě členské státy a komunitární instituce, popř. státy Evropského hospodářského prostoru anebo Kontrolní úřad Evropského sdružení volného obchodu, kterým se doručuje oznámení o rozhodnutí soudu členského státu podat předběžnou otázku podle článku 23 Statutu. Náklady své účasti na řízení nesou podle článku 69 (4) Jř/Sd státy a instituce samy, není tedy možné se jich domáhat u soudu členského státu v hlavním řízení. Účast těchto subjektů na řízení o předběžné otázce tedy nepředstavuje pro strany hlavního řízení žádné zvýšené finanční riziko.

Ustanovení čl. 40 Statutu, jenž umožňuje jiným osobám v řízení intervenovat, pokud prokáží zájem na rozhodnutí sporu předloženého Soudnímu dvoru, je na řízení o předběžné otázce neaplikovatelné, jelikož se jedná, jak bylo uvedeno i výše, o nesporné řízení.²⁶⁾

Dodat ještě lze, že se řízení před Soudním dvorem nijak neúčastní vnitrostátní soud, jenž předběžnou otázku předložil. Zůstává tak v pasivním očekávání (samozřejmě s výjimkou nutné spolupráce se Soudním dvorem) na výsledek celého řízení.

2.2.2 Právní zastoupení účastníků

Podle čl. 19 Statutu jiné strany než členské státy anebo instituce Společenství musí být zastoupeny advokátem, který je oprávněn k výkonu advokacie podle práva některého členského státu nebo jiného státu, jenž je stranou dohody o Evropském hospodářském prostoru. Podle sedmého pododstavce článku 19 Statutu vysokoškolské učitelé, kteří jsou státními příslušníky členských států, jejichž právní řád přiznává právo vystupovat před soudy i jim, požívají u Soudního dvora práv, která tento článek přiznává advokátům.

Zároveň však musí Soudní dvůr v souladu s článkem 104 (2) Jř/Sd brát v potaz jednací řád vnitrostátního soudu, který se na něj obrátil s předběžnou otázkou. Co tedy v případě, že bude advokát moci vystupovat před soudem určitého státu, nikoliv však před tím, jenž předložil předběžnou otázku? Soudní dvůr se v tomto směru nevyslovil, s ohledem

na příslušnou komunitární legislativu se však lze klonit spíše k tomu, že bude vstřícnější než případná restriktivní právní úprava členského státu. Zřejmě tedy připustí zastupování advokátem oprávněným tuto činnost vykonávat v jiném členském státu, byť jednací řád předkládajícího soudu jeho účast v řízení neumožňuje.²⁷⁾ Ke stejnému výsledku lze dospět i argumentem, že širší přístup stanoví Statut, jenž je součástí primárního práva, zatímco povinnost přihlížet k vnitrostátním jednacím řádům stanoví Jednací řád, tedy právo sekundární. Ačkoliv přímo zakládající smlouvy hierarchii norm práva EU nestanoví, lze ji z nich dovodit.²⁸⁾ Jednací řád je tedy třeba vykládat ve světle Statutu a připustit širší možnost vystupování advokátů.

Ustanovení čl. 104 (2) Jednacího řádu je spíše využíváno k rozšíření okruhu osob, které před Soudním dvorem mohou vystupovat. Pokud to totiž umožňují jednací řády vnitrostátních soudů, před Soudním dvorem vystupují např. neprávnicki,²⁹⁾ daňoví poradci,³⁰⁾ popř. zástupci odborů.³¹⁾

Členské státy a komunitární instituce musí být zastoupeny zmocněncem, kterému může být nápomocen poradce nebo advokát.³²⁾

Zmocněnci, poradci a advokáti, kteří vystupují před Soudním dvorem, požívají podle článku 32 (1) Jř/Sd imunity pokud jde o jejich ústní a písemná vyjádření týkající se věci nebo účastníků řízení. Citované ustanovení Jednacího řádu je však kvalifikováno článkem 19, pátým pododstavcem Statutu, jenž stanoví, že je tato imunita chráněna pouze v rozsahu, který je nezbytný k nezávislému výkonu jejich funkcí, a rovněž prvním pododstavcem článku 34 Jř/Sd, jenž imunitu omezuje na rozsah nutný výhradně v zájmu řádného průběhu řízení. Navíc druhý pododstavec článku 34 Jř/Sd Soudnímu dvoru umožňuje uvedené osoby imunity zbavit, usoudí-li, že se tím nenaruší řádný průběh řízení. Další výsady a výhody upravuje druhý odstavec článku 32 Jř/Sd.

Na druhou stranu z čl. 35 Jř/Sd vyplývají pro osoby vystupující před Soudním dvorem i povinnosti, zejména respektovat důstojnost Soudního dvora anebo nezneužívat práv, vyplývajících z jejich funkce k jiným účelům. V případě

²⁶⁾ Usnesení Soudního dvora ve věci 6/64 *Costa v. ENEL* [1964] ECR 614, věc 19/68 *De Cicco v. Landesversicherungsanstalt Schwaben* [1968] ECR 473 na str. 479, usnesení předsedy Soudního dvora ve věci C-181/95 *Biogen v. Smithkline Beecham Biologicals* [1996] ECR I-717, odst. 6.

²⁷⁾ Srov. Směrnici Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, český překlad není v Úř. věst. dosud k dispozici, OJ 1998 L 77/36 a Směrnice Rady ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů (77/249/EHS), český překlad není v Úř. věst. dosud k dispozici, OJ 1977 L 78/17 – Anderson, Demetriou 2002 na str. 250, kteří uvádějí případ, kdy člen skotské advokátní komory vystupoval v řízení o předběžné otázce předložené anglickým soudem – C-324/93R *Evans Medical Ltd* [1995] ECR I-563.

²⁸⁾ Např. podle čl. 230 SES Soudní dvůr přezkoumává právnost aktů na základě jejich souladu s primárním právem. Blíže Lenaerts K., van Nuffel P., Bray R. (ed.) *Constitutional Law of the European Union*. Londýn, Sweet&Maxwell, 1999 na str. 530–531.

²⁹⁾ Věc 181/73 *Haegeman v. Belgie* [1974] 449 na str. 453.

³⁰⁾ V ústním jednání ve věci 93/83 *Zentralgenossenschaft des Fleischgewerbers v. Hauptzollamt Bochum* [1984] ECR 1095 na str. 1102.

³¹⁾ Věc C-325/93 *Del Grosso* [1995] I-939.

³²⁾ Čl. 19 Statutu. V České republice srov. pozn. č. 5.

ČLÁNKY

porušení může tyto osoby Soudní dvůr z jednání s okamžitou účinností vyloučit. Řízení se pak přeruší do doby, než si dotčený účastník řízení ustanoví jiného poradce nebo advokáta.^{32a)}

2.3 Procesní lhůty a jejich počítání³³⁾

Pisemná vyjádření musí být Soudnímu dvoru předložena do dvou měsíců od jejich oznámení tajemníkem Soudního dvora.³⁴⁾ Lhůta počíná běžet doručením oznámení účastníkov. Tak např. pokud bylo oznámení doručeno 15. prosince, dvouměsíční lhůta vyprší 15. února. Pokud by však bylo doručeno 31. prosince, lhůta by vypršela již 28. února, poněvadž podle článku 80 (1) a) Jř/Sd chybí-li v případě rozhodné lhůty vyjádřené v měsících nebo rocích v posledním měsíci den, který je rozhodný pro uplynutí lhůty, pak lhůta končí uplynutím posledního dne uvedeného měsíce. K tomu je však třeba ještě připočítat dalších deset dní, které jsou Jednacím řádem poskytnuty účastníkům kvůli jejich vzdálenosti od Soudního dvora.³⁵⁾ Lhůty končící v sobotu nebo neděli (až po započítání desetidenního prodloužení)³⁶⁾ skončí podle 1. alinei článku 80 (2) Jř/Sd až na konci následujícího pracovního dne. Článek 45 Statutu dává Soudnímu dvoru možnost ve výjimečných případech, pokud dotčený účastník prokáže působení náhody nebo vyšší moci (*force majeure*), lhůty prodloužit. Stalo by se tak za výjimečných okolností, za kterých bylo nemožné učinit potřebný procesní úkon. Neznamená to naprostou nemožnost, nicméně předpokládají se abnormální obtíže nezávislé na vůli dotčené osoby a zjevná nevyhnutelnost nedodržení lhůty, i když bylo vynaloženo veškeré rozumné úsilí.³⁷⁾

Ačkoliv podle prvního pododstavce článku 82 Jř/Sd má pravomoc prodloužit lhůtu orgán, který ji stanovil, v případě

lhůt stanovených přímo Statutem nebo Jednacím řádem tak učinit nelze.³⁸⁾ Pokud účastník předloží část svého vyjádření včas a část po lhůtě, Soudní dvůr odmítne zpožděné části přijmout.³⁹⁾ Dokumenty (nikoliv samotné vyjádření) lze dodatečně předložit pouze za výjimečných okolností se souhlasem stran.⁴⁰⁾ Je třeba mít na paměti, že Soudní dvůr považuje striktní dodržování procesních lhůt komunitárního práva za požadavek právní jistoty, který je v souladu s potřebou vyloučit jakoukoli diskriminaci nebo svévoli při výkonu spravedlnosti.⁴¹⁾

3. ŘÁDNÝ PRŮBĚH ŘÍZENÍ

Řízení u vnitrostátního soudu bude podáním předběžné otázky přerušeno.⁴²⁾ Od okamžiku, kdy rozhodnutí vnitrostátního soudu o položení předběžné otázky dosáhne Soudní dvůr, podléhá plně jeho procesním předpisům.⁴³⁾ Podle článku 103 (1) Jednacího řádu se na řízení o předběžné otázce použijí jeho ustanovení s výjimkou úprav nutných vzhledem k povaze řízení o předběžné otázce.

Poté, kdy je rozhodnutí vnitrostátního soudu o podání předběžné otázky doručeno Soudnímu dvoru, tajemník Soudního dvora (dále jen „tajemník“) zaznamená datum jeho registrace Kanceláří Soudního dvora a opatří případ jednací číslem. Čísla jsou přidělována v chronologickém pořadí, bez rozdílu, zda se jedná o přímé žaloby nebo řízení o předběžných otázkách. Písmeno „C“ značí, že je případ projednáván Soudním dvorem (z fr. „Cour“). Naopak písmeno „T“ znamená, že je k řízení ve věci příslušný Soud prvního stupně (z fr. „Tribunal“). Pokud tedy má případ číslo C-11/03, znamená to, že se jedná o 11. případ registrovaný Kanceláří

^{32a)} Podrobněji k zastoupení českým advokátem už články T. Doležila a M. Ježka cit. v pozn. č. 6 i. f.

³³⁾ Detailněji, avšak v kontextu především dalších druhů řízení srov. Schermers, Waelbroeck 2001 na str. 682–694.

³⁴⁾ Čl. 23, druhý pododstavec Statutu, čl. 103 (3), 2. alinea Jř/Sd. Podrobnou úpravu počítání a běhu lhůt obsahují čl. 80–82 Jř/Sd.

³⁵⁾ Čl. 45 Statutu, čl. 81 (2) Jř/Sd. V minulosti tato lhůta byla upravena různě s ohledem na různou vzdálenost čl. států od Lucemburku. Srov. Schermers, Waelbroeck 2001 na str. 686.

³⁶⁾ T-85/97 *Hoerca-Wallonie v. Komise* [1997] ECR II-2113, odst. 26, cit. podle Lenaerts K., Arts D., Bray R. (ed.) *Procedural Law of the European Union*. London, Sweet&Maxwell, 1999 (dále „Lenaerts et al. 1999“) na str. 413, pozn. č. 96.

³⁷⁾ Věc 284/82 *Busseni v. Komise* [1984] ECR 557, odst. 11.

³⁸⁾ Srov. závěry generálního advokáta Capotortiho ve spojených věcech 220 a 221/78 *ALA SpA a ALFER SpA v. Komise* [1979] ECR 1693 na str. 1700 (cit. podle Anderson, Demetriou 2002, str. 260, pozn. č. 28) a *Notes for the guidance*, str. 11 bod B 5.

³⁹⁾ Nepublikované usnesení Soudního dvora ve věci 321/85 *Schwiering v. Účetní dvůr* [1986] ECR 3199, citovaný v Anderson, Demetriou 2001 str. 260, pozn. č. 29.

⁴⁰⁾ *Notes for the guidance*, bod str. 16, bod B.14. b.

⁴¹⁾ Věc 209/83 *Ferriera Valsabbia SpA v. Komise* [1984] ECR 3089, odst. 14.

⁴²⁾ Srov. čl. 23 Statutu. Stejně též bod 4. *Informativního sdělení o zahájení řízení o předběžných otázkách vnitrostátními soudy* (oficiální překlad do češtiny není dosud dostupný), *Information Note on References by National Courts for Preliminary Rulings*, dostupné na <http://www.curia.eu.int/en/instit/txtdocfr/main.htm> (4. 8. 2004, dále „*Information Note*“), podle kterého je ovšem rozhodnutí o přerušení řízení plně v rukou vnitrostátního soudu, jenž tak musí učinit v souladu s vlastními procesními předpisy. V právním řádu ČR srov. *Bobek, M.* Jak podat předběžnou otázku do Lucemburku? Procesní postup českého soudu. Vychází v Soudních rozhledech, 1/2005.

⁴³⁾ Vedle Statutu (zejm. čl. 23) též Jednací řád Soudního dvora Evropských společenství, v českém znění není dosud v dispozici, OJ 1991 L 176/7, naposledy měněn OJ 2004 L 127, konsolidované znění dostupné na <http://www.curia.eu.int/en/instit/txtdocfr/main.htm> (4. 8. 2004, dále „Jednací řád“ či zkráceně „Jř/Sd“, zejm. čl. 103–104a).

ČLÁNKY

Soudního dvora v roce 2003.⁴⁴⁾ V Úředním věstníku se po registraci věci oznamuje datum jeho zápisu do rejstříku spolu s označením vnitrostátního soudu a předloženými otázkami.

Rozhodnutí vnitrostátního soudu o předložení předběžné otázky je postoupeno také oddělení Výzkumu a dokumentace, které mu přidělí klíčová slova, jež jsou uvedena v záhlaví konečného rozsudku a podle kterých lze rozsudek vyhledat v elektronických databázích (jako např. Eur-Lex nebo Celex).⁴⁵⁾ V rámci tohoto oddělení jej také posoudí pracovník odpovědný za daný členský stát z hlediska přípustnosti předběžné otázky.

Po registraci věci přidělí podle článku 9 (2) Jř/Sd předseda Soudního dvora případ jednomu ze senátů a z tohoto senátu jmenuje soudce zpravodaje. První generální advokát určí v souladu s článkem 10 (2) Jř/Sd ihned poté generálního advokáta, jehož úkolem je předložit Soudnímu dvoru své závěry. Jakákoliv specializace je pouze neformálního charakteru,⁴⁶⁾ ačkoliv lze vysledovat přidělování určitého druhu věcí stejným senátům, soudcům zpravodajům a generálním advokátům.⁴⁷⁾ Předseda Soudního dvora může dokonce přidělit případy, jejichž předmět je obdobný, jednomu senátu bez ohledu na to, kdy byl případ doručen Soudnímu dvoru.⁴⁸⁾ U Soudního dvora tedy neexistuje obdoba rozvrhu práce známá českým soudcům a záleží v podstatě na volném uvážení jeho předsedy.

4. PÍSEMNÁ ČÁST ŘÍZENÍ

Písemnou částí řízení o předběžné otázce pro strany hlavního řízení před vnitrostátním soudem, který předložil otázku Soudnímu dvoru, začíná.

4.1 Význam písemných podání

Základní úpravu písemné části řízení upravuje čl. 20 Statutu, který je třeba vykládat s ohledem na specifika řízení

o předběžné otázce. Z pohledu stran hlavního řízení představuje písemné vyjádření hlavní možnost, jak přesvědčit Soudní dvůr, aby na otázky odpověděl způsobem, který je žádoucí z jejího pohledu pro výsledek řízení před vnitrostátním soudem. Soudní dvůr sám zdůrazňuje, že čas na ústní vyjádření je velmi omezený, a proto silně doporučuje písemné vyjádření předložit. I v případě, že tak účastník neučiní, mu však nic nebrání v účasti na následující ústní části řízení.⁴⁹⁾

Je třeba si uvědomit, že význam těchto podání může být pro výsledek řízení zásadní. Například informace, které Soudní dvůr obdrží spolu s rozhodnutím vnitrostátního soudu o předložení předběžné otázky, se velmi liší podle soudu, který otázku pokládá. Na jedné straně může obsahovat podrobné vylíčení skutkového rámce případu, relevantní vnitrostátní právní úpravy a její aplikace na projednávaný případ, vlastní hodnocení argumentů stran a úvahy soudu nad důsledky interpretace, kterou Soudní dvůr ve své odpovědi na předběžnou otázku použije. Na straně druhé některé vnitrostátní soudy jednoduše Soudnímu dvoru zašlou kompletní spis spolu s předloženými otázkami, jelikož předpokládají, že Soudní dvůr řeší pouze otázky právní, nikoliv otázky jejich aplikace na konkrétní případ. Od Soudního dvora však nelze očekávat, že bude podrobně znát relevantní právní úpravu dotčeného členského státu a především její praktickou aplikaci ve vnitrostátním právním řádu, i když se vždy soudci projednávající daný případ mohou obrátit na soudce, jenž z tohoto státu pochází. Soudní dvůr má také svou službu „Výzkum a dokumentace“, jejímž úkolem je tyto informace poskytovat. Nicméně i tak se Soudní dvůr musí spoléhat na strany hlavního řízení (a Komisi) při právním hodnocení případu, jenž má své kořeny v právu vnitrostátním.⁵⁰⁾

Účelem písemných vyjádření tedy je navrhnout odpovědi, které Soudní dvůr podle účastníka má dát, a jejich stručná, zároveň však úplná odůvodnění, na kterých mají být založena. Je rovněž důležité upozornit Soudní dvůr na skutkové okolnosti případu projednávaného před národním soudem a relevantní ustanovení národní právní úpravy. V písemných vyjádřeních není (na rozdíl od řízení o přímých žalobách)

⁴⁴⁾ Blíže k označování případů projednávaných Soudním dvorem a Soudem prvního stupně srov. Brown, N. L. – Kennedy, T. *The Court of Justice of the European Communities*. Londýn, Sweet&Maxwell, 1994, s. 24–31. Srov. též *Pokyny pro tajemníka Soudního dvora, Instructions to the Registrar*, OJ 1974 L 350/33 (oficiální překlad do češtiny není dosud dostupný, dostupné též na <http://www.curia.eu.int/en/instit/txtdocfr/main.htm> (4. 8. 2004).

⁴⁵⁾ Viz <http://europa.eu.int/eur-lex/en/index.html>, resp. <http://europa.eu.int/celex/> (19. 9. 2004).

⁴⁶⁾ Na rozdíl od Soudu prvního stupně, kde jsou věci týkající se průmyslových práv duševního vlastnictví přidělovány na základě rozhodnutí Soudu ze 7. 8. 1999 (OJ 1999 C 226/28) určeným dvěma senátům.

⁴⁷⁾ Anderson, Demetriou 2002 na str. 236 uvádějí příklad případů, jež se týkaly mléčných kvót. Ty byly přiděleny třetímu senátu ve složení Zuleeg, Mointinho de Almeida a Grevisse J., a generálnímu advokátovi Jacobsovi (s výjimkou dvou případů, kde je uveden jiný generální advokát). Poslední z případů projednával Soudní dvůr v plénu. Srov. tyto případy: C-177/90 *Kühn v. Landwirtschaftskammer Weser-Ems* [1992] ECR I-35 (generální advokát Mischo), C-84/90 *Dent v. Minister of Agriculture, Fisheries and Food* [1992] ECR I-2009, C-311/90 *Hierl v. Hauptzollamt Regensburg* [1992] ECR I-2061, C-236/90 *Maier v. Freistaat Bayern* [1992] ECR I-4483 (generální advokát Lenz), C-85/90 *Dowling v. Ireland* [1992] ECR I-5305, C-86/90 *O'Brien v. Ireland* [1992] ECR I-6259, C-264/90 *Wehrs v. Hauptzollamt Lüneburg* [1992] ECR I-6285, C-79/91 *Knüfer v. Buchmann* [1992] ECR I-6895.

⁴⁸⁾ Schermers, Waelbroeck 2001 na str. 675.

⁴⁹⁾ *Notes for the guidance*, str. 13 bod B.9.

⁵⁰⁾ Edward 1994 na str. 37.

ČLÁNKY

možné reagovat na argumenty ostatních stran – to je vyhrazeno pro ústní jednání. Za tím účelem jsou písemná vyjádření přeložena a po ukončení písemné části řízení rozeslána účastníkům.⁵¹⁾

4.2 Předkládání písemností Soudnímu dvoru⁵²⁾

Podání, jakož i veškerou korespondenci týkající se věci předložených Soudnímu dvoru, je třeba zasílat kanceláři Soudního dvora na její poštovní adresu.⁵³⁾ Dokumenty lze rovněž předat přímo v kanceláři v místě sídla Soudního dvora či mimo úřední hodiny kanceláře v jeho vrátnici. Soudní budova je otevřena 24 hodin denně.⁵⁴⁾ Předchozí předání podání telefaxem⁵⁵⁾ nebo elektronickou poštou⁵⁶⁾ se vezme v úvahu pro účely zachování lhůt řízení za podmínky, že toto předání a následné doručení podání jsou v souladu s požadavky stanovenými Jednacím řádem.⁵⁷⁾ Ten v čl. 37 (6) stanoví, že podepsaný prvopis podání, spolu s přílohami a opisy, musí být podán do kanceláře nejpozději do deseti dnů. Za datum doručení se pak považuje den, kdy se fax, příp. elektronické podání, do kanceláře dostaly.

Účastníci nemusí na rozdíl od přímých žalob předkládat více kopií svých podání, ani jimi nemusí obesílat ostatní zúčastněné strany.⁵⁸⁾ Není jasné, zda musí advokáti předkládat v souladu s článkem 38 (3) JŘ/Sd osvědčení, že jsou oprávněni vystupovat před Soudním dvorem jako tomu je u přímých žalob. Anderson a Demetriou to zmiňují především v případě, kdy advokát nevystupoval před národním soudem, a navrhují se pro jistotu obrátit na Kancelář Soudního dvora s příslušným dotazem.⁵⁹⁾

Účastníci řízení mohou podle 2. alinei článku 38 (2) JŘ/Sd výslovně souhlasit s tím, aby jim bylo doručováno faxem nebo jiným prostředkem komunikace. Prohlášení o tom musí uvádět faxové číslo nebo elektronickou adresu, účast-

ník musí být patřičně technicky vybaven. Písemnosti jsou doručovány jako pdf soubory.⁶⁰⁾

4.3 Forma a obsah písemného podání

Přímo k písemným vyjádřením účastníků řízení o předběžné otázce nebyly vydány praktické pokyny, analogicky však lze aplikovat ty, které Soudní dvůr vydal v souvislosti s přímými žalobami a opravnými prostředky.⁶¹⁾ Nejprve tedy k formální stránce podání.

Podání musí být předkládána ve formě, jež umožní jejich elektronické zpracování, např. skenováním.⁶²⁾ Znamená to, že musí být na bílém papíře A4, nelinkovaném, s textem pouze na jedné straně. Jednotlivé strany musí od sebe být jednoduše oddělitelné, nesmí tedy být sešity nebo slepeny dohromady. Písmo musí užívat obvyklé fonty,⁶³⁾ velikosti minimálně 12, respektive 10 pro poznámky pod čarou, řádkování 1,5, okraje po všech stranách 2,5 cm. Strany musí být číslovány v pravém horním rohu, včetně stran příloh, aby bylo snadno ověřitelné, zda je celé podání kompletní.

Titulní strana by měla obsahovat označení, že je podání adresováno Soudnímu dvoru, číslo věci, označení stran v hlavním řízení a údaj, za kterého účastníka je podání předkládáno.⁶⁴⁾ Titulní stranu je dobré doplnit adresou a kontaktním údajem (telefon, fax, e-mail). Odpovídá tedy standardům, na které jsou právní zástupci zvyklí z domácího prostředí.

Samotný text podání musí být členěn do číslovaných odstavců.⁶⁵⁾ Relevantní skutkový stav spolu s příslušnou vnitrostátní právní úpravou podání otevírá. Pokud strana akceptuje vyličení skutkového stavu obsažené v usnesení národního soudce o podání předběžné otázky spolu s odkazem na právní úpravu, může tak prostě prohlášením učinit. Dále je třeba předložit právní argumenty podporující navrhovanou odpověď na předběžnou otázku. Podání uzavírají odpovědi

⁵¹⁾ *Notes for the guidance*, str. 13 bod B.9.

⁵²⁾ *Srov. Notes for the guidance*, str. 9 bod B.3.

⁵³⁾ Kancelář Soudního dvora, Bd Konrad Adenauer, L-2925 Luxembourg. Obálka by neměla obsahovat nic jiného než tuto adresu – *Notes for the guidance*, str. 9 bod B.3, poslední odstavec.

⁵⁴⁾ *Notes for the guidance*, str. 9 bod B.3.

⁵⁵⁾ Na čísle (352) 43 37 66.

⁵⁶⁾ ECJ.Registry@curia.eu.int – zásilky zasílané elektronickou poštou nesmí přesahovat 4 MB, což odpovídá zhruba 30 skenovaným stranám. Zásilky přesahující tento objem jsou automaticky vráceny odesílateli a nemohou být vzaty v úvahu.

⁵⁷⁾ Při analogickém použití *Practice directions*, bod 2 lze dovodit, že pouze skenovaná kopie originálu bude v souladu s těmito požadavky. Běžný elektronický soubor (byť s elektronickým podpisem) nebude přijat.

⁵⁸⁾ *Srov. Notes for the guidance*, str. 9 bod B.3, třetí odstavec.

⁵⁹⁾ Anderson, Demetriou 2002 na str. 261.

⁶⁰⁾ *Praktické pokyny týkající se přímých žalob a opravných prostředků – Practice Directions relating to direct actions and appeals* (oficiální překlad do češtiny není dosud k dispozici), OJ 2003 L 98/9, dostupné rovněž na <http://www.curia.eu.int/en/instit/txtdocfr/main.htm> (4. 8. 2004, dále „*Practice directions*“), bod 4.

⁶¹⁾ Viz pozn. č. 60. *Srov. též Notes for the guidance*, str. 15 bod B.14.

⁶²⁾ *Practice directions*, bod 5.

⁶³⁾ Times New Roman, Courier, Arial.

⁶⁴⁾ *Practice directions*, bod 6.

⁶⁵⁾ *Practice directions*, bod 7.

na předběžné otázky tak, jak je navrhuje účastník⁶⁶⁾ a konečně podpis toho, kdo jej předkládá.⁶⁷⁾

4.4 Formální stránka práce s judikaturou Soudního dvora

Právní argumenty je nezbytné doplnit odkazy na relevantní judikaturu Soudního dvora. Zde je namísto učinit krátkou poznámku. Kultura citací (nejen soudních rozhodnutí) je v České republice všeobecně nízká.⁶⁸⁾ Nelze však očekávat, že se této české praxi bude přizpůsobovat Soudní dvůr – přizpůsobit se budou muset právníci u nás.⁶⁹⁾ Citace tedy musí být úplně, nejen odkazem na číslo případu, případně strany řízení. Odkazovat je třeba také na Sbírku rozhodnutí Soudního dvora a Soudu prvního stupně. Zde je třeba upozornit na fakt, že „Sbírka soudního dvora, SbSD“, tak jak na ni odkazují někteří autoři v ČR, dosud neexistuje. I po přistoupení ČR k EU bude přeložena jen malá část rozsudků vydaných Soudním dvorem (stejně se postupovalo i v případě minulých přistoupení).⁷⁰⁾ Přitom je důležité při náležitě citaci uvádět stránku sbírky. A zde přichází úskalí: rozhodnutí ve sbírce nezačínala v jednotlivých jazykových verzích až do roku 1969 na stejné stránce. Tak například známé rozhodnutí ve věci 6/64 *Costa v. ENEL* lze najít ve francouzské sbírce na str. 1141, v německé na str. 1253 a v anglickém zvláštním vydání (pořizovaném stejně jako nyní pro Českou republiku dodatečně po přistoupení Spojeného království k Evropským společenství) na str. 585. Od roku 1969 jsou počáteční strany případů ve všech jazykových verzích sbírky shodné, ovšem teprve od roku 1979 je číslování stran sbírky naprosto identické, tj. stránky si v nich přesně odpovídají,

takže na téže stránce najdeme tutéž část rozhodnutí.⁷¹⁾ Pokud by tedy český účastník chtěl odkazovat na „SbSD“, měl by vždy uvést, jakou jazykovou verzi má vlastně na mysli – přinejmenším u rozhodnutí publikovaných před rokem 1979. Jinak najde právník pracující s německou podobou sbírky na příslušné stránce něco jiného, než právník pracující s verzí anglickou. Jinou alternativou je odkazovat na rozhodnutí formou, která je obvyklá pro příslušnou jazykovou verzi⁷²⁾ způsobem, kterým tak činí sám Soudní dvůr, což také doporučuje a činí v překladech svých rozhodnutí do češtiny, které jsou dosud dostupné.⁷³⁾ V těchto překladech se odkazuje na francouzskou verzi Sbírky rozhodnutí, jednotlivé části rozhodnutí se označují „body“ (z fr. „point“ užívaného francouzskou sbírkou, oproti „odstavce“, který by více odpovídal anglickému „paragraph“). Odráží to skutečnost, že vnitřním jazykem Soudního dvora je francouzština.

Další poznámka k citacím rozhodnutí Soudního dvora se týká odkazů na relevantní odstavce citovaných rozhodnutí. Ačkoliv bylo na jiném místě⁷⁴⁾ poukázáno na to, že je třeba rozhodnutí číst vcelku, neomezovat se tedy pouze na výrokovou část, popř. pouze vybrané odstavce, při argumentaci rozhodnutím je třeba odkázat i na relevantní odstavec, popř. stránku rozhodnutí. To ostatně vyžaduje i sám Soudní dvůr.⁷⁵⁾ Důvod je prostý: některá rozhodnutí (popř. závěry generálních advokátů) bývají značně rozsáhlá a citace pouhým rozhodnutím bez uvedení dalších detailů znamená mnoho práce navíc. Rozsudek Soudu prvního stupně ve věci *Cimenteries CBR v. Komise*, který čítá 5 134 odstavců a samotný zabere jednu knihu sbírky, je spíše výjimkou, nicméně ilustruje potřebu odkazovat v rozhodnutích skutečně na jejich relevantní části, nikoliv na ně jako celek.⁷⁶⁾

⁶⁶⁾ *Notes for the guidance*, str. 16 bod B.14.a.

⁶⁷⁾ *Practice directions*, bod 8.

⁶⁸⁾ Srov. Kühn, Z. České lustrační rozhodnutí – role srovnávacího práva a nedostatky v soudcovské argumentaci. In: Novotný, O. (ed.) *Pocta Vladimíru Mikule*. ASPI Publishing, Praha 2002, 361–381 na str. 376: „Ačkoli v podmínkách českého Ústavního soudu nelze očekávat přesné situace zahraničních precedentů, když v českém prostředí je kultura citací soudních rozhodnutí na embryonální úrovni“ a v pozn. č. 43: „Přesnou citaci precedentů nelze pochopitelně srovnávat s angloamerickými zeměmi, kde je vysoká kultura soudcovského rozhodnutí a zejména přesná citace zdrojů tradiční. I srovnání s okolními zeměmi, zejména Německem, Rakouskem nebo Polskem, pro nás vyznívá dost tristně.“

⁶⁹⁾ K práci s judikaturou nejen Soudního dvora srov. Bobek, M., Komárek, J. Koho vážou rozhodnutí ESD o předběžných otázkách? Úvahy o úloze judikatury ESD v českém právním řádu. Vyšlo v Právních rozhledech, č. 19/2004 (dále „Bobek a Komárek 2004“).

⁷⁰⁾ Překládat se bude pouze 869 rozsudků, vybraných Ředitelstvím překladů Soudního dvora. Překlady bude pořizovat Koordinační revizní centrum odboru kompatibility Úřadu vlády.

⁷¹⁾ Anderson, Demetriou 2002 na str. 227. To vysvětluje vynechaná místa mezi odstavci anglické sbírky, jelikož angličtina je obvyklejší úspornější než francouzština nebo němčina.

⁷²⁾ Ve francouzštině by tedy citace rozhodnutí ve věci *Costa v. ENEL* vypadala takto: Arrêt du 15 juillet 1964, Costa (6/64, Rec. p. 1141), v angličtině Case 6/64 *Costa* [1964] ECR 585, a v němčině Urteile vom 15. Juli 1964 in der Rechtssache 6/64 (*Costa*, Slg. 1964, 1253). Cit. podle pozn. č. 26 závěrů generálního advokáta Légera z 8. dubna 2003 ve věci C-224/01 *Köbler*, dosud nebyly publikovány.

⁷³⁾ *Notes for the guidance*, str. 17 bod B.14.d, druhý odstavec. Srov. rozsudek z 13. července 2004 ve věci 27/04 *Komise v. Rada*, dosud nepublikováno, odst. 44: „Podle ustálené judikatury musí žalobě na neplatnost podléhat veškerá opatření přijatá orgány bez ohledu na jejich povahu či formu, pokud směřují k založení právních následků (viz rozsudky ze dne 31. března 1971, *Komise v. Rada*, nazývaný „AETR“, 22/70, Recueil, s. 263, bod 42 a ze dne 2. března 1994, *Parlament v. Rada*, C-316/91, Recueil, s. I-625, bod 8).“

⁷⁴⁾ Bobek a Komárek 2004.

⁷⁵⁾ *Notes for the guidance*, str. 17 bod B.14.d.

⁷⁶⁾ Srov. Bobek 2003 na str. v a vi. S jeho „poznámkou o citacích“ se plně ztotožňuji.

ČLÁNKY

Není třeba odkazovat na celou linii rozhodnutí Soudního dvora, kde se opakuje vyjádření právního principu stejnými slovy – dá se předpokládat, že Soudní dvůr svoji judikaturu zná. Pokud je citováno rozhodnutí soudu členského státu, lze doporučit předložení jeho překladu, spolu se zvýrazněním relevantních částí. Odkazovat lze samozřejmě i na doktrinální literaturu. Pokud však jde o méně dostupnou publikaci (zejména v národním právním periodiku), doporučuje se předložit kopii originálu spolu s překladem relevantních částí.

4.5 Přílohy

Písemné podání může být podle 2. alinei článku 37 (1) JŘ/Sd doplněno přílohami, které musí být předloženy společně s ním. Je třeba přiložit i seznam uvádějící počet příloh, jejich krátký popis (např. u dopisu jeho datum, autor, adresát a počet stran) a odkaz na stranu a odstavec podání, kde se dokument obsažený v příloze zmiňuje a ze kterého vyplývá nutnost jej k podání přikládat.⁷⁷⁾ Přílohy se musí vztahovat k jeho textu a musí být nezbytné k provedení důkazu (což u řízení o předběžné otázce nebude zřejmě připadat v úvahu), nebo dokreslení jeho obsahu.⁷⁸⁾ Mohou tedy obsahovat znění národních právních předpisů, expertní posudky nebo rozhodnutí vnitrostátních soudů,⁷⁹⁾ ale i např. audio a video záznamy. Neměly by však opakovat nic podstatného ze samotného podání, které může odkazovat na jejich případné části. Stejně tak by se podstatné součásti neměly objevovat v příloze, ale přímo v podání. Soudní dvůr rovněž nepřijme písemně zpracované poznámky, které účastník má připravené k ústnímu jednání.⁸⁰⁾ Jelikož přílohy nejsou překládány, ledaže o to požádá člen Soudního dvora, doporučuje se indikovat stupeň důležitosti přílohy.⁸¹⁾ Účastníkům navíc nic nebrání předkládat vlastní neoficiální překlady dokumentů, ačkoliv za autentické budou považovány pouze ty, které vyhotoví Soudní dvůr.⁸²⁾ Vlastní překlady lze více než doporučit, neboť se tím podstatně urychlí čas potřebný k celému řízení.

4.6 Doporučená struktura písemného podání

Lze tedy doporučit následující strukturu písemného vyjádření v řízení o předběžné otázce:

- shrnutí skutkového stavu a řízení, které předcházelo řízení před Soudním dvorem,

- shrnutí relevantních ustanovení vnitrostátního práva, která jsou nezbytná k pochopení případu,
- otázky předložené Soudnímu dvoru,
- vlastní argumentace, založená na komunitárním právu, zahrnující odpovědi na předpokládané argumenty protistrany a Komise,
- odpovědi na předběžné otázky, navrhované účastníkem,
- podpis.⁸³⁾

4.7 Jazykový styl podání

Ohledně stylu podání⁸⁴⁾ Soudní dvůr požaduje, aby bylo stručné, jasné a úplné. Je třeba se vyvarovat opakování, zejména s ohledem na to, že je podání třeba překládat, což značně prodlužuje celé řízení. Členové soudu se budou s případem seznamovat zejména z přeložených dokumentů, nikoliv z originálního spisu, proto je nutno mít tuto skutečnost na paměti. Měli by být schopni při jediném čtení pochopit důležitá fakta případu spolu s právními argumenty stran. Je tudíž třeba dbát na jednoduchý jazyk i větnou skladbu, vyvarovat se právnického žargonu, který je obtížné překládat z jednoho jazyka do druhého. Používané zkratky je zapotřebí při prvním použití vysvětlit. Pokud jsou zmiňovány orgány veřejné správy, je dobré vysvětlit jejich funkci a místo v organizační struktuře, aby je pochopila i osoba, která nemá naprosto žádnou zkušenost s právním řádem České republiky.⁸⁵⁾ Jak již bylo uvedeno několikrát, Soudní dvůr je institucí naprosto odlišnou od soudů tak, jak je známe od nás. Nelze očekávat, že bude mít kompletní znalost všech dvaceti pěti právních řádů členských států, jakkoli by to bylo pro něj lichotivé. Kvalita podání tak do značné míry může ovlivnit kvalitu práce Soudního dvora.⁸⁶⁾

5.

PŘEDBĚŽNÁ ZPRÁVA SOUDCE ZPRAVODAJE
A PŘÍPRAVA NA ÚSTNÍ ČÁST ŘÍZENÍ

Po obdržení všech písemných vyjádření (případně také po jejich přeložení do francouzštiny) soudce zpravodaj předloží předběžnou zprávu (*rapport préalable, preliminary report*) na organizační schůzce Soudního dvora (*réunion gé-*

⁷⁷⁾ *Practice directions*, bod 34.

⁷⁸⁾ *Practice directions*, bod 33.

⁷⁹⁾ Ty musí být předloženy zvlášť – *Practice directions*, bod 35.

⁸⁰⁾ *Notes for the guidance*, str. 17 bod B.14.b, čtvrtý odstavec.

⁸¹⁾ *Notes for the guidance*, str. 17 bod B.14.b, třetí odstavec.

⁸²⁾ *Notes for the guidance*, str. 17 bod B.14.b, pátý odstavec.

⁸³⁾ Jiná možná struktura viz Anderson, Demetriou 2002 na str. 263.

⁸⁴⁾ *Notes for the guidance*, str. 15 bod B.14.a, *Practice directions*, bod 37.

⁸⁵⁾ Ke stylu srov. např. Anderson, Demetriou 2002 na str. 198.

⁸⁶⁾ Edward 1994 na str. 37 a 41.

ČLÁNKY

nérale, administrative meeting). Jedná se o čistě interní dokument, který není přístupný veřejnosti. Dříve byla tato zpráva velice podrobnou analýzou případu, dnes se vzhledem k časovým omezením a nápadu případů na Soudní dvůr omezuje na několik odstavců. Navrhuje se v ní další postup, zejména má-li být případ přidělen senátu o třech nebo pěti soudcích, Velkému senátu, nebo ve výjimečných případech plénu,⁸⁷⁾ případně zda se má vynechat ústní část jednání či závěry generálního advokáta.⁸⁸⁾ Soudní dvůr o těchto otázkách rozhodne po slyšení generálního advokáta.

Jedná se o velmi citlivou otázku. Přidělení věci menšímu senátu znamená ušetření kapacity Soudního dvora pro jiné případy, rovněž přijímání rozhodnutí je v menším senátu jednodušší než v kolegiu jedenácti soudců, kteří tvoří Velký senát.⁸⁹⁾ Na druhou stranu, pokud je případ přidělen senátu, který posléze zjistí, že se jedná o věc zásadního významu

pro právo Společenství, může věc předat většímu senátu, Velkému senátu nebo i plénu, což však vyžaduje další ústní jednání a nové závěry generálního advokáta.⁹⁰⁾ Správným rozhodnutím o tom, komu případ přidělit, tedy Soudní dvůr předejde případným zdržením.

Po předložení předběžné zprávy předkládá soudce zpravodaj i zprávu k ústnímu jednání (*report for the hearing, rapport d'audience*), která je ihned po rozhodnutí Soudního dvora o předběžné zprávě zaslána k překladu. Zpráva k ústnímu jednání shrnuje skutkové a právní okolnosti případu spolu s písemnými vyjádřeními účastníků.

Autor je pracovníkem Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování ČR u ESD.

(Dokončení v příštím čísle)

**PODNET VNITROSTÁTNÍMU SOUDU S NÁVRHEM
NA PŘEDLOŽENÍ PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY SOUDU SPOLEČENSTVÍ DLE čl. 234 SES
(s přerušением řízení/bez přerušení řízení) *)**

Vrchní soud v Olomouci
Masarykova třída 1
771 11 Olomouc

sp. zn. 4 C 115/04

Žalobce: Professional perfume a. s.
IČ: 12457892
se sídlem Václavské nám. 15, 110 00 Praha 1

Žalovaný: Parfémy a vůně s. r. o.
IČ: 76952417
se sídlem Jánského 10, 669 02 Znojmo

Žalovaný činí podnět k předložení předběžné otázky soudu Společenství dle čl. 234 SES

dvakrát

I.

Žalobce žádá na základě žaloby ze dne 15. 5. 2004, aby žalovaný nesměl používat ochrannou známku žalobce „Poison“ při propagaci parfémů žalobce této značky. Žalovaný přitom dováží předmětné výrobky paralelními dovozy

⁸⁷⁾ Čl. 16 Statutu, čl. 44 (3) Jř/Sd.

⁸⁸⁾ Čl. 44 (2), čl. 104 (4) Jř/Sd.

⁸⁹⁾ Srov. Edward 1994 na str. 45.

⁹⁰⁾ Čl. 44 (4), první alinea Jř/Sd. Srov. např. spojené případy C-46/90 a 93/91 *Procureur du Roi v. Jean-Marie Lagache a ostatní* [1993] ECR I-5267, odst. 17. Generální advokát Lenz předkládal své závěry nejprve 11. 7. 1991 a poté znovu 2. 12. 1992.

*) K článku JUDr. Jana Komárka otiskujeme jako pomůcku pro advokáty tento vzor, jehož autorem je JUDr. Mojmir Ježek, advokát v Praze.

ČLÁNKY

z Polska a jako takový není vázán pravidly žalobce k propagaci jeho výrobků v České republice. Propagací výrobků žalobce, kterou uskutečňuje žalovaný, má dle žalobce docházet k poškozování ochranné známky žalobce. Krajský soud v Brně i přes řadu námitek žalovaného žalobě vyhověl. Žalovaný podal proti rozsudku včas odvolání, které odůvodnil mimo jiné i nesprávnou aplikací práva EU na předmětný případ, a to konkrétně čl. 30 a 36 SES a čl. 5 a 7 Směrnice Rady Evropských společenství č. 89/104 ze dne 21. 12. 1988, ke sblížení zákonů členských zemí o ochranných známkách (dále jen „Směrnice“).

Vyřešení otázky správného výkladu čl. 5 a 7 Směrnice (resp. § 8 a 11 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách) a čl. 30 a 36 SES je nezbytné pro vynesení rozsudku v předmětné věci. Předmětná ustanovení přitom doposud nebyla v judikatuře ESD vyložena a z dosavadních stanovisek stran a provedených důkazů vyplývá možnost různého výkladu předmětných ustanovení, které v případě jejich aplikace na konkrétní případ mohou vést k opačným rozhodnutím.

II.

Žalovaný si proto dovoluje výše nadepsanému soudu navrhnout, aby v souladu s čl. 234 odst. 3 SES předložil ESD následující předběžnou otázku:

1. Je třeba čl. 5 a 7 Směrnice vykládat tak, že prodejce může kromě prodeje zboží označeného ochrannou známkou, které bylo uvedeno na trh EU majitelem ochranné známky nebo s jeho souhlasem, užívat také tuto ochrannou známkou za účelem upozornění veřejnosti na další prodej tohoto zboží?

2. Může majitel ochranné známky odkazem na čl. 7 odst. 2 Směrnice bránit užívání ochranné známky prodejcem, který prodává zboží označené ochrannou známkou způsobem obvyklým v prodejcově obchodním odvětví za účelem upozornění veřejnosti na další prodej tohoto zboží, pokud se v konkrétním případě nejedná o vážné poškození pověsti ochranné známky majitele?

3. Lze čl. 30 a 36 SES vykládat tak, že majitel ochranné známky může bránit prodejci v užívání ochranné známky způsobem obvyklým v prodejcově obchodním odvětví za účelem upozornění veřejnosti na další prodej tohoto zboží, pokud se v konkrétním případě nejedná o vážné poškození pověsti ochranné známky majitele?

Zodpovězení předběžných otázek, které navrhuje žalovaný předložit dle čl. 234 SES ESD, je dle názoru žalovaného nezbytné pro rozhodnutí výše nadepsaného soudu z následujících důvodů:

- a) ...
- b) ...

III.

Var. 1. Jelikož již byly v předmětném řízení provedeny všechny relevantní navržené důkazy, navrhuje žalobce dále, aby výše nadepsaný soud současně s předložením předběžné otázky ESD předmětné řízení dle § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. do doby jejího zodpovězení

přerušil.

Var. 2. Vzhledem ke skutečnosti, že posouzení předběžné otázky se jeví jako nezbytné bez ohledu na skutečnost, že doposud nebyly provedeny veškeré navržené důkazy, navrhuje žalovaný s ohledem na hospodárnost řízení, aby výše nadepsaný soud řízení po předložení předběžné otázky, a to až do ukončení důkazního řízení ve věci samé, nepřerušoval.

Ve Znojmě dne 30. 7. 2004

Parfémy a vůně s. r. o.

Předběžná otázka se může týkat jednak výkladu SES, jednak platnosti a výkladu aktů přijatých orgány ES a ECB a výkladu statutů subjektů zřízených aktem Rady, pokud tak tyto statuty stanoví. Ustanovení SEU podléhají řízení o předběžné otázce pouze částečně. Také výklady některých dohod uzavřených EU podléhají na základě zvláštních článků těchto dohod pravomoci soudů Společenství.

ČLÁNKY

Vnitrostátní soud může dle čl. 234 SES požádat soud Společenství (ESD; pro SIS prozatím nebyly dle čl. 225 odst. 3 SES stanoveny ve Statutu ESD zvláštní oblasti předběžných otázek, pro které by byl příslušný) o zodpovězení předběžné otázky, jež je nezbytná pro jeho rozhodnutí. V případě, že rozhodnutí vnitrostátního soudu nelze napadnout opravnými prostředky, je v souladu s čl. 234 odst. 3 SES dokonce povinen předložit předběžnou otázku soudu Společenství k rozhodnutí.

Předložení předběžné otázky je plně v pravomoci vnitrostátního soudu: Strana řízení proto může pouze vnitrostátnímu soudu navrhnout předložení předběžné otázky a nemůže sama předložit předběžnou otázku soudu Společenství. Nepředložení předběžné otázky soudu Společenství v případě, že je vnitrostátní soud dle čl. 234 odst. 3 SES povinen předběžnou otázku předložit, může být považováno za porušení ústavního práva na zákonného soudce nebo být podkladem pro žalobu na porušení Smlouvy dle čl. 226 a 227 SES. Předběžná otázka může být předložena nejen v rámci občanského soudního řízení, ale i trestního řízení nebo jiného řízení, které rozhoduje soud ve smyslu čl. 234 SES, a to včetně řízení předběžných.

Vnitrostátní soud by měl předběžnou otázku předkládat teprve po řádném zjištění skutkového stavu nezbytného pro rozhodnutí ve věci samé a pro posouzení předběžné otázky ze strany soudu Společenství. Nelze však vyloučit, že v řízení bude nutné provést další důkazy, které pro posouzení předběžné otázky nejsou nezbytné nutné a s ohledem na zásadu hospodárnosti řízení by nebylo žádoucí řízení přerušovat. Také nelze vyloučit, že již byla obdobná předběžná otázka předložena soudu Společenství jiným vnitrostátním soudem. V tomto případě by příslušný vnitrostátní soud neměl předběžnou otázku soudu Společenství předkládat a do vyřešení již předložené předběžné otázky soudem Společenství by měl dotčené vnitrostátní řízení přerušit.

EVROPSKÉ PRÁVO ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍ

JUDr. BOHUMÍR ŠTĚDRŮŇ

1.
ÚVOD

Od roku 1998 většina členských států EU liberalizovala trh s telekomunikacemi, tedy vytvořily prostředí, jehož cílem je zajistit svobodnou soutěž mezi subjekty nabízející své služby.¹⁾ Čtyři roky nato byla schválena nová zásadní změna evropských telekomunikací (nový regulační rámec) a ten byl tentýž rok, v dubnu 2002, zveřejněn v Úředním věstníku EU (stal se tedy závazným). Členským státům byla dána 15měsíční lhůta k zajištění plné slučitelnosti svých vnitrostátních předpisů s novým regulačním rámcem.

V podstatě všechny země EU, tedy nejenom země přistupující, byly nuceny přijmout nový zákon o elektronických komunikacích (nebo telekomunikační zákon – název se může lišit). Nový regulační rámec Česká republika nestihla transformovat do českého právního řádu v podobě nového zákona včas. Těžko říct, zdali se jedná jednoznačně o chybu české vlády s ohledem na skutečnost, že ani např. Německo či jiné země EU nebyly schopny včas svůj právní řád přizpůsobit. Připomínám, že regulační rámec je pro Českou republiku závazný vstupem do EU (tedy 1. květnem 2004), ale členské

státy EU byly povinny jej promítnout do své legislativy již v průběhu roku 2003. Např. v Německu nebylo schválení nového regulačního rámce přijímáno jenom pozitivně, protože právě německý regulátor RegTP (Regulierungsbehörde für Telekommunikation und Post) měl obavy, že určité výdobytky, které si již za starého regulačního rámce získal, přijetím nového regulačního rámce ztratí. Většinu právních sporů (správních žalob), které RegTP vede, jsou spory s německým dominantním operátorem společností Deutsche Telekom (dále jen „DT“). Některá významná rozhodnutí, která DT napadl u správního soudu v Kolíně nad Rýnem, byly soudní autoritou potvrzeny a bylo dáno za pravdu RegTP. RegTP má tudíž oprávněný strach, že přijetím nového regulačního rámce a nového německého telekomunikačního zákona tyto soudem potvrzená rozhodnutí ztratí platnost (protože byla vydána za účinnosti starého telekomunikačního zákona) a německý regulátor RegTP se jich bude muset znovu domáhat soudní cestou. Autor toho článku absolvoval stáž na Německém telekomunikačním a poštovním úřadě (Regulierungsbehörde für Telekommunikation und Post – RegTP) právě v době, kdy přípravy na převzetí regulačního rámce do německého právního řádu byly v plném proudu, stejně tak se

¹⁾ Klotz, Robert; Die neuen EU- Richtlinien über elektronische Kommunikation: Annäherung der sektorspezifischen Regulierung an das allgemeine Kartellrecht. in: K&R Beilage 1/2003.

ČLÁNKY

účastnil jako pozorovatel některých sporů vedených u správního soudu v Kolíně nad Rýnem se společností Deutsche Telekom.

2. REGULAČNÍ RÁMEC SE SKLÁDÁ Z NÁSLEDUJÍCÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ ES (EVROPSKÉ UNIE):

- směrnice č. 2002/21/EC EP o Rady o společném regulačním rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (**rámcová směrnice**),²⁾
- směrnice č. 2002/19/EC EP a Rady o přístupu k sítím elektronických komunikací a přidruženým zařízením a o jejich propojení (**přístupová směrnice**),³⁾
- směrnice č. 2002/20/EC EP a Rady o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (**autorizační směrnice**),⁴⁾
- směrnice č. 2002/22/EC EP a Rady o univerzální službě a uživatelských právech týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (**směrnice o univerzální službě**),⁵⁾
- směrnice 2002/58/EC Evropského parlamentu a Rady týkající se zpracovávání osobních údajů a ochrany soukromí v oblasti elektronických komunikací (**směrnice o ochraně údajů v elektronických komunikacích**),⁶⁾
- směrnice Komise č. 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích s elektronickými komunikačními sítěmi a službami (**soutěžní směrnice**),⁷⁾
- nařízení Rady a EP č. 2887/2000 o volném přístupu k místním okruhům (**nařízení o místní smyčce**),⁸⁾
- rozhodnutí 676/2002/ES o právním rámci politiky Evropských společenství v oblasti kmitočtového spektra (**kmitočtové rozhodnutí**),⁹⁾

- doporučení C(2003)497 Komise o relevantních trzích výrobků a služeb / Commission Recommendation of 11/02/2003 (**doporučení o relevantních trzích**).

2.1 Nový regulační rámec

První změnou je opuštění pojmu „telekomunikace“ a nahrazení pojmem „elektronické komunikace“ (angl. „electronic communications“). Elektronické komunikace je pojem širší a zahrnuje kromě klasických služeb pevné a mobilní sítě i např. služby pronájmů okruhů, ISDN a samozřejmě i služby Internetu.¹⁰⁾ Rovněž nově připravovaný český telekomunikační zákon se již bude nazývat zákon o elektronických komunikacích.¹¹⁾ Regulační rámec je dále vybudován na oddělení regulace přenosu (sítě a služby elektronických komunikací) od regulace obsahu, které tyto sítě a služby zprostředkovávají. Regulace obsahu by měla být upravena v jiných závazných předpisech a regulační rámec ji proto upravuje jen okrajově. Nutno ale podotknout, že naprosté oddělení přenosu od obsahu ale není možné, protože oba sektory mají styčné body (např. kdy se rozhodnutí o přenosu bude dotýkat i obsahu). Právní úprava a regulace trhu elektronických komunikací by již také nadále neměla být úpravou specifickou,¹²⁾ ale měla by se podřadit pod úpravu pravidel ochrany hospodářské soutěže a soutěžního práva.¹³⁾

Hlavní principy a znaky nového regulačního rámce jsou tyto:

- režim generálního povolení (autorizace)
- individuální povolení zůstává pouze pro použití frekvencí a volacích čísel
- obsah vysílání zůstává mimo rámec nového regulačního rámce
- technologická neutralita
- podpora rozvoje nových technologií
- omezování přímo regulace v závislosti na vyspělosti trhu

²⁾ Úř. věstník č. L 108, 24. 4. 2002, s. 33 (Framework Directive).

³⁾ Úř. věstník č. L 108, 24. 4. 2002, s. 7 (Access Directive).

⁴⁾ Úř. věstník č. L 108, 24. 4. 2002, s. 21 (Authorisation Directive).

⁵⁾ Úř. věstník č. L 108, 24. 4. 2002, s. 51 (Universal Service Directive).

⁶⁾ Úř. věstník č. L 201, 31. 7. 2002, s. 37 (Directive on privacy and electronic communications).

⁷⁾ Úř. věstník č. L 249, 17. 9. 2002, s. 21 (Competition Directive).

⁸⁾ Úř. věstník č. L 336, 30. 12. 2000, s. 4 (Local Loop Unbundling).

⁹⁾ Úř. věstník č. L 108, 24. 4. 2002, s. 1 (Radio Spectrum Decision).

¹⁰⁾ Koenig, Christian et al.; EC Competition and Telecommunications Law. in: International Competition Law Series, Vol. 6, Kluwer Law International, The Hague, London, New York 2002.

¹¹⁾ V době, kdy tento článek byl psán, český zákon o elektronických komunikacích ještě nebyl přijat. Obdobný zákon ale již přijalo např. Slovensko.

¹²⁾ Součástí nového regulačního rámce je i **doporučení Komise o relevantních trzích výrobků a služeb** (Commission Recommendation of 11/02/2003 On Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communication networks and services), které vymezuje 18 relevantních trhů, u kterých by měli národní regulátoři posoudit a rozhodnout o jejich regulaci či vyjmutí z regulace. Z těchto 18 trhů je 7 maloobchodního charakteru a 11 velkoobchodních (viz dále).

¹³⁾ Vaniček, Zdeněk; Doplněný návrh Komise ES na vydání Směrnice EP a Rady o přístupu k elektronickým komunikačním sítím a k přidruženým zařízením a o jejich propojování. in: Právní zpravodaj 10/2001, C. H. Beck 2001.

- regulace sektoru elektronických komunikací jediným regulátorem a na principu tzv. minimální regulace
- pravidla ochrany hospodářské soutěže jako základní nástroj regulace sektoru elektronických komunikací
- liberalizace poslední míle (umožnění přístupu k linkám místních okruhů)
- vytvoření hospodářské soutěže na trhu elektronických komunikací v rámci Evropské unie
- zajištění ochrany práva na soukromí na internetu

2.2 Podnikatelské subjekty s významnou tržní silou na trhu (Significant Market Power, die beträchtliche Marktmacht)

Nový regulační rámec také nově koncipuje postavení podnikatelských subjektů, které mají dominantní postavení na trhu. Rámcová směrnice zavádí nový pojem – „*Podnikatelský subjekt s významnou tržní silou (SMP)*“ (čl. 14 an. Směrnice). Za takový je považován podnikatelský subjekt, pokud má buď samostatně nebo ve spojení s jinými podnikatelskými subjekty postavení odpovídající dominantnímu postavení, tj. *postavení takové ekonomické síly, která mu umožňuje chovat se ve zjevné míře nezávisle na konkurentech, zákaznících a v konečném důsledku i na spotřebitelích*. Při posuzování, zda jsou dva nebo více podnikatelských subjektů ve společném dominantním postavení na trhu, mají za úkol postupovat národní regulační úřady (tedy např. ČTÚ) podle právních předpisů Společenství a v nejvyšší míře zohlednit pokyny pro analýzu trhu a posuzování významné tržní síly, které Komise zveřejňuje na základě článku 15 Rámcové směrnice.¹⁴⁾ Kritéria, která mají být použita při posuzování, jsou stanovena v příloze II. Rámcové směrnice.¹⁵⁾ Úkolem národních regulačních úřadů (NRÚ) je pak vymezit relevantní trhy podle situace v konkrétním členském státě, zejména relevantní geografické trhy na svém území, podle zásad právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže, přičemž v co nejvyšší míře zohlednit zmíněná doporučení a pokyny.¹⁶⁾ Nová charakteristika SMP vychází z definice Soudního dvora a nahrazuje dosavadní platnou definici, která se automaticky vztahovala na kterýkoliv subjekt s pětadvacetiprocentním podílem na trhu ve smyslu sektorově určené regulace.¹⁷⁾

2.3 Rámcová směrnice

Rámcová směrnice klade základy nového regulačního rámce a obsahuje definici základních pojmů. Dále stanoví úkoly národních regulačních úřadů a zavádí soubor postupů s cílem zajistit harmonizované uplatňování předpisového rámce v celém Společenství.

Článek 2 Směrnice obsahuje definice zejména těchto základních pojmů:

- síť elektronických komunikací
- služba elektronických komunikací
- veřejná komunikační síť
- přiřazené zařízení
- národní regulační úřad
- univerzální služba
- zajišťování sítě elektronických komunikací
- koncový uživatel

Rámcová směrnice definuje „síť elektronických komunikací“ jako přenosové systémy, a v případě potřeby i spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádii, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných (s komutačními okruhy nebo paketů, včetně internetu) a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na typ přenášené informace.

Velká část úpravy je věnována národním regulačním orgánům / úřadům (NRO nebo NRÚ), tedy i našemu ČTÚ. NRO musí být nezávislé (oddělit podnikatelské od správních funkcí), zajištěné finančně i odborně. V souvislosti s nezávislostí se také mluví o technologicky neutrální regulaci (tj. takové, která neukládá ani nezvýhodňuje použití konkrétního druhu technologie). Přísnější regulaci budou podrobeny podnikatelské subjekty s tzv. významnou tržní silou („Significant Market Power“).

Články 14 až 16 se týkají účinné konkurence na relevantních trzích a stanovení (zachování, změny nebo zrušení) povinností pro podnikatelské subjekty s významnou tržní silou.

Pro zřízení telekomunikačních sítí je velmi významný článek 11 této směrnice (omezení vlastnických práv třetích osob), který zdůrazňuje nezbytnost rychlého zřízení telekomunikačních sítí a předznamenává veřejný zájem na tomto zřízení. Reguluje práva a povinnosti podnikatelského subjektu při žádosti o udělení práv instalovat zařízení na veřej-

¹⁴⁾ Koenig, Christian; Die Beurteilung der Marktmacht vertikal integrierte Unternehmen auf dem Telekommunikationssektor (Art. 14 Abs. 3 Rahmenrichtlinie). in: K&R Beilage 1/2003.

¹⁵⁾ Krüger, Reinald; Marktabgrenzung im Telekommunikationssektor und die Definition von beträchtlicher Marktmacht (SMS). in: K&R Beilage 1/2003.

¹⁶⁾ Čl. 15, odst. 3. Rámcové směrnice.

¹⁷⁾ Vaniček, Zdeněk; Příprava nového regulačního rámce elektronických komunikací Evropské unie. in: Právní zpravodaj 5/2001, C. H. Beck 2001.

ČLÁNKY

ném nebo soukromém majetku, přes něj nebo pod ním. Členské státy jsou povinny v souladu s tímto článkem zajistit, aby existovaly efektivní postupy, které umožní podnikatelským subjektům odvolat se proti rozhodnutím, která se týkají udílení práv na instalaci zařízení, k subjektu, který je nezávislý na zúčastněných stranách.

2.4 Přístupová směrnice

Přístupová směrnice stanoví práva a povinnosti pro operátory a podnikatelské subjekty, které usilují o propojení a/nebo přístup k sítím nebo přiřazeným zařízením. Stanoví úkoly pro národní regulační úřady, pokud jde o přístup a propojení, a stanoví postupy, které zajistí, aby povinnosti uložené národními regulačními úřady byly přezkoumávány a v případě zrušeny, jakmile je žádoucích cílů dosaženo. Termín „přístup“ ve smyslu této směrnice neznamená přístup pro koncové uživatele. Přístupem se rozumí zpřístupnění zařízení a/nebo služeb jinému podnikatelskému subjektu na základě podmínek stanovených výlučně nebo nevýlučně za účelem poskytování služeb elektronických komunikací.

Článek 2 Směrnice je opět článkem definičním a definuje tyto pojmy: přístup, propojení, operátor, služba televize širokého formátu a účastnické vedení. Článek 4 Směrnice potom stanoví práva a povinnosti podnikatelských subjektů. Pravomoci a odpovědnost národních regulačních úřadů ve vztahu k přístupu a propojení upravuje článek 5 Směrnice. Směrnice v neposlední řadě stanoví i regulační oprávnění vůči podnikům s významnou tržní silou (čl. 8) a řadu jiných regulačních oprávnění, která mohou NRÚ aplikovat na všechny subjekty na trhu.

2.5 Autorizační směrnice

Tato směrnice má zjednodušit a harmonizovat schvalovací proceduru a podmínky pro všechny elektronické komunikační služby a sítě.¹⁸⁾ Jejich užívání bude na základě generálního povolení (čl. 3 Směrnice). Individuální oprávnění bude vydáváno pouze k užívání vysílacích kmitočtů a čísel (čl. 5 Směrnice). Směrnice dále omezuje počet podmínek, které mohou být uvaleny na poskytovatele služeb a má zavést průhledný mechanismus kontroly vyměřovaných a vybíraných administrativních výloh a poplatků.¹⁹⁾

2.6 Směrnice o univerzální službě

Nový regulační rámec upravuje nově i tzv. univerzální službu. Směrnice (směrnice o univerzální službě) zakládá práva koncových uživatelů a odpovídající povinnosti podnikatelských subjektů zajišťujících veřejně přístupné sítě a po-

skytujících služby elektronických komunikací. S ohledem na to vymezuje tato směrnice minimální soubor služeb specifikované kvality (univerzální službu), ke kterému musí mít přístup všichni koncoví uživatelé, za dostupnou cenu s ohledem na specifické národní podmínky bez narušování hospodářské soutěže. Směrnice také stanoví povinnosti týkající se poskytování určitých povinných služeb, jako je poskytování pronajatých okruhů na trhu koncových uživatelů.

2.7 Směrnice o ochraně osobních údajů

Pátá směrnice v pořadí o ochraně dat a soukromí má za cíl harmonizovat ustanovení členských států, která zajišťují ochranu základních práv a svobod, zejména právo na soukromí s ohledem na zpracování osobních údajů v telekomunikačním sektoru (resp. sektoru elektronických komunikací), a svobodný pohyb údajů, elektronických telekomunikačních zařízení a služeb v rámci Společenství. Ustanovení této směrnice upřesňují a doplňují starší směrnici 95/46/ES pro potřeby nových technologií.

Poskytovatelé služeb dle této směrnice by měli přijmout odpovídající opatření, aby zajistili bezpečnost svých služeb, v případě nutnosti i ve spojení s poskytovatelem sítě, a informovali účastníky o jakémkoliv zvláštním riziku porušení bezpečnosti sítě. Toto riziko se zejména může týkat elektronických telekomunikačních služeb v otevřené síti, jako je např. internet nebo analogové mobilní telefonické služby. Pro účastníky a uživatele těchto služeb je zvláště důležité, aby je poskytovatel plně informoval o existujícím riziku porušení bezpečnosti, jejichž odstranění je mimo možnosti provozovatele služby. Provozovatelé služeb, kteří nabízejí veřejné elektronické telekomunikační služby prostřednictvím internetu, by měli své uživatele a účastníky informovat o opatřeních, která mohou přijmout, aby zajistili bezpečnost, např. používání speciálního softwaru nebo šifrovací techniky. Požadavek informovat účastníky o určitém bezpečnostním riziku nezbavuje poskytovatele povinnosti přijmout na své vlastní náklady přiměřená a okamžitá opatření k odstranění nového nepředvídatelného bezpečnostního rizika a obnovit normální bezpečnostní úroveň služby. Je nutno poskytovat uživateli informace o možném bezpečnostním riziku zdarma, s výjimkou nominálních nákladů, které by mohl uživatel nést při přijímání nebo shromažďování informací, jako např. při nahrávání elektronické pošty. Bezpečnost se hodnotí ve smyslu článku 17 směrnice 95/46/ES.

2.8 Soutěžní směrnice

Poslední z reformního balíku směrnic se týká hospodářské soutěže na trhu s elektronickými komunikacemi a zakazuje ze-

¹⁸⁾ Fučík, J.; Regulece elektronických médií a digitálního vysílání. in: Právní rádce 2/2003, měsíčník HN.

¹⁹⁾ Vaniček, Z.; Návrh směrnice EP a Rady o autorizacích elektronických komunikačních sítí a služeb. in: Právní zpravodaj 6/2001, C. H. Beck.

jména zřizování jakýchkoliv podniků s výhradními právy, které by členský stát poskytoval jednotlivým subjektům.

Členské státy musejí zejména odstranit (pokud tak již ne učinily) výhradní a zvláštní práva na využívání všech elektronických komunikačních sítí, tedy ne jenom práva na využívání sítí pro poskytování elektronických komunikačních služeb, a měly by zajistit, aby podniky byly oprávněny poskytovat tyto služby, aniž by byla dotčena ustanovení v tomto článku již zmíněných směrnic (2002/19/ES, 2002/20/ES, 2002/21/ES a 2002/22/ES). Definice elektronických komunikačních sítí má také znamenat, že členskými státy není povoleno omezovat právo provozovatele zřizovat, rozšiřovat a/nebo poskytovat kabelovou síť, kvůli tomu, že taková síť se dá také používat pro přenos rádiových a televizních programů.

Podle zásady proporcionality by členské státy již dále neměly určovat poskytování elektronických komunikačních služeb a zřizování a provozování elektronických komunikačních sítí podle jednorázového licenčního režimu, ale měly by to provádět na základě obecného povolovacího režimu.

Tato směrnice má také objasnit zásadu vyplývající ze směrnice Komise 96/2/ES ze dne 16. ledna 1996, kterou se mění směrnice 90/388/EHS s ohledem na mobilní a osobní komunikaci²⁰⁾ stanovením, že by členské státy neměly poskytovat výhradní nebo zvláštní práva na používání vysokofrekvenčních kmitočtů a že práva na používání těchto kmitočtů by měla být přidělována podle objektivních, nediskriminačních a transparentních postupů.

Členské státy jsou dále povinny zajistit, aby všechna výhradní a/nebo zvláštní práva ohledně zřizování a poskytování služeb telefonního seznamu na jejich územích, včetně vydávání seznamů a služeb dotazů telefonního seznamu, byla zrušena.

2.9 Nařízení o místní smyčce

Zpřístupnění místního okruhu by mělo doplnit stávající ustanovení v zákonech Společenství (v právních předpisech EU), které podporováním hospodářské soutěže v této oblasti zaručují univerzální služby, cenově dostupný přístup k síti pro všechny občany a ekonomickou účinnost a přinášejí uživatelům maximální užitek.

Místní okruh (místní smyčka) je fyzická kovová kroucená dvojlinka ve veřejné pevné telefonní síti spojující koncový bod sítě v uživatelské objektu s hlavním distribučním rámcem nebo jiným podobným zařízením. Síť místního přístupu, jak říká pátá zpráva Komise o provádění telekomunikačního regulačního programu, zůstává jedním z nejméně konkurenčních segmentů liberalizovaného trhu s komunikacemi. Noví účastníci trhu nedisponují rozsáhlými alternativními síťovými infrastrukturami a při použití tradičních technologií nejsou schopni se vyrovnat cenám ani pokrytí nabízenými pro-

vozovateli, kteří značnou měrou ovládají trh s pevnými telefonními sítěmi. Taková situace pramení z toho, že tyto provozovatelé budovali své kabelové infrastruktury po značnou dobu, kdy byli chráněni výlučnými právy a tudíž byli schopni investice financovat z příjmů plynoucích jim z monopolního postavení. Pro nového účastníka trhu by nebylo ekonomicky únosné v rozumném časovém horizontu duplikovat stávající kovovou infrastrukturu místního přístupu a alternativní infrastruktury jako kabelové televize, družice či bezdrátové místní okruhy prozatím nenabízejí stejnou funkčnost ani hustotu pokrytí, ačkoli situace se v různých členských státech může lišit.

Volný přístup do místního okruhu má umožnit novým účastníkům trhu konkurovat zavedeným provozovatelům v poskytování služeb vysokorychlostního přenosu dat pro trvalý přístup k internetu a pro multimediální aplikace založené na technologii digitálních účastnických linek (digital subscriber line - DSL) stejně jako hlasových telefonních služeb. Rozumný požadavek volného přístupu v sobě zahrnuje to, že tento přístup je nezbytný pro poskytování služeb příjemce a že odmítnutí tohoto požadavku by bránilo, omezovalo nebo poškozovalo hospodářskou soutěž v tomto sektoru. Toto nařízení předepisuje volný přístup ke kovovým místním okruhům pouze v případě tzv. oznámených provozovatelů, kteří byli vnitrostátními regulačními orgány označeni za společnosti s výraznou tržní silou na trhu s veřejnými pevnými telefonními sítěmi, a to podle příslušných ustanovení Společenství.

Oznámení provozovatelé mají povinnost od 31. prosince 2000 vyhovět rozumným požadavkům příjemců na volný přístup do svého místního okruhu a k připojeným zařízením, a to za průhledných, spravedlivých a nediskriminujících podmínek. Žádosti lze odmítnout pouze na základě objektivních kritérií týkajících se technické uskutečnitelnosti nebo nutnosti zachovat celistvost sítě. Vnitrostátní regulační orgán má povinnost zajistit, že cena za volný přístup do místního okruhu nebude bránit spravedlivé a udržitelné hospodářské soutěži. V příloze tohoto nařízení je obsažen minimální seznam položek, které musejí být zahrnuty v referenční nabídce volného přístupu do místního okruhu pro zveřejnění oznámenými provozovateli.

2.10 Rozhodnutí o rádiovém spektru

Cílem tohoto rozhodnutí je vytvořit v rámci Evropské unie právní rámec pro zajištění koordinace politických přístupů a případně pro harmonizaci podmínek, týkajících se dostupnosti a efektivního využití rádiového spektra, nezbytných pro vytvoření a fungování vnitřního trhu v některých oblastech jako jsou elektronické komunikace, doprava, výzkum a vývoj (čl. 1 nařízení). Pro účely tohoto rozhodnutí zahrnuje rádiové spektrum rádiové vlny v rozsahu kmitočtů mezi 9 kHz a 3000 GHz (rádiové vlny jsou elektromagnetické vlny šířené v prostoru bez umělého vedení).

²⁰⁾ Úř. věstník č. L 20, 26. 1. 1996, s. 59.

ČLÁNKY

Členské státy jsou povinny zajistit, aby jejich národní kmitočtová tabulka a informace o právech, podmínkách, postupech a poplatcích týkajících se využívání rádiového spektra byly zveřejňovány, budou-li relevantní pro splnění cíle stanoveného v článku 1 tohoto rozhodnutí.

2.11 Doporučení o relevantních trzích

Toto doporučení vymezuje oblasti (relevantní trhy), které posoudí národní regulátor a rozhodne, zda je v nich zapotřebí specifická sektorová regulace, nebo nikoli.

Jedná se o následujících 18 relevantních trhů:²¹⁾

Maloobchodní trhy (Retail level):

- 1) Přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro rezidenční účastníky.
- 2) Přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nerezidenční účastníky.
- 3) Veřejně dostupné místní a/nebo dálkové (vnitrostátní) telefonní služby poskytované v pevném místě pro rezidenční účastníky.
- 4) Veřejně dostupné mezinárodní telefonní služby poskytované v pevném místě pro rezidenční účastníky.
- 5) Veřejně dostupné místní a/nebo dálkové (vnitrostátní) telefonní služby poskytované v pevném místě pro nerezidenční účastníky.
- 6) Veřejně dostupné mezinárodní telefonní služby poskytované v pevném místě pro nerezidenční účastníky.
- 7) Minimální rozsah pronajatých okruhů.

Velkoobchodní úroveň (Wholesale level):

- 8) Původ volání v pevné veřejné telefonní síti, která zahrnuje přenos signálů zobrazených konzistentním způsobem s určenými územními hranicemi trhů pro tranzitní služby a ukončení volání ve veřejné telefonní síti poskytované v pevném místě.
- 9) Ukončení volání v individuálních veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě.
- 10) Tranzitní služby v pevné veřejné telefonní síti.
- 11) Velkoobchodní zpřístupnění účastnických vedení [1] (včetně sdíleného přístupu) k metalickým vedením a úsekům účastnického vedení [2] za účelem poskytování širokopásmových a hlasových služeb.
- 12) Velkoobchodní širokopásmový přístup. Tento trh pokrývá přístup k datovému toku dominantního operátora.
- 13) Velkoobchodní koncové segmenty pronajatých okruhů.
- 14) Velkoobchodní trunkové segmenty pronajatých okruhů.
- 15) Přístup k veřejným mobilním telefonním sítím.
- 16) Ukončení volání v individuálních mobilních sítích.

17) Vnitrostátní trh pro mezinárodní roamingové služby ve veřejných mobilních telefonních sítích.

18) Vysílací přenosové služby pro dodávání obsahu vysílání koncovým účastníkům.

3.

NÁRODNÍ REGULAČNÍ ÚŘADY A EVROPSKÁ SKUPINA REGULAČNÍCH ÚŘADŮ PRO SÍŤE A SLUŽBY ELEKTRONICKÝCH KOMUNIKACÍ

Základní směrnici, regulující národní regulační orgány, je rámcová směrnice (směrnice č. 2002/21/EC EP a Rady o společném regulačním rámci pro síť a služby elektronických komunikací). Základním a charakteristickým rysem nového rámce je velký důraz na nezávislost národních regulačních úřadů. Ve směrnici se přímo říká, že státy ručí za nezávislost. Nezávislostí se má na mysli i právní odlišení a funkční nezávislost na všech organizacích, které zajišťují síť, zařízení nebo poskytují služby elektronických komunikací. Členské státy Evropské unie („členské státy“), které si ponechají vlastnictví podnikatelských subjektů, které poskytují síť nebo služby elektronických komunikací, a kontrolu nad nimi, musí zajistit efektivní strukturální oddělení regulační funkce od činností spojených s vlastnictvím nebo kontrolou.

Národní regulátoři jsou povinni vykonávat své pravomoci nestranně a průhledně. Členské státy zveřejní úkoly, které mají plnit národní regulační úřady, ve snadno přístupné formě, zejména pokud jsou úkoly uloženy několika subjektům. Členské státy dále v případě potřeby zajistí, aby ve věcech společného zájmu probíhaly konzultace a uskutečňovala se spolupráce mezi úřady, a mezi těmito úřady a národními úřady, kterým je uloženo uplatňování právních předpisů na ochranu hospodářské soutěže, a národními úřady, kterým je uloženo uplatňování právních předpisů o ochraně spotřebitele. Jestliže je k řešení takových záležitostí zmocněno více úřadů, zajistí členské státy, aby příslušné úkoly každého úřadu byly zveřejněny ve snadno přístupné formě. Národní regulační úřady a národní úřady na ochranu hospodářské soutěže si mají poskytovat informace nezbytné pro uplatňování ustanovení rámcové směrnice a zvláštních směrnic.

Jakákoliv strana, která podléhá rozhodnutí národního regulačního úřadu, by měla mít právo se odvolat k subjektu, který je nezávislý na zúčastněných stranách. Tímto subjektem může být např. soud. Mimo to by jakýkoli podnikatelský subjekt, který usoudí, že jeho žádosti na udělení práv na instalaci zařízení nebyly vyřízeny podle zásad, které stanoví rámcová směrnice, měl mít právo odvolat se proti takovým rozhodnutím.

Národní regulační úřady musí mít možnost shromažďovat informace od účastníků trhu, aby mohly plnit své úkoly efektivně. Informace shromážděné národními regulačními úřady

²¹⁾ Překlad převzat ze stránek České asociace kompetitivních komunikací – www.cacc.cz.

ČLÁNKY

by měly být veřejně k dispozici, s výjimkou případů, kdy jsou důvěrné podle vnitrostátních právních předpisů o přístupu k informacím a kdy podléhají právním předpisům Společenství (Evropské unii) a vnitrostátním právním předpisům o obchodním tajemství.

Dále je v rámcové směrnici považováno za důležité, aby národní regulační úřady konzultovaly navrhovaná rozhodnutí se všemi zainteresovanými stranami a aby zohledňovaly jejich připomínky před přijetím konečného rozhodnutí. S cílem zajistit, aby rozhodnutí na vnitrostátní úrovni neměla nepříznivý vliv na jednotný trh nebo jiné cíle EU.

Žádá se, aby členské státy zajistily, že národní regulační úřady v co nejvyšší míře zohlední potřebnost technologicky neutrální regulace (tj. takové, která neukládá ani nezvýhodňuje použití konkrétního druhu technologie), nevylučuje přijetí přiměřených kroků na podporu určitých specifických služeb v případech, kdy je to odůvodněné. Například u digitální televize jako prostředku ke zvýšení účinnosti využití spektra.

Pro podnikatelské subjekty je nezbytný přístup k číselným zdrojům na základě průhledného, objektivního a nediskriminačního kritéria, aby si mohly konkurovat v odvětví elektronických komunikací. Všechny prvky národních číselných plánů by měly být spravovány národními regulačními úřady, včetně kódů sítě používaných při adresování sítí. Pokud je třeba harmonizovat číselné zdroje ve Společenství na podporu rozvoje celoevropských služeb, může Komise přijmout technická prováděcí opatření prostřednictvím svých výkonných pravomocí. Ustanovení této směrnice nestanoví žádné nové odpovědnosti pro národní regulační úřady v oblasti internetových jmen a adres.

Evropská Komise dále oznámila svůj záměr založit evropskou skupinu regulačních úřadů pro síť a služby elektronických komunikací, která by vytvořila potřebný mechanismus pro podporu spolupráce a koordinace národních regulačních úřadů s cílem podporovat rozvoj vnitřního trhu pro síť a služby elektronických komunikací a usilovat ve všech členských stá-

tech o dosažení jednotného uplatňování ustanovení obsažených v rámcové směrnici a ve zvláštních směrnicích, zejména v oblastech, v nichž dávají vnitrostátní právní předpisy, kterými se provádějí právní předpisy Společenství (Evropské unie), národním regulačním úřadům významné pravomoci pro vlastní rozhodování při uplatňování příslušných právních předpisů. Národní regulační úřady by měly průhledným způsobem spolupracovat mezi sebou a s Komisí, aby bylo zajištěno jednotné uplatňování ustanovení rámcové směrnice a zvláštních směrnic ve všech členských státech. Tato spolupráce se mimo jiné může uskutečnit v rámci Komunikačního výboru nebo ve skupině tvořené evropskými regulačními úřady.

4. ZÁVĚR

Informační technologie (zde především sektor elektronických komunikací) se velmi rychle vyvíjí a jednoznačně směřují ke globalizaci. Samotný nový regulační rámec je proto významný pro další rozvoj informační společnosti a informačních technologií.

Nové závazné dokumenty, tedy především směrnice, kde je stát odpovědný za výsledek – dosažení cíle a ne za způsob provedení – nechávají jednotlivým státům a jejich regulačním orgánům značnou vůli ve volbě konkrétních opatření pro vhodnou volbu a rozsah regulace. Stejně tak jako v České republice i ve většině ostatních členských zemích EU bude pro provedení těchto právních předpisů ES potřeba přijetí nových zákonů, pokud tak již nebylo učiněno. Již teď je ale jasné, že např. sektor elektronických komunikací musí regulovat jediný regulátor, a to na základě principu minimální regulace (minimálního rozsahu regulace)²²⁾ a technologické neutrality, která musí přispívat k rozvoji konkurenčního prostředí na trhu elektronických komunikací.

Autor je advokátním koncipientem v Praze.

²²⁾ Vaniček, Zdeněk; Několik poznámek na okraj usnesení vlády ČR č. 1182/2001. in: Právní zpravodaj 2/2002, C. H. Beck 2002.

POSMRTNÝ ŽIVOT ANEB DALŠÍ OSUDY AUTORSKÉHO DÍLA PO SMRTI AUTORA

JUDr. JAN TULÁČEK

Život autorského díla je nezávislý na životě autora. Po jeho smrti je vydáváno, vystavováno, prodáváno a kupováno, půjčováno, provozováno, kradeno a vykrádáno a také upravováno. O tom, tedy o upravování autorských děl po smrti autora, bude řeč v následujícím textu. Praxe se v tomto ohledu dost podstatně liší podle jednotlivých druhů či forem autorských děl. U výtvarných děl přichází v úvahu pouze pietní restaurace díla, pokud je to nutné, naopak u děl hudebních, dramatických, hudebně-dramatických, kinematografických apod. dochází k úpravám běžně, leckdy dost drastickým způsobem (různé cover verze, remaky, režijní zpracování díla dramatického). Rozebrat to z hlediska autorského práva by byl námět na obsáhlou knihu. Tento článek se bude věnovat pouze úpravám děl literárních, a to převážně odborných právnických.

Užít dílo po smrti autora přirozeně je možné. Jedná se o realizaci majetkového práva autora, které je po autorově smrti předmětem dědictví (§ 26 odst. 2 aut. zák.). V případě díla literárního to znamená především je vydat. O vydání díla po smrti autora tedy rozhodují jeho dědicové, resp. ti, kdo zdědili autorská práva k tomu konkrétnímu dílu. Nakladatelskou licenční smlouvu uzavírají s nakladatelem tito dědicové. Při splnění určitých podmínek, tedy v zásadě po uplynutí 70 let od smrti autora, je dílo tzv. volné a lze je vydat bez dalšího, tedy aniž by nakladatel musel uzavírat s kýmkoli smlouvu. Zde nevystává žádný problém, pokud ovšem bude dílo vydáno ve své původní podobě, tak jak je autor napsal. Co když však nakladatel považuje za nutné úpravy v textu díla udělat?

Úpravu autorského díla nelze v zásadě udělat bez souhlasu autora. Jinak by šlo o zásah do osobnostního práva autora na nedotknutelnost jeho díla (viz § 11 odst. 3 aut. zák.). Osobnostní práva zanikají autorovou smrtí. Existuje však, celkem pochopitelně, i tzv. postmortální ochrana (jak to nazývá teorie), daná § 11 odst. 5 aut. zákona. Její rozsah je vyjádřen v první větě tohoto ustanovení: „Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní.“ (Toto platí i pro dílo volné.) Další věty tohoto ustanovení stanoví, kdo a jak má právo se této ochrany osobnostního práva zemřelého autora domáhat.

U literárního díla uměleckého, čili u beletrie, jsou úpravy díla po smrti autora v podstatě neodůvodnitelné. Běžně se pouze provádí aktualizace textu podle stávajícího jazykového úzu, čili odstraňuje se hlavně zastaralý pravopis (např. psaní s a z, zastaralé slovesné vazby apod.). To se považuje za běžnou praxi, nakonec čist dnes Nerudu nebo Karolínu Světlou v té podobě, v jaké svá díla napsali, by nám již dělalo trochu potíže. Nejde ovšem o činnost upravenou autor-

ským právem, tedy o spoluautorství (viz § 8 odst. 2 aut. zák.), ale jedná se pouze o redakční jazykovou úpravu, prováděnou odborným redaktorem na základě pracovní smlouvy, dohody o provedení práce, smlouvy o dílo apod. Jazykový úpravce nemůže překročit meze této jazykové aktualizace a upravovat autorův styl či snad dokonce se dotknout obsahu díla.

Odborná právní literatura je v tomto ohledu zvláštní. V zásadě ji můžeme (vzhledem k účelu tohoto článku) dělit na dvě skupiny, na díla vědecká a díla prakticistní čili určená pro aktuální praktickou potřebu. (Samozřejmě v některých dílech se mohou tyto dvě roviny prolínat a koexistovat spolu. Vědeckými díly mohou být určité partie v učebnicích nebo v komentářích k pozitivní právní úpravě.) Díla vědecká se obvykle vyznačují jistou nadčasovostí, protože nejsou vázána striktně na pozitivní právní úpravu a svůj předmět pojednávají v teoretické, obecné rovině, věnují se historickému vývoji předmětu svého zájmu a jeho všeobecným zákonitostem. Upravovat tato díla po smrti autora je, podobně jako u beletrie, v podstatě bezdůvodné.

Jiná je však situace u děl prakticistních – tedy u komentářů či poznámek nebo vysvětlivek k pozitivní právní úpravě, u praktických příruček a do určité míry i u učebnic. Tato díla jsou obsahově vázána na aktuální pozitivní úpravu a legislativními změnami pozbývají svou použitelnost. Jak praví s jistou nadsázkou stará floskule: škrt zákonodárcova pera učiní makulaturu z celých knihoven. Sebelépe napsaný komentář, poznámkové vydání, praktická příručka či učebnice se po obsáhlejší legislativní změně stává prakticky nepoužitelnou a tudíž i neprodejnou. Nicméně záleží vždy na míře změn. Nestává se zase příliš často, alespoň u nás, aby zákony byly zgruntu rekodifikovány. Spíše se jedná o jejich postupné dílčí proměny. To znamená, že právní literatura obvykle zastarává postupně, po částech. Existuje-li dobře napsaný a tudíž oblíbený komentář k určitému zákonu, není třeba jej po jedné či několika dílčích změnách zákona vyhodit. Takový komentář má obvykle svoji systematiku, svůj způsob výkladu a argumentace, kam stačí jen dosazovat proměnné čili nové znění zákonného textu. Za autorova života v tom není žádný autorskoprávní problém, a pokud by se autorovi samému nechtělo změny zpracovávat, může si vybrat spoluautora, jenž to za něj provede. Po autorově smrti se však věc trochu komplikuje. Každá změna zákona, byť sebemenší, dílo svým způsobem znehodnocuje. Málokdo si koupí dílo zemřelého autora, byť jinak obsahově sebelepší, jestliže není zpracováno k aktuálnímu datu, tedy nereflektuje-li právní stav vytvořený novelizacemi. Napsat podle nové úpravy zcela nové dílo vypadá na první pohled jako nejjednodušší řešení, ale jednoduché to není. Z hlediska toho, kdo dílo zemřelého autora vydával, tedy pro jeho naklada-

ČLÁNKY

tele, je nejlepší udržet úspěšné dílo tohoto autora při životě jeho aktualizací. Obvyklý postup je tedy ten, že nakladatel vybere, po dohodě s dědici autorských práv, jiného autora, schopného a ochotného text zemřelého autora doplnit a aktualizovat a stát se tak spoluautorem díla. Vystává otázka, jestli to je možné?

Pokud by šlo jen o dosazení aktuálního zákonného textu, znamenalo by to jen redakční úpravu, analogickou s výše uvedenými redakčními úpravami u vydání beletrie. U odborného právního textu by to však nestačilo, neboť novou úpravu je třeba okomentovat nebo jinak popsat, vyrovnat se se souvislostmi v celém textu, a to již vyžaduje autorskou, nikoli jen redakční spoluúčasť.

Ustanovení (výše uvedeného) § 11 odst. 5 (viz také čl. 6 bis Bernské úmluvy) je vlastně jediné, z čeho můžeme vyjít, nicméně moc nám toho k našemu konkrétnímu případu neřekne. Obsahuje tři podmínky postmortální ochrany: 1. nikdo si nesmí osobovat autorství k dílu, 2. dílo musí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu, a 3. musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní. Přistoupíme-li k rozboru tohoto ustanovení, můžeme konstatovat, že výše uvedeným postupem si nikdo neosobuje autorství k dílu, nicméně osobuje si spoluautorství. Lze to akceptovat? Při restriktivním výkladu jistě nikoli. Ale pojďme dál. Zemřelý autor jako autor uveden bude, tato podmínka je tedy zachována. A pokud vybereme jako úpravce díla autora, který bude přistupovat k úpravám jen v nezbytné míře, dané novou legislativní situací, a s ohledem na názory a celkové pojetí zemřelého autora, jistě můžeme konstatovat, že dílo nebude užito způsobem snižujícím jeho hodnotu. Naopak, hodnota díla by byla snížena, kdyby bylo vydáno bez těchto nutných úprav, tedy ve stavu neodpovídajícímu aktuální pozitivní právní úpravě. Ze tří podmínek jsou tedy, podle mého názoru, jistě splněny dvě. Pokud jde o první podmínku, měli bychom se zeptat, co by chtěl sám autor? Myslím, že by s největší pravděpodobností nechtěl ukončit další život svého díla – a k tomu by došlo, jak jsem již výše odůvodnil, kdyby se do díla, jehož účelem je poskytovat vodítko pro právní praxi, nepromítly legislativní změny. Při tomto – uznávám, že poněkud extenzivním – výkladu lze říci, že i první podmínka je splněna. Jediné, co nemůžeme říci, je, zda by zemřelý autor schválil výběr upravovatele. Dalším argumentem na podporu stanoviska, že pro účely posmrtného vydání lze dílo v odůvodněné míře upravovat, je analogie. Například u inscenace díla dramatického dochází běžně k úpravám spočívajícím ve škrtech a doplňcích textu, někdy dost drastických, jejichž účelem je text aktualizovat a tím přiblížit divákovi, učinit jej pochopitelnější.

Je samozřejmě, že pokud hodlá nakladatel tímto způsobem s dílem zemřelého autora naložit, musí získat souhlas dědiců autorských práv k užití díla. To je právo majetkové, které je, na rozdíl od práv osobnostních, předmětem dědění. (U díla volného toto odpadá, nicméně pochybuji, že 70 let po smrti autora bude ještě existovat zákon, který ve svém díle komentoval.) Nesouhlas dědiců s vydáním, ať už

v jakékoli podobě, tedy blokuje vydání, i kdyby po stránce osobnostních práv bylo vše v pořádku.

Na druhé straně však, i když tento souhlas získá a upravené dílo vydá, nemá ještě vyhráno. Postmortální ochranu osobnostních práv totiž mohou vykonávat všechny osoby autorovi blízké a také právnícké osoby sdružující autory (pokud byl mezi sdruženými autory i zemřelý autor) nebo tzv. kolektivní správce (pokud zastupoval i zemřelého autora). Navíc tato ochrana není časově omezena, což znamená, že i když dílo je volné z hlediska majetkových práv, která se k němu vážou, ochrana osobnostních práv trvá dál, dalo by se říci „na věčné časy“ nebo alespoň pokud bude existovat nějaká osoba autorovi blízká nebo právnícká osoba autory sdružující nebo kolektivní správce. Vzhledem k tomu, že autorský zákon je *lex specialis* k občanskému zákoníku, platí vymezení osob blízkých ve smyslu § 116 občanského zákoníku.

Při uplatňování postmortální ochrany by oprávněné fyzické i právnícké osoby zřejmě postupovaly podle § 40 an. aut. zákona, přičemž by svůj postup mohly směřovat jak vůči nakladateli, tak vůči spoluautorovi – upravovateli původního díla. Přitom by mohlo dojít, jak uvádí komentář k autorskému zákonu (Kříž, Holcová, Kordač, Křestanová: Autorský zákon a předpisy souvisící – komentář. Nakladatelství Linde Praha a. s., 2002, str. 81) ke kolizi mezi zájmy dědiců majetkových práv autorských a osobami uvedenými v § 11 odst. 5 aut. zákona. Kdyby tedy například dědic majetkových práv udělil nakladateli souhlas s takovým užitím díla, o jakém tady píšeme, tedy s úpravami jiného (spolu)autora, jiná blízká osoba, i když majetková práva nedědila, může s takovým užitím díla projevit svůj nesouhlas. V konečné instanci by o věci rozhodoval soud, který by se musel vypořádat s výše nastolenou otázkou, jestli v tomto určitém konkrétním případě lze postmortální ochranu uplatnit, či nikoli. Je to samozřejmě otázka složitá. Rozhodnutí by znamenalo významné vodítko pro nakladatelskou praxi, která se doposud v podstatě jednomyslně staví na stanovisko dílo aktualizovat a vydávat dále. Dědicové pochopitelně chtějí, aby dílo dále vycházelo a vydělávalo, a pokud není jiná možnost, jak dílo dále vydávat, než připustit úpravu díla, souhlas s vydáním dají. Ze své vlastní praxe bych řekl, že většinou dědicové (a někdy i nakladatel) jsou přesvědčeni, že s majetkovými právy jaksi zdědili i práva osobnostní, a o potenciálních nárocích osob uvedených v § 11 odst. 5 aut. zák. ani nevědí. Na druhou stranu uplatnění postmortální ochrany může ohrozit majetkové zájmy dědiců autorských práv majetkových, důvod může být i šikanózní, tedy například kdyby osoba blízká, která by se cítila opomenuta při dědění, chtěla tímto blokovat dědicům získání majetkového prospěchu z dědictví. Osobně si však nedovedu představit, že by soud mohl – v případě, že by úprava díla pro posmrtné vydání probíhala tak, jak je výše popsáno – vydání díla na základě § 11 odst. 5 aut. zák. zakázat.

Na závěr bych ještě dodal, že když dojde k dalšímu vydání aktualizovaného díla po autorově smrti, tedy jde o vydání již díla spoluautorského, je to jen začátek. Legislativní proces se nikdy nezastaví a dílo zastarává dál, pro další vy-

ČLÁNKY

dání je třeba učinit další úpravy, tím pádem klesá autorský podíl původního autora a zvyšuje se podíl nového a časem může dojít k tomu, že dílo se stane výlučným dílem autora, jenž původně jen pietně aktualizoval dílo původního autora. Je to jako v tom starořeckém filozofickém paradoxu: když

začneme vytrhávat člověku vlasy jeden po druhém, odkdy bude plešatý? A tím skončí posmrtný život díla.

*Autor je ředitelem nakladatelství Linde Praha, a. s.,
a advokátem v Praze.*

PSYCHIATRICKÉ FORENZNÍ POSUZOVÁNÍ PLATNOSTI ZÁVĚTI, VYDĚDĚNÍ, KUPNÍ A DAROVACÍ SMLOUVY

doc. MUDr. JAROSLAV BAŠTECKÝ, CSc.

Psychiatrické forezní posuzování platnosti závěti, vydědění, kupní a darovací smlouvy patří k nejtěžším úkolům soudně-psychiatrické expertizy. V naprosté většině případů se znalec vyjadřuje k těmto způsobem u člověka zemřelého, jehož nemá možnost vyšetřit. Pouze v ojedinělých případech při posuzování platnosti kupní nebo darovací smlouvy tuto možnost má. Tato problematika se od devadesátých let minulého století – při řešení restitučních nároků – stává velmi aktuální.

Znalec tedy většinou vychází pouze ze spisového materiálu a z dostupné zdravotnické dokumentace.

I. STUDIUM SPISOVÉHO MATERIÁLU

V něm jsou obsaženy podání a výpovědi účastníků řízení a svědků.

Výpovědi, písemná vyjádření účastníků řízení a svědků lze zhruba rozdělit do tří kategorií.

- a) První skupina zahrnuje převážně výpovědi ve prospěch žalobce, pokud tento žaluje o neplatnost uvedených právních úkonů z důvodů duševní poruchy občana, který takový právní úkon pořídil. Tyto výpovědi vyznívají většinou v tom smyslu, že takový občan byl těžce psychicky alterován v době kolem poručení předmětného právního úkonu a často již dříve před ním.
- b) Druhá kategorie výpovědi vyznívá většinou ve smyslu téměř úplného duševního zdraví zůstavitele.
- c) Třetí kategorie výpovědi se nemůže buď k duševnímu stavu zůstavitele jednoznačně vyjádřit nebo si nepamatuje. Pokud byly předmětné právní úkony prováděny notářem, tak téměř ve všech případech si notář na konkrétní situaci nepamatuje; podotýká, že kdyby byl měl pochybnosti o duševním stavu zůstavitele, tak by předmětný úkon neprovedl.

Další problém spočívá v tom, zda má znalec tyto svědecké výpovědi hodnotit či nikoliv. Dle názoru některých soudů tyto výpovědi buď hodnotit nemá anebo má hodnotit jen ty výpovědi, jimž soud uvěřil a znalci výslovně je uložil hodnotit.

II. HODNOCENÍ ZDRAVOTNICKÉ DOKUMENTACE

Znalec má především vycházet z hodnocení zdravotnické dokumentace. Zde přicházejí další problémy.

Zdravotnická dokumentace buď není k dispozici, zejména pokud je stará několik desítek let anebo se naleznou jen její torza.

Pokud se podaří znalci získat kompletnější dokumentaci, tak to bývá většinou karta praktického lékaře nebo lékaře závodního, vzácně jde o dokumentaci jiného odborníka, například psychiatra. A zde byl donedávna problém se získáním dokumentace. Tento problém byl prolomen § 69 zák. č. 260/2001 Sb., dle něhož není zapotřebí písemného souhlasu k nahlížení do zdravotnické dokumentace občana soudnímu znalci. A u zemřelého to byl vždy problém (viz níže).

Ve zdravotní kartě nachází znalec většinou pouze záznamy o tělesných onemocněních posuzovaného. Pokud nalezneme záznamy o psychopatologii, tak jsou to většinou záznamy o poruchách nálady nebo chování. Pro znalecké psychiatrické posouzení jsou však nejrelevantnější údaje o stavu kognitivních funkcí a volně motivační složce.

Pokud je ve zdravotnické dokumentaci záznam o psychiatrickém vyšetření, tak většinou v jeho závěrech tyto důležité údaje chybí. Jen vzácně má znalec možnost získat ambulanci chorobopis od psychiatra nebo z psychiatrického lůžkového zařízení a ještě vzácněji v něm obsažené výsledky klinického psychologického vyšetření.

Znalec poměrně často nachází ve zdravotní kartě nebo v chorobopisech z hospitalizací na interně či LDN diagnózu arteriosclerosis universalis, případně ještě s dodatkem pracu cerebri, ale bez bližší specifikace a většinou stanovenou nepsychiatrem. Tato diagnóza nemá příliš velkou váhu bez další specifikace, zejména stadia onemocnění. Ve většině případů nemocní s počínající či mírně pokročilou cévní demencí – na rozdíl od demencí atroficko-degenerativních, byť počínajících – způsobilí k právním úkonům jsou.

Velmi opatrně musí znalec hodnotit též některé laboratorní nálezy. Pozitivní nález hypertenze na cévním pozadí,

ČLÁNKY

nebo zvýšených hladin lipidů nemusí vždy svědčit pro pokročilou cévní demenci podobně jako verifikované známky koronární tepen některých orgánů (např. na srdci, ledvinách). I při výrazných organických změnách na tepnách (a nemusí jít vždy jen o arteriosklerózu, nýbrž i Buergerovu nemoc, lues a podobně) mohou být mozkové tepny intaktní anebo postiženy jen málo. Konečně ani nálezy některých zobrazovacích technik (např. počítačové tomografie) nemusejí být vždy směrodatné. I při výrazných nálezech v zobrazovacích technikách může být klinický nálezy psychiatrický minimální nebo naopak.

Dosti cenným vodítkem bývá i pitevní nález, zejména je-li doplněn histologickým vyšetřením mozku a je-li časově blízký předmětnému právnímu úkonu. Problém je však v tom, že většina osob zemřelých v ústavech se nepítvá.

Nepřítomnost anebo malý podíl atroficko-degenerativních změn na mozku, např. Alzheimerových, může znalci usnadnit závěr o způsobilosti zůstavitele. V případech, kdy jsou přítomny výraznější cévní změny v kombinaci s atroficko-degenerativními, přiklání se znalec k nezpůsobilosti; k této variantě se přiklání pochopitelně i v případech, kdy patolog nachází výrazně atroficko-degenerativní změny.

Znalec by měl vycházet jen z pozitivních důkazů o psychopatologii zůstavitele ze zdravotnické dokumentace, event. ze soudem validizovaných svědeckých výpovědí. Zůstává ovšem problém získávání zdravotnické dokumentace, i když k určitému zlepšení došlo podle ust. § 67b) zák. č. 260/2001 Sb., který umožňuje znalcům a dalším osobám nahlížet do zdravotnické dokumentace bez souhlasu nemocného, ovšem znalcům jen v případě, vypracovávají-li znalecký posudek v trestním řízení. Problematickou otázkou zůstává nadále, kdo z pozůstalých je oprávněn dát znalci souhlas.

Znalec by měl též analyzovat rychlost progresu demence a odlišit její příznaky od fyziologického stárnutí. Dosti těžko

však může z dostupných materiálů posoudit vliv případné zvýšené sugestibility.

Moderní soudní psychiatrie již neuznává tzv. lucida intervala (světlé okamžiky). Naopak je nutno brát v úvahu i přechodné stavy zmatenosti, a to v případech ne příliš pokročilých cévních demencí.

Znalec musí diferenciatně diagnosticky zvážit i přítomnost funkčních (endogenních) psychických poruch, symptomatických duševních poruch a poruch osobnosti.

ZÁVĚR

Při forenzním psychiatrickém posuzování platnosti závěti, vydědění, kupní nebo darovací smlouvy musí znalec – psychiatr vycházet především z pozitivních údajů o psychopatologii vyšetřované osoby dokumentované ve validizovaných svědeckých výpovědích a zejména ze zdravotnické dokumentace, a to v časovém rozmezí blízko k posuzovanému právnímu úkonu. Znalec se musí zabývat též jinými duševními poruchami, než jsou demence. Měl by analyzovat též rychlost progresu případné duševní poruchy.

Prameny:

1. Zákon č. 260/2001 Sb. (novela zák. č. 20/1966 Sb.).
2. Baštecký, J. a kolektiv: Základy soudní psychiatrie. I. Obecná část. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, Praha 1997, str. 144.

Autor působí jako pedagog na Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, Praha a jako lékař v Psychiatrické léčebně Bohnice, Praha.

OCHRANA SPOTŘEBITELE PŘI PRODEJI ZBOŽÍ V OBCHODĚ

Mgr. TOMÁŠ HULVA

PRAMENY PRÁVA A SYSTÉM
OCHRANY SPOTŘEBITELE PŘI PRODEJI
ZBOŽÍ V OBCHODĚ

Ochrana spotřebitele je v českých podmínkách stále aktuálnějším tématem, zejména s ohledem na přistoupení ČR k Evropským společenstvím (dále jen „ES“). Na úrovni ES je problematika ochrany spotřebitele upravena v obecné rovině normami primárního práva ES (tj. „Římskou úmluvou o zřízení Evropského hospodářského prostoru“ z roku 1957). Konkrétní požadavky na obsah právních norem jednotlivých členských států jsou pak obsaženy ve směrnících, jež jsou svou povahou závazné pro ČR, avšak nikoliv pro

vnitrostátní subjekty. Ty mohou využít toliko tzv. přímého účinku směrnice spočívajícího v možnosti vymáhat na ČR škodu u Soudu 1. instance v Lucemburku v důsledku nesplnění implementační povinnosti směrnice, jež je v přímé souvislosti se vznikem škody spotřebiteli.

Z výše uvedeného plyne do jisté míry skutečnost, že český právní řád je velmi ovlivněn normami ES. Z hlediska ochrany spotřebitele při prodeji zboží v obchodě jsou relevantními především následující směrnice:

- směrnice Rady 79/581/EHS, o ochraně spotřebitele při uvádění cen potravinářských výrobků (implementována zák. č. 124/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 526/1990 Sb., o cenách)

ČLÁNKY

- směrnice Rady 87/102/EHS, o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (implementována zák. č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zák. č. 64/1986 Sb.);
- směrnice Rady 93/13/EHS, o nekalých podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (implementována zák. č. 367/2000 Sb., kterým se mění zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony);
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES, o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží (implementována zák. č. 136/2002 Sb., kterým se mění zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů a zák. č. 65/1965, zákoník práce ve znění pozdějších předpisů).¹⁾

Ochrana spotřebitele při prodeji zboží v obchodě je v českém právním řádu zakotvena celou řadou právních předpisů soukromoprávní i veřejnoprávní povahy. Důvodem je zájem společnosti na ochraně spotřebitele jakožto slabší strany sjednávající spotřebitelské smlouvy. Je třeba si uvědomit, že dodavatel je profesionálem vyzbrojeným lepšími právními informacemi, informacemi o povaze prodáváného výrobku, jakož i znalostmi psychologie prodeje a dalších. Spotřebitel je naproti tomu považován za neprofesionála, který je ve srovnání s dodavatelem v daleko horším faktickém postavení. Jedním z důvodů této nerovnosti je paradoxně autonomie vůle. Zatímco dodavatel tuto projev v maximální možné míře, spotřebitel de facto svou vůli omezuje pouze na to, zda smlouvu uzavře, s kým a co bude předmětem smlouvy. Obsah smlouvy však zpravidla závisí na dodavateli. Proto je nezbytné „přemíru“ autonomie vůle dodavatele „zmrázit“. Tak činí speciální ustanovení ke spotřebitelským smlouvám obsažená v ust. § 52 a násl. OZ (viz dále).

Dalším projevem ochrany spotřebitele při prodeji zboží v obchodě v soukromém právu (dle **OZ**) je zakotvení této ochrany v ust. § 612 a násl. OZ. Jedná se o „zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě“, která mají povahu speciálních ustanovení k ustanovením obecné kupní smlouvy (§ 588 a násl. OZ).

Pro soukromoprávní ochranu spotřebitele hraje nemalou roli též ustanovení § 262 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb., **obchodní zákoník** (dále jen „ObZ“). Dle teorie obchodního práva existují tzv. fakultativní obchody (§ 262 odst. 1, věta první). Ty znamenají možnost stran dohodnout, že vztahy, jež nespádají pod ust. § 261 ObZ, se budou řídit ObZ. Spadala by sem i kupní smlouva uzavřená mezi spotřebitelem a dodavatelem. V praxi by takové ujednání znamenalo obejití ustanov-

vení OZ, jež chrání spotřebitele jednak dle speciálních ustanovení § 52 a násl. a jednak dle ust. § 612 a násl. V důsledku toho by byl spotřebitel značně znevýhodněn. ObZ proto předpokládá sníženou znalost práva spotřebitelem, jakož i faktickou možnost ovlivnit obsah smlouvy a proto stanoví, že „jestliže taková dohoda směřuje ke zhoršení právního postavení účastníka smlouvy, který není podnikatelem, je neplatná“.

Další ochranu poskytuje spotřebiteli při prodeji zboží v obchodě **zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele**. Zákon dává dodavateli řadu povinností směřujících k poctivosti prodeje zboží (tj. povinnost prodávat výrobky v předepsané nebo schválené jakosti, ve správné hmotnosti, míře nebo množství); dodavatel je dále povinen umožnit spotřebiteli přezkontrolovat si správnost jakosti, míry, hmotnosti či množství; povinnost směřující k zajištění hygienických podmínek prodeje (povinnost prodávat výrobky v hygienicky nezávadných obalech nebo je do nich při prodeji zabalit, při samoobslužném prodeji poskytnout vhodný obalový materiál); jde i o řádné zabezpečení prodeje a o zákaz diskriminace spotřebitele a o informační povinnost (prodávající je povinen řádně informovat o vlastnostech prodáváného výrobku, o jeho výrobci, popř. dovozci a dodavateli, o množství, jakosti, datu výroby, trvanlivosti a způsobu používání, možnosti uplatnění práva z odpovědnosti za vady, jakož i o ceně zboží). Další povinností je, že prodávající je povinen zboží na žádost kupujícího předvést, pokud to umožňuje povaha výrobku, a vydat mu doklad o zakoupení zboží. V případě zák. o ochraně spotřebitele se ale již nejedná o soukromoprávní, nýbrž veřejnoprávní ochranu spotřebitele, jež je zajišťována a realizována **orgány státní správy**, konkrétně Českou obchodní inspekcí (zák. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci), Státní zemědělskou a potravinářskou inspekcí (zák. č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci), Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (zák. č. 20/1993 Sb., o zabezpečení výkonu státní správy v oblasti technické normalizace, metrologie a státního zkušebnictví), orgány veterinárními (zák. č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů), orgány ochrany veřejného zdraví (zák. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví) a živnostenskými úřady (zák. č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, zák. č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání).

Vyjmenované státní orgány jsou tzv. dozorovými orgány, které jsou oprávněny sankcionovat porušení povinností dle zák. o ochraně spotřebitele nebo speciálních, výše uvedených zákonů. Do této oblasti spadají zejména povinnosti podnikatelů (ve smyslu § 2 odst. 2 ObZ) při prodeji zboží v obchodě. Státní orgány sankcionují porušení těchto povinností jako tzv. jiné správní delikty, jež jsou zpravidla vyjmenovány

¹⁾ Blíže: Hulva, T.: Ochrana spotřebitele, 1. vydání, Aspi Publishing, Praha 2004; Hulva, T.: Ochrana spotřebitele v evropském komunitárním právu, Bulletin advokacie 7–8/2004, Praha 2004.

ČLÁNKY

v tom kterém právním předpise. Jiné správní delikty jsou totiž na rozdíl od přestupků správními delikty nekodifikovanými.

Dle mého názoru je **pro praxi** daleko účinnější ochrana, kterou poskytují veřejnoprávní normy. Důvodem je skutečnost, že orgány státní správy jsou povinny provádět dohled nad svěřeným úsekem z úřední povinnosti a dále fakt, že v případě podnětu „zvenčí“ (tj. podnětu fyzické či právnické osoby na základě stále ještě platné vyhlášky č. 150/1958 Sb., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících), jsou tyto orgány povinny bez jakýchkoliv poplatků a ve 30denní lhůtě celou záležitost prošetřit. Postihy za porušení právních povinností jsou přitom daleko citelnější. Např. za porušení zák. o ochraně spotřebitele jsou orgány státní správy oprávněny uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč, při opakovaném porušení povinnosti v průběhu jednoho roku až 2 000 000 Kč, a jestliže došlo v důsledku vady výrobku k újmě na životě či zdraví, pokutu až 10 000 000 Kč.²⁾

Další specifickou veřejnoprávní ochranou spotřebitele je jeho **ochrana trestněprávní**. Při prodeji zboží v obchodě může být za jistých okolností reálně uvažovat o trestněprávní odpovědnosti prodávajícího za nejčastěji páchaný trestný čin na tomto úseku, „poškození spotřebitele“ dle ust. § 121 TZ.

Předmětem ochrany zájmů společnosti je řádné podnikání v obchodní činnosti při prodeji zboží a služeb a ochrana spotřebitele a jeho majetku.

Objektivní stránkou trestného činu (dále „TČ“) je skutečnost, že pachatel na cizím majetku způsobí škodu nikoli nepatrnou tím, že poškozuje spotřebitele zejména tak, že je „sídlí na váze, množství nebo hmotnosti zboží, nebo uvede ve větším rozsahu na trh výrobky, práce nebo služby a zatají přitom jejich podstatné vady“. Takto vymezená objektivní stránka TČ zahrnuje v sobě dvě části, jež jsou samostatnými skutkovými podstatami.

První částí bude postižen, „kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli nepatrnou tím, že poškozuje spotřebitele zejména tak, že jej sídlí na jakosti, množství nebo hmotnosti zboží“.

Druhou částí pak „osoba, jež uvede ve větším rozsahu na trh výrobky, práce nebo služby a zatají přitom jejich podstatné vady“.

Důležité je na tomto místě upozornit, že jak prvá, tak i druhá forma poškození spotřebitele jsou v ustanovení § 121 TZ uvedeny pouze příkladmo, takže trestné je podle tohoto ustanovení poškození spotřebitele i jinými formami. Za jinou formu však soudní praxe nepovažuje jednání pachatele, který jako majitel prodejny nebo jako zaměstnanec fakturuje spotřebiteli zboží, které nebylo vůbec dodáno. Takové jednání je posuzováno jako TČ podvodu podle § 250 TZ (srov. R 1/1985).

První část obsahuje klasické poškození spotřebitele, kdy ve skutkové podstatě uvedené šizení je zvláštní skutkovou

podstatou k podvodu. Speciálnost ustanovení tak vylučuje jednočinný souběh TČ „poškození spotřebitele“ a TČ „podvodu“. V textu se objevuje pojem *škody nikoli nepatrné*. Ten je blíže objasněn ve společných ustanoveních TZ, v § 89 odst. 11 TZ, jako škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč. V praxi však může dojít k problémům s prokazováním vzniklé škody, jelikož tato bývá u jednotlivých spotřebitelů nepatrná a pro účely zahájení trestního stíhání, resp. naplnění skutkové podstaty by bylo zapotřebí posčítat jednotlivé položky, o něž se prodejce neoprávněně obohatil u jednotlivých spotřebitelů. Proto je v praxi často používána cesta správně-právní skrze zák. o ochraně spotřebitele (tzv. jiný správní delikt) nebo skrze zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích (viz dále).

Pachatelem může být jak zaměstnanec provozovatele prodeje výrobků či služeb, tak i podnikatel sám.

Druhá skutková podstata: § 121 TZ upravuje zvláštní formu přípravy trestného jednání poškození spotřebitele, neboť spotřebitel zpravidla dosud nebyl poškozen. Objektem TČ je důvěra v kvalitu výrobků, prací a služeb, které se nabízejí na trhu. Chrání se jak spotřebitel, tak i ostatní povití podnikatelé před neseriózností a klamavou či nepoctivou reklamou. Nezakazuje se vyrábět a uvádět na trh méně kvalitní nebo nekvalitní výrobky, ale zakazuje se zatajovat jejich podstatné vady. Spotřebitel musí mít zaručeno, že mu při správném používání výrobku nevznikne škoda na majetku ani újma na zdraví. Zatímco u poškození spotřebitele dle části první TČ dle § 121 TZ se vyžaduje vznik škody nikoli nepatrné na majetku spotřebitele, u TČ dle § 121 odst. 1 části 2. se takový následek nevyžaduje.

Dle § 121 odst. 1 hrozí pachatelům TČ poškození spotřebitele trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákaz činnosti nebo peněžitý trest. Druhý odstavce § 121 odst. 2 TZ uvádí kvalifikované skutkové podstaty k základním dvěma uvedeným v § 121 odst. 1 TZ. Jedná se o spáchání činu v odstavci 1 jako člena organizované skupiny. Skutečnost, že je členem organizované skupiny, může být pachatelé přičítána k tíži pouze jednou. V této chvíli se mu tato skutečnost přičítá k tíži jako jeden z prvků kvalifikované skutkové podstaty, tudíž z hlediska viny, a nelze proto přihlížet při posuzování trestu k ust. § 34 písm. g) TZ. Druhou kvalifikovanou skutkovou podstatu tvoří písm. b) druhého odstavce § 121 TZ, jež dopadne na pachatele, který získá takovým činem značný prospěch (dle ust. § 89 odst. 11, nejméně 500 000 Kč), třetím případem kvalifikované skutkové podstaty TČ poškození spotřebitele je speciální recidiva. Tato skutková podstata padá na osobu, jež byla pro takový čin v posledních pěti letech odsouzena nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový trestný čin propuštěna.

Naplnění kvalifikované skutkové podstaty TČ poškození spotřebitele dle předchozího odstavce je trestáno trestem odnětí svobody na 2 léta až 8 let.

²⁾ Blíže: Hulva, T.: Ochrana spotřebitele, 1. vydání, Aspi Publishing, Praha 2004.

V případě, že by nebyla zcela naplněna skutková podstata TČ poškozování spotřebitele, je možné také zvážit případnou odpovědnost prodávajícího dle zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Dle ust. § 24 odst. 1 písm a) tohoto zákona se přestupku dopustí ten, kdo poškodí jiného na ceně, jakosti, množství nebo hmotnosti při prodeji zboží nebo poskytování služeb. Pokutu lze uložit do 5 000 Kč nebo/a zákaz činnosti až na dobu jednoho roku. Jedním z praktických příkladů, kdy je nevhodnější použít tohoto ustanovení, je situace, kdy je velmi složité prokázat u soudu zavinění pachatele ve formě úmyslu. U přestupku „poškození spotřebitele“ postačí zavinění ve formě nedbalosti (srov. § 3 cit. zákona).³⁾

SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANA SPOTŘEBITELE PŘI PRODEJI ZBOŽÍ V OBCHODĚ

Při prodeji zboží v obchodě, jak výše zmíněno, se uplatní dvojitý druh ochrany dle OZ: ochrana dle ust. § 52 a násl. OZ, zejména dle ust. § 55, § 56 OZ (všeobecná pravidla pro spotřebitelské smlouvy) a ochrana dle ust. § 612 a násl. OZ (zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě).

Ad 1) Všeobecná pravidla pro spotřebitelské smlouvy jsou obsažena v ust. § 55 a § 56 OZ. Tato ustanovení upravují nepřipustná ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Za spotřebitelské smlouvy pak OZ dle svého § 52 považuje „smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy upravené v části osmé tohoto zákona, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé dodavatel.“ Z této definice rovněž vyplývá specialita subjektů (obdobně platí pro prodej v obchodě dle ust. § 612 a násl. OZ).

Za prodávajícího (dodavatele) považuje OZ (§ 52 odst. 2) osobu, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Za kupujícího (spotřebitele) pak považuje OZ (§ 52 odst. 3) osobu, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Obdobné definice subjektů spotřebitelsko-právních vztahů můžeme najít v mnoha dalších právních normách (např. ust. § 2 odst. 1 zák. o ochraně spotřebitele). V tomto případě je však nezbytné si uvědomit, že se jedná o definice sloužící pouze potřebě toho kterého zákona. Pro vztahy založené OZ se tedy uplatní definice výše uvedená, tj. definice obsažená v ust. § 52 OZ. Jiné definice by bylo možno pro občanskoprávní vztahy použít pouze za předpokladu existence odkazu na takovou právní normu.

Ustanovení § 55 a § 56 OZ mají povahu jednostranně kogentních norem, z čehož vyplývá, že nedovolených ustanovení nelze užít ve vztahu ke spotřebiteli, nicméně dodavatel

si může obdobnou povinnost uložit – ať už jednostranným prohlášením (např. delší záruční doba) či dohodou.

Ustanovení § 55 odst. 1 stanoví, že „smluvní ujednání spotřebitelských smluv se nemohou odchylně od zákona v neprospěch spotřebitele. Spotřebitel se zejména nemůže vzdát práv, které mu zákon poskytuje, nebo jinak zhoršit své postavení“. V praxi by do této kategorie mohly spadat ustanovení omezující spotřebitele např. při reklamacích, event. při uplatňování konkrétního nároku vyplývajícího z uplatnění odpovědnosti za vady prodané věci (např. na zadní straně účtenky spotřebitel nalezne ustanovení, které jej v případě vady zboží opravňuje pouze uplatnit nárok na slevu z ceny věci). Upozorňuji však, že v tomto konkrétním případě by se uplatnila speciální úprava § 627 odst. 3 OZ sankcionující takové ustanovení absolutní neplatností.

Významné je rovněž ust. § 55 odst. 3 OZ, jež stanoví, že v pochybnostech o významu spotřebitelských smluv platí výklad pro spotřebitele příznivější. Toto ustanovení modifikuje obecná interpretační pravidla dle § 35 OZ. Důvodem je předpoklad, že spotřebitelské smlouvy jsou většinou připravené dodavatelem na formuláři. Proto by bylo nespravedlivé, aby jeho pochybení či spíše záměrné znejasnění ustanovení padlo k tíži spotřebitele. Vzniká otázka, kdy je právní úkon pro nesrozumitelnost či neurčitost neplatný. Dle dosavadní soudní praxe (srov. SR č. 8/1998 – Vrchní soud v Praze 1) je neplatným jen takový právní úkon, který nelze vyložit ani podle stanovených interpretačních pravidel.

Pokud se týká povahy jednotlivých ustanovení spotřebitelských smluv a otázky jejich povolenosti či nepovolenosti, pravidla stanoví ust. § 56 OZ. Ten je členěn jednak na generální klauzuli (odst. 1 § 56 OZ) a jednak na příkladný výčet nepřipustných smluvních ujednání (odst. 3 § 56 OZ). Generální klauzule stanoví, že „spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran“. Generální klauzule se použije zejména na případy, kdy popsána konkrétní nepřipustná ujednání dle odst. 3 § 56 OZ nebudou zcela naplněna, avšak jsou naplněny škodlivé důsledky popsané právě generální klauzulí (rozpor s požadavkem dobrých mravů a vyvolání značné nerovnováhy v právech a povinnostech stran k újmě spotřebitele). Pokud jde o termín „dobrá víra“, ten byl zákonodárcem nesprávně použit, resp. opsán ze směrnice. V právu ES odpovídá tento termín českému termínu „dobré mravy“. Judikatura přitom dobrými mravy rozumí souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. SJ č. 8/1997 – Nejvyšší soud České republiky). Co se týče výčtu jednotlivých, demonstrativně vyjmenovaných, nepřipustných ujednání, odkazují na ust. § 56 odst. 3 OZ.

³⁾ Blíže: Kuchta, J. a kol.: Trestní právo hmotné, zvláštní část, 1. vydání, PrF MU, Brno 2001; Šámal, P. – Púry, F. – Rizman, S.: Trestní zákon, komentář, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2003; Hulva, T.: Ochrana spotřebitele, 1. vydání, Aspi Publishing, Praha 2004.

Pokud jde o následky existence nepřipustných ujednání ve smlouvě, nepřipustná ujednání jsou tzv. relativně neplatná ve smyslu ust. § 40a OZ. Tzn. ujednání jsou platná a účinná až do okamžiku, než se osoba, jež je k tomu oprávněna (zde spotřebitel), dovolá této relativní neplatnosti. V takovém případě však bude neplatné pouze nepřipustné ujednání. Při posuzování otázky, zda část právního úkonu postiženou důvodem neplatnosti lze oddělit od ostatního obsahu tohoto úkonu (§ 41 OZ), je třeba dbát, aby byla respektována vůle účastníků právního úkonu s přihlédnutím k účelu, jehož dosažení osoba konající právní úkon sledovala (srov. PR č. 6/1998 – Nejvyšší soud České republiky). Právně významným účelem smlouvy (§ 39 OZ) je takový účel, který sledují všichni účastníci smlouvy anebo jej sleduje pouze některý z účastníků, ostatní však o tomto cíli vědí nebo jej z okolností, za kterých ke smluvnímu jednání dochází, musejí předpokládat. Sleduje-li jedna ze stran právního úkonu dosažení účelu, který není vyjádřen v obsahu právního úkonu, a o kterém druhá strana neví a vědět nemůže, jde jen o pohnutku, která je právně bezvýznamná a nemá na platnost právního úkonu vliv (srov. PR č. 1/1996 – Nejvyšší soud České republiky). Jestliže se oprávněný s úspěchem dovolal neplatnosti, je právní úkon neplatný od samého počátku. Právo dovolat se neplatnosti podléhá promlčení. Promlčecí doba je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (§ 101 OZ) (srov. S IV. str. 425). Důležitou je rovněž otázka, kdy nastane dovolání se relativní neplatnosti. Dle judikatury (SR č. 1/1999 – Nejvyšší soud České republiky) je dovolání se relativní neplatnosti právním úkonem. Projev vůle, kterým se účastník relativní neplatnosti dovolává, musí vyjadřovat jak skutečnost, že jde o uplatnění relativní neplatnosti, tak i vadu právního úkonu, která v dané věci jeho relativní neplatnost způsobila. Právní účinky dovolání se relativní neplatnosti nastávají dojitím tohoto projevu vůle všem subjektům relativně neplatného právního úkonu (srov. PR č. 4/1998 – Nejvyšší soud České republiky). Není tedy zapotřebí dovolávat se relativní neplatnosti v samostatném soudním sporu. Postačí, když ten, kdo je takovým právním úkonem dotčen a kdo tuto neplatnost nezpůsobil, se relativní neplatnosti dovolal mimosoudně projevem adresovaným účastníkům právního úkonu (srov. SR č. 6/1996 – Krajský soud v Hradci Králové).

Praktický význam ustanovení § 55 a § 56 OZ je zřetelný s přihlédnutím ke způsobu uzavírání smluv v obchodě (nejčastěji smluv kupních). Prodávající zpravidla předem formulují obsah kupní smlouvy, který bývá otištěn na zadní straně dokladu o prodeji zboží. Jedná se o adhezní smlouvu spočívající v existenci obecných prodejních podmínek vyvěšených v prodejně a event. posléze otištěných, jak výše uvedeno, na zadní straně účtenky. V důsledku zmíněného je omezena autonomie vůle spotřebitele podílet se na formulaci obsahu smlouvy, a proto je třeba jej chránit před tako-

vými podmínkami a ujednáními, jež by byly pro něj nepřiměřené, tíživé.⁴⁾

Ad 2) Ochrana spotřebitele dle OZ při uzavírání kupní smlouvy je obsažena v ust. § 612 – § 627 OZ. Jedná se o speciální právní úpravu vůči obecné kupní smlouvě. Je charakteristická větším množstvím kogentních ustanovení, čímž je dána neměnnost některých zákonných podmínek při prodeji. Judikatura (R 22/1983, str. 111, odst. 1) přitom charakterizuje základní předpoklad vzniku smlouvy o prodeji v obchodě tak, že je jím dohoda prodávajícího a kupujícího o podstatných náležitostech této smlouvy, tj. o předmětu prodeje a jeho ceně. Smlouva může být uzavřena i konkludentním způsobem. Chybi-li dohoda účastníků o kterékoli z těchto podstatných náležitostí, smlouva o prodeji nevznikne. Zákonnou úpravu dle § 612 – § 627 OZ bychom mohli rozdělit dle předmětu úpravy na tři základní části: speciální ustanovení k obecným podmínkám prodeje (prodej na objednávku a převzetí věci); shoda s kupní smlouvou a odpovědnost za vadu prodané věci.

Ad a) Prodej na objednávku je speciálně upraven § 613 OZ. Při takovém prodeji je zvláště třeba dbát, aby nedošlo k porušení ust. § 53 – § 54 OZ týkajících se uzavírání smluv na dálku, je-li takto kupní smlouva sjednávána. Prodávající je v souladu s § 613 OZ povinen „obstarat objednané zboží v dohodnuté lhůtě a, není-li lhůta dohodnuta, ve lhůtě přiměřené okolnostem. Sankcí za nesplnění této povinnosti prodávajícího je možnost kupujícího (spotřebitele) odstoupit. Tímto není dotčena odpovědnost za škodu dle § 420 OZ. Pokud objednané zboží má dodat jiný subjekt než subjekt, se kterým je kupující ve smluvním vztahu (tedy na základě právního vztahu prodávajícího a třetího subjektu), může nastat otázka, kdo je pasivně legitimován. V tomto smyslu byl vydán judikát, který uvádí, že za škodu způsobenou nedodáním objednaného zboží v dohodnuté lhůtě a na dohodnuté místo se odpovídá, i když podle dohody o prodeji věci měl kupující zboží převzít u jiného dodavatele (R 29/1977).

Předmětem koupě na objednávku jsou věci, které nemá prodávající k dispozici v době uzavření smlouvy, avšak může je kupujícímu dodat. Kupní smlouva vzniká dle obecných ustanovení o kupní smlouvě ve chvíli, kdy se účastníci domluví na podstatných náležitostech smlouvy (předmětu plnění a ceně). Povinností prodávajícího je opatřit věc a kupujícímu ji v dohodnuté či přiměřené (nebyla-li doba sjednána) době odevzdat. Obstaráním se pak rozumí věc předat na základě kupní smlouvy.

Pokud to vyplývá z dohody či z povahy věci, je prodávající povinen dodat věc na místo určené kupujícímu. Tomu odpovídá právo, ale zároveň i povinnost kupujícího převzít věc při dodání. Pokud se neuplatní výše uvedené, pak platí, že kupující je povinen věc převzít při prodeji. Sankcí za nepřevzetí věci je právo prodávajícího požadovat poplatek za usklad-

⁴⁾ Blíže: Jehlička, O. – Švestka, J. – Škárová, M. a kol. Občanský zákoník, komentář, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2002; Hulva, T.: Ochrana spotřebitele, 1. vydání, Aspi Publishing, Praha 2004.

nění. V praxi se doporučuje výši poplatku předem dohodnout, jelikož právní předpis, na základě kterého by mělo k určení výše poplatku dojít, dosud nebyl vydán.

Zvláštním způsobem byl rovněž upraven **přechod vlastnictví ke koupené věci**. Tato skutečnost je důležitá zejména s ohledem na současný přechod nebezpečí vzniku škody na věci. Obecně platí, že vlastnické právo k věci, jakož i nebezpečí vzniku škody na věci přechází z prodávajícího na kupujícího okamžikem převzetí věci. Jinak je stanoveno pokud jde o samoobslužný prodej. V tomto případě k výše uvedenému přechodu dochází až zaplacením kupní ceny. Do tohoto okamžiku může kupující zboží vrátit či vyměnit a pokud dojde ke škodě na věci, pak za ni odpovídá dle obecných ustanovení o odpovědnosti za škodu (ust. § 420 OZ).

Ad b) Shoda s kupní smlouvou je kategorií, která stanoví požadavky kladené na zboží v okamžiku převzetí tohoto zboží kupujícím. OZ stanoví poměrně složitou definici, která uvádí, že shodou s kupní smlouvou se rozumí, že „prodávaná věc má jakost a užitné vlastnosti smlouvou požadované, prodávajícím, výrobcem nebo jeho zástupcem popisované, nebo na základě jimi prováděné reklamy očekávané, popřípadě jakost a užitné vlastnosti pro věc takového druhu obvyklé, že odpovídá požadavkům právních předpisů, je v tomu odpovídajícím množství, míře nebo hmotnosti a odpovídá účelu, který prodávající pro použití věci uvádí nebo pro který se věc obvykle používá. U potravin musí být vyznačeno datum minimální trvanlivosti a jde-li o potraviny podléhající rychlé zkáze, datum použitelnosti. Pripouští-li to povaha věci, má kupující právo, aby byla věc před ním přezkontrolována nebo aby její činnost mu byla předvedena“. Judikatura přitom blíže rozvádí, jaký stupeň jakosti má prodávané zboží mít, není-li o tom dohody mezi účastníky smlouvy, ani tento údaj nevyplývá z obecně závazného předpisu či technické normy. Pokud v konkrétním případě nebyl stupeň jakosti dohodnut ani nevyplývá z právního předpisu či z technické normy, lze zpravidla vycházet z toho, že prodávaná věc musí mít obvyklou jakost (R 22/1983 str. 112, 113).

Při bližším pohledu na danou definici je možno konstatovat, že obdobné povinnosti, jako stanoví OZ prodávajícímu ve vztahu ke shodě věci s kupní smlouvou, mu stanoví rovněž zákon o ochraně spotřebitele (např. jakost, odpovídající množství, míra, hmotnost, užitné vlastnosti, splňování požadavků kladených zvláštními právními předpisy, u potravin vyznačení data min. trvanlivosti či použitelnosti, možnost přezkontrolování věci aj.). Z toho vyplývá velmi závažný důsledek. Obrana při rozporu věci se smlouvou je možná nejen soukromoprávní cestou (viz dále), ale rovněž cestou veřejnoprávní – podnětem zejména České obchodní inspekci (nebo jinému příslušnému dozorovému orgánu státní správy), došlo-li k porušení zákona o ochraně spotřebitele či zákona o České obchodní inspekci.

Důležitá je **odpovědnost prodávajícího za rozpor se smlouvou** (§ 616 odst. 3 OZ). Tento druh odpovědnosti je třeba rozlišovat od odpovědnosti za vady dle § 619 a násl.

OZ. Jestliže je věc v rozporu se smlouvou, plyne z toho kupujícímu právo na bezplatné a urychlené (bez zbytečného odkladu) uvedení věci do stavu odpovídajícího kupní smlouvě. Kupující může požadovat výměnu věci nebo její opravu. Není-li to možné, pak slevu z ceny věci nebo může od smlouvy odstoupit. Zákon zároveň stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že rozpor se smlouvou, jenž se projeví během 6 měsíců ode dne převzetí věci, existoval při jejím převzetí. Důležité je soudní rozhodnutí, které blíže charakterizuje, kdy je možno považovat předmět kupní smlouvy za rozporný se smlouvou (R 22/1983, str. 122). Faktickou vadou prodané věci v obchodě jsou nedostatky jejich vlastností nebo projevu, které zejména vzhledem k obsahu smlouvy o prodeji v obchodě nebo prohlášení prodávajícího o zaručených vlastnostech anebo vzhledem k ustanovením právních předpisů či technických norem měla prodaná věc mít. Za faktickou vadu věci lze pokládat i nedostatek vlastností nebo projevů, které se u věci tohoto druhu prodáváných v obchodě obecně předpokládají. Není přitom rozhodující, zda konkrétní vada brání řádnému užívání prodané věci jako věci bez vady. Za vadu věci prodané v obchodě je třeba považovat nejen výrobní vadu, ale např. i poškození věci, k němuž došlo při její přepravě nebo skladování před převzetím kupujícím. Z hlediska odpovědnosti prodávajícího za vady tedy není rozhodující, zda vada prodané věci má povahu vady zjevné nebo skryté. Prodávající odpovídá kupujícímu i za ty vady prodané věci, o nichž nevěděl, nebo dokonce ani nemohl vědět.

Zvláštní povinnost stanoví OZ, jakož i zákon o ochraně spotřebitele (dále jen „ZOS“) ve vztahu k **informační povinnosti prodávajícího**. ZOS ve svém § 10 stanoví povinnost prodávajícího informovat spotřebitele o názvu výrobku, jeho vlastnostech, výrobcí, příp. dovozci nebo dodavateli a o jiných informacích důležitých pro identifikaci výrobku (hmotnost, množství, velikost, jakost). Rovněž musí informovat o složení materiálu u textilních výrobků a obuvi, jakož i o minimální trvanlivosti potravinářských výrobků podléhajících rychlé zkáze (srov. § 616 odst. 2 OZ). Pokud nelze prodávané výrobky označit přímo, musí je prodávající označit výše uvedenými údaji jiným způsobem. Není-li to možné, musí prodávající tyto informace na žádost spotřebitelů či příslušných orgánů státní správy sdělit nebo/a doložit (§ 10 odst. 3 ZOS). Vedle uvedených informací stanoví pak OZ povinnost informovat spotřebitele o způsobu užívání výrobku (návod k použití). Tuto povinnost obsahuje ve svém § 617, a to za předpokladu, že „pro užívání věci je zapotřebí, aby byla zachována zvláštní pravidla“. V případě nesplnění povinnosti prodávajícím odpovídá za škodu kupujícímu v důsledku toho vzniklou. Tato odpovědnost je odpovědností bez zřetele na zavinění, není přitom rozhodné, zda sám prodávající znal či neznal zvláštní pravidla, která mají být při užívání zachována (srov. R 63/1968, R 22/1983, str. 113, odst. 2). Obdobně stanoví ZOS, jenž říká, že „prodávající je povinen řádně informovat spotřebitele o vlastnostech prodáváných výrobků nebo charakteru poskytovaných služeb, o způsobu použití

a údržby výrobku a o nebezpečí, které vyplývá z jeho nesprávného použití nebo údržby, jakož i o riziku souvisejícím s poskytovanou službou“ (§ 10 odst. 1 ZOS).

Zvláštní úprava se týká tzv. **drobných vad věci** (§ 618 OZ). Zákon ve vztahu k věcem s drobnými vadami stanoví, že nebrání-li vada věci účelu, jemuž věc slouží, pak je tato způsobilým předmětem kupní smlouvy. Prodávajícímu je ale stanovena povinnost upozornit kupujícího na vadu věci a tuto konkretizovat. Rovněž se prodávajícímu stanoví povinnost prodávat věc za nižší cenu než věc bezvadnou. V praxi se objevovaly případy, kdy prodávající odmítl jakoukoliv odpovědnost za vady věci s drobnými vadami, pro něž byly zlevněny. Důležité je upozornit na skutečnost, že odpovědnost za vady věci prodávajícího trvá i při prodeji věci s drobnými vadami. Prodávající neodpovídá pouze za vady, pro které byla věc zlevněna (srov. R 22/1983, str. 124). Považuji za nezbytné ještě upozornit, že pod ust. § 618 OZ nepadá prodej věci s výprodejovým nebo posezónním snížením ceny. Takže prodávající u těchto věcí nesou plnou odpovědnost za vady, a to za všechny vady, jelikož se nejedná o zboží s vadami, pro které bylo zboží zlevněno, nebo o zboží použité (srov. R 22/1983 str. 135).

Ad c) Odpovědnost za vady prodané věci je obsažena v ust. § 619 – § 627 OZ. Právní úprava doznala s účinností od 1. 1. 2003 značných změn, a to zejména s ohledem na implementaci směrnice č. 1999/44/ES, o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží. Nadále bývá řešena otázka ohledně přechodu do režimu této nové právní úpravy, a to zejména v souvislosti s tzv. *zkrácenou zákonnou lhůtou* (viz dále).

Odpovědnost prodávajícího za vady je nutno dělit na:

- odpovědnost za rozpor se smlouvou dle ust. § 616 odst. 3 OZ (viz výše) a
- odpovědnost za vady záruční.

Pokud jde o odpovědnost za vady záruční, ta se dále dělí na:

- aa) zákonnou odpovědnost za vady;
- bb) smluvní odpovědnost za vady.

Ad aa) OZ ve svém § 620 odst. 1 stanoví záruční dobu pro jednotlivé druhy zboží. Jedná se o kogentní ustanovení, které nelze smluvně měnit, a to i s ohledem na ust. § 627 odst. 3, které by činilo dohodu zkracující zákonnou záruku nebo ji jinak omezující, neplatnou. Záruční doba na zboží prodávané v obchodě činí nově 24 měsíců. U zboží použitého je možné dohodnout lhůtu kratší (nikoliv kratší než 12 měsíců). Tuto je pak nutno vyznačit na účtence. Je nezbytné upozornit, že záruka (dle § 620 odst. 1 OZ) se vztahuje pouze na spotřební zboží. Zákon blíže neuvádí definici „spotřebního zboží“. Činí tak ale výše uvedená směrnice. Ta za spotřební zboží považuje: „fyzické movité předměty s výjimkou: zboží, které se prodává na základě výkonu rozhodnutí nebo jiných soudních opatření; vody, plynu, nejsou-li stáčeny v omezeném objemu nebo v určitém množství; elektrické energie“.

Speciální záruční doba je stanovena pro prodej potravinářského zboží (8 dní), pro prodej krmiv (3 týdny) a pro pro-

dej zvířat (6 týdnů). Dalším zvláštním ustanovením je § 620 odst. 1, věta druhá OZ. Toto ustanovení výslovně připouští, aby pro určité výrobky byla stanovena zvláštními předpisy povinnost vyznačit na obale či na návodu lhůtu k použití věci (expirační lhůta, značeno „EX“ či „EXP“). Jedná se např. o léky, některé druhy potravin atd. Záruční doba k těmto věcem pak skončí uplynutím takto vyznačené doby na obale či v návodu. Tato věta je po novele zákona pozměněna ve prospěch prodávajících, kteří před novelou ručili za vady vzniklé po uplynutí expirační lhůty, avšak před uplynutím šestiměsíční záruční doby.

Zákon rovněž nechává prostor pro případné „zvýhodnění“ spotřebitele v tom smyslu, že umožňuje, aby byl vydán právní předpis, jenž by stanovil delší záruční dobu pro věci, jichž by mělo být dle jejich povahy užíváno po delší dobu (§ 620 odst. 2 OZ). Takový právní předpis nebyl dosud vydán. Zajímavá otázka z hlediska časové působnosti právní normy může nastat, jestliže zmíněný zvláštní předpis pro konkrétní věc nebo pro některé její součástky bude vydán v mezidobí od prodeje věci v obchodě do uplynutí zákonem určené záruční doby. V takovém případě je třeba vycházet z této delší záruční doby (srov. R 2/1978, str. 43 odst. 1).

Ad bb) Tzv. smluvní záruka vzniká na základě dohody smluvních stran nebo jednostranného prohlášení prodávajícího. Tato se vztahuje buď na časově delší dobu než stanoví zákon, nebo zvětšuje odpovědnostní rozsah prodávajícího vůči kupujícímu. V každém případě však musí smluvní záruka zákonnou záruku rozšiřovat, nikoliv zužovat. Zúžení zákonné záruky by bylo absolutně neplatné dle ust. § 627 odst. 3 OZ.

Při uplatňování práva z odpovědnosti prodávajícího za vady kupujícím dochází v praxi k řadě sporů, do nichž se může spotřebitel dostat. Problém může nastat v subjektech uplatňujících práva z odpovědnosti, ve způsobu nebo místě, kde je právo z odpovědnosti uplatňováno, v otázce prokázání existence smluvního vztahu mezi prodávajícím a kupujícím a posléze též v otázce splnění zvláštních podmínek kupujícím při uplatnění práva z odpovědnosti prodávajícího za vady.

Pokud jde o **subjekty**, nárok z odpovědnosti prodávajícího za vady zboží může uplatnit pouze k tomu způsobilý subjekt. Tímto subjektem je osoba, jež je ve smluvním vztahu k prodávajícímu (srov. R 38/1978). Nemůže proto např. uplatnit nárok z odpovědnosti za vady manželka kupujícího (srov. R22/1983, str. 116). Tento nárok musí uplatnit sám kupující, nesvědčí-li jinému některý z právních titulů (např. postoupení pohledávky – tradičně při dalším prodeji věci i s dokladem, dědění atd.)

Pokud jde o **způsob uplatnění nároku z odpovědnosti**, ten je možno uplatnit ústně nebo písemně. Jedná se o jednostranný právní úkon adresovaný prodávajícímu, jenž musí obsahovat také popis vady, jakož i to, čeho se kupující (popř. jiný subjekt) domáhá. V případě, že by tyto údaje tzv. reklamace neobsahovala, pak by byla absolutně neplatným

právním úkonem pro svou neurčitost (§ 37 odst. 1 OZ) (srov. R 22/1983, str. 126, 127).

Co se týče **místa**, kde je či **má být nárok** z odpovědnosti **uplatňován**, zákon tuto otázku výslovně upravuje v ust. § 625 OZ. Práva z odpovědnosti za vady se uplatňují u prodávajícího, u kterého byla věc koupena. V záručním listě však může být uveden jiný podnikatel, u něž je kupující oprávněn uplatnit nárok na opravu věci (a to ještě za předpokladu, že bydlí v místě podnikání prodávajícího nebo v místě kupujícímu bližším). Ostatní práva však uplatňuje kupující vždy u prodávajícího.

Existence smluvního vztahu mezi prodávajícím a kupujícím se uplatňuje předložením záručního listu nebo dokladu o koupi zboží. Ten je prodávající povinen na žádost kupujícího vystavit (§ 620 odst. 3 OZ). Oproti předchozí právní úpravě se nově stanoví obsah záručního listu. Musí obligatorně obsahovat jméno a příjmení, název nebo obchodní firmu prodávajícího, jeho identifikační číslo, sídlo (jde-li o právnickou osobu) nebo bydliště (jde-li o fyzickou osobu). Namísto záručního listu je prodávající oprávněn vydat kupujícímu pouze doklad o zakoupení věci obsahující uvedené údaje pouze za předpokladu, že to umožňuje povaha věci. K existenci smluvního vztahu zbývá ještě dodat, že došlo-li při prodeji v obchodě k uzavření neplatné smlouvy, nemůže kupující uplatnit u prodávajícího právo z odpovědnosti za vady (srov. R 17/1976).

Velmi často se rovněž objevují otázky spojené s ukládaním zvláštních podmínek a povinností prodávajících, uplatnili kupující právo z odpovědnosti za vady. Zpravidla se jedná např. o nutnost reklamování věci zabalené v originálním obale. Na tomto místě si dovoluji upozornit, že zákon žádnou zvláštní povinnost kupujícího v tomto směru nestanoví. Při argumentaci s prodávajícím tak nalezneme uplatnění jedna ze základních občanskoprávních zásad zakotvená v čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod: „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“. Nehledě k tomu, že ustanovení týkající se uplatnění práv z odpovědnosti za vady jsou vesměs kogentního charakteru. Situace je ale odlišná, jde-li o uplatnění těchto práv v rámci tzv. smluvní záruky, tj. záruky poskytnuté nad věcný či časový rámec zákonné záruky. § 620 odst. 5 výslovně uvádí, že prodávající je v tomto případě oprávněn stanovit si podmínky a rozsah prodloužené záruky.

Zajímavou otázkou je otázka **běhu záruční doby**. Ta začíná běžet od převzetí věci kupujícím. Do záruční doby se však nezapočítává doba, jež běží od uplatnění odpovědnosti za vady (bez ohledu na úspěšnost tohoto uplatnění) až po skončení opravy věci (stavění lhůty). Prodávající je pro případ průkaznosti běhu záruční doby povinen vydat kupujícímu potvrzení o uplatnění práva z odpovědnosti za vady, o provedení opravy a o době jejího trvání. Pokud však věc nebyla opravena, ale vyměněna, dochází k přerušení záruční doby, a ta začíná běžet znovu (totéž platí ohledně výměny součástky). V případě, že věc nebyla po převzetí kupujícím uvedena do provozu a toto uvedení má provést jiný podnikatel než prodávající, pak je stanoven speciální začá-

tek běhu záruční doby, jímž je den uvedení věci do provozu, pokud spotřebitel (kupující) objednal u příslušného podnikatele uvedení věci do provozu ve lhůtě tří týdnů od převzetí věci.

V souvislosti se záruční dobou se zmíním ještě o tzv. **„zkrácené záruční době“**. V současnosti již nevznikne, nezačne běžet. Praxe však dosud řeší otázku spojenou s uplatněním práv z odpovědnosti prodávajícího za vady zboží, na něž se tato doba vztahovala.

Je proto třeba připomenout, že novela zák. č. 136/2002 Sb. nabyla účinnosti dne 1. ledna 2003 a smlouvy uzavřené do tohoto data se posuzují dle předchozí právní úpravy. Přejedná na novou právní úpravu byl realizován tzv. „zkrácenou záruční dobou“. Tato se poskytovala na dobu šesti měsíců na zboží prodané: od 1. ledna 2003 do 31. prosince 2003; jestliže bylo zboží vyrobeno před 1. lednem 2003; jestliže byl spotřebitel (kupující) výslovně na „zkrácenou záruční dobu“ upozorněn a jestliže byla zkrácená záruční doba šesti měsíců výslovně vyznačena v dokladu o koupi zboží.

Uvedené požadavky musely být pro uplatnění zkrácené záruční doby splněny kumulativně, jinak platí obecná záruční doba 24 měsíců.

Velmi zajímavá je **otázka nároků kupujícího** (spotřebitele) z odpovědnosti prodávajícího za vady. Na rozdíl od předchozí právní úpravy je zde daleko širší paleta možností výběru, který je oprávněn provádět zásadně kupující (pokud to umožňují objektivní podmínky).

Zákon rozlišuje tradičně jednotlivé nároky kupujícího dle povahy vady, jež může být: odstranitelná; neodstranitelná, jež brání řádnému užívání věci a neodstranitelná, jež nebrání řádnému užívání věci.

Ad a) V případě odstranitelné vady má kupující následující právo výběru:

1. Právo na bezplatné, včasné a řádné odstranění vady.
2. Právo na výměnu věci nebo její součásti (není-li to dle povahy věci a vady neúměrné). V takovém případě má kupující právo na výměnu vadné věci pouze za takovou věc, která bude značkou, typem, provedením apod. shodná s původně odevzdanou věcí (srov. R 22/1983, str. 136).
3. Není-li možný výše uvedený postup, má kupující právo na přiměřenou slevu z ceny věci nebo odstoupení od smlouvy. Jestliže vrátí kupující, který platně použil právo zrušit kupní smlouvu nebo právo na výměnu věci, prodávajícímu věc již používanou, nemá prodávající právo na náhradu za znehodnocení vzniklé jejím užíváním nebo opotřebením do okamžiku zrušení smlouvy nebo výměny věci (srov. R 17/1976). Ke zrušení kupní smlouvy z důvodu odpovědnosti za vady věci prodané v obchodě přitom dochází okamžikem, kdy prodávajícímu došel projev vůle kupujícího, že smlouvu ruší (srov. R 17/1976).

Ad b) Jedná-li se o vady neodstranitelné, jež brání řádnému užívání věci jako věci bez vady, má kupující na výběr mezi výměnou věci a odstoupením od smlouvy. Stejně jako

v jiných případech, kdy má kupující možnost výběru mezi několika alternativami, i zde platí, že jakmile kupující svou volbu vykoná a uplatní jedno z možných práv, je svým projevem vůle vázán a nemůže jednostranně volbu uplatněného práva měnit (srov. R 22/1983, str. 130, 131).

Ad c) Pokud jde o vady neodstranitelné, jež nebrání řádnému užívání věci jako věci bez vady, má kupující na výběr mezi výměnou věci; přiměřenou slevou z ceny a právem od smlouvy odstoupit. Co se týče přiměřené slevy, judikatura uvádí, že výše slevy z ceny věci koupené v obchodě by neměla vyjadřovat jen samotné snížení směnné hodnoty prodané věci. Při jejím určení je třeba přihlídnout i k tomu, jak se reklamovaná vada projevuje při užívání věci, zda a jak komplikuje či omezuje užívání věci, do jaké míry zhoršuje vzhled prodané věci, zda snižuje její životnost apod. (srov. R 22/1983, str. 136).

Je třeba dodat, co je považováno za vadu neodstranitelnou. Je to vada, která je objektivně nebo subjektivně neodstranitelná.

O objektivní neodstranitelnost vady jde tehdy, jestliže žádný z prodávajících není s to vadu věci odstranit. O subjektivní neodstranitelnost vady jde tehdy, kdy vada nemůže být odstraněna konkrétním prodávajícím. Zákon vytváří dva druhy fikcí neodstranitelnosti vady.

První případ fikce se týká objektivní neodstranitelnosti vady. Ta nastává, jestliže jde o vady sice odstranitelné, ale kupující nemůže pro opětovné vyskytnutí vady po opravě nebo pro větší počet vad věc řádně užívat. Judikatura uvádí, že za opětovné vyskytnutí vady ve smyslu ust. § 622 odst. 2 OZ je nutno považovat situaci, jestliže se stejná vada, pro kterou byla věc již dvakrát opravována, objeví potřetí (srov. R 22/1983, str. 137). V případě většího počtu vad je nezbytné, aby věc v okamžiku uplatnění reklamace vykazovala alespoň tři vady (srov. R 22/1983, str. 137). V praxi se nejčastěji objevují případy, kdy nelze věc řádným způsobem užívat pro opětovný výskyt vad. Vždy se přitom jedná o vadu jinou. V tom případě je dle mého názoru nejschůdnější postup podle § 616 a násl. OZ (shoda s kupní smlouvou). Nemožností řádně věc užívat přitom judikatura chápe případ, kdy je kupující v důsledku opakovaně se vyskytující vady anebo pro větší počet odstranitelných vad poměrně dlouhý čas vyloučen z užívání věci, takže nelze od něho spravedlivě požadovat, aby trpěl takové omezení. Vady s takovými následky je nutno klást co do právních následků na roveň vadám neodstranitelným (R 2/1978, str. 41).

Druhý případ fikce nastává dle ust. § 622 odst. 1 OZ v případě, kdy prodávající nesplnil svůj závazek odstranit vadu řádně a včas. V takovém případě nastává fikce *subjek-*

tivní neodstranitelnosti vady a kupující má právo na přiměřenou slevu z ceny nebo na odstoupení od smlouvy. Možnost výměny věci (či její součásti) je již zahrnuta v prvotním výběru, tj. „odstranit vadu nebo vyměnit věc“. Vzniká otázka doby, do které je prodávající (event. k tomu určený podnikatel) povinen vadu odstranit. Zákon blíže nespecifikuje lhůtu, kterou má prodávající pro vyřízení reklamace. Ta je stanovena až zákonem o ochraně spotřebitele v ust. § 19 odst. 3, činí 30 dní. ZOS zároveň stanoví důsledek nesplnění povinnosti prodávajícího odstranit vadu řádně a včas. ZOS stanoví, že „po uplynutí lhůty má spotřebitel stejná práva, jako by se jednalo o vadu, kterou nelze odstranit“.

Poněkud odlišná **práva** má kupující **v případě zakoupení věci prodávané za nižší cenu nebo věci použité.** Jedná-li se o vadu, za niž prodávající odpovídá, pak má kupující místo práva na výměnu věci právo na přiměřenou slevu věci.

Zajímavým je judikát R 22/1983, str. 121. Uvádí, že platí-li zákonná záruka již jen ohledně určité součástky prodané věci a na této součástce se vyskytne vada bránící řádnému užívání prodané věci, která je vzhledem k ustanovení § 622 dostatečným důvodem pro uplatnění práva na výměnu věci nebo práva na zrušení smlouvy, může kupující uplatnit kterékoli z těchto práv, i když se jeho realizace dotkne celé prodané věci včetně těch částí, za jejichž vady již prodávající neodpovídá.⁵⁾

Závěrem můžeme shrnout, že ochrana spotřebitele při prodeji zboží v obchodě je dnes již velmi dobře zabezpečena jak na úrovni soukromoprávní, tak i na úrovni veřejnoprávní. Ve sféře soukromoprávní dominuje ochrana prostřednictvím občanského zákoníku (§ 55 a § 56 OZ – všeobecná pravidla pro spotřebitelské smlouvy a § 612 – § 627 OZ – zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě). Ve sféře veřejnoprávní dominuje zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a zák. č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci. Tyto zákony zajišťují dozor nad prodejem a plněním povinností prodávajících stanovených veřejnoprávními předpisy ve vztahu k prodeji zboží a poskytování služeb. Důležitým právním předpisem je i zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Obsahuje skutkovou podstatu trestného činu „poškození spotřebitele“ (§ 121 TZ), která byla především začátkem devadesátých let 20. století významnou „metlou“ na tehdy užívané nekalé praktiky nepoctivých prodávajících.

Z hlediska stupně sjednocení českého právního řádu na tomto úseku s právem ES lze považovat českou právní úpravu za dostatečnou.

Autor je advokátním koncipientem v Opavě.

⁵⁾ Blíže: Jehlička, O., Švestka, J., Škárková, M. a kol. Občanský zákoník, komentář, 7. vydání, C. H. Beck, Praha 2002; Hulva, T.: Ochrana spotřebitele, 1. vydání, Aspi Publishing, Praha 2004.

K PROBLEMATICE NEOZNÁMENÍ TRESTNÉHO ČINU PODLE § 168 TRESTNÍHO ZÁKONA VE VZTAHU K ADVOKACII

BORIS VRŠINSKÝ

Vzhledem k relativnímu nedostatku literatury, judikatury a jiných studijních pramenů týkajících se výkladu třetího odstavce § 168 trestního zákona bych rád přispěl tímto článkem k rozšíření počtu stávajících publikovaných materiálů. Domnívám se, že problematika sporného výkladu § 168 trestního zákona je v současnosti aktuální nejen z hlediska trestního práva.

Ustanovení tohoto paragrafu zakotveného ve zvláštní části, hlavě čtvrté, oddílu pátém, nese název „Neoznámení trestného činu“ a samotný paragraf je rozdělen do tří odstavců. V tomto článku bude soustředěna pozornost zejména na odstavec třetí, přičemž je ovšem nezbytné současně věnovat alespoň krátce pozornost i ostatním dvěma odstavcům.

V § 168 odst. 1 trestního zákona je zákonodárcem zakotven taxativní výčet 19 trestných činů a jejich 26 skutkových podstat, u nichž je stanovena tzv. oznamovací povinnost. Ta přichází v případě, že se někdo hodnověrným způsobem doví, že jiný spáchal v tomto odstavci uvedený trestný čin. V případě nesplnění této tzv. oznamovací povinnosti fyzická osoba spáchá trestný čin a je vystavena nebezpečí trestního stíhání, přičemž takové osobě může být uložen až tříletý nepodmíněný trest odnětí svobody. Pokud je však stanoven trestním zákonem za některý z taxativně vypočtených trestných činů v prvním odstavci trest mírnější, bude pachatel potrestán oním trestem mírnějším.

Druhý odstavec zmíněného ustanovení, který však není hlavním předmětem zájmu tohoto článku, je z našeho pohledu též zajímavý, neboť obsahuje první výjimku z trestnosti § 168 trestního zákona. Odstavec 2 totiž stanoví, že není trestný ten, kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, ale nemohl oznámení učinit, aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání. V tomto případě jde o racionální a plně odůvodněnou výjimku, která víceméně zaručuje pachateli neoznámení trestného činu v uvedených případech vyhnouti se nepříznivým následkům, jež by mohly směřovat proti němu samému i proti osobě jemu blízké.¹⁾

I přesto však trestní zákon zakládá trestnost osoby, která čin v prvním odstavci neoznámí, ač by tím vystavil osobu blízkou v nebezpečí trestního stíhání, jde-li o některý z taxativně vypočtených nejzávažnějších trestných činů proti republice nebo proti lidskosti. Společenská nebezpečnost těchto činů, mezi něž patří např. vlastizrada, teror nebo genocidium, je natolik vysoká, že v této situaci musí ustoupit zájem na ochranu osoby blízké pachateli neoznámení trestného činu před jeho trestním stíháním a posléze i potrestáním.

Hlavním jádrem tohoto článku je především problematika třetího odstavce zmíněného § 168 trestního zákona. Ten obsahuje další výjimku z trestnosti neoznámení trestného činu. Ve skutečnosti jde o dvě výjimky. První z nich se týká advokátů a advokátních koncipientů, druhá se týká duchovních registrovaných církví a náboženských společností.

Historii třetího odstavce § 168 trestního zákona lze považovat za poměrně krátkou. K zakotvení výjimky z tzv. oznamovací povinnosti advokátů a jejich koncipientů došlo totiž až novelou trestního zákona č. 210/1999 Sb., kterou se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, a zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, která nabyla účinnosti dnem 5. října 1999. Tímto předpisem byl za odstavec druhý § 168 trestního zákona vložen další odstavec obsahující jedinou větu, jejíž znění platí beze změny dodnes a která zní: „*Oznamovací povinnosti nemá advokát nebo advokátní koncipient, který se doví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe.*“

Ustanovení zakotvující výjimku z oznamovací povinnosti duchovních registrovaných církví a náboženských společností je ještě mladší. Ke změně znění třetího odstavce § 168 trestního zákona došlo zákonem č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech), a to s účinností od 7. 1. 2002. Výše uvedeným zákonem byla za stávající větu třetího odstavce přidána věta druhá, která nově zprostita tzv. oznamovací povinnosti duchovní registrovaných církví a náboženských společností. O výkladu tohoto ustanovení bude pojednáno níže.

Před oběma uvedenými daty žádný trestněprávní předpis platný a účinný na našem území obdobnou výjimku neobsahoval. Domnívám se, že právní úprava § 168 trestního zákona platná před účinností zmíněných novelizujících předpisů nebyla dostatečná a mohla vzbuzovat právní nejistotu, zejména u advokátů, jejich koncipientů a u duchovních. Dvěma výše uvedenými novelizacemi sice došlo k částečnému odstranění právní nejistoty ohledně osob výslovně uvedených ve třetím odstavci § 168 trestního zákona, avšak tato nejistota nadále trvá u dalších osob, jak bude vyloženo a názorně popsáno níže.

Trestní zákon ve třetím odstavci zmíněného ustanovení uvádí případy, kdy určité osoby nemají výše uvedenou oznamovací povinnost. Na prvním místě jsou zmíněni advokáti a advokátní koncipienti. Pokud se tito v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe dozvědí o spáchání trest-

¹⁾ Viz Šámal, P. – Půry, F. – Rizman, S.: Trestní zákon – komentář, 5. vyd., C. H. Beck, Praha 2003.

DISKUSE

ného činu uvedeného v prvním odstavci, nejsou povinni tento čin oznámit. Toto jejich oprávnění, odlišné od ostatních osob, vyplývá z výkonu jejich činnosti.

Povinnost mlčenlivosti advokáta patří mezi základní principy vztahu mezi advokátem a jeho klientem. Absence tohoto postulátu je v demokratickém státě nemyslitelná. I v zahraničních právních úpravách je proto zcela obvyklá obdobná úprava té, kterou v českém právním řádu stanoví § 21 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (zákon o advokacii). Toto ustanovení ukládá advokátovi povinnost zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb, tj. zejména při zastupování před soudy a jinými orgány, při obhajobě v trestních věcech, udělování právních porad, sepsování listin nebo zpracovávání právních rozborů.²⁾

Účelem ustanovení o povinnosti mlčenlivosti advokáta je zajistit klientovi, který se s důvěrou obrátí na advokáta s nějakým právním případem, aby nedošlo k poškození jeho zájmů tím, že by sdělené informace advokát poskytl třetím osobám. Zákon o advokacii proto stanoví v ustanovení § 21 odst. 2, že povinnosti mlčenlivosti může advokáta zprostit pouze klient a po jeho smrti nebo zániku jeho právní nástupce.³⁾ Došlo-li však k tomuto zproštění zřejmě pod nátlakem či v tísni, je advokát povinen zachovávat mlčenlivost i nadále.

Pro úplnost je důležité zmínit též ustanovení § 21 odst. 9 zákona o advokacii. Jím je rozšířena povinnost mlčenlivosti v rozsahu, v jakém ji má advokát a s přihlédnutím k § 39 citovaného zákona též advokátní koncipient, mimo jiné i na zaměstnance advokáta nebo společnosti, jakož i na jiné osoby, které se s advokátem nebo ve společnosti podílejí na poskytování právních služeb. Mezi uvedené osoby lze zařadit např. sekretářky, zapisovatele, účetní a jiné pomocné síly advokáta. Tyto osoby mají zákonem o advokacii uloženu povinnost mlčenlivosti, ovšem trestní zákon je ve svém § 168 odst. 3 neuvádí jako ty, kdož jsou oznamovací povinnosti zproštěni. Výčet ve třetím odstavci ustanovení § 168 trestního zákona je taxativní a nelze jej výkladem svévolně rozšiřovat. Spáchá tedy např. studentka právnické fakulty, zaměstnaná u advokáta jako zapisovatelka, přičemž touto přínosnou činností sbírá praxi ve svém budoucím oboru, trestný čin neoznámí trestného činu podle § 168 trestního zákona, když se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal trestný čin vraždy, a tento čin bez odkladu neoznámí příslušným orgánům? Odpověď není dle mého názoru zcela jednoznačná.

V praxi se stávají případy, kdy se osoby v různých situacích, někdy i nedopatřením, dozvědí o spáchání trestného činu uvedeného v § 168 odst. 1 trestního zákona. Pokusím se zde nastínit několik příkladových situací, u nichž je sice

naplněna po formální stránce skutková podstata neoznámení trestného činu, avšak domnívám se, že nejde o jednání natolik závažné, že by se jednalo o trestný čin a jeho pachatel by měl hrozit trest odnětí svobody ve výměře až tři roky.

První situace týkající se zapisovatelky již byla zmíněna výše. Může se též jednat o sekretářku advokáta zapisující záznam z jednání s klientem, který se advokátovi svěřil s tím, že spáchal trestný čin vraždy, a žádá jej o právní radu. V tomto případě je nepochybně naplněna skutková podstata trestného činu podle § 168 odst. 1 trestního zákona, neboť jde o hodnověrnou vědomost⁴⁾ o trestném činu uvedeném ve výčtu odstavce 1 a spáchaném jinou osobou. Měla by tato sekretářka, aby se vyhnula případnému trestnímu stíhání pro trestný čin neoznámení trestného činu, bez odkladu oznámit vraždu a jejího pachatele státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu? Její povinnost oznámit trestný čin může, ale též nemusí být zjištěna příslušnými orgány z podkladů při vyšetřování či dokazování nebo na podkladě případného trestního oznámení. V této souvislosti je třeba též poukázat na příslušnou procesněprávní normu. Ustanovení § 99 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), totiž výslovně uvádí, že zákaz výsledku svědka, který by svou výpověď porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, se nevztahuje na svědeckou výpověď týkající se trestného činu, stran něhož má svědek oznamovací povinnost podle § 168 trestního zákona. Sekretářka v uvedeném případě tudíž může být vyslychána v souvislosti se zmíněnou vraždou a nemůže dokonce ani odepřít výpověď, neboť ji toto znemožňuje ustanovení § 100 odst. 3 trestního řádu. To stanoví, že ten, kdo má oznamovací povinnost podle trestního zákona, nemůže odepřít výpověď, byť by si svou výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání.

Dalším příkladem může být student právnické fakulty, který je zaměstnán u advokáta či mu jen vypomáhá na základě dohody o provedení práce. Není tudíž ani advokátem, ani advokátním koncipientem. Pokud se v souvislosti s výkonem této právní činnosti dozví, byť i nedopatřením nebo pouhou náhodou, o spáchání trestného činu uvedeného v odstavci prvním § 168 trestního zákona, je dle současného znění tohoto zákona povinen pod hrozbou až tříletého trestu odnětí svobody o tom učinit oznámení příslušným orgánům. Nemůže si totiž být jist, zda jeho porušení této oznamovací povinnosti bude či nebude v budoucnu odhaleno a on bude či nebude trestně stíhán pro trestný čin neoznámení trestného činu.

Takto je možné vymýšlet další situace, v nichž dojde k popisovanému problému, jímž se zabývá tento článek. Osoby uvedené ve výčtu § 21 odst. 9 písm. a) zákona o advokacii, ale nejen ty, se mohou dozvědět o spáchání trestného činu

2) Srov. Šámal, P. – Púry, F. – Rizman, S.: Trestní zákon – komentář, 5. vyd., C. H. Beck, Praha 2003.

3) Srov. Vantuch, P.: K neúspěšnosti návrhu Ministerstva financí na prolomení mlčenlivosti advokáta, Bulletin advokacie č. 9/2000.

4) Viz Šámal, P. – Púry, F. – Rizman, S.: Trestní zákon – komentář, 5. vyd., C. H. Beck, Praha 2003.

DISKUSE

mnoha způsoby, z nichž mohou uvést například zaslechnutí telefonického hovoru mezi advokátem a klientem, nahlédnutí do spisu nebo do korespondence adresované advokátní kanceláři.

Pro řešení výše uvedené problematiky se nabízí několik možných východisek. Předně je samozřejmě možné ponechat stávající stav a dále se tímto problémem nezabývat. Účelem tohoto článku je však upozornění na ustanovení § 168 trestního zákona a jeho existující výklad a předložení možných řešení.

Jedním z východisek může být ponechání znění ustanovení § 168 trestního zákona v současné podobě. Zároveň je však, dle mého názoru, nezbytné nějakým způsobem rozšířit okruh osob vyňatých z oznamovací povinnosti podle odstavce třetího. Zde se nabízí nejsnáze upravení soudního výkladu tohoto ustanovení tak, že určité osoby, byť ve třetím odstavci neuvedené, nejsou trestně odpovědné, neboť v tomto případě chybí materiální znak trestného činu, a to nebezpečnost činu pro společnost. Tu bychom mohli ve výše uvedeném příkladu se studentkou právnické fakulty pracující jako zapisovatelka v advokátní kanceláři označit za nepatrnou, a tudíž se nemůže jednat o trestný čin. O jaký okruh osob, na něž by se aplikoval tento rozšířený výklad § 168 odst. 3 trestního zákona, by šlo? Každopádně by záleželo na uvážení soudu rozhodujícího o této věci v konkrétním případě. Judikatura soudů by pak časem tento okruh osob specifikovala. Vzhledem k nejistotě, zda určitá osoba patří či potenciálně může patřit do vymezené skupiny těchto osob či nikoli, je vhodné předem tuto skupinu určit. K tomu nám může pomoci ustanovení § 21 odst. 9 písm. a) zákona o advokacii, které uvádí zaměstnance advokáta nebo společnosti, jakož i jiné osoby, které se s advokátem nebo ve společnosti podílejí na poskytování právních služeb. Tento návod však nelze považovat za striktně závazný pro soud, neboť ten bude posuzovat i otázku materiální stránky trestného činu. Tak může v jednání výše uvedené zapisovatelky naplňující skutkovou podstatu trestného činu podle § 168 odst. 1 trestního zákona shledat vyšší nebezpečnost činu pro společnost, a tudíž její trestní odpovědnost tímto činem, i když se bude obecně jednat o osobu z vymezeného okruhu těch, jejichž beztrestnost podle § 168 trestního zákona je obecně zaručena judikaturou rozšířeným výkladem třetího odstavce. Mohou se samozřejmě vyskytnout též opačné případy, kdy pro nepatrnou nebezpečnost pro společnost nebude trestná osoba, která naplní skutkovou podstatu uvedenou v prvním odstavci a není zmíněna ani ve třetím odstavci, ani v rozšířeném výkladu.

Dalším způsobem vyřešení této problematiky je přijetí novely trestního zákona. V té by zákonodárce změnil ustanovení třetího odstavce § 168, případně by přidal čtvrtý odstavec. Jeho možné znění by mohlo vypadat následovně: „**Oznamovací povinnost nemá také osoba, o níž to stanoví jiný zákon.**“ Tímto zákonem by mohl být např. zákon o advokacii, v němž by se tato absence oznamovací povinnosti novelou zakotvila. Navrhované řešení je však poměrně komplikované.

Jednodušší by bylo přijetí novely trestního zákona, která by jen pozměnila znění první věty třetího odstavce § 168. Novelizované ustanovení by mohlo být následující: „**Oznamovací povinnost nemá advokát, advokátní koncipient nebo osoba v pracovněprávním vztahu k advokátovi nebo veřejné obchodní společnosti, jejímž předmětem podnikání je pouze výkon advokacie a jejímiž společníky jsou pouze advokáti, pokud se o spáchání trestného činu dozví v souvislosti s výkonem advokacie, právní praxe nebo výkonem jiných právních služeb.**“ Takové rozšíření výčtu osob vyňatých z tzv. oznamovací povinnosti by vedlo k odstranění právní nejistoty osob, které jsou zaměstnány v advokátní kanceláři, avšak nepatří mezi advokáty či advokátní koncipienty.

V souvislosti s výše navrženým řešením je vhodné zmínit též obsah ustanovení § 345 odst. 3 vládního návrhu nového trestního zákoníku, jenž byl již předložen k projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. První věta třetího odstavce navrhovaného znění § 345 zní: „**Oznamovací povinnost nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe.**“ Oproti stávajícímu znění odpovídajícího ustanovení v trestním zákoně se nové znění zmiňuje o advokátovi a jeho zaměstnanci, nikoli jen jeho advokátním koncipientovi. Vzhledem k situacím, které mohou nastat a které byly popsány výše, se domnívám, že se tímto stává připravovaná právní úprava tzv. oznamovací povinnosti dokonalejší a odstraňuje právní nejistotu především těch osob, které jsou zaměstnány v advokátní kanceláři, avšak nejsou advokáty ani advokátními koncipienty. Dle mého názoru je žádoucí, aby zaměstnanci advokátních kanceláří byli oznamovací povinnosti ohledně trestných činů uvedených v prvním odstavci zproštěni, a to nezávisle na jejich pracovním zařazení, délce nebo druhu pracovního poměru či na tom, zda pracují na základě pracovní smlouvy nebo některé z dohod sjednávaných pro práce konané mimo pracovní poměr.

Pro úplnost je třeba zmínit druhou výjimku z oznamovací povinnosti uvedenou v § 168 odst. 3 trestního zákona. Ta se týká duchovních registrovaných církví a náboženských společností s oprávněním k výkonu zvláštních práv. Oznamovat trestný čin není povinná výše uvedená osoba za podmínky, že se o něm dozví v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství. Otázku registrace církví a náboženských společností upravují ustanovení zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). Tímto předpisem bylo též, jak již bylo uvedeno výše, zakotveno v trestním zákoně zproštění duchovních oznamovací povinnosti. Oprávnění zachovávat mlčenlivost duchovními v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství se zákonem o církvích a náboženských společnostech však přiznává toliko církvím, resp.

náboženské společnosti, je-li tato povinnost tradiční součástí jejího učení po dobu nejméně 50 let.⁵⁾ V opačném případě mají duchovní tzv. oznamovací povinnost a mohou být stíháni pro trestný čin podle § 168 trestního zákona jako ostatní osoby.

Na závěr lze shrnout, že je zřejmé, že řešení spočívající ve změně trestního zákona či jiných zákonů je velmi složité, zdoluhavé a přináší s sebou řadu dalších problémů. Osobně se proto, zejména z praktických důvodů, v současné době přikláním ke zvolení řešení o judikaturou rozšířený výklad ustanovení § 168 odst. 3 trestního zákona, přičemž tento vý-

klad bude podložen absencí materiální stránky neboli nedostatkem nebezpečnosti pro společnost u osob uvedených v § 21 odst. 9 zákona o advokacii. Zároveň však nelze opominout existenci vládního návrhu nového trestního zákoníku, který, jak již bylo uvedeno, přináší nové znění ustanovení o trestném činu neoznámení trestného činu. Nejméně do dne, kdy tento nový trestní zákoník nabude účinnosti, bude otázka výjimek z oznamovací povinnosti stále aktuální.

Autor je studentem 5. ročníku Právnické fakulty UK v Praze.

K OBSAHU RESTITUČNÍ VÝZVY PODLE ZÁKONA č. 87/1991 Sb., O MIMOSOUDNÍCH REHABILITACÍCH VE SVĚTLE JEDNOHO ROZHODNUTÍ NEJVYŠŠÍHO SOUDU

JUDr. PAVEL VRCHA

I. ÚVOD

Více než deset let v naší společnosti probíhající proces restitucí představuje výjimečnou etapu našeho státu, jejímž ústředním motivem byla (je) snaha o nápravu křivd, k nimž došlo v tzv. rozhodném období. I když drtivou část restitučních věcí obecné soudy již pravomocně rozsoudily, přesto je zde určité množství případů, které dosud skončeny nebyly, a to velmi často v důsledku procesní situace, kdy Nejvyšší (dovolací) soud, případně Ústavní soud coby orgán ochrany ústavnosti, dovoláním (ústavní stížností) dotčená rozhodnutí obecných soudů pro ty či ony pochybení zrušil a věci vrátil těmto soudům k dalšímu řízení. Lze též konstatovat, že k dnešnímu dni k předmětné materii existuje velmi bohatá judikatura, která pokrývá řešení širokého spektra problémových (restitučních) okruhů, jež po účinnosti restitučních zákonů v souvislosti s rozhodováním konkrétních případů vyvstaly. Přesto (tu a tam) právní praxe zaznamená nová rozhodnutí Nejvyššího či Ústavního soudu, v nichž jsou obsaženy právní názory, které vnášejí (řekněme) nové či konkrétnější pohledy na řešení určité dílčí (avšak zásadní) problematiky. Rád bych proto touto cestou odbornou čtenářskou veřejnost upozornil na jedno zajímavé rozhodnutí Nejvyššího soudu, v němž je řešena otázka obsahu restituční výzvy podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o mimosoudních rehabilitacích“), tedy (stěžejní) právní skutečnosti, která by měla (při jejím řádném učinění) aktivovat příslušný restituční vztah.

II. MALÁ REKAPITULACE PRÁVNÍ PODSTATY, RESP. SMYSLU RESTITUCÍ A VZNIKU RESTITUČNÍHO VZTAHU

Zásadní společensko-politické změny, k nimž došlo v našem státě po listopadu 1989, vyústily v politické klima, které umožnilo přijetí restitučních předpisů. Smyslem restitucí bylo, resp. je – jak na to opakovaně poukázal ve své rozhodovací praxi např. Ústavní soud – změnit dosavadní stav uvedením současného stavu vlastnictví k (ne)movitému majetku, na který dopadají restituční normy, do vlastnického stavu předchozího a tím odstranit některé (tedy nikoli všechny) majetkové křivdy, k nimž došlo v tzv. rozhodném období (tj. od 25. 2. 1948 do 30. 1. 1990). Stát tedy prostřednictvím speciálních právních norem, resp. speciálních (restitučních) zákonů (s tzv. nepravou retroaktivitou) garantoval zákonem vymezeným subjektům (oprávněným osobám) restituovat majetek, který v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990 byl převeden či přešel na základě různých právních titulů, popřípadě bez právního důvodu na subjekty, které ke dni účinnosti přísl. restitučního zákona předmětné nemovitosti drží (povinné osoby). Nárok na restituci přitom musel být uplatněn v zákonem stanovené lhůtě, jinak byl prekludován.

K tomu, aby byl založen příslušný restituční vztah, přitom musely být v každém případě splněny (zjednodušeně shrnuto) čtyři základní podmínky (prvky), a to a) existence oprávněného a povinného subjektu, dále b) existence objektu restituce, c) právně relevantní uplatnění restitučního nároku, a konečně d) naplnění tzv. restitučního titulu, na zá-

⁵⁾ Srov. Šámal, P. – Púry, F. – Rizman, S.: Trestní zákon – komentář, 5. vyd., C. H. Beck, Praha 2003.

DISKUSE

kladě kterého došlo v rozhodném období k odnětí vlastnického práva. V případě zákona o mimosoudních rehabilitacích, jehož aplikace se dotýká i námi sledovaný případ, povinné osobě byla prostřednictvím ust. § 5 cit. zák. uložena povinnost vydat věc, a to na písemnou výzvu oprávněné osobě, jež prokáže svůj nárok na vydání věci a uvede způsob jejího převzetí státem. Ve smyslu ust. § 4 odst. 2 cit. zák. povinnými osobami byly též fyzické osoby, které nabyly věc od státu, jenž získal oprávnění s ní nakládat za okolností uvedených v § 6 zákona, a to v případech, kdy tyto osoby nabyly věc buď v rozporu s tehdy platnými předpisy, nebo na základě protiprávního zvýhodnění osoby nabyvatele, dále i osoby blízké těmto osob, pokud na ně věc byla těmito osobami převedena.

III. RESTITUČNÍ VÝZVA PODLE ZÁKONA č. 87/1991 Sb.

Písemná výzva ve smyslu ust. § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. představuje právní skutečnost ve formě právního úkonu, jehož prostřednictvím dochází k založení restitučního vztahu mezi oprávněnou a povinnou osobou, jehož cílem (smyslem) je – při splnění dalších zákonem stanovených podmínek – restituování v rozhodném období státem odňatého majetku způsobu, které jsou jako restituční tituly (důvody) explicitně zákonem stanoveny (§ 6 zákona). Protože zákon o mimosoudních rehabilitacích neobsahuje definici písemné výzvy, je nutno použít zákonné definice podle § 34 obč. zák., jenž stanoví, že právní úkon je projev vůle směřující ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují. Písemná výzva podle cit. restitučního zákona tedy představuje právní skutečnost ve formě písemného jednostranného adresovaného hmotněprávního úkonu, který se stane perfektním, resp. nebude mít právních účinků vůči příslušnému subjektu (povinným osobám), jestliže v něm není tento subjekt seznatelným způsobem uveden, a dále, není-li z hlediska určitosti a srozumitelnosti identifikován restituční nárok, tj. vůči kterému konkrétnímu nemovitému či movitému majetku výzva směřuje (srov. např. rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. 3 Cdo 194/93). Ustanovení § 35 odst. 2 obč. zák. přitom ukládá subjektu interpretace právního úkonu, tedy i soudu, aby za použití zákoných výkladových pravidel interpretoval právní úkon. Jazykové vyjádření právního úkonu zachycené ať již ve smlouvě či ve formě jednostranné písemné výzvy musí být nejprve vykládáno prostředky gramatickými (z hlediska možného významu jednotlivých použitých pojmů) či systematickými [z hlediska řazení pojmů ve struktuře celého právního úkonu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 11. 1998, sp. zn. 25 Cdo 1650/98, publikovaný v časopise Právní rozhledy č. 7/1999)]. Jinak řečeno, písemná výzva podle zákona o mimosoudních rehabilitacích splňuje pod-

mínky určitého a srozumitelného jednostranného adresovaného hmotněprávního úkonu tehdy, jestliže je výkladem objektivně pochopitelná, tzn. může-li typický účastník v postavení jejího adresáta tuto vůli bez rozumných pochybností o jejím obsahu adekvátně vnímat (rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 4. 1996, sp. zn. 3 Cdon 1032/96 publikovaný v časopise Soudní judikatura č. 2/1996).

(Restituční) výzva je tedy hmotněprávním úkonem, jehož smysl tkví též v tom, že povinné osobě zprostředkovává okolnost, že někdo jiný uplatňuje určité (o restituční předpisy opřené) subjektivní právo, jímž zasahuje do jejího dosavadního právního (majetkového) postavení, a v jakém rozsahu k takovému zásahu dochází (čeho se uplatněné právo týká). Přitom i v restitučních věcech platí, že výkladem právního úkonu nelze zajisté jeho obsah doplňovat či měnit (srov. např. nález Ústavního soudu ČR ze dne 31. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 508/98, publikovaný pod č. 13 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazek 13). To znamená, že má-li být uplatněn restituční nárok zakládající příslušný restituční vztah, jehož obsahem je restituce konkrétního majetku, je zapotřebí, aby tomu předcházela před dovršením zákonné lhůty, kdy posléze nastávají prekluzivní účinky (zánik práva), písemná výzva, která se nejen musí dostat do dispoziční sféry přesně označené povinné osoby, ale musí také obsahovat, k jakému (ne)movitému majetku oprávněná osoba uplatňuje svůj restituční nárok. Toho lze docílit v případě zamýšlené restituce nemovitého majetku tím, že ve výzvě jsou označeny příslušné nemovitosti takovým způsobem, aby bez jakýchkoliv pochybností bylo povinným osobám seznatelné, ke kterému nemovitému majetku restituční nárok byl uplatněn. Ze zákona sice nelze dovodit požadavek v restituční výzvě identifikovat nemovitosti zapsané v Katastru nemovitostí České republiky tak, jak kupř. požaduje zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jak je zapotřebí nemovitosti identifikovat ve věcné smlouvě či v žalobním návrhu (petitu), jenž se soudu navrhuje, aby byl převzat do rozsudečného výroku, když takový rozsudek – byl-li by formulován na vydání nemovitosti – by se stal podkladem pro zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí ve formě záznamu, nebo – šlo-li by o povinnost uzavřít ve výroku blíže specifikovanou restituční dohodu – by představoval podklad pro zápis do katastru ve formě vkladu, to ovšem při splnění dalších zákonem č. 265/1992 Sb. předvídaných podmínek.

V každém případě z dosavadní judikatury vyplýval závěr, že v případě požadavku na restituci nemovitého majetku bylo nezbytné ve výzvě nemovitosti z hlediska srozumitelnosti a určitosti právního úkonu identifikovat, neboť absentující údaje v písemné výzvě nelze nahrazovat tím způsobem, co asi bylo výzvou myšleno, avšak ve formě právního úkonu nebylo projevováno. Z toho dále vyplýval další závěr, že neprojevená vůle nemůže (vůbec) vyvolat žádné právní účinky a v naznačeném směru vady písemné výzvy nemohou založit ani restituční nárok oprávněných osob, a to i za situace, pokud by povinné

DISKUSE

osoby implicitě z nevyjádřené vůle dovodily či spíše vydedukovaly, o co asi oprávněným osobám vlastně jde. Konečně je také třeba zdůraznit, že zákonodárce výzvě k vydání věci přisoudil povahu úkonu, jenž je předpokladem vlastního uplatnění nároku u soudu, a který by tudíž měl okamžitě zahájení soudního řízení předcházet. Návrh na zahájení řízení je oproti tomu procesním úkonem, jímž se žalobce obrací na soud o ochranu svého práva proti určitému žalovanému (srov. v témže směru nahlížení např. rozdíl mezi výpovědí z nájmu bytu a žaloby o přivolení k výpovědi z nájmu bytu, in eventum výpovědi pojatou do přivolovací žaloby nebo např. žalobu o vrácení nemovitého daru, která sama o sobě nemůže nahrazovat projev vůle dárce směřující vůči obdarovanému a který představuje hmotněprávní úkon, jenž nelze směřovat s procesním podáním). Účelem žaloby je, aby soud přezkoumal žalobcem tvrzený nárok jak po stránce skutkové, tak i po stránce právní a rozhodl, jestli tento nárok je odůvodněn. Žaloba je procesním úkonem adresovaným soudu, kdežto adresátem výzvy k vydání věci (pro níž je předepsána písemná forma) je ve smyslu § 5 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb. osoba povinná (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 3. 1997, sp. zn. 3 Cdon 607/96, publikovaný v časopise Soudní judikatura č. 4/1997). Kromě výše zobrazených závěrů, které byly v judikatuře s tou či onou formulací vysloveny, lze k otázce obsahu restituční výzvy poukázat na nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 31. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 508/98, v němž Ústavní soud připustil, že z hlediska interpretačního výkladu právního úkonu – restituční výzvy – lze považovat výzvu za dostatečnou také ještě v případě (hraniční případ), kdy sice ve výzvě byla zmínka o vydání domu (nikoliv však již o vydání pozemků), avšak že vzhledem k tomu, že věc představuje jednu funkční a nezaměnitelnou jednotku (v uvedeném případě šlo o rodinnou vilku se stavebním pozemkem a s ní přílehlou zahradou), je tím požadavek řádné výzvy ještě zachován.

IV. K OBSAHU RESTITUČNÍ VÝZVY VE SVĚTLE ROZSUDKU NEJVYŠŠÍHO SOUDU ze dne 29. 3. 2004, sp. zn. 28 Cdo 2228/2003

K výraznému posunu v náhledu na (nezbytný) obsah restituční výzvy došlo podle mého názoru ve shora označeném rozsudku Nejvyššího soudu ČR, který rozhodoval o dovolání podanému proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek okresního soudu, kterým byla zamítnuta žaloba, aby žalovaní byli povinni uzavřít s žalobci dohodu o vydání nemovitosti podle § 5 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb. Odvolací soud mj. ve svém rozhodnutí zdůraznil, že žalobci nesplnili dopisem ze dne 11. 9. 1991 podmínky řádné výzvy k vydání nemovitosti, požadované ust. § 5 odst. 1, 2 zákona č. 87/1991 Sb., neboť obsah výzvy není určitý zejména pokud jde o výslovné označení nemovitosti, které žalobci žádají vydat. Výzva, kterou advokát oprávněných osob zaslal povin-

ným osobám s označením věci: „Písemná výzva oprávněných osob o vydání jejich nemovitostí, která je uplatňována vůči povinným osobám“, byla přítom tohoto znění:

„Vážení,

dovoľte, abych opět poukázal na osobní jednání s Vámi, když Vám bylo sděleno, že zastupuji V., nar... a N., nar... Č., jedná se o bývalé majitele nemovitostí.

Oba klienti poukazují na zákon o mimosoudních rehabilitacích. Jedná se o zákon č. 87/1991 Sb., tento zákon nabyl účinnosti dnem 1. dubna 1991, jak plyne z § 35 zákona. Oprávněná osoba je definována v ustanovení § 3 tohoto zákona. Obě podmínky tam uvedené klienti splňují. Ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 je podle tohoto zákona i fyzická osoba za určitých podmínek povinnou osobou, kterou stíhá povinnost vydat věc, pokud tyto osoby nabyly věc od státu, a to v případech, kdy tyto osoby nabyly věc buď v rozporu s tehdy platnými předpisy, nebo na základě protiprávního zvýhodnění osoby nabyvatele, dále i osoby blízké těchto osob, pokud věc na ně byla těmito osobami převedena. Z komentáře zákona je pak patrné, že v podstatě se chrání dobrá víra, to znamená bona fide, mají se tedy zkoumat okolnosti jednotlivého případu, a pokud nic nebude nasvědčovat dobré víře, pak oprávněné osoby mohou žádat vydání věci. Postup je upraven v dalších pasážích tohoto zákona, ustanovení § 5 předpokládá zaslání písemné výzvy, proto Vám je zaslána. Pokud se obě strany nedohodnou, tak podle vyjádření okresního úřadu je nutné předpokládat, že ve věci by musel rozhodnout soud.

Osobně si myslím, že bychom se mohli sejít v mé kanceláři, zde bychom mohli veškeré tyto otázky projednat. Zpravidla se ukáže, že je to užitečné pro obě strany.

Dovoľte, abych navrhl termín této schůzky na příští středu, tj. 19. června 1991 ve 13.00 hodin. Pokud se Vám tento termín nebude hodit, nebude Vám vyhovovat, stačí se telefonicky dohodnout jiným způsobem.“

Soud prvního stupně neshledal shora citovanou výzvu za řádně učiněnou ve smyslu zákona o mimosoudních rehabilitacích, tedy uzavřel, že tato výzva nespĺňuje kritéria určitosti právního úkonu, jelikož ve výzvě není vůbec specifikován předmět nároku, tj. ke kterým nemovitostem výzva směřuje (ve výzvě nebyla identifikována ani jedna z předmětných nemovitostí, kterou žalobci posléze pojali do restituční žaloby). Stejného názoru byl i odvolací soud (Krajský soud v Ústí nad Labem), který v rozsudku ze dne 19. 2. 2003, sp. zn. 12 Co 239/2001 mj. vložil následující právní závěry:

„Byť se Nejvyšší soud ve své rozhodovací činnosti o uplatněných restitučních nárocích opakovaně zabýval i obsahovými náležitostmi písemné výzvy k vydání věci co do požadavku její individualizace, přesto tato otázka v této souvislosti (posuzovaném případě) řešena nebyla. Vždy byla totiž věc označena jako nemovitost s dalším identifikačním (evidenčním, polohovým, druhovým a jiným) znakem.“

DISKUSE

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 20 Cdo 2382/2000 v souvislosti s restitučním nárokem uplatněným dle zák. č. 232/2001 Sb. pak charakterizoval písemnou výzvu jako jednostranný (adresovaný) právní úkon, kterým se povinné osobě zprostředkovává okolnost, že někdo jiný (oprávněná osoba) uplatňuje určité (o restituční předpisy opřené) subjektivní právo, jímž zasahuje do jejího dosavadního (majetkového) postavení, a v jakém rozsahu k takovému zásahu dochází (čeho se uplatněné právo týká). Dojitím restituční výzvy se zakládá specifický právní vztah, jehož předmětem je restituční nárok.

S ohledem na praktickou obdobu a podobu ust. § 2 zák. č. 232/1991 Sb. s ust. § 5 shora citovaným lze tuto „definici“ užít i v režimu restitučního nároku podle zák. č. 87/1991 Sb. Ze shora uvedeného proto vyplývá, že po stránce obsahové musí z výzvy vyplývat mimo jiné čeho se uplatněné právo týká, jaké věci požaduje restituent vydat. Jen taková výzva může být výzvou řádnou. V posuzovaném případě žalobci odůvodňovali uplatnění svého nároku dopisem ze dne 11. 9. 1991 zaslaným žalovaným a označeným jako „Písemná výzva oprávněných osob o vydání jejich nemovitostí, která je uplatňována vůči povinným osobám“. Zda jde o takovou výzvu ve smyslu shora naznačeném je třeba posuzovat zejména podle obecných náležitostí právního úkonu jako projevu vůle (§ 34 a násl. obč. zák.). Obsah výzvy důvodně vyvolal pochybnosti okresního soudu o tom, jaké konkrétní věci požadují žalobci vydat a správně proto zaměřil soud svou pozornost na výklad tohoto projevu vůle dle § 35 odst. 2 obč. zák., a to v souladu s konstantní judikaturou.

Protože náležitosti výzvy k vydání věci zákon vymezuje po formální stránce její písemnou formou, proto její nesplnění nemůže být sankcionováno jinak než neplatností takového úkonu (§ 40 odst. 1 obč. zák.). Jestliže má být obsah právního úkonu zaznamenán písemně, musí být určitost projevu vůle vydat věci dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán; nestačí, že osoba oprávněná, která jednostranný právní úkonu činila, příp. osobě povinné, které byl tento úkon adresován, byl jasný rozsah povinnosti vydat věci, není-li to poznatelné z textu listiny. Určitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodně pochybnosti o jeho obsahu ani u třetích osob (obdobně srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 33 Cdo 507/2001).

Lze proto souhlasit se soudem prvního stupně, že písemná výzva ze dne 11. 9. 1991 nezbytně náležitosti výzvy ve smyslu ustanovení § 5 odst. 1 cit. zákona a § 34 a násl. obč. zák. nesplňuje, chybí v ní výslovné uvedení, které nemovité věci, jichž jsou žalovaní vlastníky, žádají vydat. Jediná ve výzvě bližší specifikace nárokované věci jako nemovitosti a výzva ke schůzce (ke které bezpochyby i došlo), na níž byly nemovitosti individualizovány, je (i s ohledem na ust. § 119 odst. 2 obč. zák., který za nemovitosti považuje pozemky a stavby spojené se zemí

pevným základem) nedostatečná. I soud krajský považuje za podstatnou obsahovou náležitost identifikaci (být jen druhovou s označením místa, kde se nachází) vydání které konkrétní nemovitosti věci oprávněná osoba nárokuje, a to tím spíše, jak konstatoval Nejvyšší soud, že mezi požadavky na obsahové náležitosti výzvy na vydání nemovitostí a žaloby na jejich vydání by neměl být podstatný rozdíl; rozhoduje, čeho se oprávněná osoba domáhá a k čemu směřuje její projev vůle domoci se zmírnění spáchané křivdy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2001, sp. zn. 28 Cdo 77/2001).

S ohledem na shora naznačené je závěr okresního soudu o tom, že v souzené věci nebyl požadavek řádné výzvy zachován a že proto nemohl být založen restituční nárok žalobců proto správný a za tohoto stavu je již nadbytečným přezkoumávat správnost závěrů okresního soudu o splnění jiných hmotněprávních podmínek žalobci uplatněného restitučního nároku. Ve shodě se soudem okresním proto i krajský soud nepovažuje žalobu za důvodnou.“

Jak již bylo řečeno úvodem tohoto příspěvku, Nejvyšší soud výše zreferovaná rozhodnutí obecných soudů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Pokud jde o obsahové náležitosti restituční výzvy, k danému (zásadnímu) problému Nejvyšší soud judikoval:

„Soudy nižších instancí nevezaly dostatečně v úvahu, že právní úkony restituentů je třeba posuzovat s vyšší mírou tolerance než je v občanskoprávních vztazích obvyklé (viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 26. 6. 1995, sp. zn. IV. ÚS 6/95, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení, sv. 3, č. 37). Od této premisy nelze odhlédnout jen proto, že výzvou k vydání věci sepsala za žalobce osoba s právnickým vzděláním.“

Ve výzvě, zaslané žalovaným na adresu předmětné nemovitosti, je podrobně rozebráno, že žalobci uplatňují nárok podle zákona o mimosoudních rehabilitacích. Dopis je označen výslovně jako výzva a uvádí se v něm, že žalobci jsou osobami oprávněnými, zatímco žalovaní mají povinnost věci vydat. Listina tedy splňuje náležitosti výzvy, jak v intencích § 5 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích detailně interpretoval Ústavní soud v nálezu ze dne 31. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 508/98 (Sbírka nálezů a usnesení sv. 13, č. 49).

Žalovaní reagovali na výzvu dopisem své právní zastupky ze dne 17. 6. 1991, v němž žalobcům oponují poukazem na jiná ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích. Bylo jim tedy jasné, co je smyslem výzvy žalobců. Zde je nutno poukázat na náleží Ústavního soudu ze dne 28. 9. 1998, sp. zn. IV. ÚS 189/98, v němž se explicitně zdůrazňuje, že důkazem úspěšnosti i správné interpretace výzvy jsou adekvátní reakce adresáta (Sbírka nálezů a usnesení sv. 12, č. 109).

Výzva žalobců k vydání nemovitostí tedy jako právní úkon splňuje požadavek určitosti (§ 37 odst. 1 obč. zák.)

DISKUSE

i pokud jde o označení nemovitostí, které by podle žalobců měly být vydány. Soudy obou nižších instancí zatížily řízení vadou, vyložily-li listinu datovanou 11. 6. 1991 jinak. Vyřešily jednu z právních otázek, určujících pro rozhodnutí, v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 in fine o. s. ř.).“

V.
ZÁVĚR

Z předmětného rozsudku Nejvyššího soudu lze tedy dovodit, že v restituční výzvě k vydání nemovitého majetku není zapotřebí nemovitosti identifikovat, jestliže ve výzvě je alespoň (rámcová, tj. bez označení např. i druhu nemovitosti) zmínka o nemovitostech, to vše v situaci, kdy adresát výzvy (povinná osoba) jejímu obsahu (co je výzvou ze strany oprávněné osoby požadováno) porozuměl, resp. na takovou výzvu

„adekvátně reagoval“. Tento závěr pro dovolacím soudem posouzenou věc je třeba respektovat, zůstává však otázkou, zda lze takový závěr vztahovat na skutkově obdobné případy. Právní názor, jenž Nejvyšší soud v judikovaném případě razí, se totiž podle mého názoru nejenže odchyľuje od dosavadní judikatury (ta dosud neřešila tak jednoznačně obsah restituční výzvy k vydání nemovitého majetku, který ve výzvě nebyl vůbec označen), ale nenachází souladu ani v otázce výkladu písemného právního úkonu, jenž má aktivovat (v daném případě) restituční vztah, jehož objektem je restituce nemovitého majetku. Protože však uvedený názor Nejvyšší soud k dané věci již vyložil, je zapotřebí vycházet z toho, že v dosud pravomocně neskončených věcech mohou být, resp. je pravděpodobné, že soudy nižších stupňů tak budou činit, obsahové náležitosti restituční výzvy posuzovány právě ve světle citovaného rozsudku Nejvyššího soudu.

Autor je soudcem Krajského soudu v Ústí nad Labem.

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Pavel Vrcha: Ustanovení opatrovníka účastníkovi občanského soudního řízení. Právní rádce č. 9/2004, s. 21–23.

Autor – soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem – se především zabývá ustanovením opatrovníka obecně. V závěrečné části pojednává o **ustanovení zástupce (advokáta) účastníkovi řízení**. Mj. občanský soudní řád umožňuje, aby účastníkovi, u něhož jsou předpoklady, aby byl soudem osvobozen od soudních poplatků, předseda senátu ustanovil na jeho žádost zástupce, jestliže je to třeba k ochraně jeho zájmů s tím, že vyžaduje-li to ochrana zájmů účastníka nebo jde-li o ustanovení zástupce pro řízení, v němž je povinné zastoupení advokátem (notářem), ustanoví mu předseda senátu za zástupce advokáta.

Z § 30 občanského soudního řádu vyplývá, že před ustanovením zástupce (advokáta) musí soud poté, co dospěje k závěru, že účastník splňuje předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, zkoumat, zda povaha projednávané právní věci nezbytně vyžaduje procesní participaci zástupce.

Zodpovězení otázky, zda ustanovení zástupce (advokáta) účastníkovi řízení, u něhož jsou předpoklady, aby byl soudem osvobozen od soudních poplatků, je třeba k ochraně jeho zájmů, závisí na posouzení stupně závažnosti konkrétní věci dané právní úpravou reglementující oblast dotčenou uplatněným nárokem, v závislosti na dalších okolnostech jako je např. sociální status účastníka žádajícího o ustanovení zástupce, s přihlédnutím k jeho (reálným) možnostem a schopnostem uplatňovat v řízení svá práva, příp. též s ohledem na procesní postoj protistrany.

Autor cituje judikát, podle něhož žalobkyni (studentce vysoké školy), která se návrhem domáhá vůči svému otci zvýšení výživného a u níž je třeba (pro její intelektové schopnosti) presumovat, též v návaznosti na poučovací povinnost soudu, že bude v procesu účinně uplatňovat tvrzený nárok, není třeba pro toto řízení k ochraně jejích zájmů ustanovit zástupce (usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 10. 2002, sp. zn. 10 Co 642/2002, publikované v časopise Soudní rozhledy č. 7/2003).

Ve velké míře jsou v soudní praxi uvedené žádosti, resp. návrhy podávány zjevně nedůvodně, když navíc někteří účastníci nesprávně vycházejí ze závěru, že již sama skutečnost, že jde o skutkově a právně složitou věc, automaticky vede k postupu dle § 30 občanského soudního řádu.

Tomáš Běhounek: Konec čekatelů v Čechách? Soudce č. 5/2004, s. 13–15.

Stále více diskutovanou otázkou je problematika budoucího profesního uplatnění justičních čekatelů ve funkcích soudců – uvádí autor, justiční čekatel v Praze. V lednu t. r. předsedové KS obdrželi od MS dopis, jímž jim bylo oznámeno, že všechna výběrová řízení do funkcí justičních čekatelů se zastavují a noví soudci až na výjimky jmenování nebudou. To vyvolalo mezi čekateli rozhořčení. V současnosti vykonává čekatelskou praxi 350 čekatelů, přičemž personální rezerva činí asi 100 soudců. Ministr spravedlnosti v projevu na sněmu Soudcovské unie srovnal pozici čekatelů s pozicí advokátních či notářských koncipientů a jejich budoucího uplatnění. Toto srovnání ovšem není namístě, ne-

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

boť na fungování moci soudní jako jedné z mocí státu nelze aplikovat obecné mechanismy všemocné ruky trhu. **Advokátním koncipientům stačí po splnění všech formálních požadavků pouze formální krok, na který mají právní nárok – zápis do seznamu advokátů. Nic jim pak nebrání v práci a jestli se užijí, záleží už pouze na nich. Na druhou stranu justiční čekatel je zaměstnán v pracovním poměru na dobu určitou, po splnění všech formálních požadavků není bez jmenování skutečně ničím a nemůže ovlivnit, zda a kdy bude mít možnost stát se soudcem.** Jedinou možností je otevřít si s ostatními neúspěšnými kolegy soukromou praxi a soudit ve vlastní arbitráži. Ale to je spíše námět pro science fiction.

I když čekatelé nesvědčí žádný právní nárok, je namístě stanovit jasná kritéria. Diskutuje se, zda vůbec má stávající forma přípravy nových soudců smysl a zda by neměla být jako celek změněna či úplně opuštěna. Konstruktivní řešení nabízí **několik východisek**. Pokud nebude možné jmenovat všechny čekatele po složení justiční zkoušky, byla by zde možnost prodloužit pracovní poměr do doby, než se uvolní místo soudce. Významnou roli zde bude hrát časový horizont pro zachování motivace aspiranta. Nastane situace, kdy bude třeba vybrat mezi více čekateli pouze několik z nich. Optimálním kritériem profesní kvality by měla být průběžná hodnocení školitelů. **Pokud budou výběrová řízení na funkci soudce otevřená i pro jiné zájemce, bude namístě po nich požadovat splnění stejných podmínek, jaké jsou stanoveny justičním čekatelům (mj. psychologické pohovory a vykonání minimální praxe u soudu k prokázání praktických schopností).** Jednou z dalších možností je uplatnění justičních čekatelů ve funkcích odborného administrativního aparátu. Je otázka, do jaké míry je to přijatelné, každý člověk očekává ve své kariéře profesní růst; práce vyššího soudního úředníka nemůže taková očekávání splnit. Je zde i možnost, že by se čekatelé s justiční zkouškou mohli částečně zařadit do připravovaných pracovních týmů soudců, vykonávali by nadále shodnou práci erudovaného a vyskoleného právníka a připravovali by se na soudcovskou funkci. Časová perspektiva by zde hrála důležitou roli. V uvedených případech však bude velmi nutné nalézt pro čekatele určitou pozitivní motivaci profesního či finančního rázu. V opačném případě lze očekávat odliv vzdělaných a připravených právníků, které pak justice těžko naláká zpět.

Marcel Zenkl: Katastr se musí reformovat. Hospodářské noviny, 20. října 2004, s. 11.

Autor – specialista v oblasti právních vztahů k nemovitostem – upozorňuje na základní organizační i legislativní nedostatky v katastru nemovitostí.

Skoro se už přestalo mluvit o potížích katastrů nemovitostí, především pražského. Jako by poté, co bylo toto téma před časem dramaticky probíráno, vše fungovalo tak, jak má. Nefunguje. Nebude-li provedena reforma systému katastru nemovitostí, povede to k dalším vážným potížím.

Klíčovým problémem není kvalita práce úřadů, ale rychlost. Dopady na trhy zatím nejsou katastrofální. Přesto **existují tisíce případů, kdy jsou obchody s nemovitostmi i developerské projekty ohroženy či zmařeny tím, že je třeba dlouhé měsíce čekat na zápis. Zvláště zahraničním investorům to mínění o České republice nezvedne. My domácí jsme již zvyklí.**

Například pražský katastrální úřad správní lhůty překračuje několikanásobně a řada jiných úřadů v regionech je na tom sice lépe, ale nikoli zásadně. Přitom lidé u pražského úřadu nepracují špatně nebo málo – statistiky zde ukazují vyšší počet vyřešených věcí na jednoho zaměstnance než jinde. Takže nejde o lidskou, ale o systémovou chybu.

Uzákonění termínů pro vyřízení návrhů na vklad či záznam práv k nemovitostem je první krok, který by měl být učiněn v legislativní rovině. Další legislativní krok by měl vrátit katastr pod správní soudnictví, tedy pod Ministerstvo spravedlnosti.

Nejde o změny náročné legislativně, ale finančně. Nebyly by to však dobře vynaložené peníze ve chvíli, kdy katastrální úřady (zнову zdůrazňuji, že z objektivních důvodů) představují reálnou brzdu dosti významné části ekonomiky.

Tomáš Mužík: Téměř všechny zákony najdete na webu. Hospodářské noviny, 20. října 2004, s. 27.

Autor – pražský advokát – podává informaci o nejdůležitějších pramenech, které lze pro právní praxi nalézt na webových stránkách.

Internet jako zdroj informací z oblasti práva je stále lepší a již není nezbytné znát desítky nejrůznějších webových adres, protože základní informace se koncentrují na několika málo místech na webu.

Podnikům a podnikatelům, kteří přicházejí do styku s obchodním rejstříkem, mohou zásadním způsobem pomoci stránky Ministerstva spravedlnosti, které obsahují **vzory podání (návrhů) k obchodním a jiným rejstříkům.**

Databáze vzorů podání rejstříkovým soudům vznikla v rámci společného projektu Transparency International – Česká republika a Ministerstva spravedlnosti ČR. Nacházejí se na adrese **www.justice.cz**.

Databáze obsahuje jednak obecné informace týkající se zápisů výše uvedených subjektů do příslušných rejstříků, dále i komentáře k jednotlivým návrhům na zápis a samotné vzory těchto návrhů.

Podobné informace je možno nalézt i **pro případ katastru nemovitostí**, a to na stránkách Českého úřadu katastrálního a zeměměřického na adrese **www.cuzk.cz**.

Prostřednictvím těchto internetových stránek můžete sledovat rovněž průběh řízení týkající se vašeho podání, a to zcela zdarma bez nutnosti jakékoli registrace.

Formuláře potřebné např. k ohlášení živnosti, žádosti o koncesi či nahlášení změny sídla společnosti živnostenskému úřadu naleznete na většině stránek příslušných

úřadů, např. na stránkách Městské části Praha 3 na adrese www.praha3.cz v sekci s názvem „Dokumenty, formuláře“.

Právní předpisy vycházející ve Sbírce zákonů České republiky je možné vyhledat na stránkách provozovaných Ministerstvem vnitra ČR na adrese www.mvcr.cz/sbirka. Tyto stránky umožňují bezplatný přístup k částkám a předpisům vydaným ve Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv. Pokud nechcete platit za přístup ke starším předpisům nebo aktualizovaným zněním právních předpisů, pak navštivte stránky Portálu veřejné správy www.gov.cz. I přesto, že jsou tyto stránky zatím ve zkušebním provozu, naleznete zde většinu důležitých právních předpisů v aktualizovaném znění, a to zcela zdarma. Mimo to jsou na Portálu veřejné správy i Věstníky právních předpisů krajů.

Pokud hledáte *právní předpisy Evropských společenství*, můžete je nalézt buď na adrese <http://isap.vlada.cz/>, kde se nacházejí všechny podstatné evropské normy a předpisy přeložené do češtiny nebo na adrese <http://europa.eu.int/eur-lex>, kde jsou k nalezení právní předpisy vydané v Úředním věstníku EU, který je zjednodušeně řečeno evropskou obdobou naší Sbírky zákonů.

Z pohledu uživatele hledajícího konkrétní právní předpis se jako nejlepší řešení jeví navštívit Portál veřejné správy a zde v sekci zákony vyhledat požadovaný předpis, popř. aktualizované znění např. zákoníku práce nebo obchodního zákoníku. Stránky obsahují i fulltextový vyhledávač, což může pomoci při hledání konkrétního pojmu či ustanovení. Podobně funguje i server www.epravo.cz, který navíc vedle sbírky a aktuálních znění zákonů nabízí praktické informace, články, výklady právních předpisů a dále také judikaturu a např. i monitoring prohlášených konkurzů. Zejména podnikatelé, účetní a daňoví poradci potřebují znát obsah tzv. D-pokynů. Veškeré D-pokyny od roku 1993 lze vyhledat na stránkách České daňové správy na <http://cads.mfcr.cz/>.

Klára Veselá-Samková: Trendy rozhodování soudů ve věcech svěřeni dětí do péče jednoho z rodičů. Právo a rodina, sešit 2–3/2004, s. 7–9.

Autorka – pražská advokátka – uvádí nové trendy, které lze zaznamenat v této nesporné agendě. Jde spíše o postihu podstatných změn a posunů v náhledech soudů na danou problematiku než o právní řešení, přičemž je ovšem nepochybné, že tyto nové trendy se při řešení právních otázek úpravy poměrů dětí projevují. **Více než 90 % dětí je svěřováno soudem po rozvodu do péče matky. Většina otců již předem rezignuje na možnost žádat svěřeni dítěte do své péče. Hlavní boj se pak svádí o úpravu styku a o výši alimentární povinnosti.** V české společnosti jakoby stále bylo vrcholně neakceptovatelné, že dítě se nesvěří do výchovy matce. Má to vliv i na stanovisko okolí – na matku, která nemá dítě ve své výchově, se hledí jako na sociálně patologickou osobu. To vede až k tomu, že některé matky, které nemají dítě ve své výchově, mění zaměstnání, bydliště či obojí, aby se vyhnuly společenským tlakům.

Dalším aspektem při rozhodování je nižší věk dětí. Jsou to především muži, kteří odcházejí ze společné domácnosti – pak nastává jako problém bytová otázka. **Otcové jsou stažení i v tomto ohledu do výrazně nevýhodných pozic.** Novým trendem je vstupování dětí samých do rozhodování o jejich výchovném prostředí. Stále častější jsou žádosti dvanácti-patnáctiletých dětí, které se spontánně dostávají na OPD či přímo na soud a dožadují se, že „chtějí být s tátou“. V poslední době se takto před soudy v soudním řízení vyjadřují i děti mladší, schopné sdělit svůj relevantní názor, který berou soudy stále více do úvahy. **Dalším pozoruhodným jevem je vztah otců a dcer.** Autorka uvádí, že otcům nečiní žádný problém zříci se těch „nejchlapštějších“ aktivit a rozšiřují spektrum činností, které sdílejí se svými dcerami a ke kterým je vedou (autorka uvádí zejména sportovní a počítačové aktivity). Popsaná situace zdaleka nereprezentuje „klasický“ průběh řízení, ukazuje však, kam se pravděpodobně bude tento okruh otázek řešených soudy ubírat. „Advokát nežije ve vzduchoprázdnu a je jeho povinností sledovat společenské změny... I to může významně pomoci k prognóze úspěchu či neúspěchu klienta, jehož názor má právně obhájit.“

Bohumila Průchová, Tomáš Novák: Omezený styk dítěte s rodiči, Právo a rodina č. 3/2004, s. 9–12.

Brměňští autoři, advokátka a psycholog – soudní znalec, **uvádějí praktické zkušenosti a návody týkající se postupu v dané problematice.** Úprava omezeného styku klade mnohem větší nároky na rozhodování soudů. Nejčastěji se jedná o úpravu v rozsahu několika hodin v měsíci, mnohdy podmíněným přítomností druhého rodiče. Při rozhodování zde **nestačí již jen úvahy právní, ale je třeba disponovat znalostmi také z oboru psychologie mezilidských vztahů.** Z právního hlediska buď rodič není schopen náležitého styku, pak je namístě tento zákaz podle § 27 odst. 3 zák. o rod., nebo schopen je, pak však „nemůže po něm soud chtít nemožné, tj. nelze jej odkázat na tak minimální rozsah styku, že to jeho působení a priori omezuje na podmínky, jež mohou být psychologicky nesnesitelné mnohdy pro všechny zúčastněné“.

Vymezit na adaptaci v kontaktu např. otce a dítěte po měsíčním odloučení jednu hodinu je málo. Minimálně hodinu zabere fáze směřující k rozloučení včetně nutnosti „hlídat čas“ před koncem styku. Navíc je třeba zohlednit i ztrátové časy – oblékání, mytí atd. Na vlastní kontakt pak při styku v rozsahu tři-čtyř hodin zbývají maximálně jedna-dvě hodiny.

Při rozhodování v těchto věcech je především nezbytné spolehlivě odhalit pravý důvod, proč byl takový návrh podán. Někteří rodiče se snaží „potrestat druhého z rodičů“, na druhé straně je třeba zmínit i případy, kdy naopak rodič se domáhá rozšíření stávající úpravy za situace, kdy si je sám vědom, že to v daný okamžik není v zájmu dítěte. Odhalení skutečného důvodu návrhu na omezení styku by mělo být pilířem, na kterém bude rozhodnutí soudu postaveno. Bude-li

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

se jeden z rodičů snažit bezdůvodně vytěsnit ze života dítěte druhého rodiče, pak jen stěží lze mluvit o něm jako o osobě, která by měla vést výchovu dítěte. Objevují se ovšem případy, kdy je skutečně namístě styk omezit. To však vyžaduje dostatečné a spolehlivé dokazování, na jehož základě je třeba zvážit všechny skutečnosti týkající se samotného dítěte a skutečnosti na straně rodičů. **Tvrdí-li rodič, že styk druhého rodiče s dítětem není v zájmu dítěte, pak soud musí dokazování provádět mnohem hlouběji a hlediska pro konečné rozhodnutí již nelze hledat pouze v oblasti právní. Jde nejen o posuzování ohrožení tělesného, ale i duševního zdraví dítěte.** Závěrem autoři uvádějí, že zákaz styku lze považovat za možné, leč krajní řešení. Určení styku nemá být zpochybňováno jeho minimálním rozsahem. Až na výjimky není důvod, proč by měl zejména otec vracet dítě matce po několika hodinách. „Je-li to ovšem nezodpovědný darebák, pak pár minut stačí k tragédii, již matka nezabrání.“

Libor Hanuš: Může soud interpretaci založit funkci nemající oporu v zákoně? Právní rozhledy č. 7/2004, s. 265–268.

Úvaha autora, asistenta soudce Ústavního soudu, je věnována otázce, **zda v případě zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby má bez dalšího původně trestně stíhaná osoba vůči státu nárok na náhradu nákladů vynaložených na realizaci práva na právní pomoc, resp. na obhajobu.** Jde o otázku, jedná-li se ve smyslu zák. č. 82/1998 Sb., o škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Soudní praxe dovodila v případě zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby možnost domáhat se náhrady nákladů škody, vzniklé účelně vynaloženými prostředky na obhajobu. V tomto pojetí dochází v podstatě k „zrušení“ sdělení obvinění, jež je nutno v důsledku této skutečnosti považovat za nezákonné. S tímto názorem autor polemizuje. Uvádí zásadní výhradu směřující proti závěru, dle něhož v uvedených případech je třeba považovat celé trestní stíhání za nezákonné.

Zmíněná soudní interpretace vytváří fikci, nemající oporu v zákoně. Jsou-li splněny podmínky pro trestní stíhání či pro podání obžaloby, je příslušný orgán povinen zahájit, vést a pokračovat v trestním stíhání, pokud není důvod k odložení věci nebo k dočasnému odložení trestního stíhání nebo pokud není po zahájení trestního stíhání důvod k podání obžaloby (zásada oficiality). Dojde-li tudíž ke splnění podmínek pro provedení určitého úkonu, musejí příslušné orgány tento úkon provést a nedochází k porušování postupu stanoveného právními normami, nýbrž k jeho plnému respektování. Takto aprobovaný a přikázaný postup není možno kvalifiko-

vat při zastavení trestního stíhání nebo zproštění obžaloby jako postup nezákonný. Náklady ve smyslu § 31 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb. musejí tedy vzniknout v příčinné souvislosti s vydáním nezákonného rozhodnutí nebo nesprávným úředním postupem. **Trestní stíhání by bylo možno považovat za nezákonné toliko tehdy, pokud v něm došlo k objektivní disproporcionalitě mezi dosud shromážděnými důkazy a z nich vyvozené nutnosti jeho vlastního zahájení či pokračování v něm, a příslušné orgány by tak přesto neučinily.** V obdobném smyslu možno vyložit i stanovisko Ústavního soudu (nález ve věci sp. zn. III. ÚS 165/02), podle něhož v žádném případě nelze uvažovat tak, že by každé sdělení obvinění, které nevyústilo v pravomocný odsuzující rozsudek, bylo možno paušálně považovat za nezákonné. V závěru uvádí autor názor, podle něhož by bylo de lege ferenda spravedlivé, aby náklady právního zastoupení byly obviněnému státem hrazeny v některých širších případech, než je tomu dosud. Za současného stavu však zákonodárce neměl v úmyslu při zastavení trestního stíhání či zproštění obžaloby poskytovat náhradu nákladů obhajoby bez dalšího. Soudním výkladem vytvořená fikce nezákonnosti trestního stíhání není již pouhým dotvářením práva v mezích zákonného prostoru, nýbrž jeho nepřipustnou tvorbou, náležející pouze zákonodárci.

V Bulletinu advokacie č. 10/2004, str. 67, jsme informovali o **novém časopise, věnovaném obchodnímu a daňovému právu ve střední a východní Evropě v německém jazyce – EASTLEX** (s podtitulem „odborný časopis pro právo střední a východní Evropy“). Současně jsme přinesli informaci o obsahu č. 1 a 2. V srpnu 2004 vyšlo č. 3/2004 (časopis vychází 4x ročně). Je věnováno převážně úpadkovému právu. Uvádíme přehled názvů otištěných příspěvků: Insolventní právo v Chorvatsku, Insolventní právo v Polsku, Insolventní právo ve Slovinsku, Insolventní právo v České republice (autor Jiří Salač), Insolventní právo v Maďarsku. Bulharskému právu je věnován příspěvek Správce konkurzní podstaty podle bulharského insolventního práva. Další příspěvky: Právo o odpadech v Chorvatsku, Kroky k liberalizaci – nové ruské devizové právo, Založení společnosti s ručením omezeným ve Slovinsku, České známkové právo při vstupu do Evropské unie (autorka Veronika Grögerová), Obchodní rejstřík a zápis s. r. o. v českém právu (autorka Lucie Jirásková). Časopis dále obsahuje několik soudních rozhodnutí z oblasti úpadkového práva z Polska, České republiky a Maďarska. Je k nahlédnutí v knihovně ČAK.

Připravil JUDr. Václav Mandák.

K pojmu „výkon advokacie“

1) Zákonodárcem důsledné rozlišení pojmů výkon advokacie a poskytování právních služeb znamená, že veškeré úkony advokáta, které činí v souvislosti s výkonem nezávislého povolání advokáta, tedy i ty, k nimž je povinován či které učiní v souvislosti s poskytováním právní služby, a to i poté, co je zastupování klienta ukončeno, činí nikoliv jako občan, ale jako advokát při výkonu svého povolání, tedy při výkonu advokacie.

2) Podle ustanovení § 17 zák. č. 85/96 Sb. o advokacii, v platném znění, se advokát, jako příslušník této profese, dobrovolně podřizuje pravidlům etického chování, která jsou i nad rámec požadavků stanovených právními normami pro ostatní subjekty práva. Některá z těchto pravidel se prosazují výslovně do textů právních norem, jiná jsou součástí psaných či nepsaných kodexů.

3) Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů ČR zavazují advokáta k určitému chování nejen při výkonu advokacie, ale i v soukromé sféře, přičemž hlavním důvodem je ochrana advokátního stavu a ochrana veřejných zájmů. Požadavky na poctivé, čestné a slušné chování advokáta, vymezené v čl. 4 odst. 1 Pravidel je třeba chápat jako generální skutkovou podstatu, pokrývající pravidla v celé jejich šíři. Požadavek poctivosti, čestnosti a slušnosti platí tedy nejen pro výkon advokacie, ale i pro soukromý život advokáta, pro vztahy k jeho soukromým věřitelům a dlužníkům, pro jeho projevy na veřejnosti, pro jeho chování ve společenském styku apod.

4) Jde o závažné porušení povinnosti advokáta, jestliže z důvodu, který znal již dříve, vypoví plnou moc až krátce před hlavním líčením.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR v Brně ze dne 31. května 2004, sp. zn. 5 As 34/2003

Tímto rozsudkem Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost advokáta JUDr. V. Š. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 28 Ca 316/2001, kterým byla zamítnuta žaloba advokáta JUDr. V. Š. proti kárnému rozhodnutí K 81/97.

Z odůvodnění:

Rozhodnutím odvolacího kárného senátu ČAK, později žalované, K 81/97 ze dne 21. 5. 2001 bylo zamítnuto odvolání jmenovaného advokáta, později žalobce, a potvrzeno rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 8. 9. 2000, sp. zn. K 81/97, kterým byl žalobce proto, že z důvodu nezaplacení zálohy na odměnu za poskytnutí právních služeb vypověděl plnou moc, a tuto skutečnost oznámil soudu až těsně před hlavním líčením, které tak zmařil, uznán vinným ze spáchání kárného provinění dle § 32 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii a bylo mu uloženo kárné opatření ve formě písemného napomenutí dle § 32 odst. 1 písm. a) citovaného zákona.

Proti rozhodnutí žalované podal žalobce dne 20. 7. 2001 žalobu, která byla rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 25. 6. 2003, čj. 28 Ca 316/2001-23 jako nedůvodná zamítnuta.

Stěžovatel uvádí, že kasační stížnost podává z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.), kdy nezákonnost napadeného rozhodnutí patříuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Podle stěžovatele mají pro posouzení toho, zda se dopustil kárného provinění rozhodující význam dvě skutečnosti, a to definice pojmu výkon advokacie a to, zda se stěžovatel svým jednáním dopustil porušení povinnosti, uložené mu zákonem o advokacii a pravidly profesionální etiky a pra-

vidly soutěže advokátů ČR, přičemž dle názoru stěžovatele obě tyto skutečnosti soud posoudil nesprávně.

Dle stěžovatele se pojmem „výkon advokacie“ ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o advokacii rozumí pouze poskytování právních služeb advokáty ve vymezeném rozsahu a za úplaty a nikoliv podmínky, za nichž mohou být právní služby poskytovány, což vyplývá vedle citovaného § 1 odst. 1 i z jiných ustanovení zákona o advokacii (např. pozastavení výkonu advokacie). Stěžovatel tvrdí, že tuto zákonnou úpravu soud v napadeném rozsudku nerespektoval, neboť, jak stěžovatel uvádí: „Z odůvodnění rozhodnutí vyplývá, že podle soudu § 17 zákona o advokacii nestanoví podmínku při výkonu právních služeb, nýbrž při výkonu advokacie; jako kdyby výkon advokacie a poskytování právních služeb advokáty byly rozdílné pojmy a jakoby se § 17 na výkon právních služeb nevztahoval“. Vytýká soudu rovněž nepřesnost jeho výkladu pojmu výkon advokacie jako „pojmu širšího než poskytování právních služeb konkrétnímu klientovi, který se vztahuje na obecné poskytování právních služeb bez ohledu na konkrétní vztahy s klienty“, což by znamenalo, že poskytování právních služeb konkrétnímu klientovi je jakýsi „zúžený“ výkon advokacie a obecné poskytování právních služeb bez ohledu na konkrétní vztahy s konkrétními klienty je výkon advokacie jako takový.

Stěžovateli je kladeno za vinu porušení jeho povinností tím, že při „obecném poskytování právních služeb“ odstoupil od smlouvy o poskytování právních služeb a oznámení

Z JUDIKATURY

o tomto odstoupení učinil bezprostředně před zahájením hlavního líčení tak, že hlavní líčení muselo být z tohoto důvodu odročeno, což bylo v konkrétním případě žalovanou posouzeno jako jednání snižující důstojnost a vážnost advokátského stavu, které je projevem nezdvořilosti a neúcty k soudu a které poškozují dobré jméno advokacie v očích veřejnosti a narušuje vztahy mezi advokáty a soudy. Úmyslem stěžovatele však nebylo, jak uvádí, zneužití zákona v úmyslu zmařit hlavní líčení, neboť okamžitě nabídl řešení, při jehož akceptaci by hlavní líčení zmařeno být nemuselo.

Stěžovatel tvrdí, že postupoval v souladu s § 20 zákona o advokacii, přičemž tento postup nelze vyloučit s odkazem na ustanovení § 17 tohoto zákona či Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. 10. 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů ČR (dále jen „pravidla profesionální etiky“). Vyloučení možnosti odstoupení od smlouvy o poskytování právních služeb za současného právního stavu pouze aplikací stavovského předpisu by dle stěžovatelova tvrzení „znamenalo vyloučení ústavní zásady vše je dovoleno, co není zakázáno“. Odkaz na předpis nižší právní síly, tj. na stavovský předpis – pravidla profesionální etiky, který se dle názoru stěžovatele opět týká výkonu advokacie, nemůže zakázat postup podle § 20 zákona o advokacii. Stěžovatel dále poukázal na skutečnost, že se hlavní líčení konalo dne 11. 6. 1997 a nikoliv 10. 6. 1997, jak tvrdí žalovaná, tedy se toho dne žádného kárného provinění nedopustil.

V závěru své kasační stížnosti pak stěžovatel polemizuje s tím, zda je morální, že si žalovaná ve sporu s ním zvolila advokáta a požaduje, aby mu byla uložena povinnost k náhradě nákladů řízení.

Stěžovatel proto navrhuje, aby rozsudek Městského soudu v Praze byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

Žalovaná je dle svého vyjádření k podané kasační stížnosti názoru, že námitky stěžovatele, týkající se nesprávného posouzení právní otázky soudem, nejsou důvodné.

K pojmu výkon advokacie žalovaná uvedla, že stěžovatel vztáhl tuto legislativní zkratku, uvedenou v závorce v odstavci 1 § 1 zákona o advokacii, pouze k poskytování právních služeb advokáty. Tento pojem, jak plyne ze stavby věty tvořící obsah odstavce 1, se však vztahuje jak k podmínkám, za nichž mohou být poskytovány právní služby, tak i k vlastnímu poskytování právních služeb advokáta, což plyne i z dalších ustanovení zákona o advokacii. Stěžovatel tedy staví své námitky na mylném ztotožňování právních služeb s výkonem advokacie.

K porušení povinností stěžovatele žalovaná uvedla, že stěžovateli nebylo kladeno za vinu samotné vypovězení plné moci ve smyslu § 20 odst. 3 zákona o advokacii. Kárná vina však byla shledána v časování tohoto rozhodnutí stěžovatele učiněným těsně před zahájením hlavního líčení, což bylo shledáno v rozporu s ust. § 17 zákona o advokacii a článku 4 odst. 1 pravidel profesionální etiky. Ustanovení § 17 zákona o advokacii ukládá advokátovi postupovat při výkonu advokacie (a to advokacie v širším slova smyslu, než jak do-

vozuje stěžovatel) tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu. Za tím účelem ukládá zákon o advokacii povinnost dodržovat zejména pravidla profesionální etiky. V daném případě tedy stačilo aplikovat příslušné ustanovení stavovského předpisu, a to konkrétně čl. 4 odst. 1 pravidel profesionální etiky. K polemice stěžovatele ohledně právního zastoupení žalované tato uvedla, že každý subjekt se může nechat zastoupit advokátem.

Z výše uvedených důvodů navrhla žalovaná, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl a uložil stěžovateli uhradit náklady řízení.

Dále je konstatován průběh kárného řízení od podání kárné žaloby, rozhodnutí kárného senátu, odvolání kárně obviněného, zrušovací rozhodnutí odvolacím kárným senátem, doplnění dokazování a nové rozhodnutí kárného senátu, odvolání kárně obviněného a napadené rozhodnutí, kterým odvolací kárný senát druhé rozhodnutí kárného senátu potvrdil, žaloba proti uvedenému kárnému rozhodnutí a napadený rozsudek Městského soudu v Praze.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu důvodu kasační stížnosti uplatněného dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Kasační stížnost se opírá především o důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení je stížnostním důvodem nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Tvrzenou nezákonnost spatřuje stěžovatel v nesprávném posouzení právní otázky – výkladu pojmu „výkon advokacie“ dle § 1 odst. 1 zákona o advokacii a v té souvislosti v nesprávném posouzení právní otázky, zda se svým jednáním dopustil kárného provinění ve smyslu § 32 odst. 1 zákona o advokacii.

Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Takové pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozhodnutí Městského soudu v Praze neshledal.

Dle § 1 odst. 1 zákona o advokacii tento zákon upravuje podmínky, za nichž mohou být poskytovány právní služby, jakož i poskytování právních služeb advokáty (dále jen „výkon advokacie“).

Advokacii lze definovat jako činnost, nezávislé povolání, vykonávané advokátem, tj. osobou právnícky vzdělanou, zvláště kvalifikovanou, která je zapsána v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou.

V citovaném ustanovení § 1 odst. 1 zákona o advokacii je obsažena legislativní zkratka „výkon advokacie“, tedy výkon tohoto nezávislého povolání, pod kterou zákonodárce pořadil jak vlastní poskytování právních služeb advokáty, tak podmínky, za nichž mohou být tyto právní služby poskyto-

Z JUDIKATURY

vány. Advokát přitom nemůže poskytovat právní služby libovolnou formou, ale jen způsobem stanoveným v zákoně a za podmínek v něm uvedených.

Nelze přisvědčit stěžovateli, který „výkon advokacie“ jako legislativní zkratku vztáhl pouze a právě jen na vlastní poskytování právní služby advokátem klientovi. To, že legislativní zkratka „výkon advokacie“ nezahrnuje pouze poskytování právních služeb, ale je nutné v rámci ní rozlišovat dva samostatné pojmy, je patrné i z dalších ustanovení zákona o advokacii – např. z ust. § 2 odst. 1, které hovoří o tom, kdo může poskytovat právní služby, či z ust. § 19 odst. 1, ve kterém jsou uvedeny důvody, pro které lze poskytnutí právních služeb odmítnout apod. Skutečnost, že zákonodárce důsledně rozlišil v zákoně o advokacii pojem poskytování právních služeb a výkon advokacie vede k logickému závěru, že tam, kde použil pojem výkon advokacie, měl na mysli veškeré úkony advokáta, které tento činí v souvislosti s výkonem nezávislého povolání advokáta, tedy i ty, k nimž je povinován či které učiní v souvislosti s poskytováním právní služby na základě uzavřené smlouvy, a to i poté, co je zastupování klienta ukončeno, přičemž je činí nikoliv jako občan, ale jako advokát při výkonu svého povolání, tedy při výkonu advokacie.

Ve vztahu k této námitce stěžovatele proto Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že stěžovatel jednal způsobem, který je mu žalovanou vytýkán při výkonu svého povolání, tedy při výkonu advokacie.

Dle § 17 zákona o advokacii postupuje advokát při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže stanoví stavovský předpis.

Dle čl. 4 odst. 1 pravidel profesionální etiky je advokát všeobecně povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu.

Dle ustanovení § 17 zákona o advokacii se advokáti, jako příslušníci této profese, dobrovolně podřizují pravidlům etického chování, která jdou i nad rámec požadavků, stanovených právními normami pro ostatní subjekty práva. Některá z těchto pravidel se prosazují *expressis verbis* do textů právních norem (např. povinnost zachovávat mlčenlivost), jiná jsou součástí psaných či nepsaných kodexů (srov. např. Etická pravidla Rady evropských advokátních komor – CCBE, přijatá dne 28. 10. 1988).

Z pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže advokátů, přijatých Usnesením představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. 10. 1996, vyplývá, že těmito pravidly jsou vázáni všichni advokáti, zapsaní v seznamu advokátů, vedeném ČAK (čl. 1 odst. 1).

Pokud ustanovení § 17 zákona o advokacii ukládá advokátovi povinnost chovat se při výkonu svého povolání – advokacie určitým způsobem, pravidla profesionální etiky jej zavazují k určitému chování nejen při výkonu advokacie, ale i v soukromé sféře, přičemž hlavním důvodem je ochrana advokátního stavu a ochrana veřejných zájmů. Z těchto hledisek je třeba požadavky vymezené v čl. 4 odst. 1 pravidel, tedy všeobecné požadavky na poctivé, čestné a slušné chování advokáta chápat jako generální skutkovou podstatu pokrývající pravidla v celé jejich šíři. Požadavek poctivosti, čestnosti a slušnosti platí tedy nejen pro výkon advokacie, ale i pro soukromý život advokáta, pro vztahy k jeho soukromým věřitelům a dlužníkům, pro jeho projevy na veřejnosti, pro jeho chování ve společenském styku apod.

Ve světle výše uvedeného bylo pak nutno posuzovat jednání stěžovatele, za které byl uznán žalovanou kárně vinným a za které mu bylo uloženo kárné opatření.

Ustanovení § 20 odst. 3 zákona o advokacii dává možnost advokátovi, aby v případě, kdy klient nesložil přiměřenou zálohu na odměnu za poskytnutí právních služeb, ačkoliv byl o to advokátem požádán, odstoupit od smlouvy o poskytování právních služeb. Jak již bylo několikrát konstatováno, stěžovateli nebylo žalovanou kladeno za vinu porušení tohoto ustanovení. Ustanovení § 17 zákona o advokacii či pravidla profesionální etiky samozřejmě nevylučují použití § 20 odst. 3 tohoto zákona, jak dovozuje stěžovatel, je však nutno při jakémkoliv jednání advokáta, tedy i při rozhodování se o tom, zda odstoupí od smlouvy o poskytování právních služeb, vzít v úvahu povinnosti v něm uvedené, a to včetně povinností uložených mu pravidly profesionální etiky, na které toto ustanovení odkazuje.

Právní posouzení jednání stěžovatele, ke kterému v této věci dospěly žalovaná i krajský soud, když posoudily jeho jednání jako jednání naplňující skutkovou podstatu kárného provinění ve smyslu § 32 odst. 1 zákona o advokacii, je dle názoru Nejvyššího správního soudu správné. Stěžovatel se svým výše popsaným jednáním dopustil porušení povinností, uložených mu ust. § 17 zákona o advokacii a čl. 4 odst. 1 pravidel profesionální etiky tím, že ačkoliv s dostatečným časovým předstihem věděl, že jsou zde dány podmínky pro postup dle § 20 odst. 3 zákona o advokacii, k tomuto úkonu přistoupil v den, kdy mělo proběhnout hlavní líčení a tuto skutečnost pak těsně před jeho zahájením sdělil soudu, čímž zmařil hlavní líčení. Jeho jednání lze tedy posoudit jako jednání, kterým snížil důstojnost a vážnost advokátního stavu.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl.

Rozsudek zaslal a právní větou opatřil JUDr. Jan Syka.

Z JUDIKATURY

V jaké výši přizná soud poškozenému náhradu nákladů řízení vzniklých přibráním zmocněnce – advokáta

Nebylo by spravedlivé a zákonné, aby odsouzený byl zavazován k povinnosti nahradit poškozenému náklady vzniklé přibráním zmocněnce – advokáta vypočítané z tarifní hodnoty představované částkou, kterou poškozený v řízení požadoval bez ohledu na to, jakou částku nakonec jako náhradu škody vysoudil. Při stanovení tarifní hodnoty nutno vycházet z částky, která byla poškozenému přiznána pravomocným rozhodnutím podle § 228 odst. 1 tr. ř. Advokátem uplatněnou výši nelze překročit.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 25. 11. 2003, sp. zn. 4 To 917/2003

Tímto usnesením krajský soud zrušil ke stížnosti odsouzeného L. L. usnesení Okresního soudu v Prachaticích ze 14. 10. 2003, sp. zn. 4 T 400/2000 a znovu sám rozhodl o povinnosti odsouzeného zaplatit poškozené náklady vzniklé přibráním zmocněnce – advokáta.

Z odůvodnění:

Usnesením okresního soudu bylo rozhodnuto tak, že odsouzenému byla uložena povinnost zaplatit poškozené na náhradě nákladů za přibráného zmocněnce 25 731 Kč. Okresní soud takto rozhodl s odůvodněním, že odsouzený byl pravomocně zavázán k povinnosti zaplatit poškozené náhradu škody, poškozená se v průběhu trestního řízení nechala zastupovat advokátem, který vyúčtoval náklady právního zastoupení včetně nákladů na cestovné v částce 25 731 Kč. Prvostupňový soud dospěl k závěru, že zmocněncem účtované úkony právní služby byly skutečně provedeny, a dovodil, že výše odměny za jeden úkon právní pomoci odpovídá ustanovení § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb.

Proti tomuto usnesení podal řádně a včas stížnost odsouzený, který tak učinil prostřednictvím zvoleného obhájce. Ve své stížnosti se ohradil proti stanovení výše náhrady nákladů zmocněnce.

Stížnost odsouzeného je důvodná.

Je skutečností, že poškozená se v trestním řízení domáhala po odsouzeném zaplacení částky 24 470 Kč. Byla-li by tato částka tarifní hodnotou ve smyslu § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb. v platném znění (dále jen „advokátní tarif“), odpovídala by částka 1 375 Kč sazbě odměny za jeden úkon právní služby. Krajský soud zastává názor, že za tarifní hodnotu nelze brát částku požadovanou poškozeným v trestním řízení, ale že je nutno vycházet z částky, která byla poškozenému přiznána pravomocným rozhodnutím podle § 228 odst. 1 tr. ř. K tomuto závěru vedou stížnostní soud následující úvahy.

Podle § 154 tr. ř., byl-li poškozenému alespoň zčásti přiznán nárok na náhradu škody, je odsouzený, jemuž byla povinnost k náhradě škody uložena, povinen nahradit mu náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení, včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce. Znění citovaného ustanovení nenasvědčuje tomu, že výše náhrady nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku poškozeného, by mohla být modifikována tzv. „úspěchem ve věci“ analogicky civilnímu řízení. Jistý prostor pro omezení výše poškozeným požadovaných nákladů by mohla poskytovat úvaha, že poškozenému lze přiznat pouze náklady potřebné k účelnému uplatnění ná-

roku. Při posuzování účelnosti jednotlivých nákladů zřejmě nebude činit obtíže zvažování, zda např. ten který úkon právní služby byl smysluplný pro uplatnění nároku poškozeného na náhradu škody, bylo by však přinejmenším problematické tento princip účelnosti vztahovat i na otázku vlastní výše sazby za jednotlivý úkon právní služby tak, aby byl zohledněn poměr „úspěchu“, kterého poškozený v řízení dosáhl. Jinak řečeno by použití tohoto principu na posouzení sazby za úkon právní služby vedlo k tvrzení, že úkon právní služby byl účelně vynaloženým nákladem pouze do určité částky a v ji přesahující sumě by se již o účelně vynaložené náklady nejednalo. Z uvedeného vyplývá, že úvaha o použití principu účelnosti vynaložených nákladů na stanovení výše sazby za úkon právní služby sotva může být aplikována pro dosažení zohlednění poměru úspěchu poškozeného.

Podle přesvědčení stížnostního soudu by přitom nebylo spravedlivé a zákonné, aby odsouzený byl zavazován k povinnosti nahradit poškozenému náklady spočívající v nákladech vzniklých přibráním zmocněnce vypočítaných z tarifní hodnoty představované částkou, kterou poškozený v řízení požadoval bez ohledu na to, jakou částku, coby náhradu škody, nakonec v řízení vysoudil.

Krajský soud proto dospěl k závěru, že při stanovení sazby odměny za úkon právní služby vykonaný advokátem jako zmocněncem poškozeného je třeba pro účely určení tarifní hodnoty vycházet z částky, která poškozenému byla v řízení přiznána jako náhrada škody podle § 228 odst. 1 tr. ř., a to bez ohledu na to, jakou částku poškozený v řízení požadoval.

Ve smyslu § 13 odst. 3 advokátního tarifu pak advokátu náleží paušální částka nákladů na vnitrostátní poštovné, místní hovorné a přepravné ve výši 75 Kč na jeden úkon právní služby. Za 17 vykonaných úkonů by tak zmocněnci poškozené náležel 1 275 Kč, požaduje-li však tento pouze paušální náhradu za 12 úkonů právní služby, tedy částku 900 Kč, je třeba jeho návrh respektovat a ani stížnostní soud tento návrh nemůže překročit a přiznat částku vyšší, byť by zmocněnci poškozené náležela.

Právní věta redakce.

Počátek běhu prekluzivní lhůty k uplatnění nároku ustanoveného obhájce na odměnu

Běh subjektivní propadné lhůty v délce jednoho roku podle § 151 odst. 2 tr. ř. pro uplatnění nároku ustanoveného obhájce na odměnu a na náhradu hotových výloh počíná nikoliv automaticky od právní moci příslušného rozhodnutí, ale teprve ode dne, kdy se obhájce fakticky dozvěděl, že jeho povinnost obhajovat skončila.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci z 25. 8. 2002, čj. 2 To 742/2004-190

Tímto usnesením krajský soud z podnětu stížnosti obhájce JUDr. J. M. zrušil podle ust. § 149 odst. 1 písm. b) tr. řádu usnesení Okresního soudu v Přerově ze dne 17. 6. 2004, čj. 4 T 240/2002-184 a uložil tomuto soudu, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením zamítl Okresní soud v Přerově dle § 151 odst. 2 tr. řádu návrh obhájce JUDr. J. M., AK Přerov, na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů v souvislosti s obhajobou odsouzeného Z. M. v trestní věci Okresního soudu v Přerově pod sp. zn. 4 T 240/2002, a to v celkové výši 9 076,- Kč, uplatněný dne 15. 6. 2004. Z odůvodnění napadeného usnesení lze pak dovodit, že důvodem zmíněného rozhodnutí byl závěr učiněný soudem I. stupně, a to že obhájce neuplatnil svůj návrh včas ve smyslu ustanovení § 151 odst. 2 tr. řádu, tedy v zákonem stanovené lhůtě, a to do jednoho roku ode dne, kdy se dozvěděl, že jeho povinnost obhajovat skončila.

Proti tomuto usnesení podal v zákonné lhůtě obhájce stížnost, kterou zdůvodnil tím, že dle svého subjektivního přesvědčení předmětný nárok uplatnil včas, ve lhůtě stanovené v § 151 odst. 2 tr. řádu, a to za situace, když se dne 27. 6. 2003 dozvěděl, na základě dotazu učiněného u Okresního soudu v Přerově, že jeho povinnost obhajovat obžalovaného zanikla, počala právě od tohoto data běžet zmíněná jednoletá lhůta, a pokud svůj nárok uplatnil 15. 6. 2004, je nutno dovodit, že tak řádně učinil v mezích shora zmíněné lhůty.

Na základě podané stížnosti přezkoumal krajský soud ve smyslu § 147 odst. 1 tr. řádu správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení napadeného usnesení předcházející, a na základě tohoto postupu dospěl k závěru, že je nutno rozhodnout způsobem vyplývajícím z výrokové části tohoto usnesení.

Z obsahu předloženého spisového materiálu krajský soud zjistil v rámci své přezkumné činnosti následující skutečnosti. Nelze mít pochybnosti o tom, že v předmětné trestní věci Okresního soudu v Přerově, pod sp. zn. 4 T 240/2002, byl skutečně tehdy obviněnému Z. M. již v přípravném řízení za obhájce ustanoven JUDr. M., a to z důvodů nutné obhajoby vyplývající z ustanovení § 36 odst. 3 tr. řádu. Tento obhájce se pak účastnil jednotlivých úkonů prováděných v tomto trestním řízení. Poslední hlavní líčení proběhlo ohledně obžalovaného M. dne 4. 3. 2003, kdy byl také ohledně této osoby vyhlášen odsuzující rozsudek. Jak okresní státní zástupce v Přerově, tak obžalovaný M. si ponechali lhůtu na rozmyšlenou, zda budou podávat opravný prostředek či nikoliv (odvolání). Odvolání ve vztahu k obžalovanému M. však nebylo po-

dáno, a tudíž odsuzující rozsudek ohledně tohoto obžalovaného nabyl právní moci dne 13. 5. 2003, což bylo na rozsudku vyznačeno zřejmě dne 9. 7. 2003.

Z další části spisového materiálu (a to č. l. 115–181) není zřejmé, že by byl učiněn pracovníkem Okresního soudu v Přerově nějaký záznam o tom, že by se obhájce JUDr. M. osobně, písemně, či telefonicky dotazoval v této trestní věci na stav řízení v případě svého klienta M., ačkoliv obhájce v podané stížnosti uvádí, že o nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku ohledně svého klienta, a tudíž i o ukončení své povinnosti jej dále obhajovat, se dozvěděl na základě svého dotazu u pracovnice trestní kanceláře Okresního soudu v Přerově dne 27. 6. 2003. O podání takovéto informace není však ve spise žádný záznam. Na č. l. 181 se pak již nachází předmětné vyúčtování nákladů nutné obhajoby znějící na částku 9 076,- Kč podané obhájcem u Okresního soudu v Přerově dne 15. 6. 2004.

Z ustanovení § 151 odst. 2 tr. řádu věta druhá zcela evidentně vyplývá, že se v daném případě jedná o jednoletou **subjektivní** lhůtu, kdy obhájce může uplatnit svůj nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů, a to dle trestního řádu konkrétně ve lhůtě 1 roku ode dne, kdy se obhájce **dozvěděl**, že jeho povinnost obhajovat skončila. Z odůvodnění napadeného usnesení je pak zřejmé, že z obsahu zmíněného ustanovení soud I. stupně při své rozhodovací činnosti důsledně nevycházel, neboť v odůvodnění usnesení hovoří toliko o dni 13. 5. 2003 (dni, kdy rozsudek ohledně obžalovaného M. nabyl právní moci), kdy s tímto datem okresní soud automaticky spojuje i konec povinnosti obhájce obhajovat svého klienta, tedy počátek běhu zmíněné jednoleté lhůty k uplatnění nároku obhájce. Okresní soud v Přerově však vůbec neřeší v odůvodnění usnesení daný problém, a to kterého dne se subjektivně obhájce o této skutečnosti (zániku své povinnosti obhajovat klienta) fakticky dozvěděl. Nelze totiž mechanicky spojovat datum nabytí právní moci rozsudku s počátkem běhu této subjektivní lhůty u obhájce.

Jak již bylo zmíněno shora, z obsahu spisu je nepřezkoumatelné, kdy se obhájce dozvěděl, že jeho povinnost obhajovat skončila (chybí úřední záznam atd.). Za předmětné také krajský soud považuje úvahy např. toho typu, kdy se mohl hypoteticky obhájce o takovéto skutečnosti dozvědět, neboť

Z JUDIKATURY

trestní řád jasně používá termín, kdy se obhájce dozvěděl o ukončení své povinnosti obhajovat a nikoliv, kdy se mohl dozvědět. Pokud by tedy chtěl soud setrvat na svém stanovisku a zamítnout obhájci i jeho návrh na přiznání odměny tak, jak vyplývá z napadeného usnesení, musel by nějakým způsobem prokázat, že o ukončení povinnosti obhajovat klienta se obhájce dozvěděl nejpozději např. ke dni 13. 5. 2003. To však ze spisu nevyplývá. Zřejmě tedy nezbude, pokud Okresní soud v Přerově nemá k dispozici ještě další podklady k dané problematice, než vycházet z údajů poskytnu-

tých obhájcem (které by si mohl soud nahlédnutím do spisu obhájce ověřit), a to takových, že se o ukončení své povinnosti obhajovat obžalovaného M. dozvěděl na základě svého osobního šetření dne 27. 6. 2003. V návaznosti na to pak bude zřejmě třeba dovodit, že své vyúčtování nákladů podal obhájce včas v jednorroční zákonné lhůtě a podle toho bude zapotřebí ve věci o uplatněném nároku dále rozhodnout.

Rozhodnutí zaslal JUDr. Jiří Matějček, advokát v Přerově. Právní věta redakce.

RECENZE ANOTACE

Dědič, J. – Čech, P.: OBCHODNÍ PRÁVO PO VSTUPU ČESKÉ REPUBLIKY DO EU ANEB CO VŠECHNO SE PO 1. KVĚTNU 2004 V OBCHODNÍM PRÁVU ZMĚNIL? 1. vydání, BOVA POLYGON, Praha 2004, 376 s.

S termíny „Evropská unie“ a „právo ES“ či „evropské právo“ se již setkáváme téměř na každém kroku, přesto si je však většina z nás, právníků, spojuje spíše s evropským ústavním právem, které se bezprostředně nedotýká každodenní praxe, typicky praxe v obchodním právu. Tak tomu ovšem není. Evropské právo zasahuje v té či oné míře většinu oblastí obchodního práva, v řadě případů nejen vztahy s mezinárodním či „evropským“ prvkem, ale i vztahy čistě vnitrostátní. V popředí evropského práva samozřejmě stojí regulace přeshraničních vztahů, je však třeba si uvědomit, že mezinárodní či „evropský“ prvek se může objevit i v takových vztazích, v nichž bychom to původně nepředpokládali. Navíc lze očekávat, že přeshraniční vztahy se subjekty z členských států EU budou stále častější.

Recenzovaná příručka tak oslovuje poměrně široký okruh čtenářů. Jak uvádějí sami autoři, jejich cílem je seznámit veřejnost s klíčovými posuny, k nimž došlo v důsledku vstupu do EU v České republice v obchodním právu, a s perspektivami dalšího vývoje v jed-

notlivých jeho oblastech a usnadnit první orientaci v nepřehledném množství pramenů komunitárního práva, které se staly relevantními na našem území, ať již přímo či zprostředkovaně, ale i v systému jejich interpretace a aplikace (s. 6). Tím je řečeno to podstatné. Publikace je základním nástrojem systematických otázek, není detailní analýzou jednotlivých oblastí. Součástí výkladu je nicméně v každé oblasti obchodního práva přehled základních předpisů a v některých oblastech také stěžejních rozsudků Evropského soudního dvora, zejména v oblasti svobody usazování, obchodních společností a soutěžního práva. Autoři uvádějí, že vzhledem k množství pramenů evropského práva i rozhodnutí Evropského soudního dvora a Komise obsahuje publikace přehled jen těch nejdůležitějších, tento přehled je však provázen seznamem klíčových internetových adres, na nichž lze získat podrobnější informace. K tomu lze poznamenat, že tyto informace většinou prozatím nejsou dostupné v českém jazyce, i když situace v tomto směru se stále zlepšuje. Autoři zároveň poskytují základní návody k orientaci na nejdůležitějších relevantních internetových stránkách (vysvětlují systém celoxvých čísel apod.).

Kniha je rozdělena do sedmi částí. **Část I „Evropské právo“** obsahuje stručný úvod do práva Evropských společenství (komunitárního práva),

jeho pojmové vymezení a přehled pramenů, jakož i výklad. Tato partie se odlišuje od klasických učebnicových i vědeckých publikací především tím, že se zaměřuje na praktické potřeby právníků, kteří budou evropské právo používat. Autoři se blíže věnují např. výkladu zásady konformní interpretace harmonizovaných norem národního práva, která stručně řečeno znamená, že řada ustanovení našeho soukromého práva, která mají původ ve směrnících – což si již často ani neuvědomujeme – by měla být především vykládána podle principů evropského práva, obsažených např. v preambulích příslušných směrnic a v souladu s primárním právem ES, nikoli podle ustálené národní (tedy české) interpretace či judikatury (srov. s. 19). S tím mohou nastat v naší praxi problémy – tyto informace se mimochodem jen obtížně hledají v učebnicích evropského práva.

Část II „Evropské právo společenství“ představuje nejrozsáhlejší partii, což není dáno jen specializací obou autorů, ale především objemem materiálu, která již byla v komunitárním právu harmonizována či dokonce unifikována. Tato část obsahuje po úvodu, v němž se autoři zabývají svobodou usazování a volným pohybem kapitálu, pojednání o harmonizaci práva společenství včetně účetního práva a o nadnárodních formách společností, jimiž jsou evropská hospodářská zájmová

sdužení, evropská společnost a evropské družstvo.

Část III „Evropské právo kapitálového trhu“ je další oblastí, na kterou se oba autoři dlouhodobě zaměřují, což se promítá i do šíře a hloubky zpracování – tyto dvě části patří podle mého názoru k vrcholům recenzované publikace.

Následují **část IV „Evropské souěžní právo“** a **část V „Evropské právo průmyslového vlastnictví“**, které opět poměrně podrobně informují o předpisech platných v rámci Evropské unie, v konfrontaci s předpisy tuzemskými.

Část VI „Evropské smluvní právo s důrazem na obchodní vztahy“ je koncipována poněkud odlišně – kromě přehledného pojednání o směrnících, které jsou směrodatné pro tuto oblast (směrnice o prodlení s placením v obchodním styku, o nezávislých obchodních zástupcích a o elektronickém obchodu) autoři nastiňují i perspektivy dalšího vývoje a informují o čtených aktivitách na tomto poli.

Poslední **část VII „Evropské mezinárodní právo soukromé a procesní s vazbou na obchodní právo“** uvádí především platná nařízení v tomto oboru, jako jsou nařízení o soudní pravomoci a uznání a výkonu soudních rozhodnutí či nařízení o úpadkovém řízení, zároveň seznamuje čtenáře s dalšími relevantními předpisy, u nichž se očekává, že se brzy stanou součástí platného práva.

Osobně velice oceňuji i pasáže kritické, které přímo uvádějí, v čem se české předpisy, do nichž byly evropské směrnice transponovány, odlišují od originálu, který by měly provádět. Na jedné straně tu vystupuje hledisko zákonodárce, který by si měl naznačované nedostatky uvědomit a snažit se o jejich odstranění, na straně druhé se tu pro praktického právníka nepochybně otevírá prostor k tomu, aby případně využil okolností, že směrnice byla provedena nedostatečně nebo nesprávně. Slavné případy – rozsudky Evropského soudního dvora – vznikly často právě díky obraně žalované strany, která namítala rozpor přísluš-

ného ustanovení národního práva s právem komunitárním.

Recenzovaná příručka je cennou pomůckou pro všechny, kteří chtějí poměrně nenásilnou cestou získat základní přehled o evropském obchodním právu. Je psána poměrně čtivě, i když oba autoři patrně vzhledem ke své specializaci předpokládají určité nikoli elementární znalosti, např. termíny, jako „prospekt“ či „TRIPS“, jsou uváděny bez bližšího výkladu, který by si asi zasloužily. Osobně bych také uvítala podrobnější poznámkový aparát a především rejstřík, který by čtenáři usnadnil orientaci. To jsou ovšem spíše náměty do budoucna.

Kniha odpovídá stavu ke dni 1. května 2004 a zároveň informuje o předpisech, které jsou v současné době připravovány a jejichž přijetí se očekává. Všimla jsem si, že na několika místech používá termínu „v letošním roce“. Myslím, že aktuálnost této publikace „letošní rok“ určitě přesáhne a bude moci sloužit účelu, který si autoři vytkli, podstatně delší období.

*prof. JUDr. Monika Pauknerová,
ČSČ., Právnická fakulta UK Praha* ■

Tomášek, Michal: DĚJINY ČÍNSKÉHO PRÁVA. Nakladatelství Academia, Praha 2004, 347 s.

V MF Dnes ze dne 2. října 2004 str. E/III uvádí právní teoretik JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., že soudobá společnost založená na variacích euroatlantického civilizačního modelu je čím dál tím více fixovaná na právo. Výslovně uvádí: „Hovoříme-li o právu, je nutné si uvědomit, že tím rozumíme něco podstatně jiného, než naši předkové před několika staletími, event. co pod tímto pojmem rozumějí muslimové, hovořili o svém právu, šarii. Pojem práva, jak je dnes běžně chápeme, je moderní evropský a americký fenomén konce 18. a zejména 19. století.“ Autor dále uvádí: „Liberalistické pojetí práva a ekonomický rozvoj jej provázející přispěly k mohutné expanzi evropských moc-

ností (a později USA) do zbývajících částí světa na konci 18. a v 19. století.“

To co Kühn uvádí o pojetí práva, totiž, že pojem práva v našem chápání je něco jiného, než co tím rozuměli naši předkové a co tím rozumějí ti, kdo se řídí šarií, platí mutatis mutandis i pro jiné systémy práva.

S ekonomickým nástupem Číny, která je dnes nejlidnatějším státem světa s 1,3 miliardy obyvatel, vzniká i otázka, jak se tato civilizace „s osobitou minulostí“, jak napsal ve svých Dějinách Číny (nakladatelství Lidové noviny 1998) John King Fairbank vpořádává se současnou koncepcí práva euroatlantického typu. Již citovaný Fairbank mluví o tom, že čínskou civilizaci čeká nepochybně i osobitá budoucnost, která „jistě ovlivní i budoucnost naši“.

Již z tohoto důvodu je zřejmé, že recenzovaná práce doc. Tomáška, která vedle 347 stran textu obsahuje základní odbornou literaturu, rejstřík dokumentů, rejstřík jmenný, rejstřík věcný a rejstřík zeměpisný, je důležitá nejen z hlediska historických údajů.

Jde o dílo, které je po stránce formální vybaveno dokonalým způsobem včetně černobílých i barevných ilustrací a je tak ozdobou každé knihovny. Je třeba říci, že Tomášková práce, který je jak vystudovaný právník, tak i sinolog, je významná nejen pro toho, kdo se chce seznámit s historií čínského práva, která je dovedena až po rok 200 našeho letopočtu. Práce totiž také přináší významné informace, úvahy a podněty pro naše chápání dnešní právní situace v Číně. Je tomu tak zejména nejen v případech rozboru právní situace v Číně od 19. století, ale i v informacích a úvahách o tom, jak čínské právo ovlivnilo právo japonské, korejské a vietnamské.

Kniha se dělí na tři oddíly. Oddíl první nazvaný Klasické čínské právo, v šesti kapitolách rozebírá údobí asi od roku 2200 před Kr. až do 220 po Kr. Druhý oddíl, nazvaný Tradiční čínské právo, si všímá let 220 až 1911 po Kr. V oddílu třetím si pod názvem Nové čínské právo autor všímá nejnovějších právních dějin v letech 1911 až 1927

RECENZE ANOTACE

(právo Čínské republiky za bojů severních militaristů, dále právo Čínské republiky nankingského období 1927 až 1949). Právo Čínské lidové republiky je rozebíráno od r. 1949 do konce kulturní revoluce (léta 1949 až 1976). Poslední kapitola tohoto oddílu je věnována právu Čínské lidové republiky od konce kulturní revoluce dodnes, tj. létům 1997 až 2000.

Co je z této knihy – necháme-li stranou její význam pro historika státu a práva – důležité pro dnešního právníka, zejména pro pracovníky praxe a advokacie zvlášť?

Je třeba říci, že práce psaná vynikajícím jazykem s precizností a přehledností mapuje vývoj Číny, států na jejím území a je tak velmi cennou pomůckou pro poznání historie. Ukazuje, že dějiny čínského práva jsou především dějinami práva trestního a dále práva správního. Obecně je u nás známo, že Číňané kromě papíru, papírových peněz a střelného prachu užívali identifikace jednotlivců zejména podle otisků prstů. Méně známé je to, že měli perfektní systém evidence obyvatel, a to nejen těch, kteří bydleli v jednotlivých domech, ale také těch osob, které byly v těchto domech na návštěvě. Na jedné straně čínské právo vycházelo v mnoha případech z kolektivní odpovědnosti, na druhé straně byla spousta věcí neregulována právem a byla ponechána kompetenci jednotlivých rodů a rodin, zejména v otázkách vztahu rodičů a dětí, manželů, manželek a konkubín, což se týkalo i personálu domácností. Dědili jenom muži. Z této úpravy plynou i důležité úvahy pro nás, protože prakticky až do 19. století byly i vztahy obchodní upravovány více méně státní úpravou a teprve pozdější obchodní styky, zejména s cizinci, byly upravovány tak, jak jsme zvyklí v euroatlantickém právu, totiž na základě vzájemné rovnosti partnerů.

Tomášek se velmi podrobně zabývá otázkou tzv. kapitulací a pojmem exterritoriality. Podrobný rozbor je odůvodněn tím, že tradiční čínské právo se podle něj nikdy nevyznačovalo rovností všech před zákonem, což bylo odrazem konfuciánského pojetí hierarchi-

zace společenských vztahů. Čínské právo se vyvíjelo v rámci schematu vybudovaného v období klasického čínského práva.

Dalším důležitým poznatkem Tomáškovy práce je to, že se ukazuje vliv čínského práva na mongolské právo, právo korejské a vietnamské. Také japonský právní systém měl ve svém základě původní čínský vzor. Ve vývoji japonského právního systému však došlo k tomu, že se vzdaloval svému původnímu vzoru, zejména v otázkách vztahu k půdě. V Číně totiž bylo základem státní vlastnictví půdy, zatímco v Japonsku se prosadilo vlastnictví půdy šlechtickými rody. Takže ve vrcholném středověku se na Dálném východě objevují dva sice podobné, avšak autonomní právní systémy: právní systém 1. čínsko-korejsko-vietnamský a 2. právní systém japonský.

Období přelomu 17. a 18. století, které je spojeno v evropských dějinách s prvními průmyslovými revolucemi, znamená také pro Čínu rozvoj obchodu a hospodářství. Je třeba si ovšem uvědomit, že zatímco evropské právní systémy přistoupily k regulaci nových ekonomických vztahů zejména formou soukromého práva (francouzský občanský zákoník z roku 1804, rakouský občanský zákoník z roku 1811), čínská judisprudence ignorující soukromé právo zvolila regulaci veřejnoprávní. Ochrana subjektivních práv obchodníků bylo téma, kterým se v Číně právo tvorbou a aplikací práva v té době vůbec nezabývaly. Veškeré právní transakce podléhaly vždy dohledu a zdanění ze strany úředníků, tradiční monopoly státu byly postupně rozšiřovány na další komodity, což bylo v praxi zajištěno přehlížením práva na soukromé vlastnictví.

Za doby vlády pozdních Čchingů (1740–1911) se významně rozvíjel právní systém kontinentální a právní systém angloamerický. V tu dobu dochází také k ekonomické, politické a vojenské expanzi evropských mocností a USA, která v 19. století zasáhla i Dálný východ. Tyto faktory znamenaly konec izolace dálnévýchodního práva. Jeho postupné přizpůsobování angloamerickému právnímu systému probí-

halo postupně a nerovnoměrně, někde bylo více méně dobrovolné (Japonsko), v Číně doslovně vynucené vojenskou mocí.

Reforma práva v Číně byla ve srovnání s Japonskem daleko složitější. Tomášek uvádí: „Reforma práva v Číně byla ve srovnání s Japonskem daleko problematictější. Čína se stala v polovině 19. století předmětem úspěšného vpádu evropských mocností a USA. Ty se pochopitelně ani na okamžik nezabývaly myšlenkou řídit se tradičním čínským právem. Na druhé straně ani Čína neprojevila ochotu recipovat alespoň některé prvky kontinentálního nebo angloamerického právního systému.“

Koncem 19. století se reforma všech oblastí společenského života stala v Číně nezbytností. Na druhé straně ovšem bylo v Číně, na rozdíl od Japonska, obtížně představitelné, že se cizí učení, včetně učení právních, jen tak snadno do čínského práva převezmou. K tomu, aby si reforma práva mohla získat širší podporu, bylo zapotřebí nejprve najít filozofické zdůvodnění, proč si Čína vypůjčuje z ciziny a mění „přirozený pořádek věcí“. Toto zdůvodnění bylo třeba hledat uvnitř konfuciánství, protože právě konfuciánství představovalo základní víru čínské vládnoucí třídy. Pouze člověk dokonale obeznámený s ideologií konfuciánství mohl svými schopnostmi konfuciánskou tradici modernizovat. Takovým učencem byl Kchang Jou-wej (1858–1927), kterému se podařilo najít v konfuciánské ideologii precedenty, ospravedlňující její přizpůsobení současnosti.

Čínská republika vznikla v roce 1912. Prozatímní prezident Sunjatsen prosazoval možné propojení tradičního čínského myšlení s moderními světovými právními a politickými učením. V roce 1927 se stal čínským prezidentem Čankajšek. V letech 1921 až 1922 byly přijaty zásady trestního procesu podle francouzského systému, podle italského vzoru byl přijat prozatímní trestní zákon. V tomto období byly také přijaty nové kodexy, jako občanský a obchodní zákoník, občanský soudní řád, ústava aj. V roce 1949 do-

šlo k převzetí moci komunisty, to znamenalo odlišný právní vývoj na Tchajwanu, kde působil Čankajšek, a jiný systém práva v kontinentální Číně.

Po roce 1977, po ukončení kulturní revoluce, byly provedeny nové kodifikace. Podle Tomáška se zdá, že se právní systém Číny bude rozvíjet spíše příklonem k právnímu řádu ekonomicky úspěšného Japonska.

Zdá se, že Tomášková práce není jen prací vědeckou a historickou, nýbrž jde o jedinou praktickou pomůcku z oblasti čínského práva, která se na našem knižním trhu vyskytuje. V souvislosti s tím, že okolní státy, zejména SRN, věnují značnou pozornost vysvětlování postavení Číny jako politické a ekonomické světové velmoci současnosti (srov. např. seriál, který vychází v časopisu *Der Spiegel* od č. 42/2004) je zřejmé, že i Tomášková práce může být pro praktického právníka, který se bude věnovat klientele čínského původu, pramenem nezbytně nutného poznání historického pozadí současného vývoje Číny.

Je to o to významnější, že Čína používá stále zkušenosti své historie, zejména pokud jde o otázky administrativní, takže se vyvarovala chaosu, který jinde vznikl s přechodem od centralizovaného státního ekonomického systému na systém jiný. Na druhé straně je třeba si uvědomit, že současné vedení se vrací k vyzdvihování idejí konfuciánství (mluví se o neokonfuciánství), takže se zdá, že problematika hierarchizace společnosti a práv jednotlivce bude chápána i v budoucnosti jinak než ve státech euroatlantického systému.

Toho by si měli být vědomi všichni, kdo rozšiřují politické a ekonomické styky s Čínou, protože nelze měřit tuto velmoc měřítky Evropy, resp. euroatlantické civilizace, má-li být naše spolupráce s Čínou úspěšná.

*prof. JUDr. Dagmar Cisařová,
DrSc.* ■

Démostenés. ŘEČI NA SNĚMU. Z řeckého originálu přeložil, předmluvu a poznámky napsal Pavel Oliva. Antická knihovna. LXX Praha, ARISTA-BA-SET 2002. 231 str.

V pořadí sedmdesátý svazek edice Antická knihovna přináší pro historiky advokacie a zájemce o právní a politickou etiku a rétoriku velmi zajímavé texty třinácti Démostenových řečí na sněmu v překladu předního odborníka v historii starověku univ. prof. Pavla Olivy.

Advokacie – jak známo – existovala ve starověkém Řecku v materiálním pojetí. Řečníkem, který mohl měnit role žalobce i obhájce, se mohl stát každý plnoprávný občan. Dráha „advokáta“ se nezřídka prolínala, a to jak ve starověkém Řecku, tak i v Římě, s kariérou politickou.

Démostenés svým zaměřením patřil nepochybně k těm, kteří se zapsali do dějin výrazně jako – řečeno moderní terminologií – advokáti. Na rozdíl od Marca Tullia Cicerona, jenž zahájil svoji řečnickou dráhu obhajobou Sexta Roscia z Amérie, předstoupil Démostenés před soud poprvé nejspíše ve své vlastní věci žalobou proti svému poručníku Afobovi. A k tomu, aby byl dobrým řečníkem, se připravoval v řečnické škole Isária, zabývající se kromě řečnictví též dědickým právem.

Pod Démostenovým jménem se dochovalo celkem 60 řečí a 56 úvodů k soudním řečem. Anotovaná kniha přináší mj. bibliografii prací o těchto řečech a jejich edicích, event. českých překladech.

Kniha přináší dvojí potěšení. To prvé lze získat četbou zasvěcené předmluvy Pavla Olivy o Démostenově životě, jeho marném pokusu mobilizovat síly proti rostoucímu nebezpečí ze strany Filipa a Alexandra Makedonského a sebevraždě spáchané na útěku před makedonskými vojsky. Zajímavé jsou i partie o Démostenově obraze v historii a o souboru jeho řečí.

Potěšení druhé přinášejí samotné Démostenovy řeči; po čtyřech z nich proti Filipovi se ujal termín „filipika“ či útočná řeč.

Abych nepředbíhal, uvedu pouze jeden citát, vyňatý z tzv. třetí olynthské řeči: „Slyšel jsem totiž – a vy asi také – že řečníci za časů vašich předků, které všichni, kdo tady vystupují, chválí, ale nijak příliš nenapodobují, vykonávali v tomto duchu a tímto způsobem svou politickou činnost: ¹⁾ proslulý Aristides, Nikias, můj jmenovec a Periklés. Od té doby, co se však objevili takoví řečníci, kteří vás zasypávají otázkami „Co si přejete? Co mám navrhnout? Čím se vám zavděčím?“, jsou pro chvilkovou oblibu zájmy obce vydávány všanc a spěje to k těmto koncům. Těm se vše výtečně daří, ale vaše záležitosti jsou na tom hanebně.“ (str. 125 anotované knihy).

Obdobně jako v řadě dalších spisů vydaných v Antické knihovně i tato kniha může být přínosná nejen teoretikům a právním filozofům, ale i např. pro inspiraci a jako podnět k vznešeným úvahám třeba pro současné soudní řeči dnešním advokátům. Zájemce o hlubší poznání Démostenova působení v soudní praxi pak jistě uspokojí kniha H. J. Wolfa, *Démostenés als Advokat* (Berlín 1968).

JUDr. PhDr. Stanislav Balík ■

Knap, Karel – Švestka, Jiří – Jehlička, Oldřich – Pavlík, Pavel – Plecítý, Vladimír: OCHRANA OSOBNOSTI PODLE OBČANSKÉHO PRÁVA. Linde, a. s., Praha 2004, 435 stran, cena 660 Kč.

Skutečnost, že teoretická práce vychází v současnosti, přející spíše praktickým komentářům a příručkám, již ve čtvrtém vydání, napovídá sama o sobě mnoho o její úrovni. Bez nadsázky lze říci, že v ní nalezlo cenné informace

¹⁾ Tj. tím, že „záchranu své obce“ kladli „výše než oblibu získanou řečněním“.

a inspiraci již několik generací právníků (její první verze vyšla v roce 1969). Kniha, která se nyní dostává čtenářům do rukou, zachovává sice vesměs systematicku předchozích (rozmnožena je prakticky jen o kapitolu o právu na informace a ochranu osobnosti v zákoníku práce), podstatnějších změn ovšem doznala svým obsahem, kam autoři mezi jinými promítli rozsáhlou domácí i zahraniční judikaturu, úpravu v předpisech tzv. komunitárního práva a samozřejmě i nejnovější teoretické pohledy na zkoumanou problematiku.

V úvodní části je věnována pozornost především ústavnímu vymezení všeobecného osobnostního práva, jehož označení je odvozováno od toho, že náleží každé fyzické osobě a jejímž předmětem jsou nehmotné statky lidské osobnosti v její morální a fyzické jednotě. Červenou nití, táhnoucí se celou prací je fakt, že toto osobnostní právo tvoří okruh dílčích osobnostních práv, který není uzavřený, naopak dynamicky se rozvíjí a rozšiřuje. Od těchto práv se liší zvláštní osobnostní práva, vlastní jen osobám schopným vyvinout tvůrčí činnost (vynálezcům, autorům, výkonným umělcům).

Vedle Listiny základních práv a svobod, jakožto ústavního základu všeobecného osobnostního práva, jsou zmíněny také mezinárodní smlouvy, z nichž je přirozeně akcentován význam Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950. Uvedeny jsou ovšem i další úmluvy univerzální a regionální (např. Úmluva o právech dítěte a Úmluva o lidských právech v biomedicině). Uveden je konečně i přehled zákonné úpravy, a to jak občanskoprávní, tak veřejnoprávní a režim procesních (institucionálních) záruk ochrany osobnostních práv.

Po nastínění geneze právní úpravy všeobecného osobnostního práva v kontinentálně evropském a angloamerickém systému se zvláštním zřetelem k vývoji u nás, kde je poukázáno na význam judikatury jak soudů obecných, tak Ústavního soudu, obrací autoři pozornost k rozboru všeobecného osobnostního práva v objektivním

smyslu. To definují jako souhrn těch právních norem upravujících právo (díleč práva), jejichž předmětem jsou hodnoty, tvořící součást integrity člověka, a subjekty tohoto práva mající rovné postavení a autonomní vůli vůči ostatním subjektům. S ohledem na celkové pojetí je pak přirozené, že osobnostní právo je prezentováno jako součást občanského, resp. soukromého práva vůbec a je stavěn požadavek, aby jej zákonodárce vymezil jako jeden z pilířů občanského práva a zajistil jeho plnou integraci v rámci občanského kodexu (dodejme, že tomuto pojmání vyhovuje i navržená úprava nového občanskoprávního kodexu).

Ve shodě s dosavadním přístupem zůstává práce na monistickém pojetí osobnostního práva, v jehož rámci existují díleč osobnostní práva. To totiž zajišťuje nejen komplexní ochranu, ale také možnost jednotně odporovat neoprávněným zásahům i v rovině horizontálních vztahů. Dalším definičním znakem je předmět tohoto práva, jímž je osobnost fyzické osoby v její tělesné a morální jednotě, tedy ochrana těla, života, zdraví, cti, důstojnosti, soukromí a dalších dynamicky se rozšiřujících hodnot.

Pokud se týče subjektů, argumentují autoři pro pojetí, v němž může být subjektem osobnostního práva výhradně fyzická osoba, přičemž tu konstatují, že: a) toto právo vzniká narozením, resp. početím; b) k jeho vzniku není třeba žádné další skutečnosti; c) není rozhodné, zda osoba má způsobilost k právním úkonům.

Všeobecná osobnostní práva v subjektivním smyslu jsou nahlížena jako garance nemajetkových zájmů osoby (nemají tedy peněžní ohodnocení). Autoři připomínají, že jde sice o absolutní práva, ale současně poukazují na fakt, že tam, kde je budeme uvažovat jakožto občanskoprávní vztahy, mají relativní povahu.

Specifikem subjektivních osobnostních práv pak je, že jejich předmětem nejsou hmotné věci, ale osobnost člověka. Dalším rysem těchto práv je možnost osoby s nimi disponovat, byť tu existují limity, jimiž jsou zejména zájmy

jiných osob i zájmy veřejné (současně platí, že některé z těchto práv je dokonce chráněno i proti vůli jejich subjektů, např. osobní svoboda nebo čest a důstojnost). Obsahem osobnostního práva je pak nejen oprávnění je využívat, ale také chránit před neoprávněnými zásahy, a to jak v rovině horizontální (tedy vůči subjektům s rovným postavením), tak vertikální (zejména proti zásahům orgánů veřejné moci).

Možná omezení osobnostního práva jsou členěna na ta, která závisí na vůli dotčené osoby, jejím souhlasu a ta, která lze uskutečnit i bez ohledu na ni. Pro všechna však platí jako obecná zásada, kterou ostatně zastává i judikatura, že žádné omezení nesmí být nepřiměřené a zasahovat samotnou podstatu osobnostního práva. Na základě tohoto východiska jsou pak analyzovány podmínky souhlasu i všech tzv. zákonných licencí, na jejichž základě lze do osobnostního práva zasahovat.

Pokud jde o předmět všeobecného osobnostního práva, vymezují jej autoři s ohledem na jeho povahu jednak jakožto osobnost v jejím celku, jednak partiální hodnoty, které ji tvoří, přičemž akcentují fakt, že jde o dynamické pojmy měnící se v průběhu vývoje jak osoby, tak i prostředí, v němž žije. Za pozornost stojí úvahy o hranicích soukromí tzv. prominentních osob, aktuální otázky monitorování a opatření k transparentnosti podnikatelské sféry a politického života. Poukázáno je přitom na rozdíl mezi pojmáním, v doktríně a praxi USA, která na prvé místo klade právo na informace, a Evropy, kde je zdůrazňována potřeba vyvážení zájmů na ochraně soukromí a potřeb veřejné kontroly.

Zabývají se též vztahem mezi všeobecným osobnostním právem a zvláštními osobními právy a dospívají k závěru, že prvé má přednost jak vůči právům duševního vlastnictví, tak i vlastnickým právům k hmotným nosičům, na nichž jsou příslušné informace týkající se obecných i zvláštních práv zachyceny.

Obsáhle je posléze analyzována problematika sankcí za porušení, resp. ohrožení všeobecného osobnostního práva. Připomenuta jsou zejména spe-

RECENZE ANOTACE

cifika nemajetkové újmy, charakteristické právě pro osobnostní práva oproti újmě majetkové, čemuž odpovídá i povaha a funkce sankcí, kde se výrazně prosazuje reparační a restituční prvek, který je důležitý právě s ohledem na povahu chráněných statků. Dalším důležitým momentem je objektivní povaha odpovědnosti za porušení osobnostního práva. V této souvislosti jsou též vymezována kritéria, podle nichž se liší odpovědnost za poruchu a pouhé ohrožení. V návaznosti na to autoři zdůrazňují, že předpokladem odpovědnosti není sdělení dehonestující, nepravdivé, soukromí poškozující individuálně určeným osobám, naopak podle nich postačuje i to, že existuje pouhá možnost, resp. hrozba, že se takové sdělení dostane jakémukoli (neurčenému) okruhu osob. Podmínka neoprávněnosti je přitom splněna i tehdy, když dochází k šíření sice pravdivého tvrzení, které však může postihnout soukromí osoby (to má mimo jiné význam tam, kde se jedná o liberaci důkazem pravdivosti).

Inkriminované jednání může přitom mít povahu aktivního i pasivního chování. Případný zásah proti osobnostnímu právu musí být vždy přiměřený a nesmí narušovat elementární práva osoby, což platí i tam, kde se tak děje se souhlasem osoby, resp. za jiných podmínek vylučujících protiprávnost. Obdobně to platí mutatis mutandis i pro právo kritiky a realizace svobody projevu.

Prostředky občanskoprávní ochrany jsou členěny na obecné (svépomoc, nutná obrana, ochrana orgánem státní správy a ochrana soudní) a zvláštní (speciální petitorní ochrana v podobě žaloby negatorní, odstraňovací a satisfakční). Vzhledem k tomu, že osob-

nostní práva jsou nepromlčitelná, dovozují autoři, oproti části judikatury, že se nemůže ani prekludovat žádný z nároků souvisejících s jejich ochranou.

V následující části je zkoumána ochrana dílčích osobnostních práv podle občanského práva (ovšem s extenzemi do jiných odvětví), včetně předpokladů k možným zásahům do nich a jejich ochrany. Tento výčet zahrnuje právo na tělesnou integritu, na osobní svobodu, jméno, podobu, čest a důstojnost, slovní projevy na ochranu soukromí a v samostatné kapitole je shrnuta problematika některých speciálních otázek ochrany osobnosti, konkrétně v oblasti zpravodajství, v reklamě, při uplatňování tzv. lustračního zákona, při ochraně osobních údajů, v souvislosti se zpřístupněním svazků bývalé Státní bezpečnosti, v konkurenci s právem na svobodný přístup k informacím a v zákoníku práce.

Při hodnocení posuzované práce je třeba si uvědomit, že moderní společnost je charakteristická stále intenzivnějším zasahováním do osobnostních práv. K tomu vede nejen rozvoj technologií, ale také povaha politického života a v neposlední řadě i diktát trhu, který usiluje o rozšíření nabídky nejrůznějších produktů (příkladem může být tzv. bulvární tisk, případně tzv. komerční televize a rozhlas). Tváří v tvář těmto hrozbám se pak stává ochrana osobnostních práv stále potřebnější.

Knihka může být pro svůj široký záběr a aktuálnost vítaným obohacením knihovny každého právníka, zejména i advokáta.

doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.

Jelínek, Jiří a kolektiv: TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ ŘÁD, ZÁKON O SOUDNICTVÍ VE VĚCÍCH MLÁDEŽE, 21. aktualizované vydání podle stavu k 1. 11. 2004, poznámkové vydání s judikaturou, nakladatelství Linde Praha, a. s., 1016 stran, cena za vázaný výtisk 868,-Kč.

Evropský zatýkácí rozkaz, změny v působnosti trestního zákona, skutkové podstaty trestných činů obchodování s lidmi a teroristický útok. To jsou jen některé z trestněprávních novinek, které přináší 21. aktualizované vydání. Trestní kodexy, zákon o soudnictví ve věcech mládeže a všechny související předpisy reflektují stav k 1. 11. 2004.

Autoři v reakci na bouřlivý rozvoj trestněprávního zákonodárství i publikované judikatury podávají výklad jednotlivých pojmů a institutů trestního zákona, trestního řádu a zákona o soudnictví ve věcech mládeže, přinášejí poslední názory právní nauky a k prvním dvěma předpisům uvádí aktualizovanou judikaturu obecných soudů a Ústavního soudu ČR.

Publikace je doplněna úplným zněním souvisejících právních předpisů: zákona o Policii ČR, zákona o výkonu vazby, zákona o výkonu trestu odnětí svobody a zákona o Probační a mediační službě. Zejména advokáti a zájemci o právní pomoc ocení úplné znění advokátního tarifu.

- JH -



1) INFORMACE O SCHŮZÍCH PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY, KTERÉ SE KONALY 12. 10. 2004 A 8.–9. 11. 2004

26. SCHŮZE DNE 12. 10. 2004

Schůze se tentokrát konala v Brně. Zahájil ji JUDr. Jiroušek **kontrolou zápisu z minulé schůze**.

Druhým projednávaným bodem byla **legislativa**. K *nověle ZA* komentovali JUDr. Račok s JUDr. Paterou, že návrh v podobě, s níž se představenstvo seznámilo a který byl s představenstvem konzultován, byl ministrem spravedlnosti podepsán a odeslán vládě. Ohledně přípravy *návrhů tarifní vyhlášky a vyhlášky o paušálním tarifu* bylo sděleno, že návrhy MSp dosud nepředložilo příslušným legislativním komisím; předpokládá se, že tak bude učiněno v nejbližší době.

JUDr. Račok dále informoval o jednáních s vedením FAU o případné *nověle zákona o praní špinavých peněz*, to vše v intencích dohody předsedy ČAK s ministrem financí. Jednání byla konstruktivní a přístup Ing. Koryty byl vstřícný k důvodným požadavkům ze strany ČAK. V tomto směru bude dále jednáno, budou připravovány případné pozměňovací návrhy. Celý proces je však třeba vidět ve světle přípravy třetí směrnice EU o dané problematice.

JUDr. Patera referoval o *změnách navrhovaných MSp ve vnitřním kancelářském řádu soudů*, přičemž advokacie klade důraz na relevantní úpravu doručování písemností pro advokáty, a to i pokud jde o doručování písemností státním zastupitelstvím. Tento proces je legislativním odborem sledován a připomínkovan.

JUDr. Račok a JUDr. Kindl vznesli společně návrh, aby vzhledem ke schválení pozměňovacích návrhů ZA, týkajících se náplně a vedení pobočky ČAK v Brně, bylo postupováno principiálně *iniciováním ústavní stížnosti*, když je zřejmé, že takto imputované právní úpravy jsou nabouráním samosprávného principu advokacie, navíc v případě úpravy volby vedoucího pobočky, resp. osoby z představenstva, která by měla dohlížet na chod pobočky, jde o úpravu legislativně vadnou. Po diskusi, v níž byla zdůrazněna i pozitiva pozměňovacích návrhů ze strany osob, které mají o zájmech a potřebách advokacie přehled, byl upřednostněn návrh JUDr. Papeže v tom smyslu, že na jedné straně je třeba v tomto případě iniciovat podání ústavní stížnosti, na druhé straně je zároveň třeba zdůraznit, že představenstvo nebrojí proti pobočce ČAK v Brně, což je mj. dokumentováno právě tím, že v současné době probíhá výběr sídla a předjednávání potřebných smluv. Úprava pobočky v Brně (např. náplň) však musí být obsahem vnitřního stanovského předpisu; poté představenstvo s výjimkou jednoho hlasu rozhodlo o zahájení iniciace k podání ústavní stížnosti, jednomyslně pak schválilo další postup ve směru budování pobočky v Brně.

Na pořad pak přišlo projednávání obsahu jednotlivých návrhů stanovských předpisů. K *usnesení o výši úplaty za vydání knihy o prohlášení a pravosti podpisu* Mgr. Stří-

žová přednesla informaci o finančních nákladech výroby knihy na prohlášení advokáta o pravosti podpisu, načež představenstvo schválilo následující parametry: náklad 7 tisíc Kč, obal – plátno (kombinace tmavomodrá-světlemodrá; viz obaly pro osvědčení), rozsah 200 stran (100 dvoustran – 500 kolonek pro ověřovací zápis ohledně podpisu 1 osoby), výrobní číslo knihy – na každé stránce knihy, formát knihy A4 nastojato; poplatek za vydání knihy pro advokáty. Představenstvo také schválilo, že výše úplaty za vydání knihy o prohlášení o pravosti podpisu bude činit 3 000,- Kč (bez DPH). Na návrh JUDr. Jelínka, související s grafickou úpravou knihy, bylo rozhodnuto, aby legislativní odbor zpracoval manuál pro užívání loga ČAK a JUDr. Kyjovskému bylo uloženo vyřízení ochranné známky pro logo advokacie a pro název Bulletinu advokacie.

Představenstvo pak schválilo další usnesení – *novelu usnesení představenstva ČAK č. 9/2004 Věstníku, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o pravosti podpisu a při vedení evidence o těchto prohlášeních*, s malou změnou dikce článku 15 na základě připomínky JUDr. Brože a JUDr. Račoka, že údaje z OP lze dle nové zákonné úpravy užít toliko se souhlasem přísl. osoby, která je držitelem OP.

JUDr. Račok poté přenesl návrh *usnesení o prokazování oprávnění k výkonu advokacie a o průkazu advokáta a průkazu advokátního koncipienta*, které bylo představenstvem bez úprav schváleno. Současně bylo odboru legislativy uloženo, aby společně s vedením ČAK (ředitelka, tajemník) připravil návrh úpravy průkazů při rozlišení: a) český advokát, b) evropský advokát, c) zahraniční advokát.

V souvislosti s jednomyslným přijetím *usnesení k výkonu oprávnění advokáta vyhledávat, předkládat a navrhovat důkazy v trestním řízení* konstatovalo představenstvo dlouhodobou potřebu existence předpisu, o který by se advokáti při realizaci svého oprávnění v důkazním řízení ve smyslu přísl. ustanovení trestního řádu mohli opřít, samozřejmě při dodržení právních předpisů, předpisů stanovských, zejména etického kodexu. Usnesení bylo schváleno s drobnými formulačními a technickými změnami.

Jako třetí bod programu předložil JUDr. Papež *zprávu o činnosti odboru výchovy a vzdělávání*. V jejím rámci mj. navrhl, aby v návaznosti na průběh prezentačních školení v Unhošti bylo jednoznačně a prostřednictvím www stránek advokátní obci sděleno, že v případě neúčasti advokáta, který se přihlásil na dané školení a zaplatil příslušný poplatek, tento poplatek propadá, resp. obecně platí, že poplatek je nevratný. Výjimky z vážných důvodů povoluje předseda. Tento postup byl představenstvem jednomyslně odsouhlasen (mj. daný postup je odůvodněn povinností ČAK platit stornopoplatek atd.).

Pobočka ČAK v Brně včetně objektu Jakubská 9 bylo tématem čtvrtého bodu. Od března 2004 vedla jednání Mgr. Strážová ohledně *objektu Jakubská 9* s těmito výsledky:

- a) se všemi advokáty-nájemci byla uzavřena dohoda o ukončení nájmu k 28. 2. 2005, když v tomto směru byl respektován jejich požadavek, aby se nemuseli stěhovat na přelomu roku, v období vánoc apod.
- b) dohoda o ukončení nájmu s nájemcem CITY Watch s. r. o. (zlatnictví) byla uzavřena ve stejných intencích, tj. nájem končí 28. 2. 2005.
- c) se všemi advokáty-nájemci byla probrána otázka případného odkoupení, všichni advokáti vyjma JUDr. Bulinského, JUDr. Macha a JUDr. Vávry písemně prohlásili, že na odkoupení nemovitosti za kupní cenu rovnající se obvyklé ceně dle znaleckého posudku, zájem nemají.
- d) dne 11. 10. 2004 předložili advokáti JUDr. Bulinský, JUDr. Mach a JUDr. Vávra, jakožto stávající nájemci, nabídku na odkoupení nemovitosti za cenu stanovenou znalcem Ing. Františkem Kryštofem (znalecký posudek č. 4040-139/04 ze dne 8. 10. 2004), a to za částku 10 092 770,- Kč.

K předneseným závěrům se vedla diskuse a bylo vzneseno několik návrhů.

Návrh vyhlásit výběrové řízení o prodeji nemovitosti na Jakubské obecně, bez jakéhokoliv omezení účastníků, byl zamítnut, jakož i další návrh vyhlásit výběrové řízení o prodeji nemovitosti na Jakubské s tím, že účastníky výběrového řízení mohou být toliko advokáti. Neprošel ani návrh vyhovět nabídce JUDr. Bulinského, JUDr. Macha a JUDr. Vávry o odprodeji nemovitosti za cenu dle výše cit. znaleckého posudku 10 092 770,- Kč. Po další diskusi nechal JUDr. Jirousek hlasovat o návrhu, že JUDr. Bulinskému, JUDr. Machovi a JUDr. Vávrovi bude učiněna nabídka na odkoupení nemovitosti Jakubská za kupní cenu 11 mil. Kč s tím, že tato nabídka bude učiněna teprve po jejím schválení ze strany KR; tento návrh byl schválen.

Ohledně *sídla pobočky ČAK v Brně* byly Komoře nabídnuty tyto možnosti:

1. Vila – dvě patra a 200 m² s možností umístění potřebného počtu kanceláří, přednáškové místnosti pro cca 50 lidí a studijní místnosti pro cca 20 lidí se sociálním zázemím, garsoniérou a s možností parkování; samostatný objekt, nejbližší možné stravování cca 500 m, luxusní čtvrť, dům ve velmi dobrém stavu – možnost koupě za 12 mil. Kč nebo nájem za 50 tis./měsíc na dobu 20–30 let.
2. Prostory PF – 3–4 kanceláře, přednáškový sál pro cca 80 lidí vždy 1 týden v rámci kalendářního měsíce, možnost stravování v menze s odděleným stravováním, např. pro examinátoři v salonku, možnost společného užívání knihovny a ad hoc auly pro cca 250 lidí – cena (zatím bez čtvrté kanceláře) 130 tis. Kč/ročně, včetně služeb (za kanceláře), cca 200 tis./ročně, včetně služeb, za přednáškový sál, v případě přiřazení čtvrté

kanceláře, což je požadováno jako podmínka, nájem za 1 m²/880,- Kč za 1 rok (cena celkem v případě pronájmu 4 kanceláří v rámci samostatného uzavíratelného prostoru a přednáškového sálu, včetně přísl. – cca 330 tis. Kč ročně).

JUDr. Jirousek dal poté nejprve hlasovat o umístění pobočky ČAK v Brně v prostorách PF v Brně s tou podmínkou, že budou splněny požadavky v celém rozsahu, jak uvedeno shora, nejpozději do 31. 10. 2004 a předseda bude schopen předložit písemný návrh smlouvy na listopadovém představenstvu ČAK. Tato varianta byla představenstvem nakonec schválena oproti variantě druhé.

Ke **zprávě** JUDr. Jelínka o **činnosti odboru vnějších vztahů** předseda vyhlásil přestávku za účelem zhlédnutí reklamního spotu na ochranu spotřebitelů v rámci akce: „Hájíme Vaše práva“, který by měl zahájit celistvou akci financovanou ze strany hlavních sponzorů ČSOB a Financial Provident (celkové náklady 8 mil. Kč). JUDr. Jelínek sdělil, že ČAK by se finančně nepodílela, avšak na závěr spotu by se logo ČAK objevilo v levém rohu obrazu, mj. vedle loga Sdružení na ochranu českých spotřebitelů. Na celou akci, která mj. proběhla v Polsku, by navazovaly akce typu příručky s radami pro spotřebitele, rozhlasové pořady apod., opět za předem sjednané účasti advokátů (tč. přislíbili součinnost JUDr. Kříž, JUDr. Toman). Po ukončení přestávky dal JUDr. Jirousek hlasovat o umístění loga ČAK na předmětném spotu s výsledkem 6 hlasů pro, dva proti.

Zprávu odboru mezinárodních vztahů přednesl JUDr. Vychopeň. Informoval představenstvo o jednáních na úrovni CCBE, která navazují na rozhodnutí Komise EU o tom, že v rámci poskytování služeb (obecně), má být poskytovatelem sjednáno *přiměřené pojištění*. CCBE v tomto směru navrhovala jako minimální výši pojištění nejprve 800 tis. EUR, po diskusích byl tento návrh modifikován na částku 100 tis. EUR. Je třeba zaujmout k těmto doporučením urychleně stanovisko.

Po diskusi bylo přijato představenstvem jednomyslně stanovisko, že jde o naprosto zásadní otázku, jejíž posouzení připadá sněmu a představenstvo nemá mandát, aby k stanovisku CCBE zaujímalo názor ve smyslu minimální výše pojištění, navíc je představenstvo přesvědčeno o tom, že otázka minimální výše pojištění, pokud má být vůbec upravována předpisem, je věcí národní právní úpravy, resp. přímo vnitřní stavovské úpravy. Takto je postavena i filozofie návrhu zapracovaného do novely ZA s tím, že o této problematice je navíc možno hovořit teprve od 1. 1. 2006, bude-li daná koncepce příslušným zákonem vůbec přijata. V tomto směru JUDr. Vychopeň zajistí náležitou informaci pro JUDr. Mokrého, aby ve smyslu tohoto stanoviska představenstva na jednání CCBE vystupoval.

Představenstvo vzalo dále na vědomí obsah dopisu podepsaný JUDr. Jirouskem, který obsahuje námítky ke 3. směrnici EU ohledně problematiky prání špinavých peněz (v souladu s dosavadními stanovisky ČAK).

Na návrh JUDr. Vychopně představenstvo souhlasilo s tím, aby předseda ČAK uzavřel *dohodu o spolupráci mezi*

ČAK a Bamberskou AK v intencích předloženého návrhu, který bude součástí tohoto zápisu.

JUDr. Vychopeň předložil členům představenstva také *návrh úpravy pravidel proúčtování zahraničních cest* a navrhl, aby tato pravidla byla upravena usnesením představenstva (s tím souhlasil představitel legislativy JUDr. Račok). Představenstvo vyjádřilo s návrhem JUDr. Vychopně v zásadě souhlas s tím, že ukládá dr. Vychopňovi, aby tento svůj návrh, který je přílohou zápisu, doplnil o další vznesené návrhy.

Ad bod sedm, **Běžné věci**, seznámil mj. JUDr. Krym představenstvo s *dotazy advokátů ohledně povinnosti sdělování údajů finančním úřadům*. V této věci odpovídá advokátům tak, že pokud je daňová evidence vedena v souladu se zákonem o advokacii, tzn. s vypuštěním charakteru věci (při nekrytí jména povinností mlčenlivosti), není důvod takovouto evidenci FÚ nepředložit. Pokud tato evidence zahrnuje vymezení věci, vystavuje se advokát nebezpečí, že daň bude vyměřena dle daňových pomůcek a ve smyslu přísl. ustanovení daného předpisu. Představenstvo s tímto postupem souhlasí.

Dále JUDr. Krym upozornil na dosud vadnou praxi, kdy *koncipienti nedokládají ukončení studia PF způsobem předepsaným zákonem o vysokých školách č. 111/1998 Sb.*, tzn. v souladu s § 55 odst. 2 (dokladem o ukončení studia je vysokoškolský diplom a vysvědčení o státní zkoušce). JUDr. Krym navrhuje ten postup, že pokud nastupující koncipienti podají žádost doloženou potvrzením studijního oddělení (pokud již nemají diplom), budou vyzváni k doložení ukončení studia řádnými doklady (diplom a závěrečné vysvědčení), k čemuž jim bude poskytnuta přiměřená lhůta. Pokud doklady doloží, budou zapsáni zpětně ke dni podání žádosti, jinak bude žádost zamítnuta.

27. SCHŮZE VE DNECH 8. – 9. 11. 2004

Jednání začalo tradiční **kontrolou zápisu** z předcházející schůze. Jako první přišla na řadu *přestavba Paláce Dunaj*; JUDr. Jirousek zpravil přítomné, že v mezidobí došlo k uzavření řady smluv, na základě kterých se realizuje přestavba prostor v Paláci Dunaj a zajišťuje interiérové vybavení v intencích architektonických návrhů – přitom je nutno předpokládat překročení dosavadního limitu nákladů na přestavbu (15 mil. Kč) s tím, že tyto náklady (včetně počítačového vybavení apod., což v původním rozpočtu nebylo) se budou pohybovat do 20 mil. Kč. Výše nákladů zahrnuje i rekonstrukci a interiérové vybavení prostor tzv. garsonek v areálu Kaňkova paláce – přestavba na jednací a zkušební místnosti (včetně čekáren, soc. zázemí a kuchyňky). S přestavbou souvisí *úvěr 10 mil. Kč u HVB Bank a. s.*; úvěrová smlouva je uzavírána za velmi výhodných nadstandardních podmínek ve prospěch ČAK s ohledem na další vztahy spolupráce a součinnosti ČAK – HVB. Stran *zaregistrování ochranné známky na logo ČAK v grafické podobě a názvu Bulletinu advokacie* konstatováno, že JUDr. Kyjovský splnil zadaný

úkol. Ohledně *zajištění výroby ověřovací knihy* Mgr. Strížová sdělila, že výroba ověřovacích knih zdárně probíhá v počátečním nákladu 7 000 ks s tím, že došlo k jediné změně v technických parametrech knihy oproti jejímu schválení minulým představenstvem v tom smyslu, že kniha bude mít vazbu v provedení imitace kůže. O *prezentačním školení v Unhošti* referovala JUDr. Machová. Úspěšně se školilo cca 300 advokátů, kromě toho byli informováni o záměrech ČAK ve smyslu přípravy povinného vzdělávání, reorganizace Komory, přípravy školicího střediska Palác Dunaj, jakož i zamýšleného zvýšení příspěvků na činnost Komory. Za souhlasného projevu tajemníka a předsedy ČAK bylo konstatováno, že advokáti velmi vnímavě ocenili postup Komory, odsouhlasili a projevíli zájem o další podobné akce. Z důvodu enormního zájmu advokátů, kteří si již předem zaplatili, musí být daná akce opakována v lednu 2005. K dotazu JUDr. Jelínka o nákladech celé akce uložil JUDr. Jirousek JUDr. Machové zpracovat přehled nákladů.

V závěru tohoto bodu JUDr. Jirousek požádal přítomné o *minutu ticha na uctění památky JUDr. Jiřího Klouzy, advokáta, dlouholetého člena představenstva a tajemníka ČAK, který dne 4. 11. 2004 náhle zemřel*.

Druhým projednávaným bodem byla **volba předsedy představenstva a místopředsedů ČAK**. Volebním komisařem byl jmenován JUDr. Jan Mikš, předseda kontrolní rady ČAK, zapisovatelem voleb předseda kárné komise ČAK JUDr. Bohuslav Sedlatý a sčítatelem hlasů tajemník ČAK JUDr. Ladislav Krym. Stávající předseda a místopředsedové přijali kandidaturu na dosavadní funkce. Žádný návrh na dalšího kandidáta nebyl předložen. Volba proběhla hlasovacími lístky tajně, načež JUDr. Mikš vyhlásil tyto výsledky: předsedou byl zvolen opět JUDr. Jirousek (8 hlasů pro, 1 se zdržel, 1 neplatný), místopředsedy se bez určení pořadí stali – JUDr. Brož (9 pro, 1 neplatný), JUDr. Račok (6 pro, 2 proti, 1 neplatný), JUDr. Vychopeň (8 pro, 1 proti, 1 neplatný). Kandidáti byli zvoleni na období od 1. 1. 2005 do konce volebního období.

Legislativa jako další programový bod zasedání představenstva začala informací JUDr. Brože ohledně *problematiky DPH*. Komise pod jeho vedením došla k přesvědčení, že je nutno iniciovat dopis ministru financí Mgr. Sobotkovi s tím, aby ministr ustanovil speciální komisi, která by koncepčním a metodickým způsobem sjednotila praxi při nakládání s DPH, ať již v návaznosti na přísudky, zastupování ex offio apod. JUDr. Brož také zdůraznil, že tato iniciativa navazuje na vyvolání procesu sjednocení rozhodovací praxe soudů ve věci DPH, neboť mu bylo již dříve sděleno, že ke sjednocení dojde na základě stanoviska kolegia MSP ČR. Komise jmenovaná ministrem financí by měla mj. koncepčně řešit i problémy mimo rozhodovací činnost soudů, např. otázku dne uskutečnitelného zdanitelného plnění aj. JUDr. Brož byl představenstvem pověřen, aby připravil text dopisu, který bude jménem předsedy ČAK zaslán ministru financí ČR a prezidentovi Komory daňových poradců.

Dále se představenstvo věnovalo *návrhu usnesení o úpravě výše příspěvků advokátů na činnost Komory*.

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

JUDr. Jirousek obsírně informoval o důvodech zvýšení příspěvku advokátů s tím, že jednak se detailně zabýval stávající činností ČAK a náklady, nárůstem jednotlivých druhů nákladů v období od roku 1996 do roku 2004 a dále problematikou nákladů, které předpokládá jednak reorganizace Komory, jednak nárůst agendy v souvislosti se vstupem do EU, přípravou na povinné celoživotní vzdělávání advokátů atd. (podrobněji viz úvodník JUDr. Jirouska v tomto čísle Bulletinu advokacie). Představenstvo nemělo k přednesené argumentaci žádné připomínky a jednomyslně (11 hlasy) návrh usnesení schválilo.

JUDr. Račok dále informoval představenstvo o průběhu projednávání *novely zákona o advokacii*, stavu jednání s FAU ohledně návrhu této novely, dále o návrzích ve vztahu k novele trestního řádu, tj. ve směrech týkajících se advokátů, a to zvláště ve směru prohlídek a trestního stíhání advokátů. JUDr. Račokovi bylo představenstvem uloženo, aby v součinnosti s JUDr. Paterou připravili informaci obsahující věcný záměr postupu ČAK a tuto zveřejnili jak prostřednictvím webových stránek, tak Bulletinu advokacie. V této souvislosti bylo konstatováno, že otázka řešení trestního stíhání advokátů vychází z podnětu a závěrů komise pro úpravu trestního stíhání advokátů. JUDr. Brož doporučil, aby poté, kdy věc projedná legislativní rada vlády, informoval předseda Komory o tom, že v rámci návrhu novely ZA je zmíněna i změna zákona o správě daní a poplatků, pokud jde o provádění daňových kontrol. Tato věc může být inspirativní pro Komoru daňových poradců, neboť se úzce dotýká jejich činnosti.

Jako čtvrtý bod byla projednána **zpráva odboru mezinárodních vztahů**. JUDr. Vychopeň informoval představenstvo o tom, že CCBE vydalo ve věci mediace mj. tiskovou zprávu o tom, že CCBE vítá a propaguje směrnici o mediaci, a zdůrazňuje úlohu advokátů při alternativním řešení sporu. V této souvislosti JUDr. Vychopeň navrhl, aby legislativní odbor ČAK zpracoval návrh nového stavovského předpisu, příp. novelizaci stávajících stavovských předpisů, které by upravily povinnosti advokáta v případě, kdy vystupuje jako mediátor. Po krátké diskusi představenstvo jeho návrh schválilo a uložilo legislativnímu odboru zpracovat příslušný *stavovský předpis pro mediaci*. JUDr. Kýjovský doplnil, že stavovský předpis by měl umožnit činnost mediátora každému advokátovi, bez nutnosti prokázání zvláštní specializace.

Dále JUDr. Vychopeň informoval představenstvo o tom, že CCBE oznámilo jednotlivým národním advokacím *zvýšení členského příspěvku*, a dále že vydalo návod, resp. pravidla pro vydávání CCBE Identity Card, kteréžto průkazy budou distribuovány prostřednictvím národních komor a budou užitečné zejména při zastupování před Evropským soudním dvorem. Pisemná zpráva s návrhem dalšího postupu bude představenstvu předložena na příštím jednání.

Standing Committee CCBE se dále usnesla na tom, že minimální výše jedné škodní události počínaje rokem 2008 bude u ČR, stejně jako u jiných nově přistoupivších států, činit částku 100 tis. EUR. V této souvislosti JUDr. Vychopeň

ocenil úspěchy české delegace při vyjednávání této záležitosti u CCBE. Závěrem JUDr. Vychopeň připomněl, že dne 17. 12. 2004 ve 14.00 hod. se uskuteční na ČAK *předvánoční setkání s JUDr. Jungwirthem, JUDr. Hubálkovou a JUDr. Šormem o nové judikatuře ESLP*.

Pátý bod týkající se úvěru u HVB byl projednán již v úvodu, proto se přešlo rovnou k bodu šestému, **zřízení pobočky ČAK v Brně**. JUDr. Jirousek seznámil členy představenstva s dopisem děkana Právnické fakulty MU, týkajícím se pronájmu místnosti v budově fakulty, a dále informoval o jednání s JUDr. Motejlem ve věci případného budoucího nájmu v rozsahu potřeby přednáškových sálů v tzv. Bílém domě. O těchto a dalších variantách se potom rozvinula delší diskuse, po níž představenstvo jednomyslně schválilo pověření předsedy JUDr. Jirouska projednat a uzavřít *smlouvu o nájmu nebytových prostor v budově PF MU v Brně* nejpozději v prosinci 2004 s tím, že předmětem nájmu budou tři kancelářské místnosti a v rámci cca jednoho týdne v průběhu kalendářních měsíců leden–červen, srpen–prosinec přednášková síň č. 38.

Dále předseda předestřel kritéria výběrového řízení pro *prodej Jakubské*: obálková metoda, minimální nabídka 12,5 mil. Kč, uzávěrka nejpozději 25. 11. 2004, do 30. 11. 2004 uzavření smlouvy, do tří dnů po uzavření úhrada kupní ceny, poté návrh na vklad nebo odstoupení v případě nezaplacení. Tento způsob výběrového řízení představenstvo jednomyslně schválilo.

Sedmým bodem programu byla **zpráva odboru pro vnější vztahy**, kterou JUDr. Jelínek zahájil informací o zasedání výboru pro vnější vztahy dne 1. 11. 2004, z něhož mj. vplynuly tři zásadní náměty, k nimž by mělo představenstvo zaujmout stanovisko:

- a) **Výběrové řízení na výběr výrobce a dodavatele BA.** Představenstvo schválilo výběrovou komisi ve složení: JUDr. Jelínek, JUDr. Chaloupková, JUDr. Karas, Mgr. Strážňová a JUDr. Pavel Holec z kontrolní rady. Představenstvo zároveň jednomyslně doporučilo změnu formátu Bulletinu advokacie z B5 na formát A4 s tím, že menší formát bude užíván jen při vydávání speciálních BA – např. kárná rozhodnutí apod. Další provozní otázky související s vydáváním BA bude řešit odbor vnějších vztahů pod vedením JUDr. Jelínka (grafická úprava, obsahová náplň atd.), který bude představenstvo průběžně informovat;
- b) **Nové složení Internetové rady.** Představenstvo jednomyslně schválilo novou IR ve složení: JUDr. Veronika Křesťanová, advokátka, AK Kříž-Bělina, JUDr. Marie Vondráčková, advokátka, AK Vondráček-Vondráčková, Mgr. Tomáš Příkrýl, adv. koncipient, AK Virág a partneři – další dva členové budou následně jmenováni ze zástupců zahraničních AK;
- c) **Návrh zaujmout oficiální stanovisko ČAK k problematice odposlechů,** což ve vztahu advokát–klient považuje JUDr. Jelínek za velmi důležité, avšak zároveň se domnívá, že s ohledem na nebezpečí politizace

Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

věci vzhledem k aktuálnímu stavu této problematiky prezentované právě politickými představiteli v médiích je třeba postupovat obezřetně, aby byla zachována apolitičnost ČAK, resp. předsedy ČAK, který stanovisko podepíše. Všichni členové představenstva se poté připojili k názoru, že v této věci je třeba zaujmout stanovisko, které však musí být pojato z pohledu odborné úpravy, ať už na národní či nadnárodní platformě. Připravené stanovisko slíbil JUDr. Jelínek předložit k odsouhlasení a podpisu JUDr. Jirouskovi.

V rámci projednávání sedmého bodu navrhl JUDr. Krym, aby ČAK upravila *smlouvu s agenturou AGE Plus* v případě jejich souhlasu tak, že by jejich služby byly využívány do hranice ne více než 5 000,- Kč měsíčně, zejména v případech tzv. krizové komunikace. Po krátké diskusi představenstvo tento postup tajemníka schválilo. V případě, že nedojde k takové dohodě nejpozději do 30. 11. 2004, pověřilo představenstvo tajemníka, aby tuto smlouvu vypověděl.

K bodu 8, **audit na počítačovou síť ČAK**, Mgr. Strížová uvedla, že v návaznosti na audit na počítačovou síť se stále řeší počítačová síť a související otázky v nově budovaných prostorách v Paláci Dunaj.

K pojištění advokátů, které bylo devátým projednávaným bodem, informoval JUDr. Krym představenstvo o jednáních komise ČAK pro pojištění, které se zabývalo zejména oznámením Generali Pojišťovny a. s. o trendu vývoje škodního průběhu advokátů u této pojišťovny a o jeho nárůstu a růstu vznášení nároků na náhrady škody poškozených obecně. Výsledkem analýzy jmenované pojišťovny je návrh, který je činěn v souladu s čl. 14 pojistné smlouvy o tom, že v případě, že škodní průběh překročí 60 %, je možná výpo-

věd' pojistné smlouvy nebo úprava výše ročního pojištění a výše spoluúčasti pojištěného. V této souvislosti JUDr. Krym zdůraznil, že stávající pojištění je pro advokáty výhodné, resp. nejvýhodnější, a to zejména proto, že změna pojišťovny by vedla zcela nepochybně ke změně způsobu stávajícího pojištění z „příčiny“ na „následek“, což by podstatně zvýšilo pojistné částky a zhoršilo ochranu klientů; doporučil proto návrh pojišťovny akceptovat. K tomu přednesl JUDr. Kyjovský *protinávrh*, aby nebylo bez dalšího akceptováno zvýšení pojistné částky, ale advokáti byli informováni o záměru pojišťovny, a to upozorněním na první stránce webu tak, aby si mohli případně závčas sjednat individuálně pojištění a pojišťovně Generali bylo sděleno, že ČAK pokládá míru navýšení za příliš vysokou s ohledem na škodní průběh. Do tohoto škodního průběhu jsou započítávány i nahlášené, avšak dlouhodobě nerealizované události. Proto nechť je akceptováno zvýšení pojistné částky na 3 000,- Kč spolu s navrhovanou spoluúčastí, a teprve pokud by pojišťovna neakceptovala a reálně pohrozila výpovědí smlouvy, nechť je navýšení akceptováno a advokáti ihned informováni postupem viz shora. Tento protinávrh však byl po hlasování představenstvem zamítnut a přijat byl návrh na zvýšení ročního pojistného na částku 3 200,- Kč se spoluúčastí pojištěného pro každou událost ve výši 10 % ze vzniklé škody, min. však 10 000,- Kč, max. 50 000,- Kč.

Po tomto hlasování a několika informacích v rámci posledního bodu **Různé** předseda představenstva poděkoval přítomným za účast a jednání v 17.50 hod. ukončil.

JUDr. Květa Slavíková

2) NĚKOLIK POZNÁMEK O DPH PO 1. 5. 2004

Dne 1. 5. 2004 nabyl účinnosti zákon č. 237/2004 Sb., který novelizoval kromě jiných právních předpisů i § 137 občanského soudního řádu (z. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Podle tohoto ustanovení **patří k nákladům řízení** (tzv. přísudku podle vyhlášky č. 484/2000 Sb., která stanoví paušální částky za jednotlivé typy řízení) „**rovněž částka odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát (...) povinen z odměny za zastupování a z náhrad odvést podle zvláštního právního předpisu**“ (minimálně zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, dále DPH).

Protože se množí dotazy na účtování DPH a ČAK zaznamenala informace o požadavcích úředníků finančních úřadů, aby advokáti odváděli DPH z „přísudků“ ihned po vyhlášení rozhodnutí, obrátila se Česká advokátní komora ústy svého předsedy na ministra financí ČR i prezidenta Komory daňových poradců s podnětem k vytvoření komise, v níž by zasedli pracovníci ministerstva, advokáti a daňoví poradci

a společně našli jednoznačná řešení. Než tento okamžik nastane, pokusím se formulovat pár bodů majících charakter spíše rad než čehokoli jiného:

- Advokát – plátce DPH (dále „advokát“) odvádí daň podle zákona o DPH, tedy podle daňového předpisu, nikoli podle o. s. ř., který daňovým předpisem není.
- Pokud advokát účtuje po 1. 5. 2004, k odměně je oprávněn účtovat DPH v sazbě 19 %, a to i za úkony provedené před tímto datem. Rozhodovací praxe soudů je zatím rozdílná, Česká advokátní komora se proto v září roku 2004 obrátila na předsedkyni Nejvyššího soudu ČR s prosbou o vydání sjednocovacího stanoviska.
- „Přísudek“ včetně DPH náleží klientovi, advokát je v tomto případě pouze platebním místem, neboť protistrana by splnila svou povinnost, i kdyby plnila přímo k rukám klienta, nikoli na účet advokátův.
- Podle § 21 odst. 4 zákona o DPH se u služeb považuje za zdanitelné plnění den jejího poskytnutí nebo den vy-

stavení daňového dokladu, podle toho, který okamžik nastal dříve. Právní služby advokáta právní moci rozhodnutí ovšem prakticky nikdy nekončí, naopak advokát v právní službě často pokračuje, např. výkonem rozhodnutí. Dnem zdanitelného plnění tedy bude konec poskytnuté právní služby, což je vhodné s klientem v mandátní či jiné smlouvě předem dohodnout. To neplatí u ustanovení soudem, kdy právní služba končí zrušením ustanovení nebo pravomocným skončením věci.

- Advokát obvykle v případech, v nichž lze očekávat přiznání nákladů řízení vyšších, než kolik činí smluvní či mimosmluvní odměna, uzavře s klientem smlouvu, podle níž v případě přisouzených a zaplacených nákladů řízení je smluvní odměnou právě odměna přisouzená. Dnem zdanitelného plnění pak je den připsání tohoto „přisudku“ na účet advokáta.
- Pokud advokát obdrží na svůj účet „přisudek“, odvede z něj DPH ve výši stanovené soudem. Pokud již před-

tím vyúčtoval smluvní odměnu klientovi a odvedl z ní DPH, vystaví dobropis.

- S ohledem na výše uvedené problémy a nejasnosti upozorňuji na to, že advokát či jeho klient se mohou rozhodnout, že u soudu DPH vůbec neuplatní. Pokud je klient plátcem DPH, bude toto rozhodnutí navíc logické, neboť pro takového klienta je DPH neutrální položka.
- Pokud je klient plátcem DPH a obdrží po dohodě s advokátem náklady od protistrany on sám, odvede z nich DPH.

Přes vše výše uvedené se domnívám, že novela § 137 o. s. ř. je vítězstvím advokacie, nikoli prohrou. A nadále platí výzva sekce pro advokátní tarif advokátům k zasílání zajímavých rozhodnutí týkajících se odměny advokáta či DPH.

JUDr. Daniela Kovářová
místopředsedkyně sekce pro advokátní tarif ČAK

3) PREZENTAČNÍ SEMINÁŘE V UNHOŠTI

V říjnu 2004 uspořádala Česká advokátní komora tři dvou denní prezentační semináře v kongresovém středisku Hotel Galerie v Unhošti. Všechny akce měly podobným způsobem složený, byť rozdílný program. První den začínal přednáškou z evropského práva, zaměřenou v jednom případě na změny v nabývání nemovitostí po 1. 5. 2004, ve druhém případě na evropskou akciovou společnost a ve třetím případě na řízení před Evropským soudním dvorem a právní zastoupení advokátem.

V druhé části odpoledne vystoupil předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek s informací o aktuálních krocích, které ČAK učinila v období od ledna 2004, s naznačením všech změn, úspěchů, snah i legislativních úprav. Tato část programu se obvykle protáhla do pozdních večerních hodin, neboť advokáti se zájmem reagovali na vystoupení pana předsedy, pokládali mu dotazy a vyjadřovali vlastní názory a stanoviska. Po večeři pak účastníci v neformální debatě pokračovali v otázkách a odpovědích, v námětech apod. Nejčastěji advokáty zajímala problematika zvýšení příspěvku na činnosti Komory, DPH, prohlašování podpisů za pravé, praní špinavých peněz a určování advokátů Komorou. Otevřený projev pana předsedy, jímž pojmenoval současné problémy, opakovaně sklídl potlesk v sále. Všichni zúčastnění se tak mohli přesvědčit, že vedení advokacie není v žádném

případě odtrženo od reálného života a od podmínek, v nichž každý advokát pracuje.

Druhý den následovala celodenní odborná přednáška z občanského soudního řízení v prvním případě, ve druhém případě z problematiky zástavních práv a ve třetím případě z aktuální judikatury z trestního práva hmotného a procesního. Každá z odborných přednášek vyvolala živou diskusi a přednášející byli i v průběhu přestávek zahrnuti dotazy a polemikami.

Advokáti projeví o všechny tři semináře značný zájem, na první termín byl dokonce téměř dvojnásobný převis zájemců nad možnostmi a kapacitou hotelu, takže program tohoto semináře bude opakován v lednu 2005. Prvního semináře se zúčastnilo 110 advokátů, druhého 94 advokáti a třetího 79 advokátů. Mnozí advokáti se dokonce zúčastnili všech tří akcí.

Tyto prezentační a vzdělávací akce vyvolaly velký zájem advokátů, jejichž stanovisko k budoucímu povinnému vzdělávání je v současné době kladné a naopak se s velkými očekáváními obracejí na Českou advokátní komoru a předpokládají, že tato bude zajišťovat kvalitní vzdělávání na úrovni akcí právě proběhlých.

JUDr. Daniela Kovářová

4) PRO KONCIPIENTY – ROZŠÍŘENÍ INFORMACÍ NA INTERNETOVÝCH STRÁNKÁCH ČAK

Konečně je to tady! Po měsících zkušebního provozu od 1. ledna 2005 naleznou advokátní koncipienti veškeré informace, které budou potřebovat po celou dobu koncipientské praxe, na internetových stránkách České advokátní komory na adrese www.cak.cz v části nazvané **Pro koncipienty**. Nyní už žádné osobní dopisy, pozvánky, a (doufejme) desítky telefonátů s dotazy na semináře a školení. Na internetu teď najdete informace o zápisu do seznamu koncipientů, jmenné seznamy se zařazením do skupin, rozpisy jednotlivých seminářů, vstupní i závěrečné školení včetně přihlášek ke stažení i informace o zkouškách.

Ještě to vše není bez chyb a dětských nemocí. Pokud máte pocit, že na stránkách určených pro vás vám něco chybí nebo je uvedeno chybně či nesrozumitelně, dejte nám vědět. Pravidelné sledování stránek doporučujeme všem také proto, že se na nich mohou objevovat změny termínů či názvů seminářů plánovaných dlouhé měsíce dopředu.

JUDr. Daniela Kovářová
Odbor výchovy a vzdělávání ČAK
e-mail: kovarova@cak.cz, tel. 221 729 045

5) I. KONFERENCE O DĚJINÁCH ADVOKACIE

Dne 11. listopadu 2004 proběhla za hojné účasti v zasedací místnosti ČAK ve 3. patře Kaňkova domu I. konference o dějinách advokacie.

Záměr uspořádat konferenci vzešel ze sekce pro historii advokacie, na pořádání se podílela též Právnická fakulta Západočeské univerzity v Plzni.

V úvodu jednání pozdravil přítomné předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek. Účastníci pak minutou ticha uctili památku zesnulého tajemníka ČAK JUDr. Jiřího Klouzy.

Pracovní část otevřel a celé jednání zasvěceně moderoval JUDr. PhDr. Stanislav Balík. Připomněl, že do konce osmdesátých let 20. století zůstávala historie advokacie záměrně stranou zájmu a že první práce z tohoto oboru publikovali nezávisle na sobě až Stanislav Balík v Praze a Jan Kober v Brně. Od r. 1996 se historie advokacie vyučuje v rámci volitelného předmětu na Právnické fakultě Západočeské univerzity, od r. 2004 též na Právnické fakultě Masarykovy

univerzity v Brně. Tématu je věnována i přednáška na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Balíkovou představou je umožnit setkávání zájemců o historii advokacie ze tří oblastí, a to z okruhu historiků – profesionálů, advokátů – zájemců a badatelů a konečně studentů – diplomantů a doktorandů. Všechny tyto skupiny byly na konferenci zastoupeny.

Po úvodní části následovaly referáty:

Petr Bělovský: Advokacie ve starověkém Římě; Marie Bláhová: „Advocatus“ v českých pramenech z přemyslovské doby; Stanislav Balík: Advokáti – poslanci Kroměřížského sněmu; Daniel Baloun: Plzeňská advokacie do r. 1918; Jiří Malíř: Účast moravských advokátů v politice v období do r. 1918; Andrea Pokludová: Angažovanost advokátů v komunální politice ve statutárním městě Opavě v druhé pol. 19. stol. a na počátku 20. stol.; Petr Jahelka: Advokacie v Jindřichově Hradci v letech 1868–1918; Tomáš Sekyrka: Leopold Katz a čeští umělci 20. století; Martin Rája: JUDr. Ctibor Helcelet – moravský advokát a politik 19. století; Olga Letáčková: Vývoj advokacie na Plzeňsku v letech 1918–1955; Jan Hrudka: Obraz advokáta v českém hraném filmu z let 1930–1948.

Přestávky mezi jednáním využil JUDr. Balík k prezentaci portrétů prezidentů Komory, které jsou dílem akademického malíře Radomila Klouzy a zdobí zasedací síň Komory v 1. patře.

Po obsáhlé diskusi bylo jednání konference uzavřeno s tím, že příští ročník by se měl uskutečnit 11. listopadu 2005. Konferenční sborník vydá za příspěví Právnické fakulty Západočeské univerzity nakladatelství LINDE Praha, a. s., v průběhu prvního čtvrtletí 2005.

V Bulletinu advokacie postupně otiskneme některé referáty z konference.

Václav Mandák

Na snímku předsedající JUDr. Stanislav Balík a přednášející prof. Marie Bláhová



VYKÁZÁNÍ PLNÉ MOCI UDĚLENÉ OBHÁJCI OBVINĚNÝM VE VAZBĚ

Ředitel vazební věznice v Olomouci zaslal předsedovi ČAK následující písemný dotaz ze dne 27. 4. 2004:

*Vážený pane předsedo,
dovoluji si Vás požádat o stanovisko k problematice styku obviněného s obhájcem v průběhu výkonu vazby. Tento styk upravují § 14 odst. 6 zákona č. 293/1993 Sb. o výkonu vazby a § 17 a § 47 Vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby.*

Obhájce při vstupu do objektu Vězeňské služby ČR musí písemně prokázat svoji účast ve věci obviněného nebo odsouzeného (viz ustanovení § 17 řádu výkonu vazby a § 151 odst. 4, věta druhá Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby ČR č. 23/1999 o vězeňské a justiční strážní). Tzn., že musí předložit buď rozhodnutí soudu o ustanovení obhájcem nebo plnou moc.

V praxi se ale v poslední době uplatňuje ze strany advokátů následující postup: Advokát se dostaví do vazební věznice, předloží nevyplněný tiskopis plné moci a žádá zaměstnance Vězeňské služby, aby zajistil teď hned podpis obviněného, protože si ho obviněný zvolil jako obhájce a chce s ním ihned mluvit. Tento postup odporuje výše uvedeným ustanovením řádu výkonu vazby a vnitřnímu předpisu Vězeňské služby ČR.

Obracím se na Vás touto cestou s žádostí o stanovisko k této problematice s cílem ujednání postupu obou stran při zajišťování práva obviněného na obhajobu.

Předseda ČAK odpověděl přípisem ze dne 18. 6. 2004 tohoto znění:

Obviněný, který je ve vazbě, musí mít obhájce, protože se jedná o případ tzv. nutné obhajoby podle § 36 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Jestliže obviněný v tomto případě obhájce nemá, určí se mu lhůta k jeho zvolení. Podle § 37 odst. 1 tr. řádu nevyužije-li obviněný práva zvolit si obhájce a nezvolí-li mu ho ani jeho zákonný zástupce, může mu ho zvolit jeho příbuzný v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, druh, jakož i zúčastněná osoba (dále jen „oprávněná osoba“). Je-li obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena, mohou tak učinit tyto osoby i proti jeho vůli. Pokud ve stanovené lhůtě nebude obhájce zvolen, bude obviněnému obhájce na dobu, po kterou trvají důvody nutné obhajoby, neprodleně soudem ustanoven (§ 38 odst. 1 tr. řádu).

Podle § 37 odst. 2 tr. řádu si obviněný může místo obhájce, který mu byl ustanoven nebo osobou k tomu oprávněnou zvolen, zvolit obhájce jiného.

Obviněný si může též zvolit dalšího obhájce vedle již dříve zvoleného obhájce, přičemž oba (nebo více obhájců) své zmocnění vykonávají společně (ustanovení § 37 odst. 2 tr. ř. se zde použije per analogiam).

Ve všech těchto popsanych případech musí obhájce při návštěvě obviněného ve vazbě skutečnost, že byl obviněným nebo osobou oprávněnou zvolen nebo že byl soudem jako obhájce ustanoven, orgánům Vězeňské služby prokázat. Ustanovení soudem prokáže kopii opatření soudu, kterým byl jako obhájce ustanoven. V případě, že byl jako obhájce zvolen oprávněnou osobou, musí předložit plnou moc takové oprávněné osoby. Na tuto plnou moc pak obviněný potvrdí, že tohoto zvoleného obhájce akceptuje (s výjimkou případu uvedeného v § 34 odst. 1 a § 37 poslední věta odst. 1 tr. řádu).

Pokud obhájce uvádí, že si jej obviněný zvolil jako obhájce, měl by tuto skutečnost prokázat, a to plnou mocí, kterou si jej obviněný jako obhájce zvolil.

Výjimečně může nastat také případ, kdy je advokát určen Českou advokátní komorou k zastupování osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve výkonu vazby (§ 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů). V těchto případech tuto skutečnost prokazuje advokát listinou o určení podle § 18 odst. 2 citovaného zákona vydanou Českou advokátní komorou.

Jak vyplývá z výše uvedených skutečností, nemělo by v praxi docházet k případům, kdy se do vazební věznice dostaví advokát, aniž by byl schopen výše popsaným způsobem prokázat oprávnění zastupovat obviněného.

*JUDr. Vladimír Jirousek
předseda ČAK*

Poznámka redakce: V případech, kdy skutečnost, že si obviněný, který je ve vazbě, volí obhájcem určitého advokáta, nelze osvědčit jinak, je možné podle okolností postupovat i tak, že si advokát vyžádá plnou moc od některé oprávněné osoby blízké (§ 37 odst. 1 tr. ř.) a dostaví se do věznice, kde obviněný buď tuto plnou moc podepsaným prohlášením akceptuje (lze zajisté i přímo na formuláři plné moci, udělené obhájci oprávněnou osobou blízkou) nebo přímo sám udělí plnou moc tomuto obhájci buď s použitím běžně užívaného formuláře nebo zvláště k tomu účelu sepsanou plnou mocí, nejspíše rukou advokáta, kterou vlastnoručně podepíše. Sporné otázky vztahující se k této problematice t. č. projednává ČAK s ředitelstvím Vězeňské služby ČR. O výsledku budeme informovat.

ADVOKÁTNÍ HONORÁŘ: STUDIUM LITERATURY, TELEFONNÍ KONZULTACE

Dotaz klientů: Požádali jsme o zastoupení advokátní kancelář ve věci zrušení spoluvlastnictví. V průběhu řízení jsme zjistili, že advokát vystupuje bez vlastní iniciativy a nezná judikaturu, o kterou soud opřel nám nepříznivé rozhodnutí. Poté, co jsme advokátovi vypověděli plnou moc, jsme obdrželi vyúčtování, v němž advokát účtoval za hodinu studia literatury 2 000 Kč a za tři pětiminutové telefonáty

ODPOVĚDI NA DOTAZY

s námi 1 000 Kč až 2 000 Kč. Z faktury není zřejmé, za jaké úkony kolik platíme. Je vyúčtování správné? Očekávali jsme, že erudovaný advokát bude obeznámen s problematikou, a nepočítali jsme s tím, že budeme platit jeho dodatečné vzdělání – studium judikatury.

Odpověď: K vašemu dotazu nebyly přiloženy žádné doklady, tedy ani vyúčtování či faktura, proto není možno reagovat konkrétně na jednotlivé advokátem fakturované položky. Obecně lze říci, že pokud advokát s klientem sjedná smluvní odměnu, pak není vyloučeno i účtování vyšších částek za krátké telefonické konzultace, v každém případě však i smluvní odměna musí odpovídat čl. 10 odst. 2 Pravidel profesní etiky, tzn. musí být přiměřená a nesmí být ve zřejmém nepoměru k hodnotě a složitosti věci. Způsob výpočtu smluvní odměny i její předpokládaná výše bývá obvykle předmětem úvodní porady advokáta s klientem. Pokud ovšem nebyla mezi vámi a onou advokátní kanceláří uzavřena dohoda o smluvní odměně, musí advokátní kancelář postupovat podle mimosmluvní části advokátního tarifu (vyhl. č. 177/1990 Sb. v platném znění). V takovém případě může účtovat pouze přesně stanovené částky (ve vašem případě by se patrně odvíjely od hodnoty spoluvlastnictví a vašeho spoluvlastnického podílu podle § 8 odst. 5 advokátního tarifu) a pouze za úkony, které jsou taxativně vyjmenovány v § 11 této vyhlášky. Krátké telefonické konzultace ani studium judikatury by ovšem takovým úkonem nebyly.

Pokud jste tedy při udělování plné moci advokátovi nebo v průběhu zastupování neuzavřeli dohodu o smluvní odměně, doporučujeme vám, abyste vyúčtovanou částku neplatili a advokáta vyzvali k tomu, aby vám vyúčtoval odměnu podle advokátního tarifu s odvoláním na jednotlivá ustanovení vyhlášky. Upozorňujeme vás ovšem na to, že i mimo-

smluvní odměna za jeden úkon by se mohla v závislosti na ceně věci a vašeho spoluvlastnického podílu pohybovat v řádu tisícikorun. Do budoucna doporučujeme tyto záležitosti, především konkrétní výši odměny za každý úkon, popř. specifikaci toho, co bude advokát jako úkon považovat, předem s advokátem ujasnit. Pokud jde o váš dotaz ke studiu judikatury, obecně lze říci, že v současné době při obrovském množství právních předpisů a jejich novel i erudovaný advokát ve složitějším případě běžně studuje dostupnou literaturu i judikaturu. Nebylo by vyloučeno, aby si advokát s klientem ve složitější věci výslovně dohodl odměnu za studium literatury, v běžných věcech však není etické tyto aktivity jako úkon účtovat. Nebyla-li dohodnuta smluvní odměna, mohl by advokát za podmínek stanovených v § 12 odst. 1 advokátního tarifu, tzn. u úkonů mimořádně obtížných, zejména je-li k nim třeba použití cizího práva nebo cizího jazyka, nebo u úkonů právní služby časově náročných, zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek.

Poznámka: Tento dotaz je příkladem minimálně špatné komunikace advokáta s klientem. Vzhledem k tomu, že není ojedinělý a v konečném důsledku může vést až k podání stížnosti na jednání advokáta či podání žaloby, doporučujeme advokátům při přebírání zastoupení věnovat zvýšenou pozornost seznámení klienta s finančními podmínkami právního zastoupení, tak jak o tom hovoří čl. 10 odst. 1 Pravidel profesní etiky, dle něhož je advokát povinen při sjednávání odměny poskytnout klientovi **pravdivé informace o očekávaném rozsahu svých úkonů** a na jeho žádost i úplné vysvětlení o výši mimosmluvní odměny v dané věci.

*JUDr. Daniela Kovářová
místopředsedkyně sekce pro advokátní tarif ČAK*

POLEMIKA

VIDÍM TO TROCHU JINAK!

... 10 mil. Kč úvěr u HVB, 100 mil. Kč závazek Komory na následujících 20 let, vybavení kanceláří úředníků Komory za téměř 4 mil. Kč (např. jedno křeslo za 23 130,-Kč), koberec za téměř 1 mil. Kč, 9,2 mil. Kč za luxusní rekonstrukci cizí nemovitosti – to je výsledek téměř ročního hospodaření „nového“ vedení Komory. Malicherné částky, o nichž není nutné se zmiňovat, soudě alespoň z článku mého kolegy JUDr. Jirouska.

Rétorika je mocná čarodějka a zejména téma o komáru a velbloudovi patří mezi její oblíbené kousky. V případě zvýšení příspěvku na činnost Komory, který se dotýká bezmála 7 763 advokátů, bych očekával méně rétoriky, méně po-

vrchnosti a více seriózních informací a věcných argumentů. Budiž ke cti mého kolegy, že se ve svém příspěvku vyjádřil alespoň k některým mým připomínkám proti zvýšení příspěvku. Obsah těchto připomínek budete marně hledat v zápisu z jednání představenstva. Nejsou zde, stejně jako např. mé námítky ke způsobu financování školení pro asi 300 advokátů v Unhošti, na které Komora přispívala ze svého rozpočtu částkou cca 3 500,- Kč na jednoho účastníka. Že by předvolební „agitka“? Určitě ne!

Co mi v příspěvku schází, je rozbor dosavadního hospodaření představenstva, zpráva o krocích, které měly zabránit krajnímu řešení finanční situace Komory, tj. zvýšení přís-

POLEMIKA

pěvků, objektivní informace o 110 mil. Kč určených k vybavení tzv. „administrativního a školicího střediska“ v pronajatých prostorách paláce Dunaj v Praze, informace o uzavřené úvěrové smlouvě s HVB na 10 mil. Kč, o prodeji nemovitosti v Josefově Dole a Brně a použití takto získaných prostředků. Schází mi vysvětlení, proč byla uzavřena smlouva o dodávce nábytku se společností NOBL bez předchozího schválení představenstvem a stejně tak smlouvy o provedení stavebních prací a dodávkách s předmětem plnění téměř 9 mil. Kč.

Autor se nezmiňuje, z jakého důvodu bylo nutné zavázat Komoru ke stomilionové investici pouhý rok před konáním Sněmu, když povinné vzdělávání advokátů dosud není uzákoněné, natož ohrožené, neboť v současné době působí na trhu desítky vzdělávacích agentur nabízející stále stejné odborníky a Komora zcela jistě nebude jediným poskytovatelem vzdělávání advokátů. Jinými slovy: z jakého důvodu vstupuje Komora předčasně do podnikatelského rizika, jestliže případné dotování vzdělávacích programů pořádaných Komorou je předem vyloučené, neboť by znamenalo porušení našich zákonů (nekalosoutěžní jednání) i předpisů Evropské unie.

100 mil. Kč je vysoká částka. Ubezpečuji i mimopražské kolegy, že za tuto částku (i s postupným splácením) je možné v Praze pořídit velmi reprezentativní dům s vlastním pozemkem a „dobrymi parkovacími možnostmi“. Dům, jimž by se zhodnotil majetek Komory, posílila prestiž Komory a z něhož by měly prospěch i budoucí generace advokátů. Tak koneckonců dnes vnímáme Kaňkův palác – jako symbol počátku české advokacie, jako odkaz doby.

Co zbude po tzv. „administrativním a školicím středisku ČAK“ za dvacet let? Komora opustí pronajaté prostory a z investice 100 mil. jí nezbude zhola nic. Vskutku hezký odkaz budoucím generacím advokátů! Jistě se ptáte, proč jsem proti pronájmu části paláce Dunaj včas nevystoupil. Inu proto, že představenstvo nerozhodovalo na řádném, ale mimořádném jednání, a to v červenci, v době mé dovolené. Příslušná nájemní smlouva byla podepsána hned po schválení představenstvem. Pro jistotu.

Ale pojďme dál. Kolegové „zakladatelé“ Komory vědí, že od vzniku Komory, i v době nejvyšší inflace v České republice, dokázalo vedení Komory uhájit vyrovnaný rozpočet a ještě vytvořit finanční rezervy, které ke konci roku 2003 činily téměř 14 mil. Kč. Zůstává otázkou, proč tato částka nyní zajišťuje půjčku od HVB ve výši 10 mil. Kč. Z jakého důvodu je snižován kredit Komory a zda tímto relevantním důvodem je investice do cizího majetku.

„Můžeme sice polemizovat tu o personálním zeštíhlení, tu o optimalizaci organizace práce atd., ale ubezpečuji Vás, že získané částky úspor jsou v podobných případech zanedbatelné a ve vztahu k podstatě věci nic neřeší,“ tvrdí můj vážený kolega, aniž by si uvědomil, že tím popírá základní principy krizového managementu. Právě v lidských zdrojích jsou největší rezervy k zvyšování výkonnosti a optimalizaci ekonomického prostředí. Proto měla být reorganizace Komory spojená s redukcí pracovníků na některých odborech a jejich převedení

na úseky, kde je počet zaměstnanců poddimenzovaný nebo které měly být nově ustaveny. Hlavní těžiště mělo spočívat v profesionálním manažerském vedení Komory, přesném vymezení a kontrole jednotlivých složek a činnosti aparátu.

Jaký je skutečný stav? Neracionální stěhování kanceláří, nákladné zařizování nových kanceláří a zvyšování nákladů na pronájem dalších prostor. Proč? Odpověď též hledám.

„Komora dělá právě tolik, na co ji těch 6 000 korun stačí“, praví se dále v příspěvku mého kolegy. Nesouhlasím.

Při svém nástupu do vedení Komory jsem tvrdil, že Komora se musí vyléčit ze „syndromu 97“. Domnívám se totiž, že právě obava ze zrušení Komory státem zahнала Komoru do defenzivy a řada advokátů tak začala oprávněně přemýšlet o jejím dalším významu. Připomínal jsem, že Komora musí obhájit své místo „na Slunci“ nikoliv před vládnoucí garniturou, ale především před svými vlastními příslušníky, ukázat, že je skutečně stavovskou organizací, která hájí i existenční zájmy stavu.

Snažil jsem se jít příkladem. Proto jsem inicioval vznik meziřesortní komise pro posouzení právní úpravy trestního stíhání advokátů a provádění úkonů trestního řízení u advokátů a na advokátech. Výstupem jsou návrhy novel zákona o advokacii, trestního řádu, zákona o policii a dalších předpisů, které by měly v budoucnu zamezit účelovému trestnímu stíhání advokátů a posílit princip nedotknutelnosti důvěrných informací získaných advokátem při výkonu advokacie. Náklady Komory: 0 Kč.

Předložil jsem představenstvu věcný návrh novely zákona o advokacii, který by upravil výkon advokacie ve společnosti s ručením omezeným, resp. v komanditní společnosti, čímž by se omezil princip neomezené hmotné odpovědnosti advokátů a umožnila větší konkurenceschopnost našich advokátů se zahraničními advokáty.

Bezplatná právní pomoc. Od poloviny minulého roku vedu jednání s neziskovými organizacemi o společném postupu při řešení tohoto problému. Stávající stav na jedné straně zbytečně zatěžuje aparát Komory a Komorou určené advokáty, na straně druhé se ve většině případů nedostává bezplatná právní pomoc těm, kteří ji skutečně potřebují. Legislativní úprava je nezbytná, Komora však potřebuje společenství. Samozřejmě jednání probíhají i o přechodném řešení. Náklady Komory: 0 Kč. O přínosu pro advokacii nechť si učiní úsudek každý sám.

Další příklad. V květnu jsem nabízel panu předsedovi možnost finančně výhodného spojení knihovny ČAK s knihovnou Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Tím by se uvolnilo celé patro Kaňkova paláce, snížily by se náklady na některé tituly a rozšířily služby pro advokáty, neboť knihovna fakulty je běžně otevřená do 18.00 hodin každý pracovní den. Knihovni služby by byly advokátům poskytovány ve stávajících prostorách určených pro zaměstnance fakulty, s veškerým komfortem univerzitní knihovny (širší výběr titulů včetně starší literatury a všechny elektronické systémy čs. právních informací). V případě ukončení spolupráce by každá ze stran obdržela nazpět svůj původní knihovní fond, společný fond by se rozdělil

lil podle předem dohodnutého klíče. Byl jsem tuto spolupráci předjednal s tajemníkem fakulty a stačilo pouze formální pověření a společenské setkání se statutárním zástupcem Komory, k žádnému takovému aktu ze strany Komory nedošlo. Přitom úspory pro Komoru by byly nepochybně velké.

Mohu nabídnout další příklad.

Většina z vás si jistě všimla nového uspořádání webových stránek ČAK, nové grafické úpravy, obsahové náplně, průběžného doplňování a aktualizace informací. Grafická úprava i obsahové uspořádání jsou výsledkem společné práce s RNDr. Svobodou a nadšenci z řad mladých kolegů. Náklady Komory: 0 Kč.

Obsahová náplň a průběžná aktualizace webu jsou výsledkem práce vedoucích odborů Komory, kterým jsem vysvětlil svou vizi webových stránek a požádal je o spolupráci. Několik pracovních jednání pak stačilo k tomu, aby se od základů změnil přístup zaměstnanců k tomuto prostředku komunikace, aby sami přicházeli s novými nápady na zlepšení obsahových stránek webu a zpracovávali nová témata, která by advokátům mohla prospět v jejich činnosti. To vše v rámci své každodenní činnosti. Zdůrazňuji, že během těchto setkání jsem poznal, že většina zaměstnanců Komory jsou zkušení odborníci, loajální k advokacii. Za jejich pomoc všem děkuji.

Dalším příkladem může být Bulletin advokacie.

V polovině roku představenstvo polemizovalo o tom, zda vydávání tohoto časopisu zredukovat na poloviční počet čísel. Sedli jsme si s JUDr. Mandákem a shodli se na tom, že redukce počtu čísel je krajní řešení a nejdříve zkusíme hledat úspory ve výrobě a zvýšení příjmů z inzerce. A skutečně jsme odhalili možnosti úspor u stávající výroby o přibližně 40 000,- Kč na jedno číslo, tedy ročně asi o 400 000,- Kč. S tímto výsledkem jsme se nespokojili a šli jsme ještě dál, oslovili jsme tiskárny a distributory s nabídkou na výrobu tohoto časopisu a zjistili jsme, že pouhou „standardizací“ formátu časopisu lze uspořit významnou část dosavadních nákladů, neboť bude zcela využít tiskařský arch. Samozřejmě pracujeme i na změně grafiky a obsahové náplně Bulletinu tak, aby přibýlo článků s advokátskou tematikou, odborné články by měly být více praktické a jen výjimečně teoretické, plánujeme aktuální rozhovory, zařazení nové rubriky „Pohled z druhé strany“, v níž by známé celebrity psaly o svém „pohledu“ na advokáty a advokacii, rádi bychom přebírali více článků ze zahraničních advokátních a právnických časopisů, zpovídali poslance a senátory k některým návrhům zákonů apod. To vše bez jakýchkoliv požadavků na vyšší rozpočet Komory, naopak s prognózou postupného snižování nákladů (všechny tyto změny by měly mimo jiné vést ke zvýšení zájmu o inzertní plochu časopisu).

Možnosti úspor jsou však i v jiných oblastech.

Od června bojuje na představenstvu JUDr. Kyjovský o změnu makléřské firmy zajišťující styk s pojišťovnou

GENERALI. V případě, že by jeho návrh byl přijat, představoval by příjem pro Komoru 2 mil. Kč. Zajímavý návrh je spojen se změnou průkazů advokátů, který by mimo jiné umožňoval např. přístup k bankovním účtům nebo možnost různých bonusových výhod na principu kreditních karet. Úspora pro Komoru: veškeré náklady spojené s vydáním nových průkazů by nesl výrobce „kreditní karty“, to vše při zachování stávající grafické podoby, tj. bez komerčních potisků. Výhody pro advokáty: možnost využití jako bankovní karty, případně bonusové karty.

Ale pojďme dál. Zpracovávání právních rozborů, zjišťování zahraničních právních úprav v EU, společné pořádání akcí Komory se Západočeskou univerzitou, vydávání některých knižních titulů, příprava vzdělávacích materiálů, to vše je obdivuhodným výsledkem činnosti kolegy JUDr. Kindla pro Komoru. Dovolím si tvrdit, že pomoc JUDr. Kindla při navazování vztahů Komory s poslanci, senátory a dalšími reprezentanty státní moci je pro legislativu Komory klíčová.

Velkým zdrojem příjmů zahraničních advokátních komor je mimo jiné rozvinutá spolupráce s poskytovateli služeb využívaných advokáty. Advokáti jsou všude vnímáni jako významná potenciální klientela, zejména pro banky, pojišťovny a investiční společnosti. Chválím iniciativu pana předsedy na tomto poli. Proč však jednal pouze s HVB a Českou spořitelnou, proč nebyly osloveny další banky působící na našem trhu s nabídkou vzájemné spolupráce, proč nebyly osloveny pojišťovny či investiční společnosti? Nejsou snad advokátní úschovy dostatečným motivem pro každou banku ke spolupráci s Komorou? Příkladem by mohla být Francie. Díky advokátním úschovám se francouzská advokátní komora stala tak bohatá, že v době, kdy státní pokladna rozprodávala budovy v těsné blízkosti Justičního paláce v centru Paříže, jednu z těchto budov zakoupila právě advokátní komora. Příkladem může být i Rakousko, kde tradičním a nikoliv „nahodilým“ partnerem rakouské komory je Erste Bank, podílející se na nákladech např. sněmu či různých společenských akcí.

Co říci závěrem. Respektuji výsledky voleb, respektuji vítězství konzervativního proudu v české advokacii. Stejná úcta mě zavazuje i k rozhodnutí Sněmu, který zamítl zvýšení příspěvku na činnost ČAK. V úvodu svého článku jsem popsal okolnosti, které nastaly v uplynulém roce. Podle mého názoru bylo v této situaci zvýšení příspěvků na činnost Komory jedinou šancí, jak vyvést Komoru z neutěšené finanční situace a jak odvrátit její další ekonomický propad. Po prodeji nemovitostí v Josefově Dole a Brně už zbyl jen Kaňkův palác...

JUDr. Roman Jelínek, Ph.D.

Autor – advokát v Praze – je člen představenstva České advokátní komory

JINAK HLASUJE, JINAK VIDÍ

Návrh zvýšení příspěvku na činnost ČAK jsem před všemi členy představenstva odůvodňoval zhruba 1,5 hodiny. Poté ke mně přistoupil JUDr. Jelínek a s úsměvem mi sděloval: „Přesvědčil jsi mě!“. Následovalo hlasování – představenstvo včetně hlasu JUDr. Jelínka jednomyslně návrh schválilo (viz zápis z 27. schůze). Byl jsem představenstvem (tedy i JUDr. Jelínkem a na rozdíl od něj), povolán, abych odůvodnění návrhu v intencích svého přednesu zpracoval do úvodu Bulletinu advokacie.

Když jsem přečetl první řádky článku „Vidím to trochu jinak!“, chtělo se mi celou věc odbyt konstatováním, že jde o předvolební demagogický pamflet. Jenže – situace je poněkud složitější. Všichni víme, že zvýšení příspěvku není právě populárním opatřením. Ukázka, že zvýšení je vlastně zbytečné, neboť slouží pouze k marnotratnému rozhazování, k pořízování luxusu pro zbytečné úředníky či k pochybným investicím, je před blížícím se sněmem (a o to prostě jde!) elegantním, byť zákeřným populistickým krokem někoho, kdo je přesvědčen o své vyvolenosti, což mu jiní nespravedlivě upírají. Ani v takovém případě se však nesmí lhát (o faktech) a krást (zásluhy). O tom, že útok JUDr. Jelínka je nesourodou snůškou lži, polopravd či zavádějících a zmanipulovaných informací, bych mohl popsat stoh papíru. Pokusím se však být relativně stručný, ale jasný a konkrétní. Už tak mi je trapné, že po roční činorodé a jsem přesvědčen i úspěšné práci představenstva a mj. vzápětí poté, co jsem byl s výjimkou jednoho neplatného hlasu (?) opětovně zvolen předsedou ČAK, musím přistoupit na hru „veřejného praní prádla“.

- Omračující informace o „110 mil. Kč určených k vybavení administrativního a školicího střediska“, resp. o „stamilionové investici rok před sněmem“, je nehoráznou manipulací. Částka, která samozřejmě není „investicí před sněmem“, je dvacetinásobkem (!) ročního nájemného 4,2 mil. Kč a fixní roční částky za veškeré služby – 800 000,-Kč, to vše za 1 200 m² na Národní třídě – v bezprostředním sousedství Kaňkova paláce (17 kanceláří, 2 přednáškové sály, 2 zasedací místnosti pro KR a KK, obslužné místnosti, archivy – cca 10 EUR za nájem a služby/1 m²/měsíc při běžné minimální ceně nájmu v Praze a bez služeb – 16 EUR/m²). JUDr. Jelínek navíc „opomněl“ sdělit, že zaniká nájem na Senovážném nám., a to nájem prostor o výměře 300 m² za 15 EUR/m²/měsíc, tj. stávající závazek ČAK v rozsahu 20 let a za nevhodných a pouhých 300 m² – 35 mil. Kč! Snad každý advokát chápe, že ve vztahu k rozpočtu (zásadně ročnímu) lze kalkulovat s toliko ročním nájemným. Navíc zaměňování institutu nájmu a investice u advokáta...
- Nájem nebyl sjednán na 20 let, ale na 30 let (mj. s právním odpisem skutečných investic). JUDr. Jelínek spolu s ostatními členy představenstva odsouhlasil projekt nájmu nových vhodných prostor, byť mj. spolu s předsedou upřednostňoval nájem objektu ve Vysočanech

(viz zápis z 8. 6. 2004). Nájem ve Vysočanech odmítla KR, která právě s ohledem na předpokládané vzdělávání prosazovala Palác Dunaj, navíc absolutně odmítla zakoupení nemovitostí (viz zápisy z 22. a 23. schůze).

- Zmocnění k uzavření nájemní smlouvy (Palác Dunaj) bylo 9 hlasy všech přítomných členů představenstva a za souhlasu předsedů kontrolní rady a kárné komise schváleno dne 27. 7. 2004. Každý advokát byl prostřednictvím zveřejněných zápisů informován o probíhajících jednáních i zcela konkrétních náležitostech smlouvy (zápisy z 21. – 23. schůze). Je pravda, že JUDr. Jelínek byl dne 27. 7. 2004 nepřítomen. Je možné, že byl na dovolené. Nebylo to však nic zvláštního: na schůzích představenstva chyběl 9. 2., 5. 4., 16. 4., 7. a 8. 5., 27. 7. a 13. 9. 2004. Navíc nepředpokládám, že by dne 27. 7. 2004 na schůzi představenstva za předpokladu své přítomnosti vládl 10 hlasy. Podstatné však je to konstatování, že při následných kontrolách zápisů nevznikl JUDr. Jelínek k předmětnému nájmu jedinou námitkou.
- JUDr. Jelínkovi schází vysvětlení, proč byla uzavřena smlouva o dodávce nábytku se společností NOBL. Stačí odkázat na zápis z 25. schůze (14. 9. 2004). V tříkolovém výběrovém řízení (komise ČAK: JUDr. Brož, Mgr. Střížová, JUDr. Jirousek – za kontrolní radu pak JUDr. Suk a JUDr. Hrudka) byla z 8 účastníků vybrána architektonická společnost Ing. arch. Daňkové, mj. z důvodu současného zajištění cenově nejvýhodnějšího sériově vyráběného nábytku. Výsledek řízení schválilo představenstvo za účasti JUDr. Jelínka „bez připomínek“.
- Je klasickým „politickým“ kouskem použít pro obecnou ilustraci formulaci typu „např. jedno křeslo za 23 130,- Kč“. Dotyčný Vám však již nesdělil, že tyto jsou pouze pro vedoucí odborů (5) a byla na ně, jako na všechnen nábytek (!) vyřízena (předseda, ředitelka) sleva ve výši 30 %! Po odpočtu slevy by však už údaj nebyl náležitě úderný. Z pohledu názvu této repliky je však opět důležité to konstatování, že zcela konkrétní ceny nábytku (včetně speciálně sedacího) stejně jako ceny koberců atd. schválilo představenstvo i hlasem JUDr. Jelínka bez připomínek – 12. 10. 2004 (viz zápis z 26. schůze).
- Úvěrová smlouva (10 mil. Kč, HVB) je pro ČAK vrcholně výhodná a mj. zajišťuje nedotčenost finančních rezerv. Každému zájemci z řad advokátů podám potřebné informace (jinak viz zápis z 9. 11. 2004 – pouze v tomto případě nebyl JUDr. Jelínek pro, ale ani proti, zdržel se...).
- Prodej nemovitostí – „Josefov Důl“ a „Jakubská“ v Brně (vesměs nevyhovující objekty ve špatném stavu a před generální rekonstrukcí). Prodej Josefova Dolu za 1 450 000,- Kč byl schválen usnesením představen-

stva dne 8. 6. 2004 při poměru hlasů 7 – 0 – 0 (JUDr. Jelínek pro). Projekt „Brno“ byl zahájen na 16. schůzi představenstva, k realizaci projektu nevzněl JUDr. Jelínek nikdy žádnou připomínku.

- Banky – proč „jenom“ sponzorství HVB a ČS? Protože kromě mě a vedení Komory nikdo nic víc ani na úrovni prvotního kontaktu nezajišťoval. Tj. ani JUDr. Jelínek. Navíc, pokud ho to uklidní, v současné době jedním s Komerční bankou – a hledáme prostor spolupráce. Ono všude platí – „něco za něco“...
- Neuvěřitelnou neinformovanost prokázal člen představenstva JUDr. Jelínek v rámci „námitek ke způsobu financování školení pro 300 advokátů v Unhošti“. Nejenže projekt prezentačních školení pro zájemce ze všech regionů (!) byl přijat – opět bez připomínek mj. JUDr. Jelínka – již dne 13. 1. 2004), ale (a zejména) údaj o doplatku 3 500 Kč na jednoho advokáta je bohapustá lež. Doplatek činil 287,39 Kč (!) při sponzorské účasti HVB 180 tis. Kč (proč ale zmiňovat takovou drobnost, že...?). Zmínka o předvolební agitce je směšná..., zasvěcení (včetně JUDr. Jelínka) ví proč...
- 90 % práce na úseku legislativy odvedl legislativní odbor Komory. Absolvoval jsem řadu jednání s ministry, poslanci, senátory apod. JUDr. Jelínka jsem nikdy nezaregistroval. Pokud pak ten mluví o problematice bezplatné právní pomoci nebo o novele zákona o advokacii (konkrétně institutu s. r. o.), tak asi právě proto, že u jednání nebyl, neví příliš o čem mluví. Připisovat si zásluhy právě na tomto poli, tj. na úkor jiných, je krajně neseřízní.
- Úsměvná je poznámka o knihovně. Nikdy jsem totiž daný nápad JUDr. Jelínka nezavrhl. Ale nemohu vše dělat sám a osobně a navíc vše najednou. Kromě toho je třeba vždy k „a“ říci i „b“, např. co s knihovnou na ČAK při mj. velmi nákladně pořízeném zázemí (např. poloautomatické regály). Když chce jít JUDr. Jelínek příkladem, ať koncipuje konkrétní projekt (rozsah, forma účasti, personální otázky – a ... náklady...), ať vede konkrétní jednání a s konkrétními výstupy předstoupí před představenstvo. To se mu, bohužel, obecně nedaří.
- Ani se mi příliš nechce hodnotit „přehledku úspěchů“ aktivit JUDr. Jelínka: webové stránky, Bulletin advokacie, jednání s neziskovými organizacemi, tiskárnami apod., vše údajně při nákladech Komory: 0. Gró této práce však zastávají mandataři (JUDr. Mandák, RNDr. Svoboda) a zaměstnanci (PhDr. Chaloupková, pí Martinková). Pokud JUDr. Jelínek zmiňuje RNDr. Svobodu, pak ho touto cestou informuji, že jmenovaný

pracuje pro ČAK za odměnu 22 tis. Kč. měsíčně. Další mzdové a mandátní náklady představují částku cca 90 tis. Kč měsíčně. Při logických relacích JUDr. Jelínka to pro Komoru znamená zátěž 26 milionů Kč za 20 let! Nevědomost, naivita nebo zlovolná informace. Ctěný člen advokátního stavu nechť si vybere.

Ale dost už. Stačilo. Právě mj. seriál školení v Unhošti sloužil k tomu, aby se advokáti, kteří mají zájem, dozvěděli o chodu Komory, aktivitách volených orgánů, plánech a projektech představenstva apod., co nejvíce. Po vždy cca tříhodinovém přednesu a následné diskusi jsme se shodli na jednom: mnohá nedorozumění plynou z nedostatku informací. Nedovolte, aby někdo případné neinformovanosti zneužil či zneužíval. S JUDr. Jelínkem souhlasím pouze v jednom. Ano, jsem v jistém smyslu představitelem konzervativního proudu. Jsem totiž zastáncem konzervativních hodnot, na nichž advokacie stavěla, a dle mého, nadále stavět má. Tím spíše se však musíme snažit povýšit náš stav na úroveň vyspělých advokacií (profesionalizace vedení agend, odpovědnost za odbornou úroveň stavu atd.). Jestli Vás někdo přesvědčí, že to lze za „náklady Komory: 0“, bude to špatné pro advokacii i pro Vás osobně (protože to není pravda). Volit někoho, kdo „jinak hlasuje“ a poté „jinak vidí“ je nebezpečné.

*JUDr. Vladimír Jirousek
předseda České advokátní komory*

*Za představenstvo ČAK spolupodepsali:
JUDr. Michal Račok, místopředseda
JUDr. Jan Brož, místopředseda
JUDr. Martin Vychopeň, místopředseda*

Oba články, tj. „Vidím to trochu jinak!“ a „Jinak hlasuje, jinak vidí“ byly před zařazením do Bulletinu advokacie předmětem projednání na schůzi představenstva ČAK konané dne 14. prosince 2004. Všichni přítomní členové představenstva, a to výše uvedení místopředsedové, dále JUDr. Poledník, JUDr. Karas, JUDr. Mrázek, JUDr. Kyjovský a JUDr. Papež, se jednomyslně postavili za stanovisko předsedy ČAK a článku JUDr. Jelínka označili za nepravdivý, zavádějící a účelově „sebechvalný“, kterým byl ze strany JUDr. Jelínka zjevně zahájen předvolební boj. Z tohoto důvodu též představenstvo rozhodlo, že články prezentující kandidáty či potenciální kandidáty do funkcí ČAK budou publikovány ve zvláštním čísle Bulletinu advokacie v září 2005, tj. asi šest týdnů před sněmem. Rozhodnutí se ještě nedotklo zmíněného článku JUDr. Jelínka, aby nedošlo k podezření z cenzury.

Z K Á R N Ě P R A X E

Jde o závažné porušení povinnosti advokáta, jestliže k zajištění své pohledávky vůči klientovi prodá bez vědomí klienta jeho věc a prodejní cenu drží na svém účtu s úmyslem započíst ji proti své tvrzené palmární pohledávce.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 27. 5. 2003 v kárné věci K 71/02, že kárně obviněný JUDr. J. Č. je vinen,

že jako právní zástupce na základě plné moci dnes již zemřelého L. P., zastupoval tohoto klienta v rehabilitačním a restitučním řízení, jehož předmětem bylo kromě jiného vydání nemovitého majetku – zemědělských pozemků v KU T. a KU K. okres M. Poté, když byly Pozemkovým úřadem v M. klientovi předmětné pozemky vydány, aby si zajistil svoji pohledávku vůči klientovi, prodal proti vůli a bez vědomí tohoto klienta část těchto pozemků kupní smlouvou ze dne 14. července 2000 manželům K. za částku 100 tis. Kč, kterou bez právního důvodu drží jako depozitum na svém účtu (ve výši 95 tis. Kč, když z původního depozita 100 tis. Kč uhradil daň z převodu nemovitosti), s úmyslem započíst proti této částce svoji tvrzenou palmární pohledávku ve výši 93 028,- Kč. O této skutečnosti informoval příslušný dědičný soud, tj. OS v M. teprve dne 3. 7. 2002 poté, když byl vyzván, aby se vyjádřil ke stížnosti závětní dědičky paní B. B.,

tedy nechránil a neprosazoval oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny, a dále při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě,

čímž porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění a článek 9 odst. 1 Pravidel profesionální etiky advokátů.

Za to mu kárný senát uložil kárné opatření podle § 32 odst. 3 písm. c) zák. č. 85/1996 Sb. pokutu ve výši 15 000,- Kč. Zároveň uložil kárně obviněnému nahradit náklady kárného řízení částkou 3 000,- Kč.

Z o d ů v o d n ě n í :

Na kárně obviněného byla podána předsedou kontrolní rady České advokátní komory kárná žaloba pro skutek, obsažený ve výroku tohoto rozhodnutí. Kárně obviněný se ke kárnému provinění vyjádřil dne 4. října 2002. Při jednání kárného senátu dne 3. 4. 2003 doplnil kárný žalobce kárnou žalobu tak, že se kárně obviněný měl dopustit kromě porušení ust. § 16 odst. 1 a 2 ZA i porušení ust. § 17 ZA, a to ve spojení nejen s uváděným čl. 9 odst. 1 Pravidel, ale i ve spojení s jejich čl. 4 odst. 1 a čl. 9 odst. 2.

Kárný senát provedl dokazování listinnými důkazy, obsaženými ve stížnostním spisu, zejména konstatoval přípis kárně obviněného z 2. 5. 2003 právnímu zástupci stěžovatelky a přípis právního zástupce stěžovatelky z 23. 4. 2003.

Za situace, kdy se kárně obviněný ke svému provinění doznal, považuje kárný senát za stěžejní jeho projevenou lítost, a to v té formě, že zajistil uvolnění finančních prostředků z depozita ve prospěch stěžovatelky, uhradil jejímu advokátovi náklady vzniklé s ochranou jejích zájmů a neúčtoval právní služby svému klientovi dříve poskytnuté, jak plyne ze shora uvedených listinných důkazů.

Přestože z povahy skutku, který byl předmětem kárného stíhání, je zřejmá jeho závažnost, při úvaze o výši uloženého trestu kárný senát zásadním způsobem zohlednil doznání kárně obviněného a jeho projevenou lítost podloženou skutky, kterými výrazným způsobem zmírnil negativní dopad do zájmové sféry svého klienta.

Za přiměřené kárné opatření považuje kárný senát pokutu ve výši 15 000,- Kč.

Toto rozhodnutí bylo z podnětu odvolání kárného žalobce přezkoumáno odvolacím kárným senátem ČAK.

Kárný žalobce ve svém odvolání napadl pouze výrok o uložení kárného opatření s tím, že dle něho je výše ulo-

žené pokuty vzhledem k povaze skutku a okolnostem, za nichž byl skutek spáchán, naprosto nepřiměřeně nízká, s tím, že zjištěné skutečnosti značným způsobem zvyšují nečestnost a nesvědomitost jednání kárně obviněného. Navrhl, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc vrácena kárnému senátu k novému řízení a rozhodnutí.

Odvolací kárný senát přezkoumal řízení, které odvolacímu kárnému řízení předcházelo a dospěl k závěru, že kárné řízení před kárným senátem se konalo bez procesních závad. Odvolací kárný senát má za to, že skutkový stav věci byl náležitě zjištěn s tím, že byla dovozena i správná právní kvalifikace skutku, taktéž se zabýval obsahem vyjádření kárně obviněného, který se k podanému odvolání kárného žalobce vyjádřil podáním dne 30. 6. 2002. V tomto vyjádření se zejména dovolává té skutečnosti, že odvolání do napadeného rozhodnutí nepodával, když považoval právní kvalifikaci za přílehavou s tím, že mu byla uložena i přiměřená pokuta za jeho jednání. Dále pak se dovolává té skutečnosti, že se vzdal nároku na odměnu za klientem, stěžovatelce pak uhradil 7% úrok z deponované částky a uhradil náklady právního zastoupení stěžovatelce. Má za to, že kárný senát správně hodnotil jeho dosavadní bezúhonnost, jeho osobní poměry jsou takové, že je nemajetný, manželka je na mateřské dovolené, je otcem tříletého syna a v nejbližších dnech očekává narození dalšího dítěte.

Odvolací kárný senát dospěl k závěru, že kárný senát postupoval správně, a to z hlediska zjištění skutkového stavu a též z hlediska posouzení právní kvalifikace. Pokud pak jde o volbu kárného opatření s tím, že byla kárně obviněnému uložena pokuta ve výši 15 000,- Kč, považuje je odvolací kárný senát za správné. Kárný senát zohlednil tu skutečnost, že kárně obviněný se k jednání, které mu bylo kladeno

Z KÁRNÉ PRAXE

za vinu, doznal, dále že odstranil vzniklý následek, nad svým jednáním projevil lítost, uhradil náklady právního zastoupení stěžovatelky a neúčtoval právní služby klientovi dříve poskytnuté. Tyto významné polehčující okolnosti je třeba hodnotit tak, aby se projevíly při úvaze o druhu kárného opatření a v případě uložení pokuty pak v její výši. Je faktem, že jednání kárně obviněného snížilo čest a vážnost advokacie, nicméně volba kárného opatření, vzhledem ke zjištěnému postoji kárně obviněného, byla správná a nelze dovodit, že by uložená pokuta byla nepřiměřeně nízká, také s přihlédnutím

k osobním poměrům kárně obviněného, který uvedl, že sám je nemajetný, otcem tříletého dítěte s tím, že očekává narození dalšího dítěte.

Z uvedených důvodů odvolací kárný senát podle § 32 písm. c) advokátního kárného řádu odvolání kárného žalobce zamítl a napadené kárné rozhodnutí potvrdil.

*Připravil JUDr. Jan Syka
vedoucí odboru předsedy kárné komise ČAK.*

VÍTE, ŽE...

- jeden z hlavních propagátorů myšlenky evropské integrace a předseda Evropského parlamentu v letech 1958–1960 byl advokát? Robert Schuman (1886–1963) zahájil advokátní praxi v r. 1912 v Metách. U tamější komory byl zapsán až do své smrti, ač např. v letech 1947–1948 byl francouzským premiérem.
- mezi politiky, kterým se podařilo emigrovat po 25. únoru 1948, byl i poválečný lidovecký ministr zdravotnictví a prvorepublikový advokát Adolf Procházka? Podrobnosti si lze přečíst v knize Zory Dvořákové Politikové na útěku. Osudy změněné 25. únorem 1948 (Praha 2004). V exilu Procházka působil v Radě svobodného Československa a v Křesťansko-demokratické unii střední Evropy. Manželka JUDr. Procházky JUDr. Helena Procházková-Koželuňová byla od r. 1951 spolupracovnicí rozhlasové stanice Svobodná Evropa.
- v červnu 2004 obhájil Daniel Baloun na PF ZČU rigorózní práci na téma Advokacie Plzeňského regionu do roku 1918? Citovaná rigorózní práce je rozšířenou diplomovou prací věnovanou období let 1868–1918. Daniel Baloun tak jako první zpracoval regionální dějiny advokacie také

pro středověké období. Práce je k dispozici v knihovně PF ZČU.

- nejlepšími právními zástupci u Soudního dvora Evropských společenství jsou prý britští barristeri a solicitoři? Tento názor vyslovil při slavnostním obědě na francouzském velvyslanectví před svojí přednáškou ve Francouzském institutu dne 11. října 2004 generální advokát u Soudního dvora Evropských společenství Philippe Léger. Britové podle něj oplývají lepším vyjednávacím talentem než Francouzi.
- Kafkův „Proces“ je inspirován soudním řízením, které se do dějin zapsalo jako tzv. Švihova aféra? Rozbor románu a zajímavé podrobnosti o osudech žamberského soudce a předsedy klubu českých národně sociálních poslanců na říšské radě ve Vídni přináší kniha Bohumila Nesla a Jiřího Pernese Kafkův proces a Švihova aféra (Brno 2000). Před soudem – jak známo – Švihou zastupoval Václav Bouček, odpovědného redaktora Národních listů dr. Serváce Hellera obhajoval před porotou Alois Rašín.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík



KOLOKVIUM „CIVILNÍ KODEX A EVROPA: VLIVY A MODERNOST“ – ŠTRASBURK

Kolokvium, konané ve dnech 21. – 22. 10. 2004, uspořádala Rada Evropy ve spolupráci s Kasačním soudem Francie a Francouzským ministerstvem spravedlnosti a s podporou francouzské soudcovské národní školy.

Pořádání kolokvií evropského práva je již tradiční částí právních aktivit Rady Evropy po dlouhá desetiletí. Toto kolokvium však mělo ještě účel další – vzpomenout dvoustého výročí vzniku prvního z řady moderních evropských civilních kodexů, tzv. Napoleona kodexu (Code d'Napoleon). Je samozřejmé, že pro Francii a její právní řád má tento civilní kodex mimořádný význam historický, ale vlastně i praktický právní – s různými změnami a doplňky kupodivu platí dodnes a přes všechny tendence znovu a znovu vyhodnocovat jeho aktuálnost v moderní Evropě (zejména v konfrontaci s pokračujícím rozvojem evropského práva a nutností harmonizovat s ním domácí právní úpravy) nezdá se, že by se kdokoli připravoval na jeho úplnou změnu a náhradu zákoníkem či dílčími zákony jinými.

Zkoumat, zda je vůbec užitečné, perspektivní a aktuální pokračovat v kodifikacích civilního práva v Evropě není ojedinělé – i v České republice se svého času, v r. 1994 v Kroměříži, konalo jedno ze zmíněných kolokvií Rady Evropy, které pro účely České republiky, ale i pro právní plánování evropské, ve dvanácti zásadních přednáškách zkoumalo, jakým směrem se má ubírat Česká republika. Tehdy se kolokvium dobralo ke stejnému výsledku, jako to štrasburské – totiž že pro právní jistotu a přehlednost právních systémů je stále ještě výhodnější uchovávat, doplňovat a aktualizovat úpravy „kodexové“, než se ubírat cestou mnoha dílčích předpisů (byť snadněji harmonizovatelných a měnitelných).

Samo kolokvium bylo místem setkání mnoha významných evropských právníků: právních teoretiků, soudců, notářů, advokátů, bývalých i současných ministrů spravedlnosti. Namátkou uvádím p. Dominika Perbena, ministra spravedlnosti Francie; pí Brigittu Zypries, ministryni spravedlnosti Německa; lorda Woolfa, ministra spravedlnosti Anglie a Walesu; p. Vjačeslava Lebedova, prezidenta Nejvyššího soudu Ruské federace; p. Daniela Lipšice, ministra spravedlnosti Slovenska a další. Vystoupila i řada soudců Evropského soudu lidských práv, kromě jeho viceprezidenta p. Jeana-Paula Costy, také pí Thomassen, nizozemské soudkyně stejného soudu, nebo soudce belgického či rumunského, stejně i senátor a prezident Parlamentní delegace Francie v EU p. Hubert Haenel, nebo p. Michel Hunault, zástupce Parlamentního shromáždění Rady Evropy.

Otázky, do jaké míry se v historii projevil (a projevuje i dnes) vliv francouzského civilního kodexu v Evropě, se ře-

šily v několika speciálních odborných workshopech a ateliérech, které byly vždy uvozeny společným zasedáním k vůdčímu tématu. Byly to

- vliv francouzského civilního kodexu na jiné legislativy
- civilní kodex (francouzský) a mezinárodní instrumenty (zejména vliv judikatury Evropského soudu lidských práv na základní principy tohoto kodexu)
- kodifikační techniky v civilní legislativě a
- budoucnost civilního kodexu v Evropě.

Významnou součástí diskusí tvořila také konfrontace francouzského civilního zákoníku s rozvojem práva evropského – není nepochybně vždy jednoduchá, ale přesto se pokračování v rozvoji historické úpravy jeví možné a praktické.

Snad díky různorodé skladbě profesní i národnosti, nebo díky vysoké úrovni přednášejících i diskutujících, byla diskuse v jednotlivých workshopech velmi zajímavá. Je patrně velmi málo skutečných znalců právního vývoje v Evropě v posledních 200 letech, kteří by znali všechny detaily vývoje v jednotlivých státech. Velmi zajímavý byl příspěvek ruského profesora Alexandra Makovského, když vysvětlil zajímavé a někdy velmi nepřímé cesty, kterými se postupně a opakovaně vliv francouzského práva projevoval nejen v legislativě před rokem 1917, ale i mnohem později. A to přesto, že určující byly v některých údobích takové politické cíle a principy, které byly francouzskému civilnímu kodexu cizí. Velmi podrobný popis vývoje civilního práva v Maďarsku byl naopak francouzskou úpravou ovlivněn málo – samostatná úprava civilního práva, kterou po r. 1848 vytvořili moderní legislativci a která francouzskou úpravou ovlivněna byla, téměř do života nevstoupila. Ta, která byla oktrojována z Vídně později, byla již výhradně svoji filozofií úpravou rakousko/německou. Přesto se postupně, právě pro její cizorodost vzhledem k historickým tradicím Maďarska, do ní inkorporovaly principy pro tehdejší Maďarsko specifické.

Za Českou republiku velmi dobře vystoupil s vysvětlením situace v českých zemích v historii i době současné JUDr. Vít Šorm, zástupce ČR před Evropským soudem lidských práv.

Předpokládám, že mnoho základních přednášek a prezentací, v nichž byl skutečný přínos pro znalosti účastníků, ale i mnoho inspirujících prvků, bude později k dispozici na internetových stránkách Rady Evropy. Samo kolokvium a jeho program lze nalézt na www.coe.int/civillaw, resp. na www.coe.int/droitcivil.

JUDr. Jana Wurstová
vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK

NĚMECKO

Uvádíme dvě zajímavosti převzaté z časopisu „BRAK Mitteilungen“, vydávaného Spolkovou advokátní komorou Německa a z časopisu „Neue Juristische Wochenschrift“.

I. MOŽNOSTI UKONČENÍ MANDÁTU MEZI KLIENTEM A ADVOKÁTEM

Podle rozsudku Německého Spolkového soudního dvora ze dne 4. 7. 2002, sp. zn. IXZR 153/d **k otázce zákonnosti vzdání se mandátu ze strany advokáta, jestliže klient nepřistoupí na dohodu o honoráři.**

Možnost ukončení vztahu mezi advokátem a jeho klientem je zásadně oboustranná. Ukončí-li ale advokát klientský vztah v situaci pro klienta nevhodné, aniž by k tomu měl závažný důvod, vzniká klientovi právo na náhradu škody. Totéž platí, jestliže vztah ukončí klient, vina je ale na advokátovi (§ 627, odst. 2, lit 2 BGB – občanského zákoníku). Nevhodná situace nastane zejména tehdy, jestliže změna advokáta byla spojena pro klienta s nepřiměřenými obtížemi. Závažný důvod k ukončení mandátu vzniká tehdy, když je důvěra mezi advokátem a klientem tak silně narušena, že se od obou stran nedá očekávat, že by v mandátním vztahu pokračovaly. Německé soudy již opakovaně rozhodly, že advokát má závažný důvod a proto právo ke vzdání se mandátu, jestliže byl klientem záměrně chybně informován o skutečnostech důležitých pro jeho případ, dále když klient od advokáta vyžaduje protizákonný postup, při nezaplacení advokátních odměn i přes upozornění advokátem, že se v případě nezaplacení mandátu vzdá, a též při trvání klienta na postupech, které jsou evidentně beznadějně.

V kauze, při které advokát klientce vyhrožoval, že v případě, kdy nepřistoupí na dohodu o honoráři se mandátu vzdá, rozhodl Vrchní zemský soud v Koblenzi, že dohoda je v rozporu s dobrými mravy dle § 138 odst. 1 BGB – občanského zákoníku a proto neúčinná. Soud své rozhodnutí odůvodnil tím, že advokát využil tíšňovou situaci klientky, pro kterou by změna advokáta v konkrétní situaci byla velice komplikovaná. Spolkový soudní dvůr tento rozsudek zrušil s připomínkou, že předchozí instance neprověřila, zda objem práce advokáta opravňoval k jím navrhované dohodě o honoráři. Jestliže je tedy dohoda o honoráři vzhledem k obtížnosti případu přiměřená, je i ukončení mandátu ze strany advokáta v případě, že klient na dohodu nepřistoupí, zákonné a neodůvodňuje ručení advokáta.

II. ZVEŘEJŇOVÁNÍ ROČNÍHO OBRATU ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE NENÍ PROTIZÁKONNOU REKLAMOU

Oproti názoru Zemského soudu v Norimberku/Furthu rozhodl norimberský Vrchní zemský soud, že **nejde o proti-**

zákonnou reklamu, když advokátní kancelář uveřejní svůj roční obrat. Soud rozhodl, že ustanovení v § 6 odst. 3 BORA (německé stavovské předpisy), které z protizákonnosti vychází, je protiústavní. Ustanovení dle názoru soudu nezákonně omezuje svobodu výkonu povolání. Není jasné, proč by pouhý údaj ročního obratu ovlivňoval zájmy veřejnosti dožadující se právní pomoci. I vysoký obrat advokátní kanceláře sám o sobě neumožňuje vyvození konkrétních závěrů ohledně kvality advokátních služeb kanceláře. Dále soud zastává názor, že ustanovení porušuje zásadu rovnosti, poněvadž se ve stavovských předpisech daňových poradců a auditorů podobné ustanovení nenachází. Konečně soud argumentuje, že § 325 HGB (obchodního zákoníku) od advokátních kanceláří ve formě kapitálových společností přímo vyžaduje, aby za účelem zveřejňování rejstříkovému soudu předložily roční obrat a další informace. Není tedy odůvodnitelné, aby advokátům bylo toto právo upřeno. Spolková advokátní komora nevyužila v daném případě možnost odvolání k Spolkovému soudnímu dvoru, ale má v úmyslu ustanovení o zákazu zveřejnění ročního obratu advokáta vyjmout ze stavovských předpisů.

Připravila Ass. jur. Eva Trmalová, ČAK

NĚMECKÉ ADVOKÁTKY

Podíl advokátek v Německu od sedmdesátých let minulého století se v poměru k celkovému počtu advokátů soustavně zvyšuje. V roce 1970 jich bylo jen 1 035, což představovalo pouhých 4,52 %. Dnes už tvoří více než čtvrtinu (27,07 %), tzn. že *každý čtvrtý advokát v Německu je ženského rodu – v roce 2002 jich bylo téměř třicet dva tisíce.* Tyto údaje uvádí BRAK-Magazin vydávaný Spolkovou advokátní komorou. Dodává však, že mnoho advokátek působí vzhledem ke svému mateřství jen polodenně. V Německu existují dva druhy mladých advokátek. Jedna polovina si chce advokátní profesi „trochu okusit“, zbývajících 50 % má však zcela konkrétní kariérní představy. Oproti mužům mají ženy v advokacii některé nevýhody. Samotná možnost, že mladá advokátka by se mohla stát matkou, vyvolává pochybnosti o jejím působení v advokátní kanceláři, i když to oficiálně přirozeně nikdo nepřizná. Znevýhodněny jsou advokátky i v době raného mateřství. Pokud se rozhodnou prvá léta nepracovat, musí tak jako tak přispívat částečně na advokátní sociální pojištění.

Pochybnosti o odborných kvalitách mladých právniček nevznikají. Ve veřejných službách ve většině spolkových zemí je toho času zaměstnáno více než 50 % žen ve funkci soudkyně nebo státní zástupkyně. Důvod je jednoduchý: je-

ZE ZAHRANIČÍ

jich studijní výsledky jsou lepší než výsledky mužských kolegů.

Advokátky zvláště vynikají v oblasti rodinného práva, zatímco v kancelářích, které se věnují obchodnímu právu, jsou vnímány stále ještě skepticky. Přestože mnohé pracují jen na částečný úvazek, musí v pracovní době podat mnohem větší výkon.

Advokátky mají zastánce ve Svazu německých právníků, jehož činnost byla obnovena angažovanými kolegyněmi v roce 1948 v Dortmundu. V roce 2002 měl tento svaz téměř tři tisíce členek. Byly mezi nimi senátorky, soudkyně a velký počet žen působících na vedoucích místech v hospodářství, justici, správě a v oblasti vědy. Členkou je i ministryně spravedlnosti Brigita Zypries.

Zajímavá je úvaha o volbě advokátek německými klienty. Pohlaví advokáta zde hraje stále větší úlohu. *Ženy platí jako více flexibilní, organizačně na výši a s empatickými schopnostmi.* Zejména v rodinněprávních věcech posuzuje

mnoho klientů advokátky jako schopnější při prosazování jejich zájmů, než jsou jejich mužští kolegové. Zájem o ženy – advokátky v rodinných věcech má i své zvláštní důvody. Citujeme: „Klient ví, že manželku bude zastupovat advokátka a ví také, že věc bude soudit soudkyně – žena. A tak se prostě obává, že advokát mezi tolika ženami nebude úspěšný.“

Soustavně se zvyšuje též počet advokátek s titulem „Fachanwalt“ (odborný advokát). Opět se to projevuje především v oblasti rodinného práva, mezi kolegy s licenci odborného advokáta zde působí více než polovina žen. Nikoliv malý počet odborných advokátek však působí i v oblasti práva daňového a správního. Zanedbatelný není ani počet advokátek – trestních obhájkyní a odborných advokátek v právu pracovním a sociálním.

Informace končí optimistickou prognózou: Německé advokátky mají mnoho potenciálních možností. (BRAK-Magazin č. 6/2002).

JUDr. Václav Mandák

Z ČASOPISECKÉ LITERATURY

AD NOTAM

Číslo 5/2004

Krček, J.: „Družstevní byt“ v řízení o dědictví a odúmrť
Bílek, P.: Nová právní úprava úschovy peněz
Hájková, H.: Nabývání nemovitostí cizinci po vstupu do Evropské unie

DHK

Číslo 20/2004

Kuneš, Zdeněk: Uplatňování DPH u převodu nemovitostí po 1. 5. 2004
Čadová, Andrea: Boj české legislativy proti tzv. spammingu

Číslo 21/2004

Ondruš, Radek: Nový správní řád – a co dál?

EMP

Číslo 6/2004

Tůma, P.: Kolektivní správa autorských práv v podmínkách jednotného trhu ES
Doležal, V. – Chobola, T.: Ctí české zástavní právo zásadu smluvní svobody? Srovnávací pohled na postavení zástavního věřitele (dokončení z EMP č. 5/2004)

JURISPRUDENCE

Číslo 4/2004

Lála, M.: Dokazování u dožádaného soudu
Zapletalová, P.: K otázce možnosti postoupení smlouvy o smlouvě budoucí
Zapletal, P.: Doručování právníkům osobám

JUSTIČNÍ PRAXE

Číslo 6/2003

Záruba, J.: O účasti státního zastupitelství v civilním řízení zahájeném jeho návrhem podle § 90 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb.
Příloha: Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku, Důvodová zpráva k návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

KRIMINALISTICKÝ SBORNÍK

Číslo 4/2004

Zimmel, Vladimír – Macháně, Jaroslav: Finanční policie na startu

Z ČASOPISECKÉ LITERATURY

KRIMINALISTIKA

Číslo 3/2004

Protivinský, M., Kratochvíl, V.: Jsou dohody v trestním řízení přípustné a nutné?
Straus, J.: Psychologie výslechu (recenze)

OBCHODNÍ PRÁVO

Číslo 10/2004

Z rozhodovací praxe: I. Smlouva o úvěru
II. Závazkové vztahy – působnost obchodního zákoníku
Dotazy: Rozdělení obchodního podílu rozhodnutím jediného společníka
Mimořádná příloha: Třetí část návrhu obchodního zákona

PRÁVNÍ ROZHLEDY

Číslo 21/2004

Vopálka, V.: Nový správní řád – rozsah působnosti a vztahy k jiným právním předpisům
Vašíček, M., Dvořáček, D.: Vznik věcného břemene ponecháním si části vlastnického práva

PRÁVNÍ ZPRAVODAJ

Číslo 11/2004

Jindřich, M.: Nová právní úprava institutu správce dědictví v českém právním řádu
Dědič, J.: Několik povzdechů nad poslední novelou obchodního zákoníku
Šámal, P.: Nad tzv. euronovelou TrZ provedenou zákonem č. 537/2004 Sb.

PRÁVNÍK

Číslo 10/2004

Balaš, V.: Některé vybrané otázky interpretace v právu WTO
Píkna, B.: Institut posílené spolupráce v evropském právu

Číslo 11/2004

Handlar, Jiří: Právní odpovědnost – netradiční zamyšlení nad tradičním pojmem
Hůlka, Štěpán: Právo na život v mezinárodním a evropském právu

PRÁVO A PODNIKÁNÍ

Číslo 10/2004

Černý, Michal: Nová právní úprava proti nevyžádaným elektronickým (spamovým) zprávám
Vantuch, Pavel: Předcházení praní peněz a povinnost ohlašovat podezřelé obchody

SOUDCE

Číslo 10/2004

Jirsa, Jaromír: Několik úvah o holandské justici, a nejen o ní
Bobek, Michal: Řízení o předběžné otázce
Vůjtěch, Jan: Co víme o současném českém soudci a jeho práci? Informace o výběru, přípravě, kariéře a dalších personálních záležitostech týkajících se soudců ve vybraných evropských státech

SOUDNÍ INŽENÝRSTVÍ

Číslo 4/2004

Žádník, Z.: Oceňování movitého majetku v souvislosti s nepeněžitým vkladem společníka do základního kapitálu společnosti
Zuzaňáková, P.: Ocenění hodnoty nepeněžitého vkladu

SOUDNÍ ROZHLEDY

Číslo 10/2004

Dědič, J. – Čech, P.: Nový pohled na kolizní normy a reflexe kolizně relevantní judikatury Evropského soudního dvora v českém právu společnosti
Derka, L.: Poznámka k § 114b o. s. ř.
Ústavní soud ČR: Ke změně právní kvalifikace v dovolacím řízení
Ústavní soud ČR: K právu na zákonného soudce

TRESTNĚPRÁVNÍ REVUE

Číslo 10/2004

Repík, B.: Ochrana lidské důstojnosti v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva (se zvláštním zřetelem k ochraně před policejním násilím)
Kmec, J.: K právu obviněného na výslech v řízení o vazbě
Polák, P.: K příslušnosti rozhodování o trvání vazby dle § 71 odst. 5, 7 TrŘ nadřízeným soudem v řízení o návrhu na delegaci dle § 25 TrŘ

TRESTNÍ PRÁVO

Číslo 11/2004

Mitlöchner, Miroslav: K pojmu prostituce v připravovaném trestním zákoně
Kmec, Jiří: Právo obviněného na výslech svědka a ochrana oběti-svědka před sekundární viktimizací v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva
Vantuch, Pavel: Protokoly v řízení před soudem

Připravila *JUDr. Květa Slavíková*
Česká advokátní komora

Už druhý měsíc zaměřená média všeho druhu téma odposlechů v souvislosti s „kauzou Kořistka“. Týká se samozřejmě především policejních orgánů, státního zastupitelství, soudů, ale v neposlední řadě i advokacie. V době uzávěrky tohoto čísla Bulletinu advokacie bylo připravováno Stanovisko ČAK ke kauze odposlechů, jež by se problematice věnovalo z ryze právního hlediska (seznámíme Vás s ním v příštím čísle v plném znění). Tentokrát jen jeden z nejzajímavějších názorů kolegy z řad advokacie a několik dalších příspěvků, které nás zaujaly.

V deníku **PRÁVO** byl 20. 10. otištěn příspěvek JUDr. Tomáše Sokola – **Sokol: Topolánek se nemůže bránit**, v němž zkoumá, zda jsou v českém právním řádu mechanismy, kterými se lze bránit proti postupu státních orgánů v případě odposlechů.

Advokát Sokol tvrdí, že v této oblasti existuje v Česku legislativní vakuum. Podle Sokola každý, kdo je odposloucháván či policie jinak zasahuje do jeho soukromí, by měl být po určité lhůtě o tomto postupu informován. Nyní se to dozví jen člověk, který je obviněn, a to jen v případě, že jsou odposlechy důležitým důkazem proti němu... „Článek 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod přitom každému zaručuje účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem,“ dodává Tomáš Sokol.

Časopis **PODNIKATELSKÉ LOBBY** zveřejnil 19. listopadu článek pod titulkem **Nový rozhodce**, kde říká, že se rozšířil okruh rozhodců Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře a Agrární komoře. Rozšířil ho Ladislav Vostárek z AK Vostárek&Partner. Na listině rozhodčího soudu při Hospodářské komoře je na 170 rozhodců. „Rozhodčí soud může pomoci vyhnout se vleklému řešení soudního sporu,“ uvedl L. Vostárek. Řízení je pouze jednoinstanční, proto zpravidla výrazně kratší a také méně formální. L. Vostárek vystudoval Právnickou fakultu UK v Praze, v současné době zasedá v kontrolní radě České advokátní komory a zastává post viceprezidenta Unie středního stavu. **Gratulujeme!**

V deníku **PRÁVO** 15. listopadu advokátka Klára Veselá-Samková popsala zkušenosti svých klientů s domáháním se náhrady škody za nepřiměřeně dlouhé projednávání u soudu. Článek se jmenuje **Bič na úřady: Štrasburk!**

Chybí nám zákon, podle kterého se lze domáhat náhrady škod způsobených laxní byrokracií, píše a pokračuje: „Když vám úřady házou klacky pod nohy, obraťte se na soudy. Jenže ty jsou zoufale pomalé, na spis nesáhnou třeba i několik let. Tomu více či méně už čelila většina firem. Jak se bránit? Někdy jediné žalobou k soudu pro lidská práva ve Štrasburku. V Česku totiž neexistuje zákon, podle kterého se lze domáhat náhrady škody za nepřiměřeně dlouhé projednávání u soudu, na obchodním rejstříku nebo dalších úřadech. Kdo chce vybojovat alespoň nějakou satisfakci, musí se poprat se státem ve Štrasburku. Není třeba vyčerpat všechny odvolací a soudní procedury, kterou jsou u nás možné. Ani ve Štrasburku však neroz-

hodují do pár měsíců a náklady na řízení jdou do desítek tisíců.“

Autorka dále popisuje konkrétní případ nefunkčnosti Obchodního rejstříku a Vrchního soudu, který rozhodl až za 2,5 roku. Městskému soudu však trvalo další 3 roky doručit nové usnesení. Evidentně tu vznikla škoda nečinností soudů, došlo k zmaření obchodních příležitostí, nezanedbatelné částky byly vynaloženy na právní pomoc atd. Lze vůbec takovou škodu vymáhat, ptá se autorka.

„... Jediným způsobem, jak se domoci náhrady škody za příliš dlouhé řízení, je proto pouze a jen soud pro lidská práva ve Štrasburku... Řízení ve Štrasburku je však nákladné. Stížnost a další zastupování před Evropským soudem hradí primárně klient, a to podle domluvy s českým advokátem, který jej zastupuje. Dle náročnosti případu můžeme uvažovat odměnu advokáta ve výši 50-100 000 korun. V případě úspěchu by teoreticky měly být tyto náklady řízení poškozenému plně uhrazeny na základě rozhodnutí ES. Podle současné praxe jsou však přiznávány náklady ve výši okolo 1 500 eur, tedy necelých 50 000 korun. Dalším faktorem projednávaných kauz je čas. Ačkoliv Evropský soud pro lidská práva sám pranýřuje národní soudy jednotlivých států Rady Evropy, i jemu samotnému trvá projednávání stížnosti, která není takzvaně zjevně neodůvodněná, zhruba tři roky,“ konstatuje autorka článku.

Soudy dluží advokátům velké částky, tak se jmenovala reportáž **TV NOVA**, která byla odvysílána 18. listopadu v Televizních novinách.

„Na naši televizi se v poslední době obrátilo několik advokátů, které spojuje stejný problém,“ říká se v reportáži. Soudy jim dluží velké částky za služby, které odvedli jako obhájci přidělení státem. Soudy se ovšem brání, že to v mnoha případech není jejich vina. „Soudy nám platí s velkým zpožděním a dostávají nás tak do problémů,“ stěžují si někteří advokáti ex offio. Např. Jaroslav Koutský, advokát – „Před dvěma měsíci dluh vůči mé advokátní kanceláři činil asi půl milionu. V současné době je to asi částka osmdesát šest tisíc.“ Miloš Holas, advokát – „Faktura byla vystavena na konci roku 2002 a dodneška nemám ani usnesení o přiznání.“ Klára Slámová – „Naše kancelář má s tím velké problémy.“

Některé soudy přiznávají, že stížnosti advokátů, kteří jsou obžalovanému soudem přidělení, mohou být oprávněné. Např. Bohumila Huňáčková z Okresního soudu v Mostě – „Nemohu říci, že nedlužíme, v průběhu roku k nějakému nezaplacení došlo. Libor Vávra, předseda Obvodního soudu pro Prahu 1 – „Největší počet těchto případů vzniká tím, že se neadaž usnesení o té odměně obhájce doručit jeho klientovi.“

Odsouzený totiž musí s odměnou přiděleného advokáta souhlasit. Ve finále totiž stát bude peníze vymáhat po něm. Ministerstvo spravedlnosti ale upozorňuje, že advokát může chtít po soudu část peněz předem. Advokát ex offio má právo žádat soud o zálohu na provedené úkony. Pokud jsou advokáti ex offio nespokojeni s tím, jak jim soudy platí, mohou podat stížnost na ministerstvo spravedlnosti. Za posledních šest let to ale nikdo z nich neudělal...

–icha–

SLAVNOSTNÍ PŘEDÁNÍ MEDAILÍ ANTONÍNA RANDY ZA ROK 2004

Tradice udělování medailí Antonína Randy vznikla především díky JUDr. Vladislavu Brožovi (1918–2001), který vykonával dlouhá léta vedle funkce předsedy Pražského sdružení Jednoty českých právníků i funkci člena Prezidia, tajemníka Grémia a předsedy stavovské komise, zabezpečující organizační záležitosti spojené s udělováním medaile.

Za třináct let udílení medailí (1992–2004) byla udělena stříbrná medaile celkem 48 významným představitelům právní teorie a praxe, politického a společenského života i významným představitelům Jednoty českých právníků, z toho čtyřem zahraničním osobnostem z Francie, Německa, Slovenska, Švýcarska. Bronzová medaile byla v uvedeném období udělena 63 předním právníkům vykonávajícím významnou právní praxi nebo za jejich významnou spolupráci v Jednotě.

Slavnostní předání medailí Antonína Randy za rok 2004 se již tradičně konalo v závěru měsíce října, v návaznosti na státní svátek 28. října, konkrétně v úterý 26. října. Díky nabídce generálního ředitele Národního muzea PhDr. Michala Lukeše se tato společenská akce poprvé uskutečnila v Pantheonu Národního muzea. Všichni účastníci shromáždění jistě ocenili, že jeho slavnostní rámec byl ještě zdůrazněn nádhernou výzdobou sálu, tvořenou mimo jiné díly našich významných sochařů a malířů, např. J. V. Myslbeka, J. Mařatky, J. Štursy, Františka Ženiška, Václava Brožíka, Vojtěcha Hynaise a dalších.

Slavnostní shromáždění zahájil předseda Jednoty českých právníků JUDr. Otakar Motejl a jeho účastníky uvítal také generální ředitel Národního muzea PhDr. Michal Lukeš. Slavnostní projevy přednesli JUDr. Cyril Svoboda, ministr zahraničních věcí České republiky a prof. Jan S. Kruliš-Randa.

Randovu medaili šesti vybraným právníkům předal JUDr. Otakar Motejl. **Stříbrnou medaili** z jeho rukou převzal **prof. Roger Errera**, působící v nejvyšším orgánu správního soudnictví ve Francii – Státní radě, člen Nejvyšší soudcovské rady, výrazně se orientující na ústavní principy ochrany lidských práv a soudcovské nezávislosti. Medaile mu byla udělena jako ocenění jeho zásluh na rozvoji demokracie v České republice a budování demokratického právního státu. Prof. R. Errera v letech 1968–1969 aktivně, ve spolupráci s domácím disentem, podporoval demokratická úsilí v tehdejší Československu, po roce 1990 byl a je iniciátorem a přímým účastníkem odborných seminářů určených české právníce veřejnosti. Stříbrná medaile byla dále udělena **prof. JUDr. Václavu Pavlíčkovi, CSc.**, významnému představiteli právní teorie a praxe, za jeho zásluhy na rozvoji právní vědy i jako představiteli politického, veřejného a společenského života, který se zasloužil o vytváření demokratického právního státu. Prof. Pavlíček je především uznávaným odborníkem v oboru ústavního práva. Od roku 1994 působí jako vedoucí katedry ústavního práva

Právnické fakulty Karlovy univerzity, významné je i jeho veřejné působení, kde prosazuje pojetí oboru ústavního práva v návaznosti na předválečný vývoj i s ohledem na jevy vyvolané vznikem samostatné České republiky a procesem evropské integrace.

Bronzové medaile převzali z rukou JUDr. Otakara Motejla **doc. JUDr. Ing. Antonín Brzobohatý, CSc., JUDr. Aleš Klempa a JUDr. Božena Šrámková**, jako ocenění jejich dlouholeté spolupráce, aktivní účasti a podpoře akcí organizovaných Jednotou českých právníků. JUDr. A. Brzobohatý a JUDr. Aleš Klempa se v návaznosti na svou předchozí bohatou právní praxi věnovali po roce 1990 advokacii, JUDr. B. Šrámková se jako podniková právnička specializovala především na finanční, hospodářské a pracovní právo.

Bronzovou medaili obdržel i zahraniční host **Jean-Michel Peltier** z Francie, jako ocenění jeho zásluh na rozvoji demokracie a upevňování vztahů s českými právníky. J. M. Peltier, působící v současné době na Ministerstvu spravedlnosti České republiky, vykonával dříve ve Francii funkci vyšetřujícího soudce v trestních věcech v oblasti ekonomické, finanční a narkotické problematiky a soudce správního soudu. Později byl vyslán Evropským společenstvím jako národní expert do různých zemí s cílem podílet se na vytváření obecného právního rámce jejich nové obchodní politiky. J. M. Peltier se rovněž významně podílel na představních jednáních o rozšíření EU, kde stěžejním tématem bylo sblížení právních systémů v obchodní a průmyslové problematice.

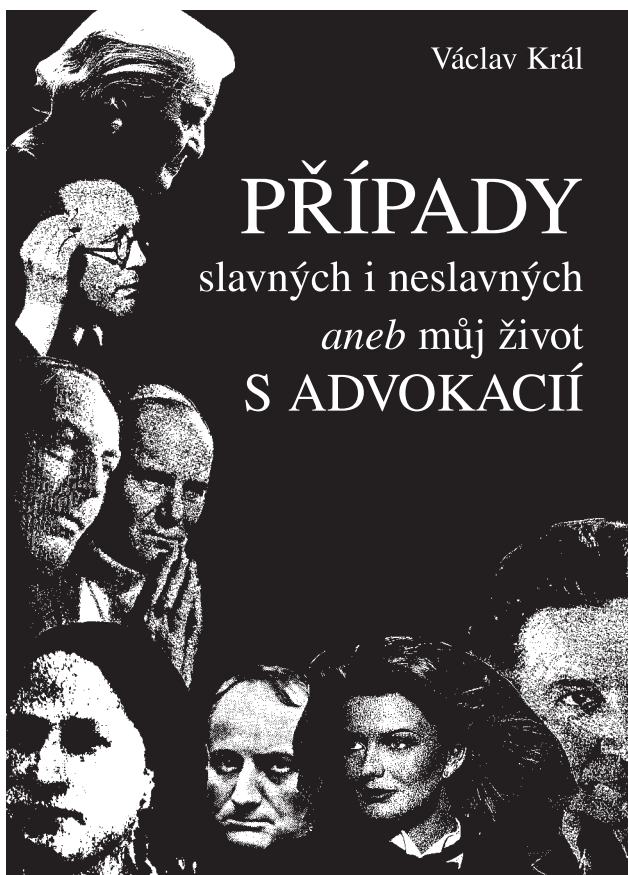
Slavnostní atmosféru předání medailí podpořila svou účastí řada významných osobností společenského a veřejného života, advokáti, notáři, soudci, členové Grémia Jednoty českých právníků, nositelé Randovy medaile, předsedové a členové jednotlivých sdružení Jednoty českých právníků apod. Přítomen byl také autor medaile sochař Lumír Šindelář. Na slavnosti nechyběli ani rodinní příslušníci a přátelé vyznamenaných.

Na oficiální část akce posléze navázala přátelská atmosféra setkání všech zúčastněných, zakončená koktejlem v prostorách zasedací síně Národního muzea. I tato síň, původně určená pro schůze výboru muzejní společnosti, zaujala přítomné svou krásnou výzdobou.

Z reakcí účastníků slavnostního shromáždění bylo patrné, že i toto předávání medailí Antonína Randy bylo významnou společenskou událostí a jako takové nepochybně přispělo k dalšímu upevňování přátelských vztahů mezi právníky všech profesí, českými i zahraničními, což je jedním z cílů vytyčených Stanovami Jednoty českých právníků i statutem Randovy medaile.

*JUDr. Drahomíra Pálenská, CSc.
předsedkyně stavovské komise JČP*

AUTOGRAMIÁDA KNIHY JUDr. VÁCLAVA KRÁLE „PŘÍPADY SLAVNÝCH I NESLAVNÝCH ANEB MŮJ ŽIVOT S ADVOKACIÍ“



Dne 20. října se v pražském knihkupectví Fišer v Kaprově ulici konala autogramiáda JUDr. Václava Krále, známého pražského advokáta, dlouholetého pracovníka mezinárodního odboru ČAK.

Příjemné prostory prestižního knihkupectví byly doslova zaplněny zájemci o setkání s autorem, který zde knihu podepisoval. Program zpříjemnilo komorní pěvecké vystoupení Báry Hrzánové a její hudební skupiny CONDURANGO.

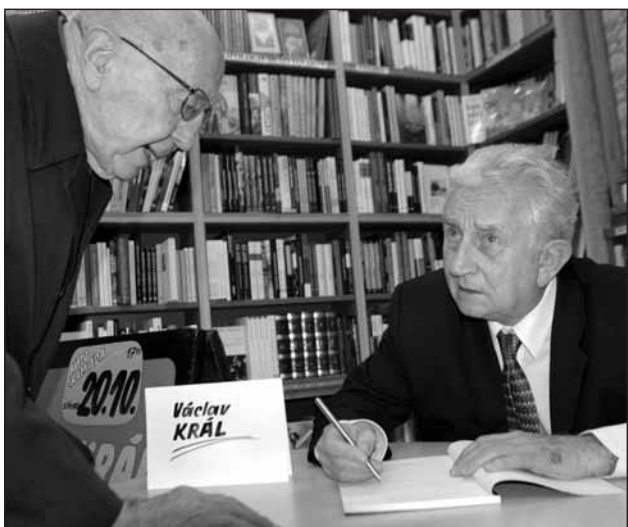
Kniha obsahuje vzpomínky na kauzy trestní i civilní, ve kterých JUDr. Václav Král obhajoval nebo zastupoval, vzpomínky na slavné osobnosti i obecné věci o české i zahraniční advokacii.

Některé příběhy byly přeloženy do němčiny, francouzštiny a angličtiny a našly u zahraničních kolegů dobrou odezvu.

Výtvarně knihu doprovodila Kateřina Slavíková.

Vydalo ji nakladatelství REGO Praha a lze ji zakoupit za 180,- Kč např. v prodejně Fortuna v budově ČAK nebo objednat u nakladatelství Milan Horák – REGO, P.O.BOX 66, 161 01 Praha 6.

Václav Mandák



Autor podepisuje knihu nejstaršímu českému emeritnímu advokátovi JUDr. Milošovi Kočkovi (95 let).



Autor v rozhovoru s paní Slávkou Peroutkovou

PRÁVNÍKOVY POSTŘEHY O MANŽELSTVÍ

Německé přísloví říká: „Dej ženě deset rad a ona se bude řídit jedenáctou.“ Zkušenost rozvodových advokátů učí, že v tomto ohledu nelze zaznamenat zvláštní rozdíly mezi muži a ženami.

• • •

Sklon k podezíravosti je prý tím větší, čím více poznatků máme o tomto světě, čím košatější je naše myšlení. Nedůvěřivost však často pramení i z nedostatku poznání. Když někteří pochybovační tvorové sledují korespondenci svého partnera, podobají se funkcionáři z malého městečka v časech totalitních. Ten psal posudek na místního lékaře a uvedl v něm: „Kostel sice ne navštěvuje, ale s náboženskou otázkou nebude asi vyrovnán, neboť mu dochází korespondence z jakési společnosti Jana Evangelisty Purkyně.“

• • •

Tázal se soudce, z čeho paní navrhovatelka rozvodu usuzuje, že její manžel má neodpovědný vztah k instituci manželství. Odpověděla, že byli s mužem a se známými na večeři a paní primářka ze sexuologie řikala, jak někteří živočichové žijí přísně monogamně – například labuť. A manžel se prý na to hned ozval, že proto se také říká „nebuť labuť“.

Inu, příčina manželských nesvárů a rozvatů nebývá někdy jen ve více či méně monogamním chování partnerů, jako spíše v jejich rozdílném nazírání na humor.

• • •

Rozhodla se pro rozvod, protože jí to doporučila její rozvedená kamarádka. Rozum však radí, abychom brali s rezervou názory takové našeptávačky. Co když si jen v skrytu duše přeje, aby bylo více těch, kdo sdílejí její málo uspokojivý osud?

• • •

Naši prostí předkové mívali na stěnách svých příbytků vyšívané obrázky s myšlenkovým poselstvím druhu: „Kde se dobře vaří, tam se dobře daří.“ Současným vzdělavcům bych pro tyto účely doporučil sofistikovanější text: „V emancipovaném manželství panuje jakási proměnlivá rovnováha sil, jejímž základním výrazovým prostředkem je hádka.“ (Zdeněk Hořínek v referátu o hře Edwarda Albeeho „Pobřeží“, v níž se kdesi na břehu moře setká dvojice starších manželů s dvojicí mladých ještěřů; Lidové noviny, 29. 5. 2004). Ovšem i dnes může hlad a z něj pramenící hypoglykemie provokovat hádku a dobrá strava nastolit rovnováhu sil.

• • •

Starořímská právnícká moudrost „vigilantibus iura“ (práva náležejí bdělým) má obecnější platnost. S našimi bližními se to má jako s penězi. Musíme jim věnovat určitou péči, aby z nich neměl užitek někdo jiný. Požadovaná bdělost z tradičního úsloví nemůže spočívat jen v ostražitosti, ale i v pozornosti v dvojím významu toho slova.

prof. Petr Hajn



MŮJ OBHÁJCE PROMLUVÍ A DOKÁŽE MOU NEVINU.

Pro Bulletin advokacie
nakreslil Lubomír Lichý

OBSAH ROČNÍKU 2004

I.
BĚŽNÁ ČÍSLA

	číslo/strana		
JUDr. Vladimír Jirousek zvolen předsedou České advokátní komory	2/7	odkladu provedení exekuce vykonatelného rozhodčího nálezu	2/45
Projev předsedy České advokátní komory		Baštecký Jaroslav: K problematice hodnocení ztížení společenského uplatnění z pohledu psychiatra	10/36
JUDr. Vladimíra Jirouska na slavnostním setkání představitelů zemí přistupujících do Evropské unie (Dublin, 30. 4. 2004)	7-8/6	Baštecký Jaroslav: K problematice hodnocení trvalých následků úrazů z pohledu psychiatra	11-12/51
<u>ÚVODNÍK</u>		Baudyš Petr: Žaloby o nemovitostech	6/25
Balík Stanislav: Snímek pracovního roku	1/4	Baudyš Petr: K povaze právních vztahů k nemovitostem v České republice – doktríny a tendence	11-12/41
Jirousek Vladimír: Zásah do tradice, priority	2/8	Bejček Josef: Narovnáni	4/17
Račok Michal: Komora a legislativa	3/7	Beran Karel: Význam právních posudků vypracovaných advokáty v souvislosti s povinností reprezentantů kapitálových společností jednat s péčí řádného hospodáře	9/17
Vychopeň Martin: Budiž Evropa	4/7	Bobek Jaroslav: Obhájce a nová úprava odvolacího řízení	5/10
Jelínek Roman: Deja vu	5/7	Cilinková Marie – Kuboň David: Odškodnění při usmrcení osoby blízké	10/30
Kyjovský Milan: Konec osvícenského absolutismu	6/8	Cisařová Dagmar: Několik poznámek k zákonu č. 218/2003 Sb. (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)	6/35
Jirousek Vladimír: Poločas reorganizace... A co dál?	9/7	Černý Adam: Jednotné evropské nebe	7-8/74
Vychopeň Martin: Cestovní kancelář ČAK	10/7	Dostál Aleš: Povinnost mlčenlivosti advokáta s náznakem mezinárodního srovnání	6/11
Jirousek Vladimír: JUDr. Karel Čermák – sedmdesátiletý	11-12/8	Drábková Hana: Vliv počítačového věku, informačních systémů a informačních technologií na chod moderní advokátní kanceláře	4/44
<u>AKTUÁLNÍ TÉMA</u>		Hamplová Jana: Některé změny v oblasti občanského práva účinné od roku 2003	7-8/54
David Ludvík: Jak (ne)odůvodňovat rozsudky v civilních sporech	1/24	Hamplová Jana: Poznámky k zákonu o úřednicích územních samosprávných celků	6/38
Herczeg Jiří: Svobodná volba obhájce a její omezení zákony proti legalizaci výnosů z trestné činnosti	9/12	Herczeg Jiří: Habeas corpus v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva	4/34
Jelínek Roman: K trestnímu stíhání advokátů	3/11	Hrachovec Petr: Dovolání v trestních věcech třetím rokem	11-12/12
Krym Ladislav: Informace o prohlášení advokáta o pravosti podpisu	6/9	Hubálková Eva: K účinnosti právních prostředků nápravy ve stížnostech na průtahy soudního řízení (judikatura Štrasburského soudu)	10/9
Projev předsedy Pařížské advokátní komory Paula-Alberta lweinse při slavnostním zahájení Soudního roku v Paříži 21. listopadu 2003	4/11	Hulva Tomáš: Ochrana spotřebitele v komunitárním evropském právu	7-8/68
Radvan Martin – Stachová Andrea: Reklama advokátů	2/11	Kincl Michael: Jak účinně hájit práva v řízení o veřejné podpoře před Evropskou komisí	7-8/62
Sokol Tomáš: Ještě k trestnímu stíhání advokátů	4/9	Kovařík Zdeněk: Placení směnky a námítky s tím spojené	5/15
Vantuch Pavel: Mohou orgány činné v trestním řízení informovat veřejnost o trestním řízení proti osobě, jež není stíhána jako obviněný?	7-8/9	Kovařík Zdeněk: Protest směnky pro neplacení	10/14
<u>MATERIÁLY ZE SEMINÁŘE NA TÉMA „EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA, JEHO FUNGOVÁNÍ, VZTAHY K EU A AKTUÁLNÍ JUDIKATURA“</u>	7-8/18	Kovářová Daniela: Obhájce mladistvého, opatrovník dítěte (podruhé nad zákonem č. 218/2003 Sb.)	10/39
Bratza Nicolas: Nedávný vývoj judikatury Evropského soudu lidských práv	7-8/36	Kupka Petr: Doménová jména a poskytování právních služeb na internetu	3/18
Hubálková Eva: Právo na respektování soukromého života, obydlí a korespondence právníků a podnikatelů	7-8/43	Lichnovský Jakub: Bezplatná právní pomoc v civilních věcech ve Spolkové republice Německo a v České republice (I. část)	7-8/77
Pellonpää Matti: Kontinuita a změny v judikatuře Evropského soudu lidských práv	7-8/31	Lichnovský Jakub: Bezplatná právní pomoc v civilních věcech ve Spolkové republice Německo a v České republice (dokončení)	9/44
Šturma Pavel: Vztah Evropské úmluvy o lidských právech a evropského práva	7-8/19	Marek Karel: Smlouva o otevření akreditivu	1/40
<u>ČLÁNKY</u>		Marek Karel: Licenční smlouva k předmětům průmyslového vlastnictví	4/40
Bárta Jan: K právní situaci povinného a exekutora při		Marek Karel: Změny v zadávání veřejných zakázek	9/38
		Marek Karel – Lippertová Petra: Smlouvy k zajišťování přepravy a se vztahem k dopravním prostředkům	5/27
		Novotná Jaroslava: Dvě úvahy o uplatnění principu legality	

OBSAH ROČNÍKU 2004

inspirované trestněprávní úpravou Spolkové republiky Německo	2/34	Štědroň Bohumír: Čtení e-mailové pošty zaměstnavatelem a ochrana soukromí	10/48
Osmančík Otakar: K některým kriminologickým a hmotněprávním aspektům zákona o soudnictví ve věcech mládeže	1/27	Těmín Tomáš: Určovací nebo dědická žaloba?	5/42
Repík Bohumil: K právu obviněného mlčet	1/36	Vrcha Pavel: Poznámka k článku Š. Šťastníka „K právnímu posouzení věci žalobcem a soudem“	10/54
Repík Bohumil: Zbavení svobody za účelem zjištění totožnosti ve světle štrasburské judikatury	4/27	Vrcha Pavel: K rozhodování o náhradě nákladů řízení při zpětvzetí žaloby o přivolení k výpovědi z nájmu bytu podle § 711 odst. 1 písm. d) obč. zák. z důvodů úhrady dlužného nájemného	11–12/52
Spáčil Jiří: Odročení soudního jednání a omluva účastníka nebo jeho právního zástupce	3/12	Vydra Jan: K otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem	10/43
Střelec Karel: K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu	3/34	Zima Petr: Kdy nelze projednávat v rozhodčím řízení spory podle § 220k odst. 1 obchodního zákoníku	4/58
Šmehlíková Renáta: Evropské právo civilního procesu	3/44		
Šrotýř Josef: Rozdíly v postupu vymáhání běžné a daňové pohledávky v konkurzním řízení vedeném na území SR	6/44	<u>DISKUSE K ADVOKÁTNÍM PŘEDPISŮM</u>	
Štancl Jiří: Soud správní, nikoliv obecný	9/43	Frimmel Martin: Mýty o druhových doménových jménech	5/48
Těmín Tomáš: Žaloba proti nečinnosti správního orgánu	3/26	Přidal Ondřej: Náklady řízení dle vyhl. č. 484/2000 Sb. při částečném zpětvzetí žaloby	4/66
Tuláček Jan: Porušení autorského práva a plagiát	11–12/24	Vlk Václav: Média a advokáti	5/46
Valečková Pavla: Odpovědnost státu za škodu způsobenou jednotlivci porušením práva ES	9/29		
Vantuch Pavel: K možnosti odmítnutí návrhů obhajoby na doplnění vyšetřování po prostudování spisu	2/25	<u>PRÁVO ČESKÉ REPUBLIKY A EVROPSKÁ UNIE</u>	
Vantuch Pavel: Ustanovení § 37 odst. 3 TrŘ a institut hlavního obhájce	6/29	Doležil Tomáš: Řízení o předběžné otázce z pohledu (českého) advokáta	2/58
Vantuch Pavel: Výpověď obviněného, jeho vyjádření k obvinění a přerušování výslechu	11–12/31	Koukal Pavel: Přistoupení k Evropské unii a rovnost podmínek při nabyvání nemovitostí	2/51
Vrcha Pavel: K otázce přiznání peněžitého plnění z jiného právního důvodu (např. z bezdůvodného obohacení), než který byl žalobou (skrze tvrzené skutečnosti) uplatněn (např. z uzavřené smlouvy)	2/16	Kusák Vlastislav: Dohody narušující soutěž a ochrana před zneužitím dominantního postavení aneb nová pravidla v oblasti ochrany hospodářské soutěže po vstupu České republiky do Evropské unie	2/54
		<u>NEDÁVNÁ MINULOST A SOUČASNOST</u>	
<u>DISKUSE</u>		Pejchal Aleš: Restituční zákonodárství v Československu a České republice	2/65
Cimbota Tomáš: Soudní ochrana člena občanského sdružení – specifika řízení před arbitrážní komisí Českomoravského fotbalového svazu	10/56	<u>Z JUDIKATURY</u>	
Červenka Jaroslav: Promlčení úroků z prodlení při promlčené jistině peněžitého dluhu (závazku)	9/59	• K věcné příslušnosti soudu ve věcech soudního přezkoumání rozhodnutí České advokátní komory o tom, že žadatel se nezapisuje do seznamu advokátů nebo advokátních koncipientů.	1/72
Doležal Tomáš: Záměna účastníka řízení a povinnost náhrady nákladů řízení	6/52	• K otázce odměny obhájce a náhrady za promeškaný čas, pokud je hlavní líčení přerušováno přestávkami v jednom dnu.	1/74
Doležal Tomáš: Používání silničního motorového vozidla advokátem v souvislosti s výkonem advokátní praxe	7–8/88	• K řešení zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví v případech, kdy jde o budovu ve smyslu zákona o vlastnictví bytů.	1/78
Dvořák Bohumil: Glosa k problematice závaznosti civilních soudních rozhodnutí	4/64	• Uznaná pohledávka s právem na oddělené uspokojení v konkurzním řízení – nepřipustnost dodatečné změny a popírání správcem konkurzní podstaty	1/80
Hanuš Libor: Náležitosti důkazního prostředku srovnávací pachovou zkouškou	1/46	• K zákazu vstupu agresivního manžela do společné domácnosti	2/81
Holub Miloš: Jednorázové odškodnění při usmrcení podle novely občanského zákoníku (zák. č. 47/2004 Sb.)	6/46	• U žalob na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, nemůže soud schválit smír a nemůže tedy ve smyslu ust. § 153a odst. 2 o. s. ř. ani rozhodnout na základě uznání, resp. fikce uznání.	2/82
Holub Miloš: O dědické smlouvě a rozvodu manželství – krátké zamyšlení nad návrhem úpravy dědického práva	4/60	• K povinnosti zaplatit soudní poplatek v případě, kdy	
Holub Miloš: Reálné nebo konsensuální?	3/58		
Němec Marek: Žaloba k soudu proti rozhodnutí ČAK o pozastavení výkonu advokacie	10/47		
Polčák Stanislav: Soukromoprávní nároky před správními senáty soudů	3/60		
Šťastník Štěpán: K právnímu posouzení věci žalobcem a soudem	10/51		

OBSAH ROČNÍKU 2004

žalobce je a žalovaný není od této povinnosti osvobozen.	2/84	• Účtování a přiznání daně z přidané hodnoty ustanoveným obhájcem	10/73
• K otázce možnosti fakturace mezi manžely, kteří jsou podnikateli a nemají zrušeno společné jmění manželů.	2/86	• Nevyhovění žádosti advokáta o změnu termínu nařízeného soudního jednání jako důvod zmatečnosti v civilním řízení	10/75
• K odměně advokáta v případě, kdy jej nejprve zvolí obhájcem obviněného osoby jemu blízké a následně mu udělí plnou moc sám obviněný.	2/88	• K otázce vhodné delegace v občanskoprávním řízení	11–12/60
• K otázce (ne)porušení práva obviněného na obhajobu, jestliže si zvolí obhájce za situace, kdy nedošlo k realizaci tohoto práva, protože bylo možno předvídat, že obhájce nebude moci obhajobu provést.	2/91	• Bezdůvodné obohacení spoluvlastníka, který užívá věc nad rozsah svého spoluvlastnického podílu.	11–12/61
• Určení advokáta Českou advokátní komorou jej samo o sobě neopravňuje obhajovat obviněného.	3/77	• Vynětí věci ze soupisu movitých věcí exekutorem bez souhlasu oprávněného je neúčinné.	11–12/66
• Ke zjišťování příjmu rodiče při určování výživného	3/79	• Ze slovenské judikatury: K podmínkám navrácení lhůty v tr. řízení	11–12/68
• Kdy lze provést zajištění důkazu uložením listin u soudu	3/82	Z rozhodnutí otištěných v jiných odborných periodikách – oblast civilistiky (V. Mandák)	3/83
• Použití osobního automobilu advokátem k cestě k soudnímu jednání v občanskoprávním sporu	4/88	Výběr rozhodnutí otištěných v jiných odborných periodikách (obhajoba, trestní řízení, advokátní tarif) – Václav Mandák	5/86
• Příklad, kdy soud nemůže ustanovit účastníku občanskoprávního řízení zástupce dle § 30 o. s. ř.	5/75	Výběr rozhodnutí otištěných v jiných odborných periodikách (připravil Václav Mandák)	7–8/115
• Kdy nejde o výlučnou příslušnost soudu, v jehož obvodu se nachází nemovitost.	5/76	Výběr rozhodnutí otištěných v jiných odborných periodikách (Václav Mandák)	10/77
• Jedna z výjimek, kdy může pohledávka úpadcová věřitele zaniknout jinak než prostřednictvím konkurzu	5/77	Výběr rozhodnutí otištěných v jiných odborných periodikách (Václav Mandák)	11–12/69
• Kdy Ústavní soud svým rozhodováním (výjimečně) přezkoumává rozhodnutí orgánů v přípravném trestním řízení	5/82	<u>PŘEČETLI JSME ZA VÁS</u>	1/61, 3/62, 4/71, 6/54, 10/63, 11–12/75
• K předpokladům pro zápis do seznamu advokátních koncipientů ve vztahu k nostrifikaci zahraničních diplomů	7–8/101	<u>RECENZE, ANOTACE</u>	
• Zamítnutí námítky podjatosti kárného orgánu nelegitimuje advokáta k podání správní žaloby proti České advokátní komoře.	7–8/104	Blahož Josef – Balaš Vladimír – Klíma Karel: Srovnávací ústavní právo (–red–)	6/63
• K podmínkám zápisu vkladu vlastnictví k nemovitostem katastrálním úřadem	7–8/105	Bobek Michal: Porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce podle článku 234 (3 SES) (rec. Tomáš Doležal)	11–12/58
• K problematice mzdových nároků českých zaměstnanců vysílaných do SRN	7–8/111	Doležilek Jiří: Přehled judikatury ve věcech pracovněprávních/odpovědnost za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání (–mas–)	6/64
• Není důvodem ke zproštění exekutora jeho návrh vůči oprávněnému na výši smluvní odměny při nesouhlasu oprávněného s její výší	9/68	Doubrava Martin: Leasingová smlouva tuzemská a mezinárodní (Jiří Kratochvíl)	1/66
• K důsledkům výzvy k odstranění vad odvolání pouze obhájci, nebyla-li tato výzva učiněna též vůči obžalovanému	9/69	Draštik Antonín – Hasch Karel – Kučera Pavel – Rizman Stanislav: Přehled judikatury – trestné činy proti majetku / Podvod (–mas–)	6/64
• Nedostatek dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., jestliže je obviněný při hlavním líčení přítomen	9/70	Drbohlav Josef – Pohl Tomáš: Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu (–mas–)	9/66
• Nabídka záruky obhájce za další chování obviněného při rozhodování o vazbě nelze přijmout.	9/71	Dvořák Jan: Majetkové společenství manželů (rec. Alena Macková)	9/65
• Odměna ustanoveného obhájce ve vztahu k dovolání – prekluzivní lhůta	9/71	Dvořák Tomáš: Obecně prospěšná společnost (–mas–)	9/66
• Zjišťování specifických otázek církevního práva v civilním řízení: odpověď lze hledat i pomocí znaleckého posudku	9/75	Fenyk Jaroslav: Vademecum státního zástupce (rec. J. Čížková, D. Císařová)	3/67
• Kdy (mj.) nemá být použito ustanovení o vyloučení obhájce.	9/76	Fenyk, J. – Kloučková, S.: Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech (rec. B. Repík)	4/79
		Festschrift zum 150-jährigen Jubiläum des Berliner Anwaltsvereins e.V. 150 Jahre Berliner Anwaltsverein e.V. Bonn, Deutscher AnwaltVerlag 2003 (rec. Stanislav Balík)	10/71
		Fraská, P. – Kofroň, M. – Novotný, M. a kol.: Finanční leasing v právní praxi (rec. Martin Doubrava)	5/67

OBSAH ROČNÍKU 2004

Hajn Petr – Bejček Jan: Jak uzavírat obchodní smlouvy (rec. Karel Marek)	3/68		
Hart, Herbert Lionel Adolphus: Pojem práva (-red-)	6/63		
Hart, Herbert Lionel Adolphus: Pojem práva (rec. Zdeněk Kühn)	7-8/121		
Hendrych Dušan: Správní věda / Teorie veřejné správy (-red-)	6/63		
Herczeg, J.: Meze svobody projevu (rec. Zdeněk Zbořil)	5/66		
Holub Milan – Nová Hana: Zákon o rodině, komentář a předpisy související, 6. vydání (rec. Marta Škárová)	6/61		
Jaworski Czesław: Adwokatura Polska (rec. Stanislav Balík)	11-12/59		
Jelínek Jiří – Sovák Zdeněk: Trestní zákon a trestní řád, zákon o soudnictví ve věcech mládeže (red.)	4/80		
Klíma Karel: Teorie veřejné moci – vládnutí (red.)	4/81		
Kolonovits Dieter: Anwaltsrecht in EU – Beitrittsländern (rec. Stanislav Balík)	6/60		
Korbel František a kol.: Právo na informace. Komentář (rec. Pavel Mates)	10/68		
Kurka Vladimír – Drápal Ljubomír: Výkon rozhodnutí v soudním řízení (rec. Alena Macková)	11-12/56		
Macková Alena: Právní pomoc advokátů a její dostupnost (rec. Stanislav Balík)	6/60		
Novotný, O. a kol.: Trestní právo hmotné – I. obecná část (red.)	4/80		
Pelc Vladimír: Veřejné zakázky – zákon o veřejných zakázkách s vysvětlivkami (Tul.)	10/71		
Pelikánová Irena: Komentář k obchodnímu zákoníku (rec. Josef Bejček)	9/62		
Raus David – Neruda Robert: Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář (Tul.)	10/70		
Růžička, M. – Zezulová, J.: Zadržení a vazba v českém trestním řízení (rec. František Vondruška)	5/59		
Silkenat, James R. – Aresty, Jeffrey M.: The ABA Guide to the International Business Negotiations (rec. Václav Král)	6/63		
Solnař, V. – Fenyk, J. – Císařová, D.: Systém českého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti (rec. Vladimír Kratochvíl)	5/52		
Stavínohová Jaruška – Hlavsa Petr: Civilní proces a organizace soudnictví (rec. Jana Kubištová)	11-12/57		
Šámal Pavel – Válková Helena – Sotolář Alexander – Hrušáková Milana: Zákon o soudnictví ve věcech mládeže (rec. Daniela Kovářová)	7-8/122		
Vyškovská Magdaléna: Cizinci a daně (-mas-)	4/81		
Wrabetz Peter: Österreichs Rechtsanwälte in Vergangenheit und Gegenwart (rec. Stanislav Balík)	4/78		
Zoufalý Vladimír – Munková Jindřiška: Velká kniha smluvních vzorů (Miloš Tomsa)	1/65		
Přehled judikatury vydávané nakladatelstvím ASPI Publishing (-m-)	9/67		
Přehled judikatury ve věcech družstev			
Přehled judikatury ve věcech katastru nemovitostí			
Přehled judikatury ve věcech odpovědnosti státu za nesprávný výkon veřejné moci			
Přehled judikatury ve věcech daně dědické, darovací a daně z převodu nemovitostí			
		<u>Z ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY</u>	
		1) Informace o schůzích představenstva České advokátní komory	1/67
		2) Výsledky 5. ročníku publikační soutěže advokátních koncipientů a mladých advokátů	1/68
		3) Témata publikační soutěže advokátních koncipientů, mladých advokátů a studentů právnických fakult pro rok 2004	1/69
		4) Vyhodnocení ankety o počítačích	1/69
		5) Seminář o soudnictví ve věcech mládeže po 1. 1. 2004	1/70
		1) Informace o schůzi představenstva České advokátní komory konané ve dnech 8. – 9. prosince 2003	2/74
		2) Výsledky advokátních zkoušek (listopad – prosinec 2003)	2/75
		3) Informace o výchově advokátních koncipientů v r. 2003 a o seminářích v r. 2004	2/76
		4) Pozvánka na seminář k problematice právní ochrany duševního vlastnictví po vstupu České republiky do Evropské unie	2/76
		5) www.cak.cz	2/77
		1) Informace o schůzi představenstva ČAK, konané dne 13. ledna 2004	3/70
		2) Stanovisko představenstva ČAK k otázce přípustnosti trestního oznámení podaného advokátem za nejmenovaného klienta	3/71
		3) Seznam členů zkušební komise ČAK pro advokátní zkoušky	3/71
		4) Seznam členů zkušební komise ČAK pro uznávací zkoušky	3/74
		1) Informace o schůzi představenstva ČAK, která se konala ve dnech 9. a 10. února 2004	4/82
		2) Zpráva o semináři na téma soudnictví ve věcech mládeže	4/84
		1) Informace o schůzi představenstva ČAK, konané dne 9. března 2004	5/68
		2) Sdělení sekce ČAK pro advokátní právo a advokátní tarif	5/70
		1) Informace o schůzi představenstva ČAK, konané ve dnech 15. a 16. dubna 2004 v Unhošti	6/65
		2) Výsledky advokátních zkoušek konaných v březnu 2004	6/66
		3) Pozvánka na Hry české advokacie	6/67
		4) Závazná přihláška na školení advokátních koncipientů	6/68
		1) Informace o schůzích představenstva České advokátní komory, které se konaly ve dnech 7. – 8. 5. 2004 v Piešťanech a 12. 5. 2004 v Praze	7-8/93
		2) Systém vzdělávání advokátů v Evropském právu – zahájení již 4. cyklu v Praze; možnost zasílání přihlášek	7-8/97
		3) Zasedání trestněprávní sekce ČAK	7-8/98
		4) Bulletin advokacie a Bulletin slovenskej advokacie – bližší redakční kontakty	7-8/99
		1) Informace o schůzích představenstva České advokátní komory, které se konaly ve dnech 7.-8. 6. a 28. 6. 2004	9/79

OBSAH ROČNÍKU 2004

2) Stanovisko představenstva ČAK k článku K. Steigerwalda „Co tu zbylo po Součkové“, uveřejněném v deníku MF DNES dne 22. 6. 2004	9/84	Jde o závažné porušení povinnosti advokáta, jestliže v době, kdy má výkon advokacie pozastaven, advokacii vykonává. (Jan Syka)	3/75
3) Je mou povinností odpovědět! (Vladimír Jirousek)	9/85	Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže po skončení zastupování odkládá vyúčtování právní služby a předání podstatných informací a písemností z klientského spisu bývalému klientovi nebo jeho zmocněnému zástupci. (Jan Syka)	4/87
4) Semináře pro advokáty v Unhošti	9/87	Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže po ukončeném zastupování neinformuje soud a neinformuje bývalého klienta o doručené zásilce. (Jan Syka)	5/73
5) Sdělení k aplikaci ust. § 39 odst. 3 tr. řádu Městským soudem v Praze a soudy obvodními	9/88	Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže nedbá o to, aby byl nepřetržitě pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu, způsobenou poskytováním právních služeb a jestliže navíc neoznámí ČAK, že pojištěn není. (Jan Syka)	6/69
6) 12. Annual Continuing Legal Education Conference, John Marshall Law School	9/89	Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže použije před svým jménem a příjmením akademický titul, přestože mu nebyl udělen. (Jan Syka)	7-8/100
1) Informace o schůzi představenstva ČAK, která se konala dne 27. 7. 2004	10/82	Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže svého klienta nepravdivě informuje o zákonné úpravě vztahu mezi advokátem a klientem a jestliže navrhne, aby jeho klient byl kázeňsky potrestán, přičemž ředitelka věznice informuje o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. (Jan Syka)	9/90
2) Seminář „Americký právní a podnikatelský systém“	10/85	Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže – i když pod vlivem změny jednání klienta – odmítne informovat klienta o poskytování svých dřívějších právních služeb. (Jan Syka)	10/87
3) Advokátní stáž v Německu	10/85	Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže při zastupování klienta zůstává nečinný, klienta neinformuje nebo dokonce informuje nepravdivě a jestliže po ukončení zastupování nevrátí doklady, které převzal nebo které při zastupování vznikly. (Jan Syka)	11-12/95
4) Závazná přihláška na školení advokátních koncipientů	10/86		
1) Informace o schůzích představenstva České advokátní komory, které se konaly ve dnech 31. 8. 2004 a 13. – 14. 9. 2004	11-12/80		
2) Důležité upozornění pro advokátní koncipienty, zejména v prvním roce praxe	11-12/83		
3) Podnět předsedy České advokátní komory Nejvyššímu soudu k vydání sjednocujícího stanoviska ve věci účtování daně z přidané hodnoty za právní služby v řízení před soudy	11-12/84		
4) Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 15. dubna 2004 o vydávání časopisu Bulletin advokacie	11-12/87		
5) Usnesení představenstva ČAK ze dne 15. dubna 2004 o poradních orgánech	11-12/88		
6) Výsledky advokátních zkoušek konaných v květnu a září 2004	11-12/92		
7) Zpráva o prodeji rekreačního objektu v Josefově Dole	11-12/93		
8) Závazná přihláška na školení advokátních koncipientů	11-12/94		
ODPOVĚDI NA DOTAZY			
K otázce, zda absolvování magisterského studia na Policejní akademii ČR splňuje kvalifikační požadavek pro zápis do seznamu advokátních koncipientů a advokátů	4/85		
K otázce odstoupení advokáta od smlouvy o poskytnutí právní služby při zřejmém nedostatku potřebné součinnosti klienta	4/86		
Může ustanovený obhájce pověřit advokátního koncipienta nejen jednotlivými úkony obhajoby, ale i celou obhajobou?	5/71		
K otázce přípustnosti výpisů a opisů ze soudních spisů s použitím technických prostředků	10/88		
Odměna advokáta při nejasné nebo neúplné dohodě o odměně (při mimosoudním vyrovnání účastníků)	10/88		
Z KÁRNÉ PRAXE			
Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže klientovi ve vazbě předá zásilku v rozporu s platnou právní úpravou. (Jan Syka)	1/71		
Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže výzvu k úhradě své pohledávky podpoří nabídkou na zpětvzetí konkurzní přihlášky proti dlužníkům. (Jan Syka)	2/78		
NAD JEDNÍM ROZHODNUTÍM			
Hrušáková Milana: O rozsahu výživného pro nezletilé dítě	6/70		
SBÍRKA ÚTĚCHY			
Balík Stanislav: Pozor na počítačový virus	4/92		
Kovářová Daniela: O spravedlnosti (tentokrát ve vztahu k nákladům řízení)	6/77		
Ludvová Marie: Příliš názorná pomůcka aneb jak se spořádaný občan málem může stát padělatelem	9/94		
Z MINULOSTI ADVOKACIE			
Furek Adam: Advokát Jan Dobruský – významný český šachista	9/92		
Pokludová Andrea: Advokáti v Moravské Ostravě před sto lety	6/71		
VÍTE, ŽE... (Stanislav Balík)			
NÁZOR			
Balík Stanislav: Důstojnost advokátního stavu	11-12/98		

OBSAH ROČNÍKU 2004

Belling Jindřich: Jak je to s tou šedou teorií a zeleným stromem života?	1/83	Mokrý Antonín: Informace o činnosti CCBE	11-12/114
Kovářová Daniela: Neoperuj příbuzného, neb způsobíš, že se operace nepovede!	9/96	Poledník Petr: 49. národní sněm Makedonské advokátní komory	11-12/124
Mandák Václav: Ještě jednou: Jak se šatí advokát?	4/93	Poledník Petr: Dny slovinské advokacie	11-12/125
Pejchal Aleš: Štrasburk?	7-8/123		
Slunský Petr – Novotná Alena: Přirozenoprávní postesknutí v příkladech až po vlaštovku	3/90		
<u>ZAMYŠLENÍ</u>		<u>ZE ZAHRANIČÍ</u>	
Balík Stanislav: Kapitulace Bredy	3/87	Meyer-Götz Karin: Otázky německého rodinného práva, práva na výživné a manželského majetkového práva s přihlédnutím k mezistátním důsledkům	1/85
Hajn Petr: Jaký přívlástek patří k právníkovi?	4/90	Německo: Příjmy advokátů klesají	1/88
		Německo: Počty advokátů ve vztahu k počtu obyvatel	1/89
<u>FEJETON</u>		Püls Joachim: Činnost notáře v záležitostech týkajících se pozemkových knih a v oblasti společenského práva včetně rejstříkového práva	2/96
Aplikace technologií jaderných elektráren v advokátní praxi (-Laco-)	4/94	Grannemann Axel: Zkouška způsobilosti k výkonu činnosti zahraničního advokáta v Německu – informace o zkoušce a o přípravném kurzu	2/101
Hudeček Radek: Jak (ne)zničit krtka	5/90	Poledník Petr: Oslavy 85. výročí advokacie v samostatném polském státě	3/104
<u>MEZINÁRODNÍ VZTAHY</u>		Vanderková Jaroslava: Bulletin slovenskej advokácie č. 5 – 6/2003	3/105
Setkání zástupců disciplinárních útvarů advokátních komor	1/84	Mandák Václav: Čtyřikrát z Rakouska	5/92
Hellwig Hans-Jürgen: CCBE a (nejen) Polská advokátní komora v souvislosti s problematikou Evropské unie	3/94	Jablonka Branislav: Etická a právní zodpovědnost advokáta v slovenskom právnom poriadku	6/86
Manthey Peter: Problémy právní pomoci v trestních věcech mezi ČR a SRN	3/98	Vyšel Bulletin slovenskej advokácie č. 2/2004	6/94
Molík Jan: Čtvrté německo-polské fórum advokátů – Zhořelec 24. – 25. 10. 2003	3/101	Král Václav: 200. výročí francouzského občanského zákoníku – Code Napoleon	9/97
Bělohlávek Alexander J.: The World Jurist Association / Světová asociace právníků	3/103	Král Václav: Zajímavé judikáty z Německa	9/99
Mokrý Antonín: Zpráva o plenárním zasedání CCBE a o zasedání Stálého výboru CCBE	4/96	Vanderková Jaroslava: Bulletin slovenskej advokácie č. 3/2004	9/100
Wurstová Jana: Evropská komise pro efektivitu justice Rady Evropy (CEPEJ), její program pro rok 2004 týkající se justice i advokacie	4/101	Slovensko: Konferencia advokátov 2004	10/90
Tisková zpráva Evropské rady advokátních komor (CCBE) „Napomáhání evropským advokátům při pojištění profesní odpovědnosti za škodu“	4/103	Marián Rudy: Etická a právní zodpovědnost advokáta v slovenskom právnom poriadku	10/91
Mandák Václav: Třicátá druhá Evropská prezidentská konference – vídeňské advokátní rozhovory (19. – 21. 2. 2004)	5/98	Mandák Václav: Německo: „Fachanwalt“ a advokát „generalista“	10/102
Nypl Miroslav: Seminář AIA konaný ve dnech 26. – 28. 2. 2004 v Londýně	5/99	Balík Stanislav: Arménie: Příprava zákona o advokacii	10/103
CCBE – INFO	6/79	Mandák Václav: Německo: Počet advokátů soustavně výrazně stoupá	11-12/126
Pracovní materiály 32. evropské prezidentské konference (Vídeňské advokátní rozhovory) – I. část	6/81	Mandák Václav: Německo: Situace na advokátním trhu; expanze do nově přidružených zemí Evropské unie	11-12/126
Pracovní materiály 32. evropské prezidentské konference (Vídeňské advokátní rozhovory) – II. část	7-8/127	Slavíková Květa: Slovensko: Bulletin Slovenskej advokácie č. 5/2004	11-12/128
Poledník Petr: XXII. Chorvatské právnícké dny	7-8/133		
Štros David: Výroční zasedání Federace evropských advokátních komor	10/89	<u>INFORMACE Z BRUSELU</u> (Jana Wurstová, Eva Trmalová) 5/97, 7-8/124, 10/104, 11-12/129	
Wurstová Jana: Advokacie a její vývoj v evropském kontextu	11-12/101	<u>Z NOVÝCH PŘEDPISŮ</u>	
Jirousek Filip: Regulace poskytování svobodných profesních služeb – služby právní (advokáti)	11-12/102	DPH a advokáti	7-8/134
		Profesní označení zahraničních fyzických osob, které jsou oprávněny poskytovat právní služby na území ČR	7-8/136
		<u>PERSONALIA</u>	
		Další dva advokáti jmenováni soudci Ústavního soudu	7-8/137

OBSAH ROČNÍKU 2004

Z ČASOPISECKÉ LITERATURY (Jaroslava Vanderková)
1/90, 2/105, 3/107, 4/107,
5/100, 6/95, 7-8/138, 9/101

Z ČASOPISECKÉ LITERATURY (Květa Slavíková)
10/107, 11-12/130

TISK O ADVOKACII (Jaroslava Vanderková) 1/92, 2/107,
3/110, 4/110, 5/104, 6/98,
7-8/141, 9/104

TISK O ADVOKACII (Květa Slavíková) 10/109, 11-12/132

RŮZNÉ

Změna v podání daňového přiznání a placení daně
z převodu nemovitostí od 1. 1. 2004 – informační sdělení
Ministerstva financí ČR 1/94

Medaile Antonína Randy v r. 2003 1/96

Seminář The John Marshall Law School – Luhačovice
2.-7. 11. 2003 1/97

Stáž ve Francii – 2004 1/98

Nabídka stipendia pro studium ve Spojených státech
amerických v oboru právo 1/98

Spolkový správní soud – studijní cesta Lipsko 2003 2/109

Povinnost odkládat mobilní telefony při vstupu do věznice
– upozornění 2/110

Přednáška Asociace Masaryk na téma „Evropa a sociální
práva“ 3/112

Krakonošův pohár 3/113

Internetem zdarma do katastru 4/104

Založení České organizace právniček jako pobočky
Evropské organizace právniček (Marie Cilínková) 4/105

Profesní pojištění advokátů: Dnes na téma vstup do EU 5/105

Rodina a práva osobního stavu v České republice (seminář)
– Petr Smolík 5/105

XIV. karlovarské právnícké dny 6/100

Nové opatření ke zrychlení práce obchodních rejstříků:
vzory podání zveřejněny na serveru www.justice.cz 6/101

Nové možnosti právnických studií (Karel Schelle –
Renata Veselá) 6/102

Ewa Stawicka: Příběhy spravedlnosti. Křest knihy
s autogramiádou a besedou (Václav Mandák) 7-8/144

Mladí právníci dobývají Washington (Jitka Ivančíková) 7-8/145

Seminář „Zákon o soudnictví ve věcech mládeže v praxi“
(Daniela Kovářová) 9/106

Oznámení přednášky Association Masaryk 9/107

Právní věty na webových stránkách NSS 9/107

Karlovarské právnícké dny, v pořadí čtrnácté
(Jindřiška Munková) 9/108

Pozvání na podzimní semináře Jednoty českých právníků
v Praze 10/110

IX. turnaj ve squashi a III. turnaj v bowlingu advokátů
a advokátních koncipientů 10/111

Tenisový turnaj advokacie 11-12/135
Sportovní hry České advokátní komory 11-12/135

NAKONEC

Hajn Petr: Zlomyslnosti o zákonodárství 1/100

Nová soudní budova v Praze? 2/112

Hajn Petr: Poněkud arogantní postřehy o advokátech 5/112

Hajn Petr: Poněkud arogantní postřehy o advokátech
(pokračování) 6/104

Hajn Petr: Poněkud arogantní postřehy o advokátech
(pokračování) 7-8/146

Hajn Petr: Z advokátových zápisků 10/113

Hajn Petr: Z advokátových zápisků 11-12/137

Kresba L. Lichého 1/101, 2/111, 3/114, 4/114, 5/113,
6/105, 7-8/147, 9/111, 10/114, 11-12/138

INHALTSVERZEICHNIS 1/120, 2/119, 3/115, 4/115, 5/114,
6/106, 7-8/148, 9/112, 10/115,
11-12/139

ZUSAMMENFASSUNG 1/117, 2/113, 3/117, 4/117, 5/116,
6/108, 7-8/150, 9/114, 10/117,
11-12/141

TABLE OF CONTENTS 1/122, 2/121, 3/119, 4/120, 5/118,
6/111, 7-8/153, 9/117, 10/120,
11-12/144

SUMMARY 1/118, 2/116, 3/121, 4/122, 5/120, 6/114,
7-8/155, 9/119, 10/122, 11-12/146

INZERCE 1/124, 2/123, 3/123, 4/125, 5/122,
6/117, 7-8/158, 9/122, 10/125, 11-12/149

OBSAH ROČNÍKU 2003 1/102

II. ZVLÁŠTNÍ ČÍSLA

SBÍRKA KÁRNÝCH ROZHODNUTÍ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY 2002-2003

SOUHRNNÉ REJSTRÍKY KE KÁRNÝM ROZHODNUTÍM ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY 1991-2003

Zvláštní číslo červen/2004, 176 stran

STRUČNÁ RUKOJEŤ ČESKÉHO ADVOKÁTA K EVROPSKÉ ÚMLUVĚ O LIDSKÝCH PRÁVECH

Autorka Eva Hubálková, druhé doplněné a aktualizované vydání,
zvláštní číslo prosinec/2004, 256 stran

INHALTSVERZEICHNIS

ZUSAMMENFASSUNG

Karel Čermák: Andenken an JUDr. Jiří Klouza	5
LEITARTIKEL	
Vladimír Jirousek: Erhöhung des Beitrages für die Tätigkeit der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	6
AKTUELLES THEMA	
Ladislav Krym: Stellt die Anschaffung eines Buches über die Bestätigungen der Echtheit von Unterschriften eine unvehänismässige Ausgabe dar?	10
ARTIKEL	
Jan Komárek: Ablauf des Verfahrens zur Vorfrage beim Europäischen Gerichtshof (1. Teil)	11
Mojmír Ježek: Anlass zur Vorlage der Vorfrage zum Gericht der Gemeinschaft (Eingabemuster)	20
Bohumír Štědroň: Europäisches Recht der elektronischen Kommunikationen	22
Jan Tuláček: Das Leben nach dem Tode oder weiteres Schicksal des Autorenwerkes nach dem Tod des Autors	29
Tomáš Hulva: Verbraucherschutz beim Warenverkauf im Geschäft	31
Jaroslav Baštecký: Psychiatrische forensische Beurteilung der Gültigkeit vom Testament, Enterbung, Kauf- und Schenkungsvertrag	32
DISKUSSION	
Boris Vršinský: Zur Problematik der Nichtanzeige einer Straftat gemäß § 168 des Strafgesetzes im Verhältnis zur Anwaltschaft	41
Pavel Vrcha: Zum Inhalt der Restitutionsaufforderung gemäß dem Gesetz Nr. 87/1991 Slg., über außergerichtliche Rehabilitierung im Licht eines Beschlusses des Obersten Gerichtes	44
WIR HABEN FÜR SIE GELESEN (Václav Mandák)	48
AUS DER RECHTSPRECHUNG (Václav Mandák)	
• Zum Begriff „Ausübung der Rechtsanwaltschaft“	52
• In welcher Höhe wird vom Gericht dem Betroffenen ein Ersatz der durch die Zuziehung eines Bevollmächtigten – Anwalts angefallenen Kosten eingeräumt	55
• Der Beginn einer Präklusivfrist zur Geltendmachung des Anspruchs eines Pflichtverteidigers auf Honorar	56
REZENSIONEN, ANNOTATIONEN	
J. Dědič – P. Čech: Handelsrecht nach dem EU-Beitritt der CR oder was hat sich alles nach dem 1. Mai 2004 im Handelsrecht geändert? (rez. von Monika Pauknerová)	57
Michal Tomášek: Geschichte des chinesischen Rechtes (rez. Dagmar Císařová)	58
Démostenés: Rede auf der Versammlung (rez. Stanislav Balík)	60
Karel Knap – Jiří Švestka – Oldřich Jehlička – Pavel Pavlík – Vladimír Plecitý: Persönlichkeitsschutz gemäß Zivilrecht (rez. Pavel Mates)	60
Jiří Jelínek und Kollektiv: Das Strafgesetz und die Strafprozessordnung, Gesetz über die Rechtspflege in Sachen Jugendlicher (rez. –JH–)	62

Jan Komárek:

Ablauf des Verfahrens zur Vorfrage beim Europäischen Gerichtshof (1. Teil)

Der Artikel ist insbesondere für Anwälte in der Situation bestimmt, wenn sich ein tschechisches Gericht mit einer Vorfrage an den Europäischen Gerichtshof in Luxemburg gewendet hat. Zunächst beschreibt der Artikel allgemeine Prozessfragen, die in der Verhandlung vor dem Gerichtshof auftauchen. Da es sich um eine übernationale Gerichtsinstitution handelt, widmet sich der Artikel zuerst dem sprachlichen Regime mit seinen praktischen Konsequenzen für die Beteiligten. Denen und ihren Anwälten ist der nachfolgende Abschnitt gewidmet. Unterlassen sind auch nicht die Prozessfristen und deren Lauf, die bestimmte Abweichungen vom inländischen Prozessrecht aufweisen. Danach führt der Artikel durch den Prozessablauf – ab der Eingabe der Vorfrage durch ein inländisches Gericht, zu der sich die Rechtsanwälte beider Parteien (und andere genannte Subjekte) schriftlich äußern können, bis zur Vorbereitung der mündlichen Verhandlung. Das Ziel ist es, den tschechischen Rechtsanwälten einen Rat zu geben, wie sie mittels einer Vorfrage wirkungsvoll die Belange ihrer Mandanten durchsetzen können. Ein großer Wert wird auf die umfangreiche Arbeit mit der Rechtsprechung des Gerichtshofs sowie mit ausländischer Literatur, die sich mit der Vorfrage befasst, gelegt (Fortsetzung folgt).

Bohumír Štědroň:

Europäisches Recht der elektronischen Kommunikationen

Die Europäische Union verabschiedete einen neuen Regulierungsrahmen für die elektronische Kommunikation mit dem Ziel, zur weiteren Liberalisierung des Telekommunikationssektors beizutragen und Regeln des Wettbewerbsschutzes als

INHALTSVERZEICHNIS

ZUSAMMENFASSUNG

AUS DER TSCHECHISCHEN RECHTSANWALTSKAMMER

- 1) Informationen über die Vorstandssitzung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer vom 12. 10. und 8. – 9. 11. 2004 63
- 2) Einige Anmerkungen zur MwSt. nach dem 1. 5. 2004
(**Daniela Kovářová**) 67
- 3) Präsentationsseminare in Unhošť 68
- 4) Für Anwaltsanwärter – Erweiterung der Informationen auf den Internetseiten der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 69
- 5) I. Konferenz über die Geschichte der Tschechischen Rechtsanwaltschaft
(**Václav Mandák**) 69

ANTWORT AUF DIE FRAGE:

- Ausweisung einer dem Anwalt durch den Angeklagten in der Haft erteilten Vollmacht 70
- Anwaltshonorar: Studium der Literatur, Besprechungen am Telefon 70

POLEMIK

- Roman Jelínek:** Ich sehe das ein bisschen anders! 71
- Vladimír Jirousek:** Er stimmt so ab, sieht es aber anders 74

AUS DER DISZIPLINARPRAXIS

Es handelt sich um eine schwerwiegende Verletzung der Verpflichtung eines Anwalts, falls er zur Sicherung seiner Forderung gegenüber dem Kunden ohne Kenntnis des Kunden seine Sache verkauft und den Verkaufspreis auf seinem Konto mit der Absicht hält, diesen gegen seine behauptete Honorarforderung aufzurechnen. (**Josef Syka**) 76

WISSEN SIE, DASS... (Stanislav Balík) 77

INTERNATIONALE BEZIEHUNGEN

Kolloquium „Zivilkodex und Europa: Einflüsse und Modernität“ – Strasbourg (**Jana Wurstová**) 78

AUS DEM AUSLAND**Deutschland:**

- Möglichkeiten der Beendigung des Mandats zwischen dem Kunden und dem Anwalt 79
- Veröffentlichung der Jahresumsätze des Anwaltsbüros ist keine gesetzwidrige Werbung (**Eva Trmalová**) 79
- Deutsche Anwältinnen (**Václav Mandák**) 79

AUS DER FACHZEITSCHRIFTEN (Květa Slavíková) 80

DIE PRESSE ÜBER DIE RECHTSANWALTSCHAFT UND JUSTIZ (-ícha-) 82

VERSCHIEDENES

Feierliche Übergabe der Antonín-Randa-Medaillen von für das Jahr 2004 (**Drahomíra Pálenská**) 83

Autogrammvergabe des Buchs von JUDr. Václav Král „Prozesse von Berühmten und Unberühmten oder mein Leben mit der Anwaltschaft“ (**Václav Mandák**) 84

eines Basisinstruments für die Regulierung im Bereich der Telekommunikationen festzulegen. Der Regulierungsrahmen bildet eine untrennbare Einheit, die von den einzelnen Mitgliedstaaten in ihre nationale Rechtsordnungen zu übernehmen ist. Da es sich um eine wichtige Reform handelt, waren die meisten EU-Mitgliedstaaten gezwungen, ein neues Telekommunikationsgesetz bzw. ein Gesetz über elektronische Kommunikationen zu verabschieden. Der Artikel soll den Lesern den neuen Regulierungsrahmen vorstellen.

Jan Tuláček:

Das Leben nach dem Tode oder weiteres Schicksale des Autorenwerkes nach dem Tod des Autors

Der Artikel befasst sich mit dem Schicksal eines Autorenwerkes nach dem Tod des Autors. Er orientiert sich auf literarisches juristisches Fachwerk, erstens deshalb, da der Artikel für die juristische Öffentlichkeit bestimmt ist, die solche Werke konsumiert, und zweitens deshalb, da an diesem Fall gezeigt werden kann, dass die Unantastbarkeit des Autorenwerkes nach dem Tod des Autors nicht absolut sein muss, und zwar aus rein praktischen Gründen. Der Artikel versucht eine Entscheidung darüber zu finden, in wie weit ein Text nach dem Tod seines Autors geändert werden kann, von wem und unter welchen Bedingungen, wer dazu eine Genehmigung erteilen kann und wer sich dagegen wehren kann. Der Ausgangspunkt dieser Überlegungen ist insbesondere die Bestimmung 11 Abs. 5 des Urhebergesetzes, die mit der bestehenden Verlegerpraxis konfrontiert wird.

INHALTSVERZEICHNIS

ZUSAMMENFASSUNG

ZUM SCHLUSS

- Petr Hajn:** Bemerkungen eines Juristen zur Ehe 85
Zeichnung von **Lubomír Lichý** 85

INHALTSVERZEICHNIS DES BULLETINS DER ANWALTSCHAFT JAHRGANG 2004ZUSAMMENFASSUNGANZEIGEN

ZUSAMMENFASSUNG

Jaroslav Baštecký:

Psychiatrische forensische Beurteilung der Gültigkeit vom Testament, Enterbung, Kauf- und Schenkungsvertrag

Im Artikel werden die Grundsätze der gerichtlich psychiatrischen Beurteilung dieser Rechtsandlungen dargestellt. Es wird die Bedeutung der Eingabe und der Aussagen von Verfahrensbeteiligten und Zeugen beurteilt. Es werden die absolute Priorität einer verfügbaren medizinischen Dokumentation sowie die Notwendigkeit betont, vor allem aus positiven Angaben über die Psychopathologie auszugehen. Der Sachverständige muss auch andere Geisteskrankheiten als Geistesschwäche in Betracht ziehen.

Tomáš Hulva:

Verbraucherschutz beim Warenverkauf im Geschäft

Dieser Schutz ist heute bereits sehr gut auf der privatrechtlichen sowie öffentlichrechtlichen Ebene abgesichert. Im privatrechtlichen Bereich dominiert der Schutz mittels Zivilgesetzbuch. Im öffentlichrechtlichen Bereich dominiert das Gesetz Nr. 634/1992 Slg., über Verbraucherschutz und das Gesetz Nr. 64/1986

Slg., über die Tschechische Gewerbeaufsicht. Diese Gesetze garantieren die Aufsicht des Verkaufes und die Erfüllung der Verkäuferverpflichtungen, die durch öffentlichrechtliche Vorschriften im Verhältnis zum Warenverkauf und Dienstleistung festgelegt sind. Eine wichtige Rechtsvorschrift ist das Strafgesetz. Es enthält den Tatbestand der Straftat „Verbraucherschädigung“ (§ 121), der insbesondere am Anfang der neunziger Jahre des 20. Jahrhunderts eine wichtige „Geißel“ auf die damals praktizierten unlauteren Methoden unredlicher Verkäufer darstellte. Aus dem Gesichtspunkt des Grades der Angleichung der tschechischen Gesetzordnung in diesem Bereich mit dem EU-Recht kann die tschechische rechtliche Regelung als ausreichend ausgewertet werden.

Boris Vršínský:

Zur Problematik der Nichtanzeige einer Straftat gemäß § 168 des Strafgesetzes im Verhältnis zur Anwaltschaft

Der Artikel befasst sich mit der Problematik der Bestimmung des dritten Absatzes § 168 des Strafgesetzes, in dem der Tatbestand der Straftat der Nichtanzeige einer Straf-

tat verankert ist. Der Beitrag soll insbesondere auf Beispiele aus der Praxis hinweisen, die durch die Auslegung der Bestimmung § 168 des Strafgesetzes als Straftaten ausgewertet werden. Der Meinung des Autors nach kann es sich um Handlungen handeln, bei welchen die Gefährlichkeit der Tat für die Gesellschaft fehlt. Neben der Auslegung der gültigen Rechtsvorschrift wird auch die Geschichte des dritten Absatzes des genannten Paragraphen beschrieben und die betreffende Bestimmung kommentiert, die im Regierungsentwurf des Strafgesetzbuchs enthalten ist, der zurzeit dem Parlament der Tschechischen Republik vorgelegt wurde. Ferner führt der Autor des Artikels einige möglichen Ausgangspunkte aus dieser Problematik de lege lata sowie de lege ferenda an.

Pavel Vrcha:

Zum Inhalt der Restitutionsaufforderung gemäß dem Gesetz Nr. 87/1991 Slg., über außergerichtliche Rehabilitierungen, im Licht eines Beschlusses des Obersten Gerichtes

Der Autor befasst sich mit der Frage der Restitutionsaufforderung gemäß dem Gesetz Nr. 87/1991 Slg. im Licht eines Beschlusses des Obersten Gerichtes vom 29. 3. 2004, Aktenzahl 28 Cdo 2228/2003. In diesem Beschluss war die Revisionsinstanz der Rechtsansicht, dass die Restitutionsaufforderung die vom Gesetz festgelegten Erfordernisse erfüllt, auch wenn in dieser die berechnete Person die Liegenschaften nicht spezifiziert, die vom Verpflichteten auszufolgen sind. Der Autor polemisiert mit dieser Rechtsansicht der Revisionsinstanz und betont, dass diese Ansicht von der bisherigen gerichtlichen Praxis abweicht, die im Gegensatz bis jetzt forderte, dass in der Aufforderung die Liegenschaften zu bezeichnen sind.

TABLE OF CONTENTS

SUMMARY

Karel Čermák: In memory of JUDr. Jiří Klouza	5
EDITORIAL	
Vladimír Jirousek: Increase of the contribution for the Czech Bar Association activity	6
SPOTLIGHT	
Ladislav Krym: Is the purchase of a book about declarations of the authenticity of a signatures an unproportional spending?	10
ARTICLES	
Jan Komárek: The Course of Preliminary Question Proceedings in the European Court of Justice (Part 1)	11
Mojmír Ježek: Suggestion to Submit a Preliminary Question to the Community Court (Model Entry)	20
Bohumír Štědroň: European Law on Electronic Communications	22
Jan Tuláček: Life after Death or the Further Fate of an Author's Work after the Author's Death	29
Jaroslav Baštecký: Psychiatric Forensic Review of the Validity of Will, Disinheritance, Contract of Purchase and Deed of Donation	31
Tomáš Hulva: Consumer Protection in Sale of Goods in Shops	32
DISCUSSION	
Boris Vršínský: On the Issues of Failure to Report a Crime according to s. 168 of the Penal Law in Relation to the Advocacy	41
Pavel Vrcha: On the Contents of a Restitution Appeal according to the Law No. 87/1991 Coll. on Out-of-Court Restitution in the Light of one Ruling of the Supreme Court	44
WE HAVE READ FOR YOU (Václav Mandák)	48
FROM THE JUDICATURE (Václav Mandák)	
• To explain „The Exercise of the Profession of Advocates“	52
• In what amount will court award repayment of the legal expenses incurred by taking an attorney – advocate to the affected	55
• The start of running of the foreclosure period for claiming remuneration by an ex officio counsel	56
REVIEWS, ANNOTATIONS	
J. Dědič – P. Čech: Commercial Law after the Accession of the Czech Republic to EU or What All has Changed in the Commercial Law after May 1, 2004? (review by Monika Pauknerová)	57
Michal Tomášek: History of the Chinese Law (review by Dagmar Cisařová)	58
Demosthenes: Agora Orations (review by Stanislav Balík)	60
Karel Knap – Jiří Švestka – Oldřich Jehlička – Pavel Pavlík – Vladimír Plecítý: Protection of Person according to the Civil Law (review by Pavel Mates)	60
Jiří Jelínek et al.: The Penal Law and the Code of Criminal Procedure, the Law on Jurisdiction in Juvenile Cases (review by –JH–)	62

Jan Komárek:
The Course of Preliminary Question Proceedings in the European Court of Justice (Part 1)

The article is primarily aimed at advocates in situation when a Czech court addressed a preliminary question to the European Court of Justice in Luxembourg. Firstly, it informs the readers about general procedural matters arising in proceedings in the Court of Justice. As this concerns a supranational institution of justice, the article describes first of all the language regime in the Court of Justice, including its practical consequences for the participants. The following part turns to the participants and to their advocates. Neither the procedural terms and their running, which show certain dissimilarities against the national procedural law, are neglected. Then the article guides the reader through the course of the proceeding –from the submission of the preliminary question by the national court, when the advocates of the parties (and other specified subjects) can comment on it in writing, to the preparation of oral proceedings. One part of the article gives also practical advice and hints how to prepare the written comment in a most effective way. The goal is to provide Czech advocates with advice how to further interests of their clients by means of the preliminary question in the most effective way. The emphasis is put on ample work with the Court of Justice jurisdiction and also with foreign literature dealing with preliminary question proceedings. (To be completed in the next issue).

Bohumír Štědroň:
European Law on Electronic Communications

The European Union adopted a new regulation framework for electronic communications with the objective to contribute to further liberalisation

TABLE OF CONTENTS

SUMMARY

FROM THE CZECH BAR ASSOCIATION

- 1) Information on the Board Meetings of the Czech Bar Association held on October 12 and November 8 to 9, 2004 63
- 2) Several notes on VAT after May 1, 2004 (**Daniela Kovářová**) 67
- 3) Presentation seminars in Unhošť 68
- 4) For law clerks – extension of information on the Czech Bar Association website 69
- 5) 1st Conference about the Czech Advocacy History (**Václav Mandák**) 69

ANSWERING QUESTIONS

- Proving power of attorney granted to the defence counsel by an accused in custody 70
- Advocate's fee: study of literature, telephone consultations 70

POLEMIC

- Roman Jelínek:** I see it in other ways! 71
- Vladimír Jirousek:** He votes in one way, he sees it in a different way 74

FROM DISCIPLINARY PRACTICE

It is a serious violation of advocate's obligations, if he/she sells a clients property to secure his/her claim against the client without the client's knowledge and keeps the selling price at his/her account with the intent to set it off against his/her alleged fee claims. (**Jan Syka**) 76

DID YOU KNOW... (Stanislav Balík) 77INTERNATIONAL RELATIONS

Colloquium „The Civil Code and Europe: Influences and Modernity“ – Strasbourg (**Jana Wurstová**) 78

FROM ABROAD**Germany:**

Possibilities of termination of the mandate between the client and the advocate 79

Publishing annual turnover of a law office is not unlawful advertising (**Eva Trmalová**) 79

German women-advocates (**Václav Mandák**) 79

FROM MAGAZINES LITERATURE (Květa Slavíková) 80PRESS ON ADVOCACY AND JUSTICE (-icha-) 82VARIOUS

Ceremonial award of the Antonín Randa Medals for 2004 (**Drahomíra Pálenská**) 83

Autograph fete for the book of JUDr. Václav Král „Cases of the Famous and the Infamous, or my Life with Advocacy“ (**Václav Mandák**) 84

IN CONCLUSION

Petr Hajn: Lawyer's Remarks on Matrimony 85

of the telecommunication sector and to enact rules of economic competition protection as the basic tool of regulation for the field of telecommunications. The regulatory framework constitutes a unified whole, which the individual states have to adopt into their national systems of law. As this concerns an important reform, most of the EU Member States were forced to adopt a new telecommunication law or a law on electronic communications. The objective of the article is to introduce this new regulatory framework to the readers.

Jan Tuláček:

Life after Death or the Further Fate of an Author's Work after the Author's Death

The article deals with the fate of an author's work after the author's death. It focuses on literary technical legal work, partly because the article is intended for the legal profession, who read such works, partly because it can be shown on this example that the untouchability of an author's work after the author's death is not necessarily absolute, and this on strictly pragmatic grounds. Ergo, the article strives to come to conclusion regarding the extent to which the author's text can be changed after the author's death and by whom, on which conditions, who is entitled to give sanction to it and who is entitled to protest against it. These considerations are based mainly on the provision § 11(5) of the Copyright Act, which is confronted with the present publishers' practice.

Jaroslav Baštecký:

Psychiatric Forensic Review of the Validity of Will, Disinheritance, Contract of Purchase and Deed of Donation

The work describes principles of the judicial-psychiatric review of these legal acts. The relevance of entries and testimonies of the participants

TABLE OF CONTENTS

SUMMARY

Drawing by <i>Lubomír Lichý</i>	85
CONTENTS OF THE ADVOCACY BULLETIN, VOLUME YEAR 2004	86
SUMMARY	96
ADVERTISING	99

SUMMARY

in the proceedings and witnesses is considered. The absolute priority of the medical documentation available and the necessity to proceed primarily from the positive data on psychopathology are underlined. The expert must take into consideration also the possibility of other mental disorders besides dementia.

Tomáš Hulva:

Consumer Protection in Sale of Goods in Shops

This protection has already been ensured very well both at the private law level and at the public law level. Within the private law sphere, protection by force of the Civil Code predominates. Within the public law sphere, the Law No. 634/1992 Coll., on consumer protection, and the Law No. 64/1986 Coll., on the Czech Trade Inspection, predominate. These laws ensure supervision over sale and discharge of the seller's duties laid down in the public law regulations in relation to the sale of goods and provision of services. An important legal enactment is the

Penal Law. It contains the body of the offence „activity detrimental to a consumer“ (§ 121), which was an important „scourge“ against the then used unfair practices of the dishonest sellers especially at the beginning of the nineties of the 20th century. From the viewpoint of the degree of unification of the Czech system of law with the EC „acquis“ in this field, the Czech legal regulations can be considered sufficient.

Boris Vršínský:

On the Issues of Failure to Report a Crime according to s. 168 of the Penal Law in Relation to the Advocacy

The article deals with the issues of the provision of s. 168(3) of the Penal Law, which incorporates the body of the offence “failure to report a crime”. The purpose of the contribution is primarily to point out cases occurring in practice which are viewed as criminal offences by the interpretation of the provision of s. 168 of the Penal Law. However, according to the opinion of the au-

thor of the article, this may concern also actions that are not dangerous for the society. Besides the interpretation of the legal regulation in force, also the history of the third article of the above section of the legal regulation in force is mentioned and the corresponding provision contained in the government bill of the new Penal Code, which is submitted to the Chamber of Deputies of the Czech Republic Parliament at present, is commented on. The author of the article further presents several possible ways out from these problems, both de lege lata and de lege ferenda.

Pavel Vrcha:

On the Contents of a Restitution Appeal according to the Law No. 87/1991 Coll. on Out-of-Court Restitution in the Light of one Ruling of the Supreme Court

The author deals with the question of the contents of a restitution appeal according to the Law No. 87/1991 Coll. in the light of the ruling of the Supreme Court of March 29, 2004, reference 28 Cdo 2228/2003. In this ruling, the Court of Appeals adopted the legal opinion that a restitution appeal complies with the particulars prescribed by the Law, even if the entitled person does not specify in it the real estates that are to be surrendered by the liable party. The author argues against this opinion of the Court of Appeals and emphasises that the judiciary opinion diverges from the hitherto judiciary practice, which on the contrary required that the appeal specifies the real estate up-to-now.